VANDAAG

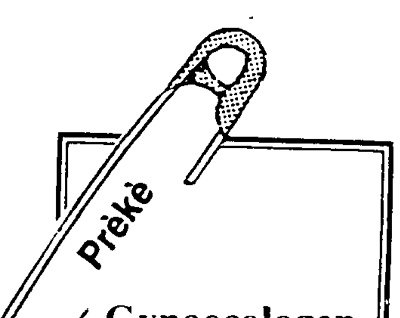

MARTA DIJKHOFF ...garantie UNA...

111E JAARGANG — NO.: 30 ZATERDAG 4 FEBRUARI 1995

AMIGOE

Gynaecologen baren zorgen

Situatie zeer rustig in Nederlands watersnoodgebied

Vijftigduizend evacués kunnen vandaag al terug

NIJMEGEN - De evacués uit de Ooijpolder en het land van Maas en Waal mochten vanaf vanochtend (zaterdag) zeven uur terugkeren naar hun huizen. Dat heeft minister Dijkstal van Binnenlandse zaken zaterdagmorgen via de televisie meegedeeld. In totaal gaat het om ruim 55.000 mensen. De situatie in de andere watersnoodgebieden was in de voorbije nacht zeer rustig.

De bewoners van de Tieler-, Culemborger- en Bommelaarwaard en van Boven-Hardinxveld en Gorinchem-Oost, in totaal rond 150.000 geëvacueerden, kunnen in ieder geval zaterdag nog niet terugkeren, zo maakte de bewindsman duidelijk. Er is daar nog steeds gevaar, zo zei hij. De minister riep hen op nog even geduld te hebben en niet te proberen toch hun huizen te bereiken. De toegangswegen tot deze gebieden blijven afgesloten. De bestuurders van de polderdistricten vergaderen zaterdagmiddag in het crisiscentrum in Tiel.

CTmdnmVoor de terugkeer van de evacués zijn uitgebreide maatregelen getroffen, zo heeft burgemeester D'Hondt van Nijmegen zaterdagochtend bekendgemaakt. Die moeten ervoor zorgen dat het verkeer niet vastloopt en de veiligheid van de terugkeerders is gewaarborgd.

Dijkstal riep de mensen die naar huis mogen op dat gedisciplineerd te doen. Het gaat daarbij om inwoners van de gemeenten west Maas en Waal en Druten en van de Ooijpolder. De terugkeer zal gefaseerd plaatshebben. Mensen die met eigen vervoer zijn vertrokken, kunnen ook weer met eigen vervoer terugkeren. Evacués die met bussen uit hun dorpen zijn opgehaald, worden weer met bussen teruggebracht. In de loop van de ochtend zullen deze langs de opvangcentra gaan rijden. Zieken en bejaarden die onder verantwoordelijkheid van de GGD zijn vertrokken, worden zondag naar hun woning of tehuis teruggebracht.

Om een verkeerschaos zoveel mogelijk te voorkomen is besloten dat ook vee- en landbouwvoertuigen zondag pas naar de boerderijen terug mogen. Boeren moeten daar in beginsel zelf voor zorgen.

AFRITTEN DICHT

De terugkeerders vinden thuis een brief van hun gemeente met tips en adviezen. In de Ooijpolder en het Land van Maas en Waal zijn gas, water en stroom inmiddels weer aangesloten. Om de wegen te ontlasten laat de politie tijdens de eerste uren alleen mensen toe die huiswaarts keren. Zij die het gebied willen verlaten worden tegengehouden. Ook worden toeristen geweerd. De politie houdt zaterdag nog op één na alle afritten van de A15 tussen Tiel en Bemmel gesloten.

In de nacht van vrijdag op zaterdag is er "abloute niets" gebeurd in de watersnoodgebieden. Dat heeft een woordvoerder van het Nationaal coördinatiecentrum zaterdagmorgen meegedeeld. De bewoners van de kern Boven-Hardinxveld van de

Vervolg op pag. 9.

Ike Jesurun nieuwe tumbakoning

■ *WILLEMSTAD — Ike Jesurun werd gisteren in een bomvol Festival Center gekroond tot de nieuwe tumbakoning. Zijn tumba is getiteld 'E baranka aki ban defende'. Ike Jesurun werd begeleid door Doble R i su Super Speshal Stars. Het wordt dus links, rechts, dilanti, patras tijdens het carnaval.*

■*UTRECHT - Een moslim-evacué uit het Land van Maas en Waal verricht in het gebouw van de Utrechtse Jaarbeurs zijn vrijdaggebed. In het Jaarbeursgebouw zijn talrijke evacués uit dat deel van Gelderland ondergebracht, dat bedreigd werd als gevolg van het hoge water en de verzwakking van het dijkenstelsel. De eerste evacués uit de Ooypolder bij Nijmegen kunnen weer terug naar hun woningen omdat het gevaar geweken is.*

(AFP-satellietfoto)

Meer belastende verklaringen tegen OJ Simpson

Zus Nicole getuige van vernederende mishandeling

LOS ANGELES - De zuster van de vorig jaar vermoorde ex-vrouw van de Amerikaanse sportheld OJ Simpson is vrijdag in het getuigenbankje tijdens het proces tegen Simpson in huilen uitgebarsten. Ze beschreef hoe de football-player zijn toenmalige vrouw Nicole na een avondje stappen in 1989 had mishandeld.

Simpson staat terecht op verdenking van moord op zijn ex-vrouw Nicole en haar vriend die in de zomer van vorig jaar op gewelddadige manier aan hun einde kwamen. Simpson ontkent iets met de zaak te maken te hebben, maar de ene belastende getuigenis stapelde zich de eerste week van zijn proces op de andere.

Denise Brown, de zuster van de vermoorde Nicole, verklaarde dat Simpson na een drinkgelag in een Mexicaans restaurant gewelddadig werd en Nicole met geweld het huis uitsmeet. Ook zou hij haar publiekelijk in het kruis hebben gepakt en hebben geroepen "Dit is van mij". Nicole leek volgens Denise gewend aan dit soort behandelingen. "Ik vond het bijzonder vernederend", aldus haar zuster.

Ze vertelde verder dat Nicole haar vaak had gezegd bang te zijn door Simpson te zullen worden vermoord. "Ze zei dat hij er vervolgens zonder straf van af zou komen. Hij heet OJ Simpson en OJ Simpson hoeft nooit ergens voor op te draaien." Nadat Denise in tranen was uitgebarsten verdaagde de rechter de zitting tot maandag.

Wandelen beboet

TIEL - In de ontruimde gebieden in de Tieler-, Culemborger- en Bommelerwaard is de politie extra alert op inbraken en diefstallen. Het politiekorps is versterkt met agenten uit het hele land.

Aan alle afzettingen in het gebied wordt streng de hand gehouden. Overtreders van de noodverordening kunnen rekenen op een strenge aanpak. In de nachtelijke uren zet de politie vierhonderd man voor surveillance in. De politie heeft tien inwoners van Tiel gearresteerd die zich op straat hadden begeven. Allen zijn er met een bekeuring van af gekomen. Twee van hen zouden aanvankelijk vrijdag worden voorgeleid aan de officier van Justitie, omdat zij verdacht werden van betrokkenheid bij inbraken. Maar daarvan is vrijdag niets gebleken, en zij zijn het gebied uitgezet. In het ontruimde gebied wordt iedereen die zich op straat begeeft met dwang het gebied uitgeleid. Dat gebeurt op grond van de plaatselijke noodverordeningen.

Biddende evacué in de Utrechtse Jaarbeurshal

Zonder toestemming rekening in buitenland geopend

Defensieminister vlucht in ziekenhuis in Moskou

MOSKOU - De Russische minister van Defensie Pavel Gratsjov heeft zijn toevlucht gezocht in een ziekenhuis in Moskou om te ontkomen aan een nieuw financieel schandaal waarin zijn ministerie is verwikkeld. Deze beschuldiging uit het Russische dagblad Sevodnia vrijdag onder aanhaling van bronnen bij het bureau van president Jeltsin.

Volgens een woordvoerder van zijn ministerie is Gratsjov in het ziekenhuis 'opgenomen voor een "routine controle". Hij zou zulke onderzoeken jaarlijks ondergaan. Maar volgens de krant gaat het om een vlucht. Gratsjov zou in november al iets dergelijks hebben gedaan. Toen onderging hij evenens een jaarlijkse routinecontrole om niet voor de *Doema* (het parlement) te hoeven verschijnen, dat hem ter verantwoording had geroepen over geruchten over corruptie in de hoogste Defensiekringen.

Ditmaal is de aanleiding volgens Sevodnia dat president Jeltsin hem tijdens de laatste vergadering van de Veiligheidsraad een document liet zien, waaruit bleek dat het ministerie van Defensie een rekening in het buitenland heeft geopend zonder dat daar ooit toestemming voor was verleend. Het betrof een rekening bij een kantoor van de Deutsche bank in een buitenwijk van Berlijn.

Met 3,5 kilo cocaïne op Schiphol

Eis vier jaar tegen smokkelende BNO-er

= door Max Haan =

HAARLEM/WILLEMSTAD — De Curaçaose BNO-inspecteur L.E.S. hoorde deze week vier jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf wegens drugsmokkel tegen zich eisen. Eind vorig jaar werd hij op de luchthaven Schiphol gepakt met 3,5 kilo cocaïne in zijn bezit.

Van meet af aan heeft S. volgehouden dat het om een vriendendienst ging, die hij zou hebben verleend omdat hij geld nodig had voor zijn vakantie. Ook tijdens de behandeling van de zaak, eerder deze week, gaf hij dat als reden voor de drugsmokkel aan.

De Haarlemse officier van justitie Brunner zei in zijn requisitoir dat de strafmaat extra zwaar was, omdat S. op Curaçao inspecteur van politie bij het Bureau Narcotica Operaties (BNO) is.

De uitspraak is op 14 februari.

Militaire Hercules C130 was ook met start bezig

KLM-toestel:start afgebroken op luchthaven van Lissabon

LISSABON - Een toestel van de KLM heeft vrijdag op het vliegveld van Lissabon de start afgebroken omdat gelijktijdig een vliegtuig van de Portugese luchtmacht op een kruisende baan het luchtruim koos.

Een woordvoerder van de KLM op Schiphol heeft dat vrijdag gezegd. De start werd op last van de verkeerstoren gestopt. Het toestel van de KLM, een Airbus 310 met 124 mensen aan boord, startte voor een vlucht van Lissabon via Porto naar Amsterdam. Het ging om de lijnvlucht KL 369. Het Portugese vliegtuig was een Hercules C130 transporttoestel.

Een ooggetuige verklaarde dat de toestellen elkaar op een afstand van vijftig meter passeerden. Volgens de woordvoerder van de KLM is dat heel moeilijk in te schatten. Volgens de zegsman hadden de vliegtuigen elkaar zonder de noodgreep niet geraakt. "Het Portugese vliegtuig was over het KLM-toestel heengevlogen. Maar de ingreep van de verkeerstoren was een goede." Het KLM-vliegtuig is een half uur na het incident alsnog vertrokken.

Volgens de KLM-woordvoerder had de bemanning van het Nederlandse vliegtuig toestemming van de verkeerstoren te vertrekken. Door een misverstand was de bemanning van het Portugese vliegtuig in de veronderstelling dat zij ook mocht starten. Op het moment dat de KLM-bemanning vol gas gaf en het toestel in beweging kwam, beval de verkeerstoren de start af te breken. Het Portugese toestel maakte toen al veel meer snelheid.

Een stuwraketmotortjes in ongerede

Historische benadering Discovery-MIR in gevaar

CAPE CANAVERAL - De historische proef van maandag waarin een Amerikaans ruimteveer het Russische ruimtestation MIR tot op tien meter nadert dreigt in het water te vallen. Dit komt doordat één van de 38 stuurraketmotortjes van het veer Discovery niet werkt. De brandstof in het motortje is bevroren.

Meestal slagen de astronauten erin dit te verhelpen door het veer zo naar de zon te draaien dat de brandstof ontdooit. Maar als dat dit keer niet lukt, moet de donderdag gelanceerde Discovery wegens de gevoelige zonnezeilen van MIR op een afstand van driehonderd meter blijven.

Drie van de acht vluchten van de ruimteveren dit jaar zijn bedoeld voor het daadwerkelijk begin van samenwerking met de Russen in de ruimte. Discovery moet de naderingsprocedures testen. Atlantis maakt in juni en oktober echt vast aan de MIR om bemanningsleden uit te wisselen.

Valsemunterij levert maffia miljarden op

ROME - De georganiseerde misdaad in Europa heeft vorig jaar naar schatting vijfhonderd miljard dollar omgezet, waarvan tweehonderd miljard dollar uit het namaken van Amerikaanse dollars kwam.

Vooral voor de Italiaanse maffia is de uitvoer van valse dollars naar Oost-Europa en Rusland een uiterst lucratieve aangelegenheid geworden. Dit blijkt uit een rapport van Confcommercio, het Nationale verbond van Italiaanse handelsondernemingen.

NAPA

DEZE WEEK in Ñapa:

* MET DE discussie over de lotto staat het fenomeen kansspelen volop in de belangstelling. Sonia-Tjin-Kon-Fat had een gesprek met Rudy Pizziolo, mede-eigenaar van de casino's van het Holiday Beach hotel en San Marco over gokken en alles wat daarmee samenhangt. pag. 1

* HET MGR.VERRIET Instituut bestaat vijftig jaar. Bij de oprichting 'bestonden' er op Curaçao geen gehandicapte kinderen. Zij werden immers angstvallig door de familie verborgen gehouden voor de gemeenschap. Nu, een halve eeuw later, is Verriet een modern instituut met o.a. een goed geoutilleerde en professioneel bemande afdeling revalidatie voor kinderen en volwassenen. Een reportage van Nel Casimiri op pag. 3

* BIJ SCHIPHOL is een bos in wording. Uit protest tegen de uitbreiding van de Amsterdamse luchthaven besloten milieuactivisten een gebied van zevenduizend vierkante meter te beplanten. Een idee voor de milieubeweging van onze eilanden om hetzelfde te doen in de directe omgeving van onze luchthavens? Een artikel van Jeannette van Ditzhuijzen op pag. 7

* NA EEN sluimerend bestaan van vele jaren, komen er weer Koninkrijksspelen die moeten leiden tot verbroedering tussen de sportieve jeugd van Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba. In juli komen ze bij elkaar op Aruba: de atleten, voetballers, honkballers en zwemmers uit het Koninkrijk, niet alleen om te sporten maar vooral om elkaar beter te leren kennen. pag. 9

Verder in Ñapa: de rubrieken Buitenland, Onderwijs, Impressies, Dieet en Voeding, Koken met May, Boeken, Natuurlijk beter worden, Schaken en de wekelijkse kruiswoordpuzzel.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van 1.25 gulden.

Tachtig fractal-geleerden bijeen in het ITC

Benoit Mandelbrot schrijft geschiedenis op andere manier

WILLEMSTAD —"Marvelous' noemt Benoit Mandelbrot het symposium dat gehouden wordt voor zijn zeventigste verjaardag. De levende legende op het gebied van de theoretische wiskunde is de hele dag in het ITC te vinden en neemt deel aan de discussies. In het auditorium worden sinds donderdag per dag twaalf lezingen met een hoog abstractieniveau gehouden over het begrip fractal. Zondag wordt het symposium afgesloten.

= door Theo Dol =

Ongeveer tachtig geleerden uit de Verenigde Staten, acht Europese landen, Israël en Venezuela nemen aan het symposium deel. Er zijn natuurkundigen, chemici, wiskundigen, economen, astronomen. Onder hen zijn twee Nobelprijswinnaars: Gajdusek (Israël) en Glaser (V.S.) Het is een succes voor Carl Evertsz die het Symposium naar Curaçao haalde en voor Jacky Voges, voorzitter van de Fractal Foundation, die een legertje vrijwilligers recruteerde om de organisatie soepel te laten verlopen.

Mandelbrot zelf is opgetogen over de inhoud van de bijdragen. "Natuurlijk is er de vrees dat men in herhalingen gaat vervallen. Maar dit is van een hoog niveau en van vele disciplines. Niet iedereen begrijpt alles. De discussie van economen is anders dan die van chemici of natuurkundigen. Maar er is een basisgedachte en men discussieert over en weer. Het is een multidisciplinaire structuur die heel bijzonder is."

Doet u nog nieuwe ideeën op?

Mandelbrot: "Jazeker. Het zijn vooral ideeën over de presentatie. Ik maak aantekeningen over de manier waarop ik mijn eigen werk moet presenteren."

Gaat u nog verder met uw ideeën over econometrie? Mandelbrot: "Ik ben met econometrie begonnen, maar ik ben er nog niet mee klaar. In de jaren '70 ben ik me meer met de fractal gaan bemoeien. Mijn ideeën zijn door de economen met enige scepsis ontvangen. Maar economie is ingewikkelder dan natuurkunde. Ik kreeg destijds bij IBM alle kans om me daarin te verdiepen. Nu zou dat niet meer lukken. Ik zie mezelf ook niet als bijzonder. Wat ik eigenlijk doe is de geschiedenis op een andere manier schrijven."

Carl Evertsz, oud-leerling van het Radulphus College, kwam in contact met Mandelbrot na zijn promotie als natuurkundige bij de universiteit van Groningen. Hij kreeg het aanbod om voor Mandelbrot te werken op de Yale University. Daar publiceerde hij met Mandelbrot meer dan tien essays over 'multi fractals'.

Vier jaar geleden kreeg hij een aanstelling bij de universiteit van Bremen. Samen met twee wetenschappers van de universiteit presenteert hij in het ITC een lezing over 'self-similarity of financial time-series', over de waarschijnlijkheidsleer bij de berekening van aandelenkoersen, uitgaande van het fractal-principe in het statistisch koersverloop.

Hij stelde voor het Mandelbrot-symposium op Curaçao te houden. "Ik heb wel even gedacht: lukt dat wel. Het luistert heel nauw zo'n symposium. Je hebt een hoog technisch niveau nodig en een perfecte infrastructuur. Alles moet op zijn top lopen. Steden als New York of Bremen komen eerder in aanmerking. Maar de combinatie van het ITC en het Sonesta hotel is ideaal."

"Ik ben blij dat we voor Curaçao gekozen hebben. Je doorbreekt daarmee ook eens de stereotypering dat op een Caribisch eiland of in Latijns-Amerika de zaak spaak loopt. Het zou in New York of Bremen niet beter geweest zijn en het exotisch element dat Curaçao biedt is een belangrijke extra."

Het symposium heeft ook nog een kleine wetenschappelijke 'off spin'. Er zijn docenten en een geselecteerde groep studenten van de UNA uitgenodigd om de lezingen bij te wonen.

■ *WILLEMSTAD — Carl Evertsz en Benoit Mandelbrot, staande voor een figuratie van fractalen*

Wat is een fractal

WILLEMSTAD —"Waarom wordt de meetkunde vaak beschreven als 'koud' en 'droog'? Een reden daarvoor ligt in het onvermogen om de vorm van een wolk, een berg of een boom te berekenen.

De beoefenaars van de Euclidische meetkunde, dat wil zeggen de standaard wiskunde, hebben altijd afstand genomen van de natuur die als 'vormloos' wordt beschouwd."

Zo begint het boek van Benoit Mandelbrot *The fractal geometry of Nature*. Hij beschrijft vervolgens hoe moeilijk het is om de lengte van een grillige kustlijn te meten volgens de gangbare methode.

Mandelbrots idee is om een object te herleiden tot het kleinste component waarin het object als geheel nog herkenbaar is. Een bloemkool blijkt bij steeds verdergaande ontleding uit steeds kleinere bloemkooltjes te bestaan. De benoeming van slechts een fragment - vandaar de naam fractal - is nodig om het geheel te kunnen benoemen.

Dat was de clou tot het oplossen van mathematische problemen bij de berekeningen van de omtrek van een boomblad, een sneeuwvlok, maar ook voor turbulenties en beurskoersen.

Mandelbrot ontwikkelde zijn idee aanvankelijk aan de hand van schommelingen in de prijs van katoen die al vanaf 1850 bekend zijn. Ook een prijsverloop, uitgezet in een grafiek, kent zijn 'self-similarity' (gelijkheid aan zichzelf). Over de toepassing bij de econometrie is nog een economen-strijd gaande, bleek tijdens het symposium.

De fractal is sinds de lancering in het begin van de jaren '70 onthaald als een zeer bruikbare vorm van eigentijdse wiskunde. Het biedt een aanknopingspunt voor het verklaren van bij voorbeeld vertakkingen van de bloedsomloop en die van een rivier in een deltagebied - zij lijken sprekend op elkaar - voor het mengen van stoffen, voor waarschijnlijkheidsberekeningen van aandelenkoersen, [illegible] van het denken in de hersenen en de bouw van gesteenten.

Souax doolhof door slechte benummering

= door Marius Noort =

WILLEMSTAD — Het lijkt goed te gaan met Souax. Een woonwijk in de groei. Momenteel wordt daar gebouwd als ware het dat de penshonado-regeling versoepeld is: Behoorlijke panden verrijzen er als paddestoelen. Dat geeft ook een aantal minder goed zichtbare negatieve effecten, zoals problemen met de stroom- en watervoorziening. Gisteravond was er een informatie-avond voor de bewoners van Souax om over bovengenoemde zaken en legalisatie te praten. Voor velen bleek het adres onvindbaar.

De lokale media berichtten inmiddels uitvoerig over het feit dat veel huizen in de betreffende wijk illegaal op overheidsgrond staan. Toch werd eind vorig jaar van overheidswege toegezegd dat de infrastructuur van de wijk zou worden verbeterd. Aanvankelijk zou Setel gisteren bij voorbeeld een geheel nieuwe digitale telefooncentrale in[...] Dit werd uitgesteld[...]

De informatieav[...] wel gewoon door. O[...] nummer 29a, want[...] namen zijn e[...] Gevraagd aan een [...] waar dat huis zich[...] moest bevinden an[...] die: "Er zijn veel n[...] mers 29a in Sou[...] *mas ariba* staan m[...] gaal gebouwde w[...] kijk daar maar." 'M[...] boven' verder gezoc[...] gevonden. Verschille[...] mers 459, soms gren[...] nummer 28, en zel[...] mers 29a. Geen inf[...] avond.

Een andere voorbi[...] "Ik ben zelf ook op [...] meer dan een uur. [...] eind van deze straat[...] ermee." De man woon[...] paar jaar in de w[...] slotte aangeland bij [...] de *lider di ba*[...] Souax, waar het toch [...] moest zijn. "Wij wet[...] van een informati[...] voor bewoners", al[...] vrouw van de leider. [...] puteerde Pikerie? Wie[...]

Aanpassen aan nieuwe vakken

BC neemt voor augustus 1996 besluit over schooltijden

WILLEMSTAD — Het Bestuurscollege zal vóór 1 augustus 1996 een besluit nemen over de eventuele noodzaak van aanpassing van de schooltijden om het nieuwe vakaanbod in het rooster van de AVO-scholen onder te kunnen brengen.

Vanaf de start van het vernieuwingsproces in het basisonderwijs zal het BC een overleg en samenwerkingsstructuur opzetten, bestaande uit de commissie AVO met een op te richten commissie Basisonderwijs voor de afstemming van de basisschool op het voortgezet onderwijs. Ter afronding van de ontwikkelingsfase zal de AVO vóór 1 maart 1995 aangeven welke onderdelen van deze fase nog dienen te worden ingevuld en welke bijstand de commissie daarbij nodig meent te hebben, teneinde de ontwikkelingsfase voor het hoofdtraject per 1 augustus 1995 afge[...] hebben.

Om de aansluitin[...] Nederland te bewerks[...] worden per vak leerpl[...] missies benoemd. De o[...] kelingen op onderwij[...] gebeuren zo snel dat [...] haast niet kunnen bij[...] aldus de gedeputeer[...] Onderwijs Oswin B[...] Deze leerplancomm[...] krijgen als doel om [...] Nederland ontwikkeld[...] doelen te inventariser[...] aanpassingen aa[...] brengen. Ze hebben o[...] taak na te gaan in ho[...] integratie van de [...] mogelijk is.

"De afstemming me[...] departement van Ond[...] zal zich onder a[...] moeten richten op de [...] ving, de leerplannen, de[...] doelen, de lesurental[...] het toezicht van de ins[...] Om concreet gestalte te[...] aan deze afstemming z[...] Bestuurscollege de La[...] gering benaderen een[...] soon te delegeren di[...] direct namens het La[...] ting neemt in de 'com[...] AVO'.

Ook zal er tijdig ee[...] cussie moeten ontstaa[...] overeenstemming moete[...] den bereikt over de [...] tuele structurele ver[...] ringen op de scholen[...] mavo/havo/vwo die e[...] optimaal mogelijke u[...] ring van het gemeens[...] pelijk onderwijs aan [...] leerlingen moeten realis[...] De vernieuwing van he[...] moet gezien worden al[...] integraal onderdeel va[...] nog op te stellen tota[...] gramma voor de vernieu[...] van het Curaçaose o[...] wijsbestel.

'Intern kunnen zaken wel verbeterd worden'

Hoofden van dienst achter ALM-directie

WILLEMSTAD — De hoofden van dienst van de ALM steunen de directie van de KLM, zo laten zij in een persbericht weten. Eerder lieten de staffunctionarissen, verenigd in VALMS, weten geen vertrouwen in het beleid van president-directeur Chong en de directeuren Martis en Hoffmann te hebben.

De piloten hadden hun ernstige bedenkingen tegen de directie al enkele weken geleden geuit. Van de overige twee bonden werd alleen van de NABLP een officieel standpunt vernomen: zij staan achter de huidige directie.

Het meningsverschil over het functioneren van de directie is ontstaan in de aanloop van de beslissingen die zouden gaan vallen over de nationale *carrier*. De grote vragen betroffen in welke mate de KLM haar aandelen zou handhaven en of de directie verantwoordelijk zou worden gehouden voor de verliezen en zou moeten opstappen.

Woensdag maakte premier Pourier bekend dat het Land haar aandelen in de ALM verhoogt van [illegible] naar vijfenzeventig procent. [illegible] Daarmee gaat een kapitaalinjectie van 24 miljoen gulden gepaard. De directie wordt aangevuld met een onafhankelijke expert, die zich op de zwakke plekken in de bedrijfsvoering gaat richten.

Een daarvan is het gebrek aan communicatie. De staffunctionarissen oordelen dat het binnen de ALM aan toepassing van moderne managementtechnieken ontbreekt. Met name zou het ontbreken aan human resource-management.

Ook over de eindverantwoordelijkheid bestaat verschil van mening. Nemen de diensthoofden aan dat de directie verantwoordelijk moet worden gehouden voor de verliezen, de hoofden van dienst denken daar anders over. In een - niet met namen ondertekend - persbericht schrijven zij: "Het hoeft geen betoog voor kenners dat het reilen en zeilen van de ALM slechts in beperkte mate kan worden bepaald door de directie."

De diensthoofden vinden dat de verliezen ook zeker aan externe invloeden kunnen worden toegeschreven. Ook Pourier wees daarop in zijn motivering dat het Land haar bijdrage in de ALM vanwege de verliesgevende interinsulaire routes zal verhogen. Het Haïti-embargo is tevens door de directie aangevoerd als tegenvaller.

In hun communiqué zeggen de diensthoofden wel dat 'intern bepaalde zaken verbeterd kunnen worden'. De Perspectievennota vinden zij te oppervlakkig zonder concrete aanwijzingen ter verbetering aan te geven. Het dagblad *Ultimo Noticia* maakte gisteren melding van vermeende intimidatie binnen de ALM. De directie zou haar tegenstanders op het matje hebben geroepen. Dat betekende dat de VALMS-scherpe kritiek uitte op de wijze waarop directeur Chong zich had uitgelaten over een intern geproduceerd vlooi[...].

Samenwerking SPA en NRP

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — Het ziet er naar uit dat de Sint Maartense partijen SPA en NRP een lijstverbinding zullen aangaan voor de komende eilandsraadsverkiezingen op 7 april.

De Sint Maarten Patriotic Alliance vormt nu op eilandsniveau een coalitie met de Progressive Democratic Party (PDP). Erg soepel loopt die coalitie niet. Door de plannen van SPA en NRP samen te werken zal de PDP weer in de richting schuiven van de partij waaruit zij is voortgekomen, de Democratische Partij.

De van de National Reformation Party afkomstige Roland Duncan kwam vorig jaar op de derde plaats van de SPA-lijst terecht en is thans SPA-statenlid.

Josepa hoofd Inspectie Belastingen

WILLEMSTAD —Mr[...] Josepa is per 1 februari [...] gewezen als hoofd va[...] Inspectie der Belasting[...] Curaçao.

Josepa is geboren in [...] Sinds 1968 is hij werk[...] bij de Inspectie der B[...] tingen op Curaçao, l[...] lijk in de functie van i[...] teur der belastingen als [...] leider van de afdeling W[...] belasting. Hij was sinds[...] tevens waarnemend [...] van de dienst Inspecti[...]

Na de HBS-A op [...] aan het Radulphus C[...] heeft Josepa in Ned[...] een adjunct-accountant[...] ding en de doctoraal[...] ding Fiscaal Recht ge[...] Voorafgaand aan zijn in[...] treding per 1 februari [...] hij werkervaring opge[...] bij de belastingdienst [...] bedrijfsleven in Ned[...] en bij het Belasting A[...] tants Bureau op Cura[...] Josepa volgt het voorm[...] hoofd van dienst, [...] Evertsz op die op 1 nove[...] 1994 naar het bedrijfsl[...] vertrok.

Ondanks het vele 'geheugenverlies'

Parker-getuigenverhoren niet zo zinloos als het lijkt

WILLEMSTAD — Landsadvocaat Brant Wubs komt in de tweede week van maart terug voor verdere getuigenverhoren inzake het Parkerproject. In elk geval zal het verhoor van oud-Parker-directeur Ernest Soliana worden voortgezet. Tegen die tijd is ook duidelijk in welke volgorde Wubs dan nog meer getuigen wil horen.

=door Marjo Nederlof=

De nu gehoorde getuigen wilden of konden deze week niet veel loslaten over de gang van zaken rond de totstandkoming van de Landsgarantie aan de Ultrafinbank. Maar helemaal ontevreden toonde Wubs zich deze week toch niet, al wilde hij tegenover de pers niet verklaren wát de verhoren hem hadden opgeleverd.

In ieder geval zijn er een aantal tegenstrijdige verklaringen afgelegd, waaronder een door voormalig Centrale Bank-directeur Sefvage, die zei nooit een opdracht van minister De Paula te hebben ontvangen hem te adviseren, terwijl De Paula en voormalig raadsadviseur Calvo zeggen van wel.

Ook zijn er nog veel vragen rond de drie brieven die door De Paula tussen augustus en oktober 1992 werden geschreven aan Ultrafin en de Italiaanse staatsverzekeraar SACE. Met die brieven had de commissie Tromp (aangesteld om de problemen rond het project aan te pakken) niets van doen, aldus Calvo.

In die brieven wordt gesproken over het heronderhandelen en zelfs betalen van de aflossingen voor de leningen. Dit was volgens De Paula gebeurd op advies van de commissie Tromp en/of gedelegeerd commissaris Van Agtmaal, die op basis van technische bijstand door het BC Bonaire was aangetrokken. Mogelijk dat de commissie niets van doen had met de redactie van die brieven en dat de tekst ervan uitsluitend uit de koker van Van Agtmaal kwam. Maar het plan te onderhandelen over herfinanciering dateert al van vóór de komst van Van Agtmaal, zoals blijkt uit stukken waarover de *Amigoe* beschikt.

Eind 1991 vertrok projectontwikkelaar Robert Parker met de noorderzon, nadat hij zijn aandelen had overgedaan aan de Amerikanen Fogel en Geltman. Die zitten financieel al meteen aan de grond, terwijl de datum van de eerste aflossingstermijn, 21 april '92, met rasse schreden nadert. Tijdens een vergadering op 6 en 7 april met alle betrokken partijen verklaren Fogel en Geltman (en de geheimzinnige aandeelhouder C.A.C., die volgens oud-Parker-directeur Ernst Soliana van Parker is) bereid te zijn hun aandelen in onderpand te geven.

Een eerste oriënterend gesprek van betrokkenen met de uit Nederland aangetrokken Van Agtmaal vindt op 23 april plaats.

Op 6 mei 1992 schrijft Fogel aan Centrale Bank-directeur Tromp een brief. "Als gevolg van het plan van de centrale overheid -zoals omschreven door de commissie (Tromp)- om Ultrafin de lening te laten herfinancieren, werd er gesteld dat de betaling die onlangs werd gedaan aan Ultrafin ten behoeve van de Parker nv, een betaling moest lijken die door de Parker nv werd gedaan. Volgens de commissie was dit nodig, omdat als de centrale overheid betaalde op grond van de garantie, Ultrafin niet bereid zou zijn te herfinancieren."

Geld is volgens artsen geen struikelblok

Gynaecologen dreigen na dinsdag geen pp-patiënten meer te zien

WILLEMSTAD — Vijf maanden onderhandelen de gynaecologen nu al met de overheid. Resultaat: ze willen meer geld en behandelen steeds minder patiënten. Als er dinsdag nog geen overeenkomst is gesloten met de overheid, willen de vrouwenartsen zelfs helemaal geen pp-patiënten meer behandelen, tenzij de overheid voor deze categorie patiënten het particuliere tarief betaalt.

Het is niet de eerste keer dat de gynaecologen een dergelijk besluit kenbaar maken. Aanvankelijk wilden zij vanaf januari al geen pp-ers meer zien zonder een overheidsgarantie voor betaling van het particuliere tarief. De overheid voelde zich machteloos, kondigde aan dat de deur naar de onderhandelingstafel nog open stond en arrangeerde op verzoek van de gynaecologen een gesprek met onder anderen de gezaghebber en de gedeputeerde van Volksgezondheid.

De kwestie draait om de centen, al wordt dit door de betrokken artsen ten stelligste ontkend. Vanaf 1 mei 1994 waren er wegens pensionering nog maar drie gynaecologen in dienst van de overheid. Voor zo'n 6000 gulden (plus verzekering en pensioen) per maand zagen zij op part-timebasis pp-patiënten. De werkdruk werd te groot en de betaling was te laag, meende het drietal.

Om hen te ontlasten wilde het eiland een nieuwe parttime gynaecoloog benoemen, maar dat zou geduchte concurrentie voor de lokale artsen betekenen. Een parttime arts zou immers ook particuliere patiënten gaan behandelen, waardoor de spoeling dunner werd. Uit onvrede zeiden zij per 1 september 1994 hun dienstverband met de overheid op.

Sinds die dag is de GGD in onderhandeling met de gynaecologen. Na veel vijven en zessen werd overeenstemming bereikt over een budget van 1.1 miljoen per jaar. Uit dat bedrag zou elk van de acht op het eiland praktizerende gynaecologen maandelijks 10.000 gulden moeten krijgen. Daarvoor moeten zij pp-patiënten op de poli zien (uit berekeningen van de afgelopen jaren blijkt het om 11 contacten per week te zullen gaan), hun verzekeringen en pensioen betalen, patiënten op zaal zien en verrichtingen uitvoeren. Na een jaar zou deze nieuwe manier van financieren worden geëvalueerd.

De rest van de pot van 1.1 miljoen zou de overheid willen besteden aan het inbouwen van controlemechanismen en kwaliteitsbewaking. Verder zal de overheid investeren in betere en nieuwe apparatuur op de poli.

Het punt waarover nu al maanden wordt gevochten is de verdeling van het budget. De gynaecologen willen geen 10.000 maar 11.000 gulden per maand (naast hun ruime inkomen uit de particuliere praktijk). Aan kwaliteitsbewaking via bij voorbeeld perinatale registratie willen ze wel meewerken, maar de overheid mag dat, vinden zij, niet verplicht stellen.

Dokter Milstein zegt dat de vereniging van gyneacologen een brief aan de overheid heeft gestuurd. Dinsdag moet er een overeenkomst komen, zo niet, dan zullen de artsen alleen nog maar ppers zien, als de overheid het (veel hogere) particuliere tarief betaalt. Deze week heeft Milstein al nieuwe patiënten geweigerd. Volgens Milstein behandelt hij wel spoedgevallen. Hij ontkent gisteren een patiënt in nood niet in behandeling te hebben genomen in afwachting van een overeenkomst met de overheid. De vrouw in kwestie zou later, toen Milstein al weg was, toch - als spoedgeval - op het Anna Paviljoen zijn opgenomen.

Geld zou volgens Milstein niet het struikelblok zijn in de onderhandelingen. Het gaat om het beleid van de overheid, zegt hij. Wat daar dan fout aan is, wil hij in dit stadium niet kwijt. "U kunt dat allemaal uitvoerig na dinsdag horen".

Ook dokter Capello ontkent dat geld een probleem is in de onderhandelingen. "Het gaat om de bevoogding door de overheid. De manier waarop zij zich opstellen en de inmenging in onze zaken. Zij willen dat wij nu zelf voor verzekeringen en pensioen zorg gaan dragen".

Van een brief van dokter Landman eerder deze week aan de GGD weet hij niets. Die brief zou de arts met twee patiënten meegegeven hebben. Hij eist daarin van de GGD de garantie dat hij het particuliere tarief vergoed krijgt. Ook dokter Milstein en de arts Trappenberg, weten daar niets van. Landman zelf is sinds gisteren niet op het eiland. Trappenberg geeft überhaupt geen commentaar op de hele affaire en dokter Leon is al twee weken niet meer op de poli gesignaleerd.

De grote vraag is nu of de overheid in deze kwestie gaat buigen of barsten. Het is bekend dat al maanden geleden een wervingstraject voor gynaecologen in Nederland en Suriname is begonnen. Waarschijnlijk zouden dus op korte termijn een of meer gynaecologen van buiten kunnen worden aangetrokken. Dat betekent weliswaar dat het eiland nog meer vrouwenartsen krijgt, maar de zorg voor de pp-patiënten is daarmee in elk geval gegarandeerd.

Uit recent onderzoek is gebleken dat pp-ers eerder te weinig dan te veel gebruik maken van de gezondheidszorg, dus een overbodige luxe is het niet, wanneer het eiland nieuwe gynaecologen aantrekt. Mits die wèl bereid zijn voor 10.000 gulden per maand de minvermogenden in de samenleving de hulp te geven, waar zij recht op hebben.

Twee delen Sint Maarten aan tafel

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — Autoriteiten van Frans en Nederlands Sint Maarten hebben afgelopen week vergaderd over gezamenlijke projecten en mogelijke samenwerkingsverbanden.

Immigratie en veiligheid kwamen afgelopen week nauwelijks aan de orde. De besprekingen gingen deze maal vooral over samenwerking op de electriciteitsvoorziening, telecommunicatie en medische diensten.

Samenwerking op het gebied van immigratie kan nog steeds niet van start gaan, doordat het Antilliaanse parlement het verdrag tussen de twee delen van het eiland werd gesloten nog niet heeft geratificeerd. De Immigratiecommissies die de beide Sint Maartens hebben ingesteld zullen een samenwerkingsplan nader uitwerken en dat aan de respectievelijke regeringen voorleggen.

De autoriteiten willen ook samenwerken op het gebied van de milieubescherming.

Antilliaanse topoverleg Economische Zaken

WILLEMSTAD — Het topoverleg van de eilandgebieden over de gemeenschappelijke aanpak van economische herstructurering zal 15 maart plaatsvinden.

Staatssecretaris van Financiën belast met Economische Zaken, Daniël Hassell heeft in januari een werkbezoek aan de Bovenwinden afgerond. Met de betreffende Bestuurscolleges zijn besprekingen gevoerd omtrent de instelling van het nieuwe ministerie en departement van Economische Zaken, het takenpakket en personeel en huisvesting.

Om de instelling en uitvoering soepel te laten verlopen is er ook een stappenplan besproken. Twee belangrijke vergaderingen in het stappenplan worden in maart aanstaande gehouden. Wat betreft de Caribische economische integratie zal er op 7 maart een overleg plaatsvinden met vertegenwoordigers van de diverse bevolkingsgroepen op St. Maarten afkomstig uit de omringende eilanden.

Overvallers beroven huis president Hof

WILLEMSTAD — Het huis van president van het Hof mr L.A.J. de Lannoy werd gisteravond overvallen door drie gewapende personen. Mevrouw De Lannoy bevestigde dit vanmorgen, maar verder kon zij over de zaak geen inlichtingen verstrekken omdat de politie de zaak in onderzoek heeft. De politie was de hele morgen onbereikbaar voor commentaar.

De lokale ochtendbladen maakten melding van de overval, waarbij de familie werd opgeschrikt door de overvallers die onder bedreiging van vuurwapens geld en waardevolle objecten meenamen. Zij verdwenen uiteindelijk met een auto van de familie De Lannoy. De overval vond plaats om ongeveer kwart over twee afgelopen nacht. De familie bleef ongedeerd.

Wel geprezen, nooit geprijsd

Colá Debrot-prijs voor professor Oversteegen

WILLEMSTAD — De 'Flor di Laraha' plus oorkonde behorende bij de Colá Debrot-prijs, is gisteren uitgereikt aan professor dr J.J. Oversteegen. De laureaat kreeg de prijs vanwege zijn publicaties over leven en werk van degene naar wie de prijs vernoemd is.

Van die publicaties zij met name de twee-delige biografie over Debrot vermeld die in 1994 bij uitgeverij Meulenhoff is verschenen. Oversteegen heeft er een tiental jaren aan gewerkt. De 'Flor di Laraha' werd door de gedeputeerde van Cultuur, na het uitspreken van een erkenningswoord, aan de auteur uitgereikt in de vergaderzaal van het BC. De plechtigheid werd bijgewoond door een select gezelschap bestaande uit de gezaghebber, enkele leden van de eilandelijke adviesraad en enkele prominente burgers.

In zijn dankwoord herinnerde Oversteegen zijn gehoor aan het feit dat Colá Debrot weliswaar op alle terreinen waarop deze actief is geweest vaak is geprezen, maar voor zijn letterkundige verdiensten nooit is geprijsd. "De prijs waar Debrot het meest aan hechtte en die hem onder veel andere is uitgereikt, is de *Zilveren Anjer* van het Prins Bernhardfonds geweest, aan hem verleend vanwege zijn werk en inzet ter bevordering van de Nederlands Antilliaanse cultuur, ook in Nederland. Zo ingenomen als Debrot was met die prijs, zo trots mag ik wel zeggen, ben ik op deze prijs die hier vandaag aan mij is uitgereikt", aldus een glunderende Oversteegen.

Informatie over aids en werk

WILLEMSTAD — *De commissie Geuniformeerde Diensten heeft op woensdag voor de tweede keer een informatiemorgen georganiseerd met als thema 'Aids i Trabou'. Het doel was het personeel werkzaam in de verschillende diensten bewust te maken van het risico om besmet te raken met het aidsvirus, tijdens het werk of in de privésfeer. De diensten die deelnamen aan de informatiebijeenkomst waren Brandweer, Douane, VKC, SKS, KPNA, Openbaar Verkeer en Vervoer, Gevangeniswezen en Posterijen. De opening werd verricht door Stanley Inderson, minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne. In toespraken werd bij voorbeeld gewezen op de ontwikkeling en verspreiding van aids op Curaçao, over het werk van de bloedbank in relatie tot de ziekte en over de begeleiding voor patiënt en familieleden.*

Over plutoniumtransport

Regering onderschrijft eisen milieubeweging

WILLEMSTAD — "Natuurlijk ondersteunen we een Caricom-motie om het Caribisch gebied nucleairvrij te houden. Logisch toch? Maar dat waren we al van plan voordat Greenpeace en de lokale milieubewegingen met dat verzoek kwamen".

Minister Stanley Inderson (Milieu) begrijpt niet waarom de regering nu nog een standpunt over het transport van plutoniumafval moet innemen, dat zij weken geleden al uit zichzelf heeft ingenomen. Zo heeft premier Pourier in januari bij de Nederlandse regering geprotesteerd tegen het transport van plutoniumafval vanuit Frankrijk naar Japan, dat vermoedelijk deze maand van start gaat.

Nederland heeft zoals bekend aan de Antilliaanse regering geantwoord dat volgens de Japanse ambassade de eerstkomende jaren geen plutoniumtransport van Frankrijk naar Japan plaatsvindt. Volgens Greenpeace gaat het in dit geval echter om plutonium*afval*.

Inderson daarover: "Als straks blijkt dat er wel een schip vaart, zullen we Nederland zeker benaderen en om opheldering vragen. De zaak is te serieus om woordspelletjes over *plutoniumafval* of *plutonium* mee te spelen. Ik mag toch aannemen dat Nederland bliksems goed weet waar we het over hebben".

Eveneens in januari heeft Inderson de Caricom benaderd en zijn verontrusting uitgesproken over het transport. "Wij vinden dat er geen transport door het Caribisch gebied mag komen. Een standpunt 'geen plutonium door onze territoriale wateren', dat de milieubeweging van ons vraagt, is daarmee dus al ingenomen", zegt Inderson. "Maar wel op ons eigen initiatief, niet na hun bezoek aan Curaçao. Ze zijn als mosterd na de maaltijd gekomen".

Vervanging voor docenten JUF

Dijkhoff garandeert voortbestaan UNA

WILLEMSTAD — Onderwijsminister Dijkhoff heeft deze week een bijeenkomst gehad met de studentenorganisatie van de Juridische Faculteit van de UNA, SIAS. De minister gaf tijdens de bijeenkomst met de studenten te kennen dat het voortbestaan van de UNA niet in het geding komt en dat de kwaliteit van de studie aan de betreffende faculteit gegarandeerd blijft.

Daarom wordt er wat betreft de lange termijn planning met de grootste prioriteit gewerkt aan een bestuursplan van de UNA dat in mei klaar moet zijn. De UNA wordt hierbij geassisteerd door een beroepskracht. Het plan zal worden vergezeld van een kostenoverzicht voor de komende jaren. Als het plan financieel wordt goedgekeurd kan het financiële bestuur van de UNA gegarandeerd worden.

SIAS vreest een achteruitgang in de kwaliteit van het onderwijs aan de juridische faculteit van de UNA en zelfs mogelijke opheffing van die faculteit.

Wat betreft de korte termijn plannen, verstrekte Elmer Joubert de nodige inlichtingen omtrent de problemen die trouwens reeds bijna zijn opgelost. Er wordt gezocht naar mogelijkheden ter vervanging van de heren Goossens en Van Rijn, terwijl er ook rekening wordt gehouden met het uiteindelijke vertrek van de heer Kunneman. Joubert zelf blijft als docent aan de UNA verbonden.

De bijeenkomst vond plaats nadat Dijkhoff een brief van de SIAS had ontvangen. De studenten maakten daarin hun ongerustheid kenbaar over het feit dat verschillende docenten van bedoelde faculteit zijn vertrokken en dat KabNa via de technische bijstand het salaris niet zou hebben gefinancierd van twee docenten. De kwaliteit van het onderwijs dreigt minder goed te worden en het bestaan van de faculteit raakt in gevaar.

Programma Chacho de Castro over seksualiteit

WILLEMSTAD — Zondagavond gaat op Flamingo televisie en Radio Exito een nieuwe serie van start van Chacho de Castro. In deze serie draait het om seksualiteit.

Onderwerp is onder meer de abortuspraktijken op Curaçao. Die nemen alarmerende proporties aan. In een begeleidend schrijven zegt De Castro dat het een gewoonte lijkt te worden dat minderjarige meisjes zwanger raken of al moeder zijn. Voorts dat binnen een groot aantal gezinnen minderjarigen sexueel worden misbruikt en dat de infrastructuur om de gevolgen en oorzaken van deze fenomenen op te vangen veel te wensen overlaat.

De serie vangt aan op 5 februari aanstaande om 21.00 uur op Flamingo TV en wordt een uur later 'live' vervolgd op Radio Exito, wat duurt tot middernacht. Tijdens de radio-uitzending kunt u met de studio bellen voor reacties of vragen over het behandelde thema. Het telefoonnummer is 658887, het faxnummer is 658886.

Indien u op de een of andere manier aan het programma wilt deelnemen, of inlichtingen wilt geven over het thema, kunt u tijdens kantooruren bellen met nummer 658884.

George Benson 'loves Curaçao'

WILLEMSTAD — Volgens een internationaal tijdschrift heeft zanger George Benson zijn zinnen gezet op een huis op Curaçao. 'I just love it there. The people, the culture, obviously the weather, just make it so alluring for me.'

Hij is niet de enige legendarische figuur die zijn hart aan Curaçao heeft verpand. Tijdens de duikbeurs in Duitsland stapte de 76-jarige Hans Hass op de Curaçao-stand van de CTDB af. "Ik heb in 1939 Curaçao onderwater gefilmd en ik ga binnenkort mijn internationale duikcarrière afsluiten. Mijn laatste duik geschiedt ongetwijfeld in de zee bij Curaçao."

CTDB blijft nieuwe markten aanboren. In november '94 profileerde zij Curaçao op vakantiebeurzen in Engeland, waar sinds kort ook een toeristenbureau van ons eiland is geopend. Eén van de medewerksters daar is Deidre Keegan die ons eiland nog kent uit de tijd dat zij hier een duik- en windsurfbedrijf bestierde. In verschillende internationale tijdschriften wordt de attractieve vakantiebestemming aangeprezen.

MEDEDELING

01-04-5164-KPA

De Directie van het WATER- EN ENERGIEBEDRIJF ARUBA (W.E.B.) NV maakt hiermee bekend dat in het kader van het renovatieproject brandputten er werkzaamheden door de Sector Waterdistributie uitgevoerd zullen worden in de omgeving: **Klip/Dakota in Oranjestad.** De toevoer van drinkwater zal hiervoor onderbroken worden gedurende vier dagen in verschillende straten. Dit in de periode:

6 tot en met 9 februari 1995

Op **MAANDAG** 6 februari **van 8 uur** 's morgens tot 4 uur **'s middags** in de volgende straten: **Adriaan Lacle Boulevard t/m de kruising Sweelinckstraat.**

Op **DINSDAG** 7 februari **van 8 uur** 's morgens **tot** 4 uur **'s middags** in de volgende straten: **Begin George Madurostraat, Byronstraat, Schreuderstraat, Shakespearestraat** nr. 9 t/m 26, **van Dragtstraat, van Eekhoutstraat en Kwartsstraat.**

Op **WOENSDAG** 8 februari **van 8 uur** 's **morgens tot** 4 uur 's middags in de volgende straten: **Beatrixstraat, Shakespearestraat nr. 1 t/m 7, Irenestraat en Julianastraat.**

Op **DONDERDAG** 9 februari van **8 uur** 's morgens tot 4 uur 's middags in de volgende straten: **Fergusonstraat t/m Manchito's, Fergusonstraat op de kruising Druivenstraat/Stadionweg, Stadionweg, Kruising Druivenstraat/Olijfstraat, Tomatenstraat, Guyabastraat, Amandelstraat, Rumbastraat en de John F. Kennedy Technische School.**

De **W.E.B. ARUBA N.V.** verzoekt begrip van zijn klanten in genoemde straten, voor enig ongerief i.v.m. het renoveren van de brandputten in Oranjestad en omgeving.

WEB

Deloitte & Touche

Ten behoeve van onze cliënt, een jonge zaak in de branch van kleding en screen printing op ARUBA

roepen wij sollicitanten op voor de volgende functie:

DYNAMISCHE VERKOOP VERTEGENWOORDIG(ST)ER

Taakbeschrijving:
De kandidaat die wij zoeken is een dynamisch persoon die direct aan kledingzaken verkoopt. Tevens dient hij/zij in samenwerking met de direktie, kampagnes voor de verkoopbevordering te ontwerpen en de algemene marketing strategie voor de zaak te stellen.

Geboden wordt:
Een attractieve compensatie, inclusief een commissie gebaseerd op de verkoop.

Kandidaten voor deze funktie dienen aan de volgende eisen te voldoen:
* Leeftijd: 20 - 35
* Opleiding op minimaal HAVO niveau
* Dynamisch voorkomen
* Moet in staat zijn om direct aan de klanten te verkopen en om potentiële klanten op te zoeken
* In het bezit van eigen transport
* Enige ervaring in de verkoopbranch strekt tot aanbeveling
* Vloeiend in Papiaments en Engels, Spaans is gewenst

U wordt verzocht binnen twee weken uw sollicitatie te richten aan:
Dhr A.A. Mollen
Deloitte & Touche
Scharlooweg 39-41
Curaçao N.A.

Deloitte & Touche

Ten behoeve van onze cliënt, een belangrijke detailhandelaar met verschillende vestigingen op ARUBA

roepen wij sollicitanten op voor de volgende functie:

ADMINISTRATIE MANAGER

die een integraal deel zal vormen van de directie van deze groeiende organsiatie.

Taakbeschrijving:
* Controlepunten ontwerpen en implementeren die de
* nauwkeurigheid van de administratie zullen bevorderen
* Produceren van nauwkeurige en tijdige management informatie
* Leiding geven aan het administratief en informatie systeem personeel

Geboden wordt:
Aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en de mogelijkheid om samen met dit bedrijf te groeien

Kandidaten voor deze funktie dienen aan de volgende eisen te voldoen:
* Leeftijd: 30 - 40
* Minimale opleiding: SPD/Bacheler Accounting of soortelijke opleiding
* Minstens 5 jaar ervaring op financieel administratief gebied
* Moet zelfstandig kunnen werken en leiding geven aan een kleine groep medewerkers
* Kennis van administratieve management informatie systemen strekt tot aanbeveling.

U wordt verzocht binnen twee weken uw sollicitatie te richten aan: Dhr. A.A. Mollen
Deloitte & Touche
Scharlooweg 39-41
Curaçao N.A.

DE VOLGORDE van optreden voor de titel *rey di tumba* bij de kinderen is vandaag als volgt: Mary-Ann Rasmijn (Ban Sigi Awor), Dyanne Croes (Wip Aki, Wip Aya), Quincy Hasham (Telefoon na ring), Elizabeth de Cuba (Ambiente Sin Fin), Angel Maduro (Basha awa ariba dje), Josey Kock (E lenso di Energia) en Derrick Dubero (Carnaval ta Bonita). Bij de jeugd Tumba is de volgorde van de 10 deelnemers als volgt: Juliska de Cuba (Nami un Sinko), Oswald Arends (Carnaval ta trek), Louisette Vlinder (Carnaval cuchi, cuchi), Sulaika Croes (E wega di carnaval), Lorraine Croes (Cu mi barbie), Joselito Giron (Hip, Hip Ban cuné), Izaira Cruz (Carnaval di nos bo ta), Tuesday Irwin (Zwaai'e), Doris Franken (Pica bai dilanti) en Elthon Kelly (Piki Pieuw den Carnaval).

VERHUISBERICHT

Het advokatenkantoor John H. van der Kuyp N.V.
is vanaf maandag 6 februari 1995 verhuisd naar haar nieuwe kantoor ruimte.

Nieuw adres:
Apollostraat no. 2
Oranjestad
Telefoon: 30025/29460
Fax: 24665

Entrante dialuna 6 februari 1995
oficina di abogado John H. van der Kuyp N.V.
lo ta situa na su edificio nobo.

Direkshon Nobo
Apollostraat 2
Oranjestad
Telefoon: 30025/29460
Fax: 24665

OPENBARE VERKOOP Op 9 MAART 1995

's middags om 2 uur zal ten overstaan van Notaris Mr. J.R. Croes in het HOTEL TALK OF THE TOWN (Monsieur Louis Room), aan de L.G. Smith Boulevard 2, Oranjestad Aruba in het openbaar bij opbod aan de meestbiedende worden verkocht:

Krachtens rechterlijk bevel ex artikel 409 van het Wetboek van Burgerlijk Rechtsvordering van Aruba:

1. het recht van erfpacht tot 28 februari van het jaar 2054 op een perceel domeingrond groot 537 M2, gelegen aan de Betonicastraat te Pos Chikito, kadastraal bekend als Land Aruba Derde Afdeling Sectie G nummer 934, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk nog ongenummerd;
2. het recht van erfpacht tot 22 september van het jaar 2047 op:
   a. een perceel domeingrond groot 400 M2, gelegen te Palm Beach, kadastraal bekend als Land Aruba Tweede Afdeling Sectie C nummer 812; en
   b. een perceel domeingrond groot 400 M2, gelegen te Palm Beach, kadastraal bekend als Land Aruba Tweede Afdeling Sectie C nummer 813,
   met het op voormelde percelen gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Palm Beach 114-B";
3. het recht van erfpacht tot 17 juli van het jaar 2046 op een perceel domeingrond groot 448 M2, gelegen te Paradijs, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie K nummer 1453, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Madiki Kavel 38"

Krachtens onherroepelijke machtiging ex artikel 1203 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba:

1. een perceel eigendomsgrond groot 843 M2, gelegen te Pavia, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie R nummer 2018, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Pavia Park 103";
2. het recht van erfpacht tot 1 september van het jaar 2054 op een perceel domeingrond groot 712 M2, gelegen te Angochi, kadastraal bekend als Land Aruba Derde Afdeling Sectie B nummer 870, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk nog ongenummerd;
3. het recht van erfpacht tot 8 januari van het jaar 2050 op een perceel domeingrond groot 624 M2, gelegen te Juwana Morto, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 44 van 7 september 1989, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Juwaweg 9-A";
4. het recht van erfpacht tot 18 mei van het jaar 2036 op een perceel domeingrond groot 898 M2, gelegen te Morgenster, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie R nummer 1144, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Morgenster 92";
5. het recht van erfpacht tot 16 april van het jaar 2051 op een perceel kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie R nummer 1925, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk nog ongenummerd;
6. het recht van erfpacht tot 13 augustus van het jaar 2051 op een perceel domeingrond groot 424 M2, gelegen te Angochi, kadastraal bekend als Land Aruba Derde Afdeling Sectie B nummer 555, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk nog ongenummerd;
7. het recht van erfpacht tot 20 december van het jaar 2050 op een perceel domeingrond groot 511 M2, gelegen te Macuarima, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie T nummer 1072, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Macuarima 41-H".

De Veilingsvoorwaarden zijn gedeponeerd ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg, Zittingsplaats Aruba en liggen voorts ter inzage ten kantore van notaris mr. J.R. Croes, aan de L.G. Smith Boulevard 64 te Oranjestad Aruba.

Mr. J.R. Croes, notaris.

VOOR HET GROTE tumba contest in het Aruba Entertainment Center op zaterdag 11 februari hebben in totaal 21 bands met niet minder dan 51 zangers ingeschreven. De volgende bands schreven in (met achter hun naam vermeld hoeveel zangers zij zullen begleiden): Pega Pega (3), Nos Baranca (2), Grashopper (2), Caribbean Beatband (4), Grupo Amistad (2), Conhunto Criollo (2), La Selecta (2), Sensation del Caribe (5), Original Band (2), Cosa Nova (1), Papito Y su Doble Sabor (3), Quasi (3), Spices (1), Eclipse (2), Musical [...] (2), Los Pimentosos [...] Robert Y Solo Banda [...] (5), Los Bravos (2), [...] Band (2), La Banda Su[...] (2), Oreo (2) en Papito [...] Doble Sabor met de T[...] koning 1993, dat was P[...] Rafael met 'Lole Piet'[...] SAC verzoekt de leider[...] de bands een formuli[...] komen invullen op het S[...] kantoor en op te geve[...] welke volgorde de za[...] gaan optreden.

DE COMMISSARIS [...] politie laat in een per[...]richt weten dat in verb[...] met de kinderparade in [...] Nicolas volgende we[...] zondag het verkeer va[...] tien uur 's morgens wo[...] afgesloten in de straten. [...] wordt een beroep gedaan [...] de eigenaren van auto's [...] hun wagens niet te park[...] in de straten waar de pa[...] langs trekt.

GEBRUIK OORDOPP[...] De Quotaclub heeft ze [...] dit jaar en bij de kinder[...]rades in Noord, Oranjes[...] en San Nicolas worden [...] gratis aan de jeugd uit[...]deeld. Indien U ook [...] doppen wilt hebben kunt [...] terecht bij de FEPO op [...] Eagle.

TANKI LEENDERT sto[...] gistermiddag op zijn car[...] valskop toen het Colegio [...] Ubao enthousiast carna[...] vierde. Voor de eerste d[...] klassen werd Franse[...] Jacobs tot koningin geko[...] met Mendy Chai als runn[...] up. Miss Amistad werd J[...] bella Vrolijk. Van de daa[...] volgende klassen werd G[...] dana Rodriquez de koning[...] met runner-up Nina Sote[...] Miss Amistad Mariane[...] Croes. Angelo Trimon we[...] Prins en Brayend Brete z[...] Pancho. Het was een z[...] geannimeerd en goed ge[...]ganiseerd feest waarvan [...] jeugd duidelijk genoot.

TE HUUR ARUBA

Volledig gemeubileerd te Fenton/Tanki Leendert, Villa Dorado. Koud en warm water, volledig ingerichte keuken.
3 slaapkamers met airco-units, 2 badkamers.
Huur Afl. 2.350,- per maand.
Kontaktadres: Tanki Leendert 135 S (Villa Dorado).

GEVRAAGD
POOLBAR RESTAURANT MANAGER
Sollicitatie via Fax 30845

[A]GENDA

[...]REN AMIGOE:
[...] 12.00/14.30-17.30 uur; za.

[...] spoedgevallen na kantoor[...] 22316. Pageboy 127-0379.

[...]FAX: 22368.

[...]KENINGNUMMER
[...] Banco di Caribe.

[...]trale) en 11141 (informatie).

[...]CENTRALE

****

[...]ERTJES verschijnen op di. en [...] iedere dag tussen 08.00-12.00/[...]00 uur worden opgegeven; [...] za. Alleen zoekertjes, die op [...] vóór 10.00 uur binnen zijn, [...] dag daarop (dus di. en vr.)

****

[...]GELING DOKTOREN
[...] dokter A.V. v/d Linde via Dr. [...]uber Hospitaal (tel.: 74300) of [...]rale (115).
[...] dokter C.E. Zaandam via [...] Dr. Rudi Engelbrecht (San [...] 48833) of via Alarmcentrale

****

[...] Betico Croes 101. Tel.

****

[...] KRUIS ARUBA
[...]GENBUREAU
[...] in alle districten kan men [...] vr. tussen 11.00-12.00/15.30-[...]. Openingstijden zuigelin[...] (volgens afspraak): Oranje[...] 23168): do. van 08.00-12.00 uur; [...] 47620): do. van 08.00-[...] Noord (tel.: 73425): di. van [...] uur; San Nicolas (tel.: 45906): [...] 12.00 uur; Santa Cruz (tel.: [...] van 08.00-11.00 uur en wo. van [...] uur; Dakota (tel.: 29008): wo. [...] 12.00 uur; Braziel (tel.: 48301): [...]-12.00 uur; Paradera (tel.: [...] van 08.00-12.00 uur.

****

[...] STICHTING CIZKA geeft [...] brengt u in contact met leden [...]schapsbegeleiding, verloskun[...] kraamzorg bieden. Bel 37687.

****

[...]RSING BUREAU ARUBA

****

[...]IECENTRUM KONINGIN [...]NA FONDS (voor de kan[...] op Aruba) [...] ma. t/m vr. van 08.30-11.30 [...] 9.

****

[...]ON RESPETA MI
[...] tegen seksueel misbruik van [...] 9 (Oranjestad). Tel.: 24433.

[...] INTERNATIONAL

[...] T.J.M. Woole, tel.: 21729. [...] buiten kantooruren

[...] zondagsschool. [...] 08.30 uur [...] 10.30 uur zondagsschool; [...] G.J. Bekker.

Brief aan minister Van Mierlo (BZ)

Toenemende protesten tegen nucleair transport plutonium

ORANJESTAD — Plutonium ontstaat in kerncentrales en is de meest giftige radio-actieve stof. Na 250.000 jaar is het nog steeds radio-actief. Het kleinste deeltje is al levensgevaarlijk: inademing van een 27 miljoenste gram kan dodelijk zijn. Wie deze gegevens goed in zich opneemt, kan zich voorstellen dat er zoveel protesten zijn in verband met het transport van nucleair afval van Frankrijk via het Caribisch gebied naar Japan. Ook op Aruba worden we wakker.

In een brief aan de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Hans van Mierlo, uit minister Glenbert Croes zijn bezorgdheid over het geplande vervoer van 'uiterst gevaarlijke afvalstoffen door de Caribische Zee'. Croes schrijft dat de Arubaanse regering op de hoogte gehouden wil worden van de route en andere relevante informatie van het transport. "De Arubaanse regering heeft met teleurstelling kennis genomen van het tot dusver ingenomen standpunt van de Nederlandse regering, verwoord in een bericht aan Directie Buitenlandse Betrekkingen."

Aan het einde van zijn brief aan Van Mierlo meldt Croes dat Aruba zich aansluit bij het in oktober 1992 door de Caricom bij de Verenigde Naties ingediende verzoek om het Caribisch gebied tot *denuclearized zone* te verklaren. Hierin wordt verboden om radio-actieve stoffen te vervoeren, op te slaan of te dumpen.

Op Aruba hebben Accion Ambiental, Reef Divers, stichting Desaroyo Ecologico Aruba en Fanapa de Arubaanse regering verzocht om officieel positie in te nemen tegen nucleaire transporten door het Caribisch gebied. Ook vragen zij om er bij Nederland op aan te dringen de essentiële informatie over de transporten op te eisen bij Japan en Frankrijk.

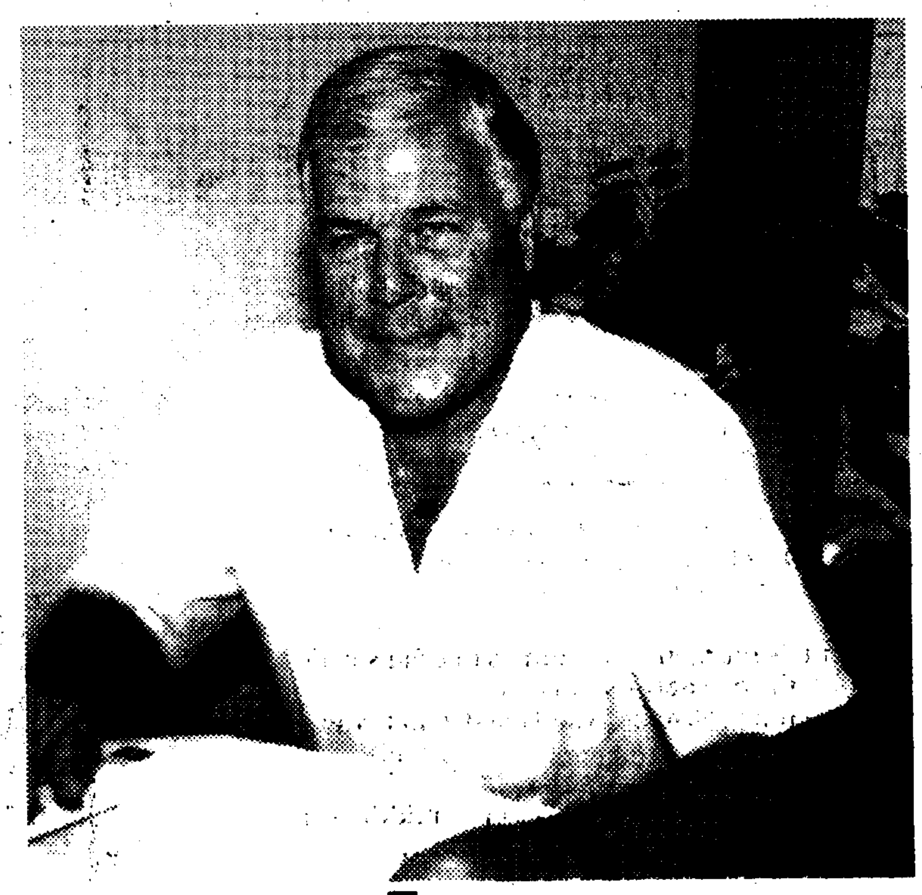
Rainbow Warrior, het vlagschip van Greenpeace, maakt momenteel een tour door het Caribisch gebied om te pleiten voor een ban op het [illegible] afvaltransport van Frankrijk naar Japan. De landen die zich al officieel hebben uitgesproken tegen het transport zijn Dominica, de Dominicaanse Republiek, Puerto Rico, Antigua, Barbados, Martinique, de Caricom, Panama, de Filippijnen en Nieuw-Zeeland.

Deze landen storen zich met name aan het feit dat de regeringen van Japan en Frankrijk weigeren informatie te geven over de door het schip te volgen route, het tijdstip waarop het vertrekt uit Frankrijk, de frequentie waarmee de transporten zullen plaatsvinden, welke havens worden aangedaan (in geval van schade of onderhoud), in welke rampenplannen is voorzien (mocht straling vrijkomen), welke bergingsafspraken zijn getroffen (als het schip zinkt of stuurloos raakt) en wat de gevolgen van een ongeluk zullen zijn voor het milieu.

De Japanse regering geeft op deze vragen het antwoord dat 'de route nog niet is vastgesteld', 'het transport veilig is' en dat een Milieu Effect Rapportage en rampenplannen 'niet nodig zijn omdat er geen ongeluk zal gebeuren'.

Greenpeace heeft een onderzoek laten doen naar de technische uitvoering van het transport van plutoniumafval. Hieruit blijkt dat er ernstige bezwaren aan kleven. Verder is de container waarin het afval wordt vervoerd, niet getest op grond van specificaties die in de VS van kracht zijn, maar op die van de International Atomic Energy Agency (IAEA). Dit agentschap, dat ook tot taak heeft de nucleaire industrie te promoten, stelt aanzienlijk lagere eisen aan de transporten dan de Verenigde Staten. Het transport zal daarom geen toestemming krijgen door de wateren van de VS te varen.

Indien het transport door het Panama Kanaal gaat, is het aannemelijk dat het schip door de Mona Passage zal gaan. Deze zeestraat ligt tussen de Dominicaanse Republiek en Puerto Rico; niet ver van de Bovenwindse Antillianse eilanden.

■TOM PAS

Pas nieuwe manager Bushiri Hotel:

'Een enorme uitdaging die grote creativiteit zal vergen'

ORANJESTAD — "Het moet zover komen dat de regering dit hotel helemaal niet meer hoeft te subsidiëren: het moet rendabel gerund kunnen worden en daar streef ik naar. Ik heb bepaalde, haalbare, doelen gesteld voor Bushiri en samen met het personeel zullen we die zeker bereiken. Het personeel hier is echt fantastisch: vrolijk, vriendelijk en bereid om de schouders eronder te zetten. Nee ... ik zie het wel zitten."

Aan het woord is Tom Pas, de nieuwe *managing director* van het Bushiri Hotel, dat nog onlangs zo negatief in het nieuws was doordat de vorige bestuursleden hun ontslag aanvochten via de rechter. "Omdat de zaak nog voor moet komen, wil ik daar liever niets over kwijt", zegt Pas, maar hij geeft toch een beetje aan wat er fout is gegaan door zijn volgende woorden.

"Je moet als manager echt niet langer dan een jaar of vijf, zes bij een bepaald hotel blijven. Daarna verleg je ongemerkt je grenzen: je gaat misschien vrienden bevoordelen, je geeft hier en daar een salarisverhoging aan een leuk meisje van het personeel... Je raakt hoe dan ook je *edge* kwijt. Je creativiteit en objectiviteit want de uitdaging is er niet meer."

Pas is nog geen vijftig (hij wil graag als 'eind veertiger' in de krant), maar hij heeft een bont (hotel-)verleden achter de rug, waarover hij boeiend vertelt en allerlei anekdotes aanhaalt: "Ik ben op Curaçao geboren, heb daar 18 jaar gewoond en ben toen naar Nederland vertrokken. Ik heb als kelner op internationale treinen gewerkt en bij het restaurant op het oude Schiphol, Aviorama."

Daarna moest Pas in dienst (2 jaar - commando-opleiding). Na zijn diensttijd werkte hij als receptionist bij het (toen) nieuwe Curaçao Hilton hotel. Samen met zijn vrouw Carola, die momenteel op Aruba een bloeiende makelaardij in onroerend goed heeft, vertrok hij '-tig jaar geleden' naar 'Zuid-Afrika', waar hij bij twee Hilton hotels werkte. "Toen weer terug naar Nederland 'voor de familie', maar dat beviel niet zo. We hebben na lang zoeken in Ierland een restaurant gekocht; dat liep als een trein ... maar wat een regen daar!"

En toen een telefoontje uit Sint Maarten van schoolvriend Jaap Beaujon: "Ik heb een leuke baan voor je als manager van een hotel hier." En via St. Maarten (6 jaar) ging Pas naar Playa Linda (4 jaar), en via Divi/Tamarijn naar Bushiri, daarbij zijn bovenstaande theorie over het niet lang bij een hotel blijven, waarmakend. "Ik heb ook aanbiedingen gekregen uit Indonesië, Jamaica en St. Lucia, maar ik vind Aruba een heerlijk eiland en blijf graag hier."

Pas is bijzonder trots op zijn zoon Cedric, die zijn leermoeilijkheden heeft overwonnen en het goed doet op de universiteit in Florida, en zijn dochter Chantal, die bijna klaar is met haar pilotenstudie: "Ik hecht veel waarde aan opleiding en studie. Daarom motiveer ik mijn personeel om door te studeren, iets van jezelf te maken, want vanzelf gebeurt er niks. Bushiri is een heel goede springplank voor personeel, die hier cursussen kunnen volgen en op die manier hogerop kunnen komen."

De Bushiri hotelschool staat los van het hotel: "Dat moet in de toekomst veranderen, hoor", zegt Pas, die zegt veel, maar 'poco poco' te willen veranderen. "De renovatie van het hotel is hard nodig, en daarvoor heb ik de plannen net voor mijn neus liggen." Pas wil heel voorzichtig met de uitgaven voor het hotel zijn: "Ik wil absoluut niet dat iemand denkt dat ik smijt met overheidsgeld; ik ben er net zo zuinig mee als met mijn eigen geld. Om praatjes te voorkomen ben ik ook geen lid geworden van Tierra del Sol."

Het kantoor van Pas ligt helemaal aan het eind van de gang in het schoolgedeelte van Bushiri met een adembenemend uitzicht op het strand en de zee. Stapels papieren en mappen liggen op zijn bureau te wachten op aandacht. "Soms heb ik zo'n zin om even de zee in te duiken, maar tot nu toe heb ik me weten te bedwingen", zegt de energieke Pas, die op 2 januari 1995 aangesteld is als algemeen directeur van Bushiri. Dat hij daarmee een zware taak op zijn schouders heeft genomen, behoeft geen betoog.

Eis drie jaar Albo-overval

ORANJESTAD — Drie jaar gevangenisstraf eiste officier Lugo tegen verdachte J.C. die terecht stond voor de overval op Albo op 23 september 1993. Deze overval werd door C. samen met Albo-werknemer G. Jeremiah gepleegd. Jeremiah werd later dood aangetroffen in de mondi, waar hij zelfmoord gepleegd had.

Voor de eerste maal werd een rechtszaak geheel in het Papiaments behandeld, waarbij zowel de rechter, het Openbaar Ministerie als de verdediging de landstaal voerden. Rechter Croes-Fernandez doet over twee weken uitspraak.

Verdachte wordt ervan beschuldigd samen met Jeremiah de overval te hebben gepleegd toen een Albo-werknemer het geld voor de lonen naar het kantoor op Santa Martha bracht. J.C. werd ter plaatse aangehouden doch ontkende voor de rechter ook maar iets met de overval te maken te hebben. Hij wist niet eens dat J. op die dag de overval zou plegen, zo verklaarde hij.

Op verzoek had hij J.G. die dag van zijn huis gehaald en naar zijn werk bij Albo gebracht. Hij bleef [illegible] op hem wachten in zijn auto. Toen G.J. [illegible] had hij een revolver in de hand en dwong hem weg te rijden. Toen de politie hen achtervolgde, loste G. enige schoten. Daarna verliet hij de auto en verdwenen in de knoekoe, waarna J.C. zich korte tijd later bij de politie meldde.

De officier van justitie veroordeelde het optreden van verdachte scherp, te meer omdat een werknemer van Albo bij de overval ernstig gewond raakte. Hij eiste een gevangenisstraf van drie jaar en dat de 14.800 florin, die in beslag werden genomen, aan Albo teruggegeven worden.

Maandag Staten bijeen

ORANJESTAD — Maandag aanstaande komen de 21 statenleden van AVP, MEP en OLA weer na lange tijd voor een openbare vergadering bijeen. Het parlement kwam eind vorig jaar voor het laatst in een plenaire zitting bijeen. De bijeenkomst van de Staten begint maandag om 9.00 uur 's morgens.

Op de agenda staan: vaststelling notulen; ingekomen stukken; vaststelling leden vaste en bijzondere commissies Parlatino; benoeming leden beroepscommissie maatschappelijke zorg; een ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de Landsverordening basisonderwijs en de Landsverordening voortgezet onderwijs.

Dat laatste gaat onder meer over de rechtspositie en taakomschrijving van het onderwijspersoneel. Het is de bedoeling dat het parlement akkoord gaat met een wetsvoorstel dat beoogt de situatie van zogeheten 'uurleraren' te verbeteren. Minister Eddy Croes van Onderwijs wil graag zien dat uurleraren na verloop van tijd -twee jaar - het recht krijgen op een *full time* baan in het onderwijs.

Zwaardere straf voor recidivist

ORANJESTAD — Achttien maanden gevangenisstraf luidde het vonnis van rechter Croes-Fernandez tegen verdachte J.Y., die regelmatig wegens diefstal voor de rechter verschijnt. De officier had tien maanden geëist.

De rechter merkte bij het uitspreken van haar vonnis op dat verdachte in een periode van vijf jaar al zes keer voor diefstal veroordeeld was. Daarom verhoogde zij de geëiste straf met acht maanden.

A-finale tennis

Kenneth Ponson niet te verslaan

"Ik voelde me lekker en heb goed gespeeld", was na afloop het tevreden commentaar van Kenneth Ponson, winnaar van het A-toernooi van de Aruba Lawn Tennis Bond. Ponson won in een prachtige finalepartij van Harry van Reek, die tennistrainer is bij de Aruba Racquet Club. De razendsnelle Van Reek maakte het Ponson echt niet gemakkelijk, maar kon toch de belangrijke punten niet naar zich toetrekken. Ponson won met 6-4/6-3.

Op de andere baan werd de finale A-veteranen gespeeld. Rinus de Graaff won in een drie-setter van Frans van Dijk. Beide spelers hadden duidelijke dips; vooral Van Dijk, die de eerste set vrij gemakkelijk won, maar daarna ineens achter kwam te staan. De Graaff liep namelijk in de tweede set pas warm en bewoog onvermoeibaar over de baan. In de derde set ging de strijd vrij gelijk op. De Graaff won de partij met een mooie passeerbal.

Bij de dames werden Ilonka de Meij (A-klasse) en Celina Klappers (B) kampioen. De Meij won in twee sets van Andra Tromp en Klappers won van Shenneline Ras. Tennisliefhebbers kunnen bij de bar van het Marlboro Tennis Park inschrijven voor de dubbels die de ALTB organiseert en die op 8 maart zullen beginnen. Er zal in de categorieën A, B en C worden gespeeld.

Expositie Betico tot 10 februari

ORANJESTAD — Volgens een mededeling van het Nationaal Historisch Archief is de expositie over Betico Croes nog tot 10 februari te bezichtigen. Voor schoolgroepen moet een afspraak worden gemaakt.

Schatkist promessen

ORANJESTAD — De Centrale Bank van Aruba zal op vrijdag 10 februari 1995 schatkistpromessen aan toonder uitgeven tot een bedrag van 12 miljoen florin. Deze schatkistpromessen zullen worden afgelost op 12 mei 1995. Op maandag 6 februari verschijnt in de lokale kranten een bekendmaking over deze uitgifte.

Vrachthaven naar Barcadera

Juiste plaats voor havenactiviteiten

ORANJESTAD — De regering gaat de vrachthaven verplaatsen van Oranjestad naar Barcadera, dat verder ontwikkeld wordt als industrieel vrije zone gebied. Oranjestad blijft alleen voor het cruise-ship toerisme. Een studie hierover wordt gemaakt. Sinds augustus 1994 bestaat hier al een studie over, die op verzoek van de Kamer van Koophandel en door de Stichting ABC Advies is uitgebracht. In die studie wordt aanbevolen het Barcaderagebied te ontwikkelen tot toekomstig vrachthaven- en industriegebied.

"Barcadera is de juiste plaats voor ontwikkeling van nieuwe industrie- en havenactiviteiten op Aruba", zegt P. Elkhuizen, hoofd Stadsontwikkeling van de gemeente Oosterhout. Hij verrichtte de 'Studie naar de ontwikkeling van Barcadera tot Industriegebied'. De studie behandelt enkele knelpunten betreffende de haven van Oranjestad.

"Er is onvoldoende kadelengte om de toename in vracht- en cruisevaart op te kunnen vangen. Nu al moeten kleine schepen uitwijken naar de jachthaven of naar Barcadera. De bestaande havenlengten kunnen wegens inklemming tussen stad en hotelzone nauwelijks uitgebreid worden. De enige ogenschijnlijke uitbreidingsmogelijkheid - daar waar nu laders voor containers geparkeerd staan - zou wegens rotsformaties onder de waterlijn een technisch probleem vormen en weinig ruimte soelaas bieden", zo kan men in het rapport lezen.

"Cruisevaart en koopvaardij is (te) zeer vermengd binnen hetzelfde havengebied en is door ruimtenood ook niet geheel van elkaar te scheiden. De industriële havenactiviteiten en de aansluitende industriezone zijn voor het oog van de toerist niet aantrekkelijk en vormen een barrière tussen Oranjestad en de noordelijker gelegen hotelsector. De noordelijke ontwikkeling van de stad leent zich niet voor een verdere industriële expansie. Eerder voor de dienstverlenende sector, vermaakcentra, en mogelijk woningbouw."

Bij 'knelpunten Barcadera' wordt opgemerkt, dat de huidige entourage weinig aantrekkelijk is voor potentiële bedrijfsvestigingen: verwaarloosd aanzien; bestaande bouwvallen, met name van het voormalige chemische bedrijf; indirecte verkeersontsluiting via de vuilstortplaats; geen faciliteiten en toezicht; nabijheid vuilstort met zicht op afvalverbranding. De verkeersroute met het huidige haven- en industriegebied van Oranjestad is problematisch wegens verkeerscongesties in Oranjestad op de Smithboulevard.

Het Barcaderagebied heeft van de andere kant ook potentie. Het lijkt uitermate geschikt - is de conclusie van de studie - om daar de toekomstige haven- en industrieontwikkeling van Aruba te gaan concentreren: centrale ligging op het eiland, nabijheid van luchthaven, voldoende terreinoppervlakte, beschikbaarheid over zeehavenkade die nog in technische redelijke staat verkeert, ruime uitbreidingspotentie en een redelijke wegenstructuur die eenvoudig te optimaliseren is.

Aanbevelingen die in de studie worden gedaan, zijn onder meer: - het havengebied dient opgeschoond te worden, dit wil zeggen ontdaan van rommel, bouwvallen en dergelijke en voorzien te worden van opgeknapte kaden, wegen en opslagterrein, terreinafrastering, verlichting en toezicht. Geschatte kosten, volgens deskundigen, tussen een half en één miljoen florin. Dan kunnen de overslagstukgoedschepen (barkjes) verplaatst worden van de huidige haven naar Barcadera, waardoor op korte termijn meer aanlegruimte ontstaat in de haven van Oranjestad voor containervervoer en cruiseschepen, waaraan behoefte bestaat.

Doelman Waterreus voorkomt puntverlies

Dordrecht krijgt kansen, PSV scoort tweemaal

DORDRECHT— In de verbeten jacht op Europees voetbal heeft PSV gisteravond aan de Krommedijk twee punten bijgeschreven. De ploeg van trainer Dick Advocaat won met 2-0 van degradatiekandidaat Dordrecht'90, dat nog altijd op de eerste zege wacht. Doelman Waterreus voorkwam na de rust punt- en gezichtsverlies voor zijn weinig geïnspireerde team.

PSV scoorde op psychologisch belangrijke momenten. Ronaldo (2de minuut) en invaller Meijer (46ste) maakten het gemakkelijk voor hun ploeggenoten. De Brabanders verzuimden echter door te drukken. Het mentaal en fysiek krachtige Dordrecht'90 bleef lang strijden voor een positief resultaat, maar liep zich stuk op Waterreus.

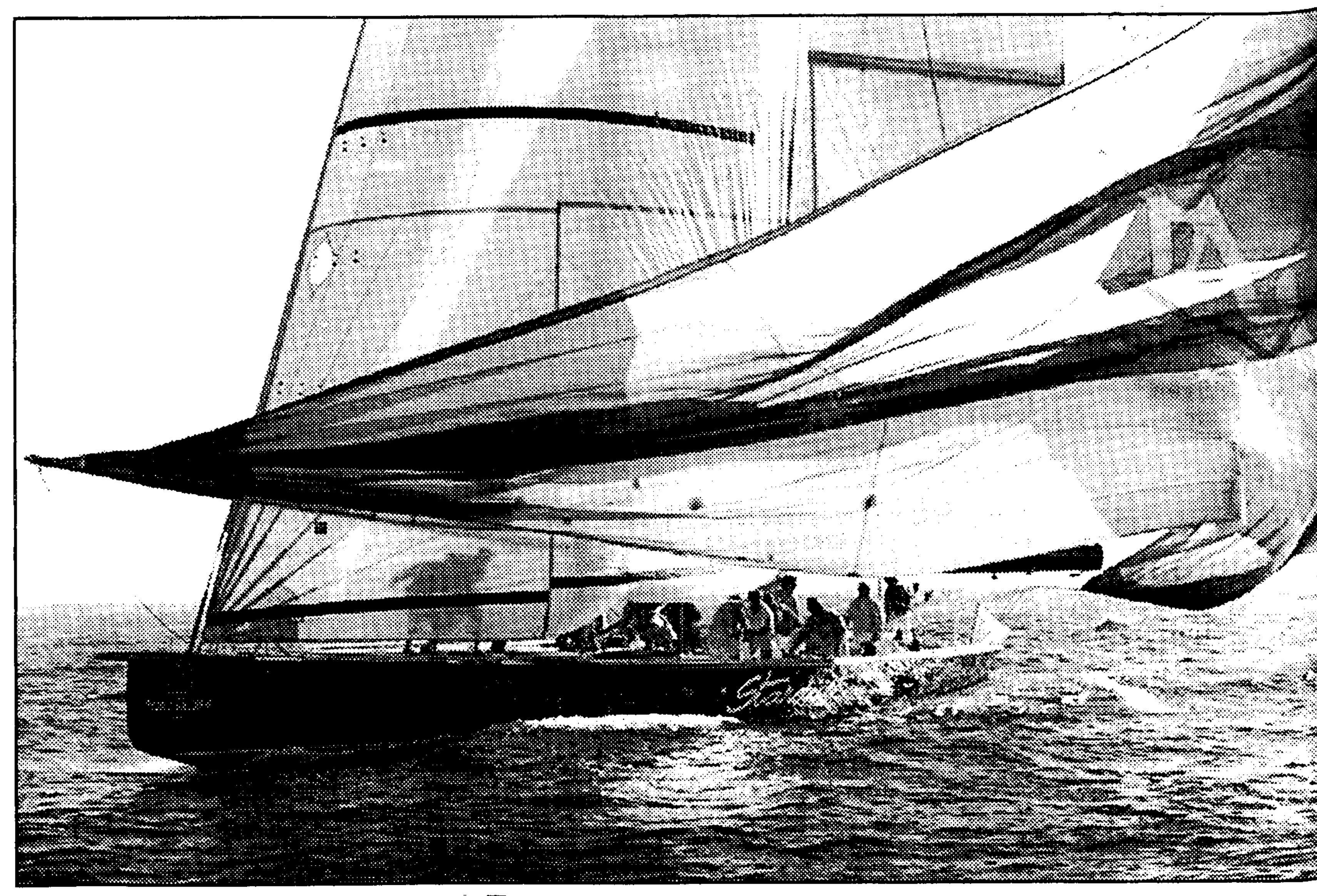
Advocaat moest eigenlijk voor de eerste keer met PSV kleur bekennen. In de voorgaande competitiewedstrijden tegen Ajax (0-1) en Roda JC (5-0) kon de Hagenaar zich nog verschuilen achter de kracht van de tegenstander, iets dat hij zonder schaamte deed. Hij paste opstelling en taktiek aan de tegenstander aan en speelde bedaard op de counter.

Advocaat moest nu dus wel zijn manschappen met een offensievere opdracht het veld insturen, of hij nu wilde of niet. In de praktijk had de andere uitgangspositie van PSV niet zoveel effect op de speelwijze. Het 4-4-2 systeem bleef gehandhaafd. Alleen de buitenste middenvelders Zenden en Pahlplatz vertoonden iets meer aanvalsdrang. Bij balverlies schakelde PSV echter weer razendsnel terug naar een behoudend concept, met vaak tien man achter de bal.

Binnen twee minuten nam PSV een optie op de overwinning. Ronaldo, aangespeeld door Linskens, scoorde beheerst, 0-1. Het was de veertiende competitietreffer voor de opgeleefde Braziliaan. Een monsterzege leek in de maak, maar PSV viel na de snelle openingstreffer stil. Dat was mede de verdienste van Dordrecht'90, dat ondanks de vroege tegenvaller knap weerwerk bood.

De thuisploeg speelde brutaal met vier, soms zelfs met vijf spitsen en op die massale druk was de geïmproviseerde defensie van PSV duidelijk niet ingesteld. Advocaat had in het centrum als vervangers voor Valckx (geschorst) en Van der Gaag (geblesseerd) verrassend gekozen voor Van Mol (libero) en Dirkx (voorstopper). De samenwerking bij het gelegenheidsduo liet veel te wensen over.

Doelman Waterreus had het in de eerste helft aanmerkelijk drukker dan zijn Deense collega Gall. De PSV-goalie bewees opnieuw zijn veelzijdige talenten. Hij greep foutloos in bij elke hoge voorzet en heerste ook buiten zijn strafschopgebied met attent uitlopen. Aan de andere kant was PSV alleen met snelle tegenstoten van Ronaldo en Nilis gevaarlijk. De Belgische aanvaller speelde ruim een uur rechts op het middenveld, als vervanger van Pahplatz die na een keiharde botsing met Lems per brancard van het veld moest worden gedragen. Wisselspeler Meijer toonde zijn waarde als pinchhitter. De bonkige spits scoorde meteen na de rust uit een indraaiende hoekschop van Nilis. Van een goede wedstrijd was daarna geen sprake meer. Wouden (twee keer) en Hoop vonden Waterreus op hun weg, Brogger knalde naast. Het ingedommelde PSV kwam nauwelijks nog in de buurt van Gall.

■ *SAN DIEGO — Defi France is bezig van zeil te veranderen, terwijl het aan de leiding vaart voor de Nippon tijdens de Challenger Series-race in de America's Cup voor de Californische kust.*

Cruijff spreekt: Discipline in Nederland lovenswaardig

BARCELONA — Nederland levert goede voetballers, goede trainers maar ook uitstekende waterspecialisten. Johan Cruijff, trainer van Barcelona, stond tijdens de nababbel van een training voor de gelegenheid even stil bij de watersnood en was vol lof over de aanpak in zijn vaderland.

Cruijff: "Een drama en een levensgroot probleem voor velen, maar Nederland beschikt over de beste experts ter wereld wanneer het water betreft. Het Nederlandse volk heeft weer getoond dat het onder alle omstandigheden waardig blijft en zijn kalmte kan bewaren. Dat is belangrijk. De experts moeten de operaties leiden en de mensen dienen die met discipline op te volgen."

Veel aanwezigen konden zich niet aan de indruk onttrekken dat Cruijff met dat 'gedisciplineerd opvolgen van bevelen' verwees naar zijn weerbarstige vedette Stoichkov. De Bulgaar verloor overigens een weddenschap van Ronald Koeman, waarbij de inzet een miljoen peseta's was, 13.000 gulden. Stoichkov beweerde dat hij dinsdag niet met de ploeg naar Malaga zou afreizen voor de oefenwedstrijd tegen Werder Bremen. Hij was tot maandagavond laat te gast in Monaco, waar de beste voetballers van 1994 bijeen waren. Koeman stelde dat de Europees voetballer van het jaar bluften en kreeg gelijk.

Koeman is overigens verbolgen dat het nieuws van de weddenschap in de openbaarheid is verschenen, omdat het om veel geld gaat. Hij is nu van plan de hele ploeg mee uit eten te nemen. Ten minste, als Stoichkov de weddenschap uitkeert.

Anderlecht op kop na monsterzege

LIERSE — Anderlecht heeft vrijdag de eerste plaats in de Belgische competitie van Standard Luik overgenomen. De landskampioen boekte in en tegen Lierse, dat getraind wordt door ex-PSV'er Eric Gerets, een monsterscore van 8-1. Het Brusselse elftal van de Nederlander Jan Boskamp heeft nu een punt voorsprong op Standard, met een wedstrijd minder gespeeld. Lierse, vierde op de ranglijst, heeft nu negen punten achterstand op Anderlecht en acht op Standard.

De doelpunten van Anderlecht werden gemaakt door Weber (3), Degryse (2) en Haagdoren (2), Desmet schoot in eigen doel. Pauwels maakte de enige tegentreffer. Bij de rust was de stand 0-3. Een kwartier voor tijd kwam Bosman ook nog in actie. Hij verving Zettenberg.

Uitslag:
Lierse-Anderlecht DDD 1-8

Stand aan kop:

01. Anderlecht		19-30
02. Standard		20-29
03. Brugge	DDDDDD	19-28
04. Lierse		19-21

Kim De Weille uitgeschakeld

AUCKLAND/TOKYO — Kim de Weille is in de kwartfinale van het met 185.000 gulden gedoteerde tennistoernooi van Auckland uitgeschakeld. De Nederlandse verloor in drie sets van de als zesde geplaatste Italiaanse Silvia Farina: 2-6, 6-3, 3-6.

De Amerikaanse Ginger Helgeson, die op grond van haar klassering op de wereldranglijst de finale zou moeten halen, schaarde zich zonder te spelen bij de laatste vier. Haar Chinese opponente Li Fang was niet in staat aan te treden.

In de kwartfinales van het toernooi in Tokyo sneuvelden de toppers Conchita Martinez en Mary Pierce. De als nummer twee geplaatste Pierce verloor in drie sets van Magdalena Maleeva. De Bulgaarse, nummer zeven gerangschikt, won de eerste set met 6-3. De Française, vorige week winnares van de Australische open, leek langzaam in haar spel te komen en pakte de tweede set met 6-1. Maar Maleeva herstelde zich en trok de derde set en de partij naar zich toe. In de halve finales moet ze het opnemen tegen Lindsay Davenport.

De als nummer een geplaatste Spaanse ging in drie sets onderuit tegen de Japanse Kimiko Date. Aanvankelijk leek de winnares van Wimbledon af te stevenen op een eenvoudige zege. Ze pakte de eerste set met 6-0. Maar de Japanse kwam onverwachts terug en veroverde de tweede set met 6-2. In de beslissende set sloeg ze er bij een stand van 5-1 in twee wedstrijdpunten verzilveren. Martinez zich terug tot 5-3, maar verloor alsnog. In de halve finales speelt de Japanse tegen Iva Majoli uit Kroatië.

Mota gaat door tot Spelen '96

LONDEN — De Portugese atlete Rosa Mota, de succesvolste marathonloopster aller tijden, heeft besloten door te gaan tot de Olympische Spelen in Atlanta. Ze wordt volgend jaar 38.

Mota, die op alle grote toernooien al eens goud won, viel onlangs uit bij de marathon van Tokyo. Het was haar eerste wedstrijd na een afwezigheid van 2,5 jaar. Volgens George Vieira, technisch directeur van de Portugese atletiekbond, gaf Rosa in de Japanse hoofdstad niet op wegens een blessure of ziekte, maar omdat het tempo nog te hoog was.

"Geen denken aan dat Rosa stopt", zei Vieira. "Ze traint momenteel in Portugal onder leiding van haar trainer en echtgenoot José Pedroso. Komend voorjaar sturen we haar naar Colorado voor een hoogtestage."

Nieuwe sponsor voor tennisbond

GENEVE — De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) heeft in de zorgverzekeraar Zilveren Kruis een nieuwe hoofdsponsor gevonden. Het contract, dat gisteren voor het begin van de Davis Cup-wedstrijd tegen Zwitserland in Genève is getekend, heeft een looptijd van drie jaar.

De tennisbond heeft sinds 1988 geen hoofdsponsor meer. "We hadden toen twee grote sponsors. Maar dat was eigenlijk geen ideale situatie", zei Ruurd de Boer, voorzitter van de KNLTB. "Het heeft relatief lang geduurd voordat we een ideale partner vonden. We zijn blij dat het nu zo ver is. We hopen met het geld dat hiermee beschikbaar komt, zaken te kunnen uitvoeren die tot nu toe in de ijskast lagen."

Over het bedrag dat met de overeenkomst is gemoeid, wilden beide partijen niet praten. De Boer: "Laten we het er maar op houden dat het niet in ons commerciële belang is hier nadere details over bekend te maken." In het contract zijn diverse activiteiten vastgelegd, zoals naamgeving aan het Davis Cup-team, het Federation Cup-team, de nationale kampioenschappen (buiten), de Masters (binnen), de ranglijsten en de ploegen van Jong Oranje.

Daarnaast zal Zilveren Kruis, te beginnen in de districten Rotterdam and Haarlem, initiatieven nemen op het gebied van blessurepreventie. Een deel van het sponsorgeld gaat de bond besteden aan uitbreiding van het korps coaches dat met de toptennissers meereist.

*****

VOETBAL — De Belgische eersteklasser FC Antwerp heeft gisteren trainer Urbain Haesaert ontslagen wegens de slechte resultaten van de laatste weken. De 44-jarige Ratko Svilar, vroegere doelman van FC Antwerp, is tot aan het einde van het seizoen vervanger van Hassaert.

Genua-Milan 15 februari

ROME — De wedstrijd Genua-AC Milan, vorige week gestaakt na de moord op een aanhanger van de thuisclub, wordt op 15 februari opnieuw gespeeld. De recette van het duel in de Serie A gaat naar de nabestaanden van de overleden Vincenzo Spagnolo.

De wedstrijd was afgelopen zondag in de rust gestaakt bij de stand 0-0. Supporters van Genua hoorden toen dat één van hen voor de wedstrijd was neergestoken door een supporter van Milan. Het slachtoffer bezweek aan zijn verwondingen. Ze ontstaken in woede, waarna de scheidsrechter de wedstrijd afbrak. De dader heeft inmiddels bekend.

De Italiaanse bond kondigde maatregelen aan tegen het oprukkende voetbalvandalisme. Het gaat onder meer om kaartverkoop via de computer, strengere controles voor het stadion en zwaardere straffen voor relschoppers. Bovendien zal de politie letten op plakkaten in stadions, waarop supportersgroepen oproepen doen tot gevechten.

Nuggets winnen van Lakers

■ *LOS ANGELES - De Denver Nuggets hebben vrijdagavond met 88-76 gewonnen van de Los Angeles Lakers in de Amerikaanse NBA-basketbalcompetitie. Op de foto: de 7 voet metende Dikembe Mutombo van Denver geeft een pass over het hoofd van Laker verdediger Eddie Jones naar zijn teamgenoot Rodney Rodgers.*

Max Huiberts speelt toch tegen Vitesse

ZEIST — Max Huiberts mag vandaag met Roda JC voetballen tegen Vitesse, ondanks een schorsing voor vier wedstrijden. Roda ging gisteren in beroep tegen de straf, die voorlopig is opgeschort. De KNVB heeft Huiberts' ploeggenoot Van Galen in staat van beschuldiging gesteld voor ernstig wangedrag in het duel tegen PSV.

De tuchtcommissie van de KNVB schorste linksbuiten Huiberts, topschutter van Roda met tien doelpunten, gisteren voor vier duels. Hij kreeg vorige week zaterdag in de met 5-0 verloren wedstrijd tegen PSV de rode kaart na een trap tegen het been van Pahlplatz. Roda, dat de zaak mondeling liet behandelen, vindt vier duels te veel. Op tv-beelden was te zien dat Pahlplatz zijn tegenstander vlak voor de trap in het kruis tastte.

Na dat incident ontstond een opstootje, waarbij linkermiddenvelder Van Galen zich afreageerde op Linskens. De KNVB stelde hem gisteren in staat van beschuldiging, vanwege ernstig wangedrag. In de aanklacht staat dat Van Galen op de tegenstander kwam inlopen en diens hoofd op ruwe en hardhandige wijze tussen beide handen vastpakte en/of wegduwde. Van Galen mag zich mondeling in Zeist of schriftelijk verweren. Roda bepaalt maandag hoe verder te handelen in de affaire met Van Galen.

Roda kan tegen Vitesse eveneens beschikken over Danny Hesp, die is aangetrokken voor de linkerflank. Hesp, broer van doelman Ruud Hesp, is afkomstig van Top Oss.

Mansell tekent bij McLaren

LONDEN — De 41-jarige Formule I-coureur Nigel Mansell rijdt komend seizoen voor McLaren. De Britse renstal heeft dit gisteren op een persconferentie bekend gemaakt. De voormalige wereldkampioen tekende een eenjarig contract met een optie voor 1996. Hij gaat samen met de Fin Mika Hakkinen de twee bolides bemannen.

Mansell keerde afgelopen seizoen na een succesvol uitstapje naar de Indycar-serie, hij behaalde de titel, terug in de Formule I. Het Britse race-idool reed vier Grand Prix' voor Williams en won de laatste wedstrijd, in Adelaide. Williams heeft voor dit seizoen David Coulthard en vice-wereldkampioen Damon Hill onder contract.

Mansell maakt zijn debuut voor McLaren bij de Grand Prix van Brazilië op 26 maart, de eerste Grote Prijs van het seizoen.

Van Zoghel weg bij Dordrecht'90

DORDRECHT — Niels van Zoghel heeft bestuurslid Wim Braven gisteren meegedeeld aan het einde van het seizoen bij Dordrecht'90 te vertrekken. De trainer van de nummer laatst van de eredivisie onderhandelt met een andere club, maar wil niet bekend maken welke.

"Het gaat om een van de 36 betaalde voetbalclubs. Verder wil ik er nog geen uitlatingen over doen. Ik zou dan misschien andere mensen bij de club schaden", zei Van Zoghel. "Bovendien was ik toch al van plan bij Dordrecht te vertrekken. Na drie seizoenen ben ik best wel toe aan iets anders."

Van Zoghel trad in juli 1992 aan als hoofdcoach. Vorig seizoen promoveerde de oud-doelman met Dordrecht'90 naar de hoogste divisie. De club staat momenteel op de laatste plaats met zes punten uit negentien wedstrijden. "Ik denk helemaal niet aan een nieuwe club. Mijn belangrijkste zorg is dat we desnoods via de nacompetitie in de eredivisie blijven. Dat zou een mooi afscheid zijn."

Danny Hesp tekent bij club van broer

KERKRADE — Roda JC heeft zich versterkt met Danny Hesp, linkerverdediger van Top Oss. De 25-jarige Hesp tekende een contract voor anderhalf jaar bij de nummer twee uit de eredivisie, waar hij zijn broer Ruud in het doel vindt. Het is de bedoeling dat de nieuweling vandaag al debuteert tegen Vitesse.

Roda JC had behoefte aan een speler voor de linkerflank. Huiberts is na zijn rode kaart tegen PSV geschorst, Luypers geblesseerd, Troost uitgeleend aan VVV. De 25-jarige Danny Hesp raakte in 1988 ernstig geblesseerd toen hij als voetballer van Ajax een been brak in de wedstrijd tegen FC Den Bosch. Het herstel verliep dermate moeizaam dat vrees bestond voor zijn loopbaan. Via Heerenveen en Top is hij nu weer beland bij een club uit de hogere regionen van het betaalde voetbal.

Ruud Hesp werd voor dit seizoen overgenomen van Fortuna Sittard. Het is voor het eerst dat de broers onder contract staan bij dezelfde club in het betaalde voetbal.

Trainer Hans Dorjee van Top zegt de opbrengst van Hesp, officieus vier ton, te mogen investeren. Dorjee: "Hesp was mijn aanvoerder en één van mijn betere spelers. Maatschappelijk willen we hem niet belemmeren. Bovendien heeft hij veel gedaan om weer op niveau te komen. Top heeft een goede start van de competitie gehad, maar ik wil niet overhaast investeren. Ik wacht eerst de wedstrijd van het weekeinde af." Top speelt zaterdag tegen FC Den Bosch.

Toekomstige Inter-voorzitter wil Cantona voor Bergkamp

MILAAN — De toekomstige voorzitter van Internazionale, Massimo Moratti, zal de bezem halen door de club. Dat meldt de Italiaanse krant Corriere Dello Sport. Moratti wil nieuwe buitenlanders aantrekken waardoor de kans groot is dat hij van de Nederlanders Bergkamp en Jonk af wil. Ook trainer Bianchi moet weg.

De huidige voorzitter, Ernesto Pellegrini, bevestigde eerder deze week dat de besprekingen met Moratti bijna zijn afgerond. De beoogde praeses is een zoon van de vroegere voorzitter Angelo Moratti.

Moratti heeft het oog laten vallen op voetballers uit de Engelse competitie, met name de omstreden Fransman Cantona, Giggs uit Wales en de Engelsman Ince. Alle drie spelen bij Manchester United.

Bergkamp zou als ruilobject moeten dienen voor Cantona, die tot het einde van het seizoen is geschorst wegens de karatetrap die hij vorige week uitdeelde aan een supporter van Crystal Palace. Ook Keith Gillespie, bij Newcastle United opvolger van spits Andy Cole, staat op de verlanglijst.

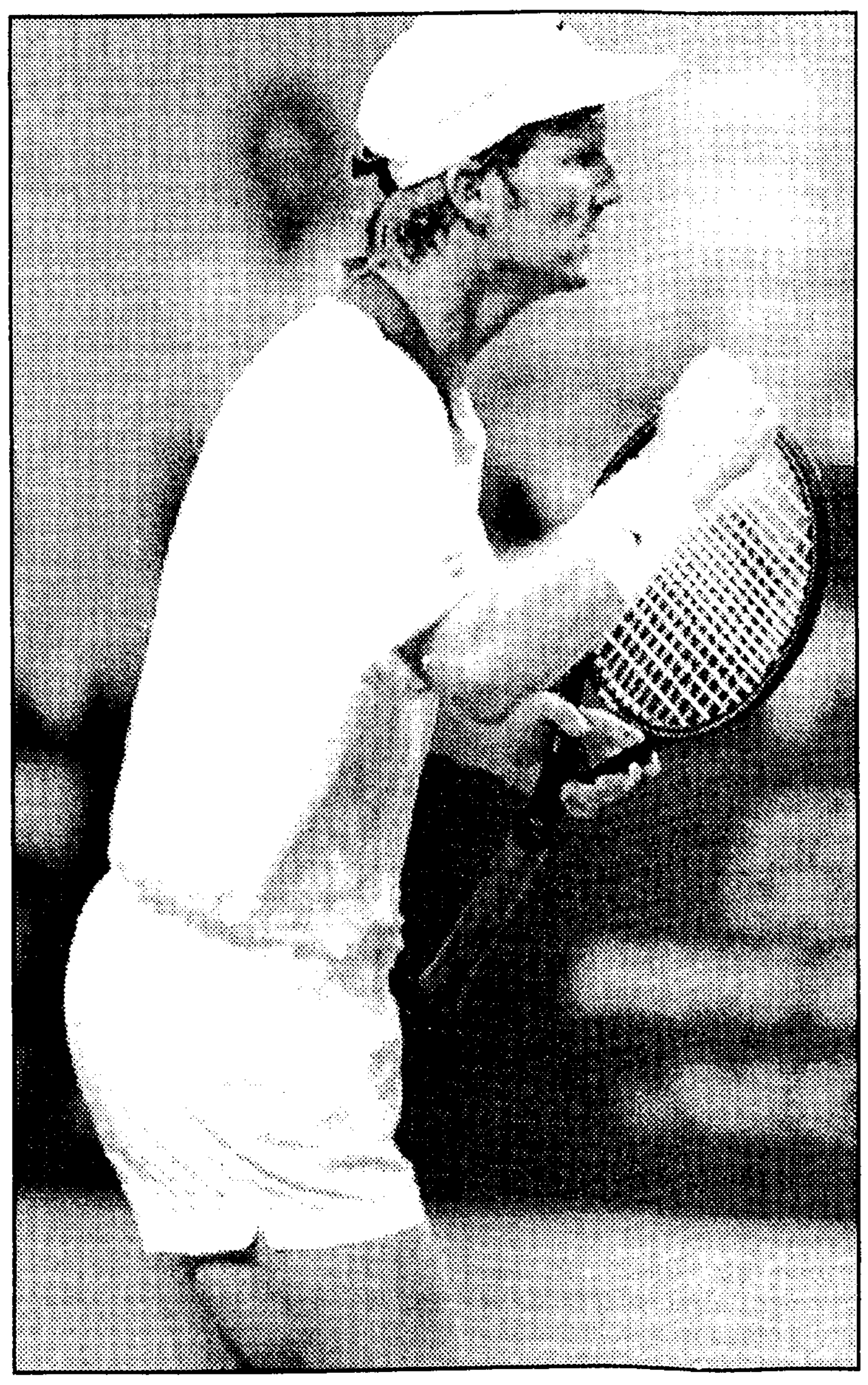
Afgezien van Bergkamp en Jonk moeten ook de buitenlanders Sosa, Pancev en Sjalimov rekening houden met hun vertrek. De laatste is al verhuurd aan MSV Duisburg. Als mogelijke opvolger van trainer Bianchi ziet Moratti: Passarella (bondscoach Argentinië), Tabarez (Cagliari), Cagni (Piacenza) en Delio Rossi (Salernitana). Ook Zeman is kandidaat, maar die zit vast bij Lazio.

Navratilova wil gaan honkballen

ATLANTA — Martina Navratilova stapt in de voetsporen van Michael Jordan, die na zijn basketbal-loopbaan als honkballer aan de slag ging. De Amerikaanse, die uit het professionele tenniscircuit is gestapt, wil in de zomer gaan honkballen bij de Colorado Silver Bullets.

Navratilova, die al enkele privé-lessen kreeg, heeft zich via haar agenten aangeboden bij het semi-professionele team dat louter uit vrouwen bestaat. In maart werkt ze een proeftraining af. Daarna valt de beslissing of de voormalige tennisvedette een contract krijgt.

Jim Courier trekt stand gelijk

■ *ST. PETERSBURG (Florida) - De Amerikaan Jim Courier heeft vrijdag in de eerste ronde van de Davis Cup-ontmoeting met Frankrijk in 3 sets gewonnen van Guy Forget. De setstanden waren 6-1, 6-2, 6-2. De stand is hiermee gekomen op 1-1, nadat Todd Martin zijn wedstrijd tegen Cedric Pioline verloor.*

Rosset valt geblesseerd uit tegen Eltingh

Davis Cup: Jacob Hlasek geeft Zwitsers nog hoop

GENEVE — Tenniswedstrijden voor de Davis Cup zijn onvoorspelbaar. Het bewijs daarvan werd gisteren in Genève weer eens geleverd tijdens het duel tussen Zwitserland en Nederland. Nadat Marc Rosset in de openingspartij tegen Jacco Eltingh jammerlijk met een gebroken botje in de rechtervoet moest opgeven, gaf niemand van de 6000 uiterst luidruchtige toeschouwers nog een cent voor de kansen van de thuisploeg. Die desperate stemming werd later voor een groot deel teniet gedaan toen Jakob Hlasek verrassend in vier sets had afgerekend met de favoriet geachte Richard Krajicek (4-6, 6-1, 6-3, 6-4).

Er hing een merkwaardig sfeertje na afloop rond het verraderlijk glijdende gravel in de nieuwe, zevende hal van het Palais des Expositions. Ondanks het noodgedwongen afzwaaien van Rosset, die tegen Eltingh bij de stand 6-4 2-3 zijn voet voelde kraken, hadden de Zwitsers de moed op een goede afloop niet opgegeven. Wel wetend dat de onbekende reservespeler Lorenzo Manta dan het karwei naast Hlasek, die inderdaad in uitstekende vorm is, moet klaren. Het waarschijnlijk misplaatste optimisme bij de tegenstanders, die hun beste man zagen wegvallen, leidde zowaar tot enige angst in het Nederlandse kamp.

MANTA

Bondscoach Stanley Franker voelde zich tenminste genoodzaakt telefonisch contact op te nemen met Michiel Schapers. "Hij heeft Manta in december meegemaakt op het EK voor landenteams in Israël. Ik wil toch wel weten wat die knaap in huis heeft", verklaarde Franker, duidelijk onaangenaam verrast door het verlies van Krajicek.

Eltingh kwam door de opgave van Rosset wel heel gemakkelijk aan zijn eerste zege in het enkelspel voor de Davis Cup na nederlagen tegen -uitgerekend- Hlasek (in 1992), Sampras en Courier (vorig jaar). "Ik ben er niet erg trots op", gaf Eltingh toe. "Ik win liever gewoon. Wel had ik het gevoel dat ik niet kansloos was. Ik stond dan wel achter door een prutserige game in de eerste set, maar ik had de greep op de partij zeker niet verloren."

BOTBREUK

Toen Rosset in de lange zesde game van de tweede set na een uur en vijf minuten ineens een pijnlijke grimas trok en met zijn rechterbeen ging strompelen nadat hij een bal van Eltingh aan de zijkant van de baan probeerde te achterhalen, ging er een kreet van afgrijzen door de hal. Rosset hobbelde naar de kant om zijn voet te laten behandelen, probeerde het nog twee slagenwisselingen maar moest huilend toegeven dat het niet meer ging. "Als hij slim is, speelt hij niet meer", gaf Eltingh direct aan.

De Zwitser hoefde niet slim te zijn, de foto's in het ziekenhuis en het gips deden de rest. Rosset: "Ik wist meteen dat het geen spiertje was. Ik voelde het kraken en dan is het goed mis."

Hlasek en Krajicek moesten zich vervolgens plotseling veel eerder dan verwacht op hun treffen voorbereiden. "Ik was nog maar net op de baan toen het gebeurde", zei Hlasek. "Het duurde even voordat ik alles opzij had gezet om vrijuit te kunnen spelen." Voordat hij het wist, stond de 30-jarige uit Zürich met 4-6 achter. Krajicek leek Nederland op 2-0 te brengen. Hlasek: "Ineens realiseerde ik me dat ik niets te verliezen had."

Niet alleen de verzwakkende opslag van de Nederlander gaf het duel een wending, ook de vele fouten bij het volleren en de afzwaaiers met de backhand waren van invloed. Na een hele zwakke tweede set (1-6) herstelde Krajicek zich wel enigszins, doch niet voldoende (3-6, 4-6).

Herenigde vedetten naast elkaar in dubbel

Becker en Stich naderen kwartfinales Davis Cup

KARLSRUHE — De Duitse tennisliefhebbers hebben de aartsvijanden Michael Stich en Boris Becker weer in de armen gesloten. Het duo was er gisteren voor verantwoordelijk dat het duel met Kroatië vandaag in het dubbelspel beslist kan worden. Stich versloeg de Kroatische kopman Goran Ivanisevic in vier sets, waarna Becker zijn rentree in het team van Niki Pilic vierde met een simpele overwinning op Sasa Hirszon. De vedetten van het Duitse tennis staan vandaag zij aan zij in het dubbelspel.

Ruim twee jaar weigerde Becker voor het Davis Cup-team van zijn land uit te komen. De verstoorde verhouding met Stich was daarvan de reden. Kort voor het duel met Kroatië ging de rossige tennisser overstag. Hij zag Stich de moeilijke eerste klus tegen Ivanisevic opknappen.

Op de snelle baan was de huidige nummer twee van Duitsland na iets meer dan twee uur klaar met het service-kanon. De eerste set verliep moeizaam, werd beslist in Duits voordeel in de tiebreak. Ivanisevic trok vervolgens de stand gelijk (4-6), waarna Stich koel de eerste zege binnenhaalde (6-1, 6-4).

Becker had daarna geen enkel probleem met de onbeduidende Hirszon. Het publiek begroette de ster ovationeel, de tennisser was daarna in een uur en drie kwartier snel klaar. "De ontvangst en het afscheid hebben me diep geroerd", verklaarde de nummer drie van de wereld geëmotioneerd. Bij winst komt Duitsland uit tegen de winnaar van het duel Zwitserland - Nederland.

In Wenen hielden Oostenrijk en Spanje elkaar in evenwicht. Bruguera bezorgde Spanje het eerste punt door Schaller te verslaan, Muster trok tegen Carlos Costa de stand weer gelijk. Ook tussen Italië en Tsjechië is na twee enkelspelen nog geen onderscheid te vinden. Vacek zorgde verrassend voor 0-1 door Gaudenzi in vier sets te verslaan, Furlan voorkwam een uitzichtloze achterstand door Dosedel in vier moeizame sets van de baan te tikken.

Titelverdediger Zweden, dat het in Kopenhagen tegen Denemarken zonder de met maagproblemen kampende Magnus Larsson moet stellen, verloor verrassend het eerste enkelspel. Kenneth Carlsen versloeg Jonas Björkman. De Deen verloor de eerste set duidelijk (1-6), maar herstelde zich knap met 6-3 en twee keer 6-4. Rusland, afgelopen seizoen finalist, nam in Antwerpen verrassend een voorsprong tegen België. Tsjenokov had slechts drie sets nodig tegen Dewulf.

FC Groningen -FC Utrecht gaat niet door

ZEIST — De wedstrijd in de eredivisie tussen FC Groningen en FC Utrecht die voor zondag op het programma stond, is afgelast. De politie van Groningen kan niet genoeg mensen vrijmaken voor voetbal omdat de meeste agenten zijn ingezet bij de wateroverlast elders. Voor het duel is nog geen nieuwe datum bekend.

Door de afgelasting van Groningen-Utrecht gaan in totaal drie wedstrijden in de eredivisie niet door. Ook NEC-Feyenoord en Go Ahead Eagles-FC Twente zijn van het programma afgevoerd.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(Bonamweg 49, Brievengat)
(Tel. 376620/376626)
zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; di.- en do.-morgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vri. van 20.00-22.30 uur; za. van 14.00-17.00 uur en zo. van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARIO JANWÉ
dammen:
do. van 15.00-18.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 8-18 jaar.
Schaakvereniging Janwé:
za. van 09.00-12.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 7-23 jaar.

SKOL DI DAM STRATEGÍA
(Tel. 612573)
lessen:
do. van 19.30-23.00 uur - **Sentro di Bario Janwé**.
zaterdag van 09.00-12.00 uur - **IPK-gebouw** (naast Martinus mavo, Plasa Brion).

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
ma. om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

CURAÇAO BULLETS SKATERS
(Schaatsclub Curaçao).
elke do. van 17.00-20.00 uur training *in line skates* en *skeelers op de Koredor* (beginnende aan de kant van ITC). Voor meer informatie **tel.: 377289** (vragen naar Kees).

* * * * * * * * * * * * * * *

Overleg Major League impasse hervat

■ *WASHINGTON - De onderhandelingen tussen de eigenaren van de Amerikaanse Major League honkbalteams en de spelers zijn donderdag weer hervat. Op de foto: Brett Butler van de Los Angeles Dodgers overlegt met Jay Bell van de Pittsburgh Pirates over het laatste voorstel van de eigenaren. President Bill Clinton heeft aangedrongen op een snelle oplossing van het conflict teneinde de financiële schade te beperken.*

Boete voor Maradona

BUENOS AIRES — De tuchtcommissie van de Argentijnse voetbalbond heeft Diego Maradona een boete gegeven van ruim 3500 gulden wegens belediging van een scheidsrechter. De voormalige vedette, nog geen maand trainer van Racing Club uit Buenos Aires, reageerde zich af op arbiter Francisco Lamolina tijdens een oefenduel tegen Independiente (0-2) en moest van het veld af. Maradona raakte na afloop buiten het stadion van Mendoza betrokken bij een kloppartij met supporters van de tegenstander.

Doorbraak in Amerikaans honkbalgeschil

WASHINGTON — De kans dat het nieuwe honkbalseizoen in de *Major League* kan doorgaan, is aanzienlijk geworden. De clubeigenaren hebben gisteravond besloten af te zien van instelling van een 'salarisplafond' in een poging een doorbraak te forceren in het geschil met de profspelers.

Onderhandelaar John Harrington van de Boston Red Sox omschreef de maximalisering van de salarisuitgaven als een 'zotte dwaling' en zei dat de eigenaren dat uit hun eisenpakket hebben geschrapt. Onderhavig punt was het belangrijkste in het meningsverschil tussen clubs en honkballers, dat leidde tot de staking die nu al zes maanden duurt. Donald Fehr, voorman van de spelers, begroette de toenadering met vreugde. "Natuurlijk zijn we blij. Het is nu zaak op te schieten en tot een akkoord te komen."

Smits opnieuw topscorer

INDIANAPOLIS — Rik Smits blijft het onveranderd goed doen in de Amerikaanse profbasketbalcompetitie (NBA). De 2.24 meter lange Brabander had gisteren andermaal een groot aandeel in de winst (118-106) van de Indiana Pacers op Orlando Magic, de ploeg van NBA-vedette Shaquille O'Neal. Smits droeg 27 punten bij aan het totaal van Indiana.

Stanley Menzo mag weg bij PSV

DORDRECHT — Doelman Stanley Menzo mag vertrekken bij PSV. Volgens trainer Dick Advocaat is dat geen nieuws. "Elke speler die het niet naar zijn zin heeft, mag weg bij PSV. Voor Menzo geldt dus hetzelfde als voor al die andere spelers die niet in het elftal staan. Als er een goede prijs wordt geboden, doen wij niet moeilijk."

Advocaat reageerde na de uitwedstrijd tegen Dordrecht'90 (0-2) geprikkeld op vragen over Menzo, die evenals eerder bij Ajax en het Nederlands elftal op het tweede plan is geraakt. "Het is een opgeblazen zaak. Vrijdag heb ik informeel een paar dingen in het algemeen gezegd over ontevreden spelers. Menzo is kennelijk een hot item, want sommige media hebben over hem flink uitgepakt. Ik begrijp die sentimenten niet. Het is vervelend voor hem dat hij op de bank zit, maar dat is inherent aan profvoetbal. De spelers worden niet voor niets betaald."

Menzo, die bij PSV tot medio 1997 onder contract staat, weigert in te gaan op zijn toekomstplannen. In intieme kring heeft de onfortuinlijke doelman wel al laten weten graag in Suriname iets op voetbalgebied te willen gaan doen.

Terugkeer van Boebka ook weinig glorieus

Vrijwel geen noemenswaardige prestaties op Millrose Games

NEW YORK — De terugkeer van Sergej Boebka naar New York voor de Millrose Games is weinig glorieus geweest. De Oekraïense polstokhoogspringer, de enige die binnen en buiten over 6,10 meter is gegaan, was voor het laatst in 1986 in het Madison Square Garden te bewonderen. Nu, in 1995, was de wereldrecordhouder weer van de partij. Hij viel met slechts 5,70 vies tegen. Het was zijn aanvangshoogte, 5,85 was te veel gevraagd. De Rus Igor Trandenkov kon daardoor winnen met 5,80.

Boebka had zo de pest in over zijn povere verrichting dat hij niemand te woord wilde staan. "Hij was niet tevreden en geneerde zich", zei een woordvoerder met talent voor understatement. Zijn tekst was van toepassing op veel onderdelen van de 88ste editie van dit gerenommeerde Amerikaanse atletiekevenement. Er stonden, ondanks de afzeggingen van publiekstrekkers als tienkamper Dan O'Brien en Said Aouita, nog twaalf Olympische kampioenen aan de start, tot grote prestaties leidde dat niet.

VERSPRINGEN

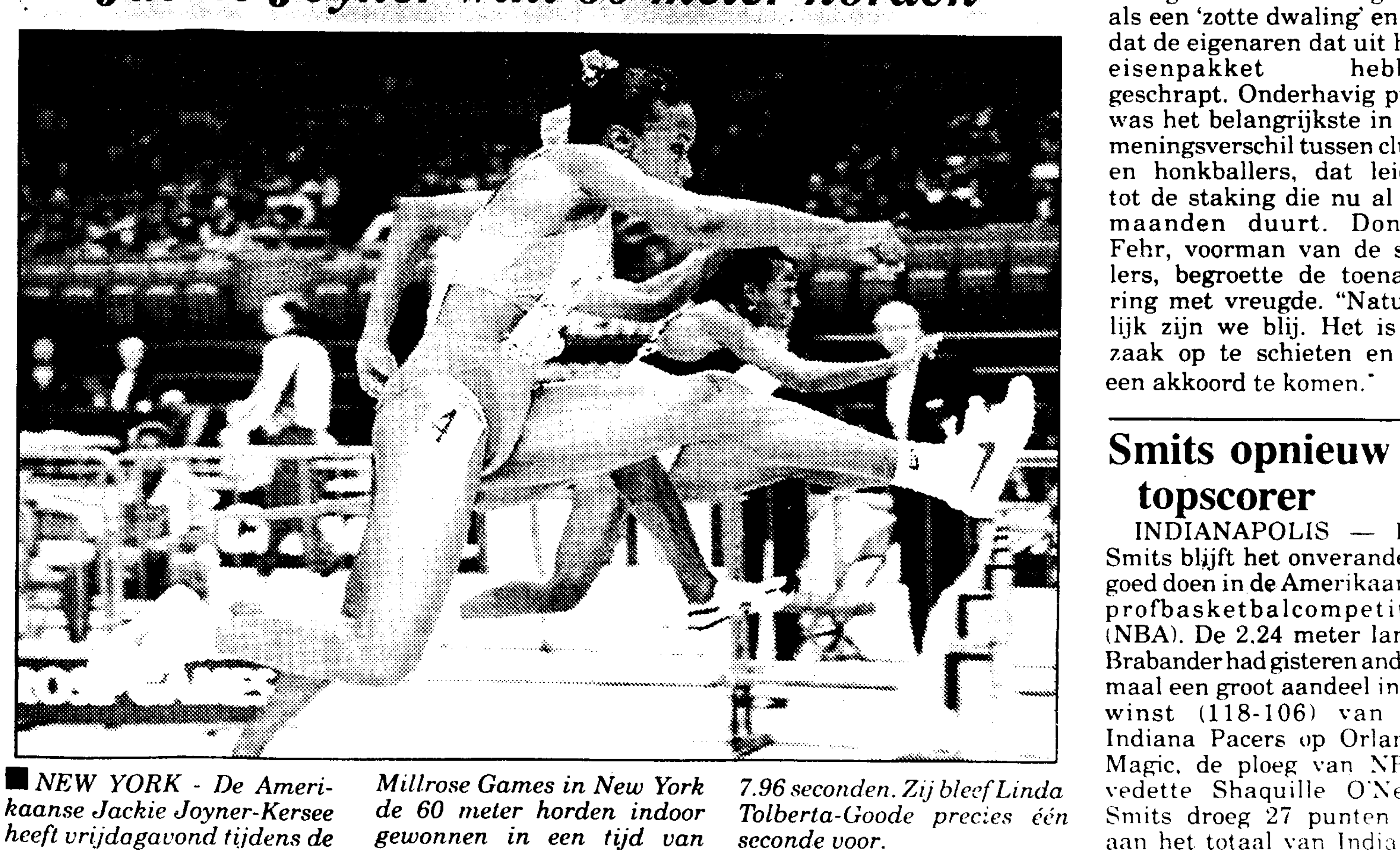
De met spanning tegemoet geziene confrontatie tussen de verspringsters Heike Drechsler en Jacky Joyner-Kersee, de enige dit indoorseizoen, boeide niet door ferme afstanden. De zeven meter werd niet gehaald. Drechsler, gekomen om Joyner te verslaan, won inderdaad. De Duitse, die ook geen tijd had voor een toelichting omdat ze het vliegtuig naar huis moest halen, landde bij haar beste poging na 6,96 in het zand. Haar Amerikaanse rivale bleef op 6,84 steken.

De befaamde 'Wanamaker mile' werd gewonnen door de Canadees Graham Hood, een volslagen onbekende. Hij kreeg vijfvoudig titelhouder Marcus O'Sullivan in de laatste bocht te pakken en ging net voor de Ier door het lint: 3.47,08 tegen 3.57,11. "Hij heeft veel meer ervaring, ik ietsje meer snelheid, ditmaal", zei Hood.

De poging van de Amerikaan Greg Foster zijn destijds polstokhoogspringende landgenoot Bob Richards te achterhalen als de man met de meeste Millrose-overwinningen, twaalf stuks, mislukte jammerlijk. De hordenloper werd beschuldigd van een van de drie valse starts en kwam niet lekker weg. Foster eindigde als vierde, royaal achter de verrassende winnaar Allen Johnson die 7,54 liet noteren voor de 60 meter met hindernissen.

Maria Mutola, die de afgelopen twee jaar de 800 meter beheerste in plaats van de door blessures geplaagde Nederlandse Olympische kampioene Ellen van Langen, had opnieuw geen tegenstand te duchten. Ze won zoals ze wilde, in 2.02 precies. "Erg gemakkelijk", beaamde de Mozambikaanse atlete. "Veel gemakkelijker dan de laatste twee keer, maar toen was ik verkouden."

Jackie Joyner wint 60 meter horden

■ *NEW YORK - De Amerikaanse Jackie Joyner-Kersee heeft vrijdagavond tijdens de Millrose Games in New York de 60 meter horden indoor gewonnen in een tijd van 7.96 seconden. Zij bleef Linda Tolberta-Goode precies één seconde voor.*

WILLEMSTAD — Tussen het Rooms Katholiek Schoolbestuur en de Sitek werd gisteren overeengekomen dat het Schoolbestuur de stakingsdagen niet op de lonen inhoudt. Er is voor een andere oplossing gekozen in de vorm van een eenmalige inhouding van veertig gulden per leerkracht welk bedrag voor en onderwijsproject zal worden besteed. Dit verklaarde Sitek-voorzitter Errol Cova vandaag. Het onderwijsproject zal gezamenlijk door de schoolbesturen en de Sitek aangewezen worden. Een en ander zal echter pas gebeuren na goedkeuring door het Bestuurscollege.

In een gezamenlijk door partijen opgestelde verklaring staat dat deze vorm van inhouding eenmalig is en in geen geval aan het beleid van de confessionele schoolbesturen en hun principe van 'no work, no pay' zal tornen.

Door dit akkoord komt de brief van eind januari 1995 van het RK Centraal Schoolbestuur aan haar leerkrachten over inhouding van de stakingsdagen te vervallen.

INGEZONDEN

Weerwoord van Sankatsing

NA MIJN INTERVIEW in Ñapa van 21 januari verscheen er een ingezonden stuk, getekend met Theo Para, waarover ik het volgende naar voren wens te brengen. Jarenlang doordachte en zorgvuldig uitgewerkte concepten worden daarin in één zin afgedaan: "De pogingen om met woordvondsten als 'extradisciplinair', 'endogenisatie', en 'interne sociale dynamiek' enig grensoverschrijdend denken te laten zien, lijken mij niet geslaagd". Dat ben je niet gewend van wetenschappelijke recensies en je schrikt wel even van zo'n scherpe afwijzing van concepten die de ruggegraat vormen van een proefschrift, waaraan een wetenschappelijk onderzoek van zes jaar ten grondslag ligt, waarbij alle belangrijke bijdragen van een halve eeuw sociale wetenschappen in het Caribisch Gebied, een paar duizend werken, zorgvuldig moesten worden geanalyseerd (de bibliografie telt 600 werken).

Veel auteurs leven nog en kunnen je van repliek dienen. In een ingezonden stuk in de meest gelezen krant wordt dat alles afgedaan met subjectieve termen als 'lijken me niet geslaagd'. Je kunt niet zo onzorgvuldig omgaan met jarenlange noeste arbeid van een ander! Arbeid die eerder uitmondde in mijn boek 'Caribbean Social Science: An Assessment' (UNESCO-publicatie), dat gebruikt wordt op de University of the West Indies en de University of the Virgin Islands.

Allerlei opvattingen worden mij toegedicht die ik absoluut niet heb, om dan via uitgebreide commentaren uiteindelijk op het persoonlijk vlak terecht te komen. De schrijver van het stuk leest zeer creatief! Ik vind helemaal niet dat Aruba of de Antillen onafhankelijk moeten worden. Dat wordt mij zomaar toegeschreven om op die manier zeer gevoelige snaren te bespelen. In het interview zelf heb ik daar met geen enkel woord over gerept. Het zijn allemaal afleidingen van afleidingen, en dan nog wel verkeerde. Het is absoluut onjuist dat ik me afzet tegen het Europese sociale denken. In het interview staat daarover letterlijk 'zonder theoretisch waardevolle ideeën en bevindingen overboord te gooien'.

Waar kwam het gat in het curriculum vitae vandaan? Er is nergens een curriculum vitae. De interviewer vroeg naar de hoogtepunten van mijn academische loopbaan. "De tijd op de universiteit was tien jaar, geen twaalf. Daar moet twee jaar van af toen ik minister was", zei ik. "Zal ik dat vermelden", en het interview ging verder. Op deze manier is het 'gat' tot stand gekomen!

En dan komt eindelijk de climax van het stuk, twaalf jaar geleden in Suriname, decembermoorden van 1982, met de persoonlijke aanval waar alles om begonnen was. Je wordt er stil van. Met mijn promotie heeft het al helemaal niets meer te maken, met de wetenschap nog minder.

Laat ik in de meest duidelijke bewoordingen dit zeggen: Ik en de mensen van de partij waartoe ik behoorde hadden geen enkele betrokkenheid bij de decembermoorden, die we pas te weten kwamen toen de 15 mensen reeds dood waren. We móchten het vooraf niet weten, want de militairen waren er van overtuigd dat we alles zouden doen wat in ons vermogen lag om het tegen te houden! Buiten ons om was er een militaire oplossing gegeven aan een politiek probleem, en onze reactie daarop was buitengewoon fel.

Slechts een deel van de ernstige problemen die we met de militairen hadden zijn publiekelijk bekend geworden. We eisten dat er onmiddellijk een onderzoek moest komen naar de gebeurtenissen, hetgeen na moeizame gesprekken werd toegezegd; een onderzoek dat later nooit kwam. Maar ons standpunt hebben we nimmer laten varen, want we hebben absoluut niets te verbergen. We leverden zware kritiek op de officiële verklaring van het Militair Gezag dat de mensen bij een vluchtpoging waren doodgeschoten.

Onder die omstandigheden was het duizend keer gemakkelijker voor je om aan de kantlijn te gaan staan dan een conflict met de militairen te riskeren! Het waren bittere momenten en moeilijke ogenblikken om in een regering te zitten, als je met zoiets geconfronteerd wordt. Je hebt dan meer dan ooit echte vrienden nodig. Op 9 december, één dag na de executies, bel ik één van die vrienden op, Mgr. Aloysius Zichem, die nu nog steeds de bisschop van Suriname is, om hem mijn diepste afkeuring en veroordeling van de gebeurtenissen kenbaar te maken. De bisschop vroeg me om alles in het werk te stellen om verdere excessen te voorkomen, wat ik hem beloofde. De contacten met hem in die tijd zijn de meest waardevolle momenten geweest in de warme band die we, sinds mijn jaren op het Klein Seminarie in Suriname, altijd met elkaar hebben onderhouden.

Tot slot de brief van de regering van Suriname aan de OAS. Ik kan me niet herinneren dat ik ooit zo'n brief heb ondertekend. Het kan trouwens niet, want een minister van Arbeid en Sociale Zaken mag zo'n brief niet sturen aan de OAS, want dat regardeert uitsluitend Buitenlandse Zaken. Bij navraag bleek *Amigoe* geen copie te hebben. Alles moet weer op een rijtje worden gezet. De afgelopen negen jaar heb ik me uitsluitend aan de wetenschap gewijd; de laatste zeven jaar buiten Suriname. Er blijven dan slechts twee mogelijkheden over: óf de aangehaalde brief bestaat niet, óf de brief is niet van mijn ministerie afkomstig.

In het laatste geval zou die moeten zijn voorbereid op het ministerie van Buitenlandse Zaken om daarna, door een minister van Buitenlandse Zaken ad interim, te worden getekend bij afwezigheid van de verantwoordelijke minister. Waar absoluut geen misverstand over [illegible] bestaan, is dat ik die [illegible] verklaring vanaf het begin krachtig heb afgewezen. Die vormde één van de [illegible] van ernstige wrijving [illegible] mijn partij en de militairen en wij verwezen daarbij naar soortgelijke fascistische [illegible] tijken tijdens de Tweede [illegible] oorlog. Ten overvloede [illegible] haal ik hierbij, onder veel comfortabelere en veiligere [illegible] digheden dan in die moeilijke dagen, dat ik de officiële verklaring dat de mensen [illegible] vluchtpoging werden [illegible] schoten, vanaf het begin [illegible] ledig heb afgewezen. [illegible] doe ik nu nog steeds!

Genoeg hierover! L[illegible] de laatste keer zijn dat [illegible] deze kwestie schrijf, [illegible] met volle aandacht mi[illegible] als sociale wetenschapper [illegible] voortzetten.

Mijn slotreactie op het [illegible] zonden stuk is dat de [illegible] ring niet wetenschappelijk [illegible] constructief en niet zakelijk [illegible]. Je kunt je eigen geboorte[illegible] hoe fout het daar ook [illegible] hoe diep men daar ook [illegible] put zit, nooit en te nimmer [illegible] 'moddergpoelrepu[illegible]' noemen! Kritieken [illegible] waardevol zijn, omdat [illegible] onderzoeker de gelegenheid [illegible] geven om zijn visie [illegible] passen of zijn gezichtsveld aan te scherpen. Het lezen en herlezen — van het [illegible] zonden stuk geven mij d[illegible] geen enkele aanleiding.

GLENN SANKAT[illegible]

Churchill, Roosevelt en Stalin verdeelden Duitsland en Polen

Jalta symbool gezichtsbepalende periode in Europese geschiedenis

DEN HAAG - Vijftig jaar [gel]eden, op 4 februari [19]45, verdeelden in Jalta [de] groten der aarde de [wereld] terwijl in Europa, [Azi]ë en Afrika de Tweede [W]ereldoorlog nog volop [wo]edde. De Britse pre[mi]er Winston Churchill, [de] Amerikaanse president [Fra]nklin D. Roosevelt en [Sovj]et-dictator Josef [Stal]in bogen zich een [wee]k lang over de vraag [wat] er na de oorlog met [het] verslagen Duitsland [moes]t gebeuren.

[In] de badplaats aan de [Zwa]rte Zee legden zij een [ver]deling vast die tientallen [jaren] het gezicht van Europa [zou] bepalen. De Oosteuro[pe]anen zouden verstoken [blij]ven van de vrijheid en de [dem]ocratie die Britten en [Ameri]kanen wilden terug[brenge]n naar het Europese [vaste]land. Roosevelt en Chur[chill] offerden die idealen op [ten] gunste van een realisti[sche] inschatting van de kracht[verh]oudingen en de feiten [die] op het slagveld aan het [ont]staan waren.

De Sovjetunie (SU), dat [twin]tig miljoen mensen ver[loor] in deze grote vader[landse] oorlog zoals Russi[sche] historici plegen te [noemen], eiste een prijs voor [haar] oorlogsinspanning. De [vrije] verkiezingen in Oost[-Euro]pa die Stalin in het slot[commu]nique van Jalta [beloof]de, hebben bijna een [halve] eeuw op zich laten [wachten], terwijl het IJzeren [Gord]ijn, zoals Churchill het [noem]de, Europa in tweeën [deelde].

[Tw]ee machtsblokken, [zwaa]r gewapend en elkaar [wantrouw]end, zouden tegen[over] elkaar staan, in een [even]wicht van macht [en af]schrikking dat enkele [keren] verstoord dreigde te [raken]. In de meeste gevallen [-- bij] de Hongaarse opstand in [1956], bij de gewelddadige [onderdrukking] van de Praagse [Lent]e in 1968 - verloochende [het] Westen zijn idealen en [liet] het ervoor omwille van [de vr]ede de status quo van [de i]nvloedssferen te hand[have]n. Pas door de *Glasnost* [en *P]erestrojka* van Mich[ail Gor]batsjov kwam in de [jaren] '80 een einde aan de [deling] van Europa.

[Een] Oosteuropese leider [als de] Poolse president [Walesa] probeerde later munt [te sl]aan uit de historie. De [Westerse] landen dragen door [de con]ferentie van Jalta een [grote] verantwoordelijkheid [die hen] moet aanzetten tot [gener]ositie en soepelheid' op [het ge]bied van financiële [hulp a]an Oost-Europa, zo [betoog]de hij. Polen was [na D]uitsland het land [waarvoor] in Jalta de meest [ingrijpen]de besluiten zijn [genomen].

[De Sovj]etunie (SU) verze[...] van de [...] Mou[...] in [...] en Polen [...]of tweehonderd kilometer westwaarts op omdat Roosevelt en Churchill de Curzon-lijn als Poolse oostgrens erkenden. De drie groten kwamen een amputatie van Polen overeen, terwijl de vrijheid van het land in 1939 juist de inzet was van de oorlog.

De tekst van de Duitse capitulatie die in Jalta is overeengekomen, was een uitzondering in de moderne oorlogssgeschiedenis. Er was een traditie gegroeid om de capitulatie van een leger te scheiden van de politieke onderhandelingen die de winnaars later met de leiding van het verslagen land voerden. In Duitsland bewandelden de geallieerden een andere weg met de arrestatie op 23 mei van de laatste regering van het Duitse rijk, dat vanaf dat moment geen politieke vertegenwoordiging meer had.

Churchill verdraaide de gang van zaken toen hij voor het Lagerhuis rapporteerde: "De veroveraars bemachtigden een Duitsland zonder hoofd." Historici zijn tot de conclusie gekomen dat in Jalta het besluit viel in Duitsland na de oorlog geen politieke leiding meer toe te laten en het dagelijkse bestuur van het land over te nemen in een aantal bezettingszones.

Aan het einde van de oorlog zou ook in het veld blijken hoe ver de Amerikanen gingen bij de uitvoering van de akkoorden van Jalta. In de tien dagen na de dood van Hitler waren drie miljoen mensen erin geslaagd te vluchten uit het gebied dat het Rode leger zou controleren. In strijd met de Geneefse conventie liet de Amerikaanse generaal Eisenhower wapens inzetten om ongewapende burgers terug te drijven die zich op door Amerikanen bezet gebied wilden redden.

Jaren na de oorlog zetten verschillende mensen vraagtekens bij het belang van de top van Jalta. Valentin Berezjkov, die voor Jalta tolk van Stalin was geweest, zei in 1990 tijdens een bezoek aan Nederland dat de verdeling van Europa niet op de Krim is beslist. Die zou al vier maanden eerder informeel tussen Churchill en Stalin zijn overeengekomen, terwijl de doodzieke Roosevelt in Jalta vooral hechtte aan afspraken over gezamenlijk optreden in Japan.

Maar ondanks deze kanttekeningen blijft Jalta het symbool voor een gezichtsbepalende periode in de Europese historie.

■ *Winston Churchill, Franklin D.Roosevelt en Joseph Stalin*

Op 4 februari 1945 werd in Jalta het beroemde verdrag getekend dat het aanzien van de wereld langdurig heeft bepaald. Voor ontelbaren werd het uiteindelijk een berucht verdrag omdat de toen uitgezette scheidslijnen samenvielen met vrijheid of in het slechtste geval betrekkelijke vrijheid en onderdrukking. De basis van de Koude Oorlog werd toen gelegd. De topconferentie werd bijgewoond door Roosevelt, Stalin en Churchill.

Vervolg van pagina 1

gemeente Hardinxveld-Giessendam hoeven dit weekeinde nog nergens op te rekenen. "Het water mag dan dalen, de zorgen omtrent de dijken zijn nog niet over", aldus een woordvoerder van het gemeentelijk crisiscentrum. Ook hij maakt melding van een "rustige" nacht. De bewoners die in de geëvacueerde kern zijn achtergebleven, houden zich goed aan de de pasjesregeling en avondklok. Overtredingen zijn niet gemeld.

DIJKEN

De dijken in Limburg hebben volgens het provinciaal crisiscentrum in Waaltricht het minst te lijden van de dalende waterstand. De rivierbodem en dijken vormen een glooiend geheel waardoor het water zich minder vastzuigt aan de dijklichamen. Het crisiscentrum heeft besloten om een aantal militaire pelotons dat heeft geholpen met dijkversterkingen naar huis te sturen. In ieder geval konden de militairen in Blerick en Baarlo langs de Waal vrijdagochtend negen uur vertrekken.

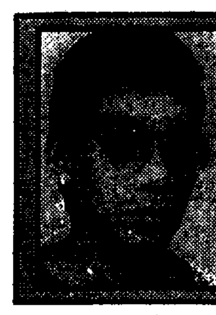
De dijken langs de Rijn, Waal en Merwede steken veel rechter omhoog zodat het zakkende water ook meer aan de waterkeringen zuigt. Langs deze rivieren bleven militairen en aannemers vrijdagmorgen zandzakken plaatsen, zoals bij het Kanaal van Steenenhoek, bij het geëvacueerde Boven-Hardinxveld. De Rijn zakt vanaf zaterdag met een halve meter per dag.

IJSSEL

Het grootste gevaar langs de IJssel is ondanks de meevallende waterstand nog niet geweken. Een noordwesterstorm kan het water uit het IJsselmeer de rivier opstuwen. Hierdoor zou een stuk dijk bij Kampen kunnen bezwijken waardoor het gebied van de Hanzestad tot aan Elburg onder water kan komen te staan. In dat geval moeten 25.000 mensen evacueren. Deze gevreesde situatie blijft volgens het waterschap IJsseldelta nog tien dagen bestaan. Daarna is de waterstand zo ver gedaald dat een storm geen kwaad meer kan. Vrijdag bracht de Vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat van de Tweede Kamer onder andere een bezoek aan Kampen.

NOTITIES UIT PARAMARIBO

Door Max Dorf

Het belastingsysteem, met name de inkomstenbelasting in Suriname heeft door goedkeuring in het parlement, een drastische wijziging ondergaan. In plaats van belastingaanslagen aan het eind van het jaar, zullen burgers, ondernemers en bedrijven nu aan het begin van het jaar, eventueel kwartaalsgewijs of halfjaarlijks, aan de belastingdienst moeten opgeven wat ze denken te verdienen in het jaar en ook de daarover verschuldigde belasting vooruit betalen, het zgn. selfassessment systeem.

Zowel teveel als te weinig betaalde belasting zal aan het eind van het jaar met rente terugbetaald worden, door respectievelijk de staat en de belastingplichtige. Verzuim van belastingen betalen of verkeerde inkomstenopgave, kan gestraft worden met maximaal 2 jaar gevangenisstraf en Sf.1 miljoen boete. De belastingvrije grens zal nu tevens gelden voor zelfstandigen en bedrijven, namelijk 50.000,-. De overheid hoopt hiermee de staatsinkomsten uit belastingmiddelen te verhogen, doordat tot nu toe vooral bedrijven hun belastingaanslag veel te laat of zelfs nooit kregen door de inefficiënte bureaucratie, en bovendien de overheid aan het eind van het jaar intussen ontwaarde guldens in handen kreeg. Volgens mededelingen van de minister van Financiën, Humphrey Hildenberg heeft Suriname 115.000 belastingplichtigen, waarvan 80.000 loontrekkers, 33.000 zelfstandigen en 2000 bedrijven.

* * *

De onduidelijkheid over de Surinaamse **militaire afvaardiging naar Haïti** blijft bestaan. President Venetiaan heeft verklaard dat er geen sprake is van 'inbedding' van de Surinaamse militairen in de Nederlandse compagnie, maar het Nederlandse ministerie van Defensie reageerde verbaasd hierop: Suriname zou weliswaar als zelfstandige compagnie aanmelden bij de V.N. leiding in Haïti, maar daarna onder commando van Nederland komen. De onkosten voor de afvaardiging zou Nederland voorfinancieren uit de ontwikkelingshulp, en achteraf terugstorten na verrekening met de Verenigde Naties.

Kennelijk is de kwestie wel op ministerieel niveau besproken, maar is de president onvolledig geïnformeerd hierover door Defensieminister Gilds. Het botert al enige tijd niet tussen Venetiaan en Gilds. Inmiddels is bij staatsbesluit de rechtspositie van de militaire afvaardiging geregeld, waarin met geen woord gerept wordt over Nederlandse betrokkenheid.

* * *

De schaarste aan brood is voorbij, met dien verstande dat de bakkers nu uitsluitend niet-gesubsidieerd brood bakken, waardoor de uitgangsprijs voor een puntbroodje is gestegen van 5,- naar 16,50. Het was een hele rel geworden door de subsidiekwestie èn om het meel van de enige meelmaatschappij 'De Molen'; het ministerie van Handel en Industrie dreigde op grond van bevindingen van het Nederlandse TNO Delft over de kwaliteit van het meel, dat De Molen geen meel meer aan de man mocht brengen.

De verkoop ging echter gewoon door, omdat directeur Bhikharie van De Molen zich op het standpunt stelde dat zijn meel door het Surinaamse Bureau voor de Openbare Gezondheidszorg wel is goedgekeurd, en dat de partij meel waaruit de proef voor het TNO werd genomen, inmiddels door hem is ingeruild bij de bakkers. Hij kreeg ondersteuning van de minister van Volksgezondheid, die zei niet te twijfelen aan de deskundigheid van zijn onderafdeling B.O.G., en de minister van Handel en Industrie indirect aanraadde zich niet te begeven op het terrein van andere deskundigen. De Molen blijft dus meel verkopen, maar bakkers wensen de overheidssubsidie daarover niet meer af te wachten en bakken uitsluitend brood tegen de reële marktprijs.

* * *

Na een aantal jaren aan het afzakken te zijn geweest, is het **Academisch Ziekenhuis Paramaribo** erin geslaagd de inkomsten zodanig te verhogen, dat het personeel op tijd en uit eigen kas betaald kon worden. Voorheen was het altijd wachten op de late overheidssubsidie aan het ziekenhuis, hetgeen aanleiding was voor veelvuldige stakingen in het ziekenhuis in de afgelopen twee jaren. Met de komst van een nieuwe directeur, Rabin Parmessar, heeft er een frisse wind gewaaid door het ziekenhuis. Onder andere werden de ligtarieven drastisch opgetrokken, een drempeltarief ingebouwd voor de Eerste Hulp dienst en worden aan niet-ingezetenen tarieven in vreemde valuta gevraagd.

* * *

Het ministerie van Handel en Industrie onder leiding van minister Richard Kalloe, is ertoe veroordeeld een **rijstexportvergunning** af te geven aan de exporteur Rajen Benie van Cereal Risi NV, op straffe van Sf.1 miljoen per dag. De rechter in kort geding deed deze uitspraak omdat hij aangetoond vond, dat de minister het gelijkheidsbeginsel voor de verstrekking van de vergunning niet heeft toegepast. Benie kon de vergunning niet krijgen, omdat hij achterstallige leveringen van rijst aan de staat had. Om de binnenlandse markt te waarborgen, zijn exporteurs namelijk verplicht een deel van hun produktie aan het ministerie te verkopen.

Twee andere bedrijven die eveneens een achterstand in levering hadden, hebben echter wel een nieuwe exportvergunning gekregen, omdat ze 'harde garanties' over de nalevering konden bieden, hetgeen Benie niet zou hebben gedaan. Het ministerie kon ter terechtzetting echter niet aantonen dat Benie niet even 'harde garanties' kon overleggen. In de Surinaamse pers werd gesuggereerd dat exporteur Benie niet tot de sympathisanten van deze regering behoort, terwijl de twee rijstmagnaten die wel hun vergunning kregen, tot dezelfde partij als minister Kalloe (VHP) behoren, namelijk Radhakishun van NV Rijstpak en George Pahlad van NV Sunrice.

* * *

De militaire politie heeft op de luchthaven Zanderij (nu Johan Adolf Pengel geheten) **twee kilo cocaïne in beslag** genomen bij een vrouw, eigenares van een bekende supermarkt in Paramaribo. Cocaïne-vondsten komen wel eens voor, vooral op kleine drugskoeriers, maar de zaak kreeg veel aandacht, omdat de vrouw in kwestie in hoog aanzien staat in Suriname, en bovendien de betrokkenheid wordt verwacht van de inmiddels aangehouden L.W. beleidsadviseur op het ministerie van Handel en Industrie. De naam van L.W. werd ook genoemd bij de Bearo-Insulair affaire vorig jaar, over gesjoemel met importvergunningen. Het ministerie van H.I. heeft inmiddels bekendgemaakt dat L.W. niet meer actief is op het ministerie, hoewel hij wel nog op de personeelslijst voorkomt.

* * *

De Rotary Clubs van Guyana, Suriname en Frans Guyana, zullen fondsen zoeken voor ondersteuning van de respectieve regeringen bij een **interguyanese bestrijding van malaria.** Het secretariaat voor planning, ontwikkeling en uitvoering hiervan, zal in Paramaribo komen, ondergebracht bij de Medische Zending Suriname, en er wordt een team van malaria-deskundigen uit elk land samengesteld. Vooral in Suriname is de ziekte uit de hand gelopen door de economische situatie enerzijds, en de moeilijke bereikbaarheid van het binnenland tijdens de burgeroorlog.

* * *

De Centrale Bank van Suriname zal, ter afroming van overtollig Surinaams geld in omloop, starten met het uitgeven van **goudcertificaten** als beleggingsmogelijkheid. Dit doet de Centrale Bank als antwoord op kritiek, dat de goudopkoop door de bank tegen hoge prijzen, inflatoir werkt wegens het in omloop komen van meer Surinaams geld. Sinds zes maanden geleden de goudopkoop begon, heeft de Centrale Bank als meer dan 1000 kilo ruw goud opgekocht.

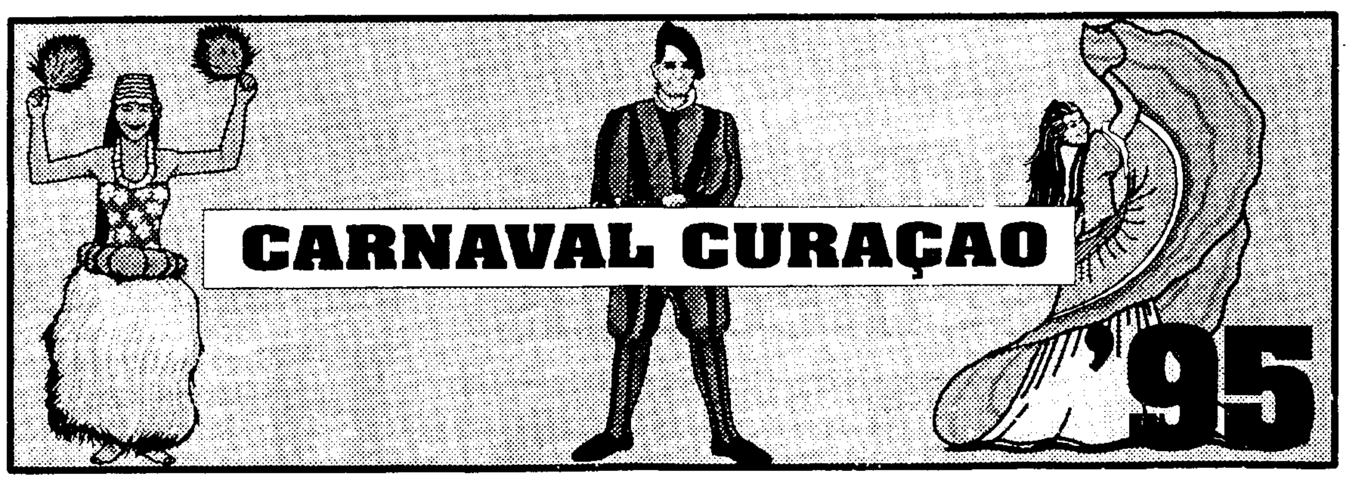
* * *

Medicijnen zijn honderd procent duurder geworden, als reactie op de koersstijgingen en stijgende bedrijfsonkosten van het enige geneesmiddelenbedrijf in Suriname, B.G.V.S. Dit zal vooral voelbaar zijn voor personen die niet bij het Staatsziekenfonds zijn verzekerd en geen steuntrekker bij de overheid zijn, en bedrijven die eigen geneeskundige voorwaarden bieden.

* * *

Drs. Reynold Simons, ex-minister van Arbeid en socioloog, heeft een opmerkelijke uitspraak gedaan over de overheidsbegroting tijdens een lezing voor de politieke partij PALU. Omgerekend in dollars, zijn de Sociale uitgaven van de overheid (aan onderwijs, volksgezondheid, sociale voorzieningen en werkgelegenheid) zodanig gedaald ten opzichte van 1980, dat er van een sociale ramp gesproken zou mogen worden.

De sluitende begroting over 1995 is mogelijk geworden doordat deze ministeries hebben moeten inleveren, ten gunste van subsidies voor eerste levensbehoeften. In 1980 gaf de overheid 93 miljoen dollar uit aan onderwijs, sociale voorzieningen, gezondheidszorg en arbeid, terwijl dat (omgerekend tegen de huidige koers van de dollar) nu gedaald is naar slechts 2,2 miljoen dollar. Simons was in 1991/1992 minister van Arbeid namens de Surinaamse Partij van de Arbeid in de Nieuw Front coalitie, maar nam zijn ontslag uit ontevredenheid over het regeringsbeleid.

IKE JESURUN is de nieuwe tumbakoning. Na vele jaren naast de titel te hebben gegrepen is het hem dan toch eindelijk gelukt. De talentvolle zanger/componist won gisteren met het lied 'E baranka aki ban defende' en er is niemand die het hem meer gunt dan wij. Een beslissing waarmee iedereen kan leven. Het wordt dus links, rechts, dilanti, patras tijdens het carnaval.

*****

OMSTREEKS TWINTIG minuten over drie in de ochtend werd de winnaar bekend gemaakt, waarna alle zangers hulde brachten aan de nieuwe tumbakoning. De strijd ging gisteren in feite tussen vier zangers: Mr. Saab, Boy Dap, Renard Hurtado en Ike Jesurun, die ook de eerste vier plaatsen voor hun rekening namen.

*****

ANSELMUS 'BOY' Dap, reeds negen keer gekroond tot tumbakoning, had te kampen met enige technische problemen. Zijn microfoon viel uit, waardoor Boy Dap zijn tumba opnieuw moest zingen. Tot groot genoegen van het aanwezige publiek. Of de technische problemen invloed hebben gehad op de beslissing van de jury betwijfelen wij. Ike Jesurun is een waardige tumbakoning.

*****

DE GROEPEN die gisteren het meest opvielen waren Doble R, ERA, Arnell i su Orkesta, Spicey Peanuts, Risam en Gibi i su Orkesta. Het was daarnaast erg verfrissend om enkele minder bekende zangers aan het werk te zien. Onder andere Kenneth Doran (Risam), Eugene Doran (La Banda Super Jumbo) en Alvin Inecia (Ali is su Amigunan) wisten een groot deel van het publiek op de been te brengen. Vooral Kenneth Doran had volgens ons recht op een hogere klassering. In ieder geval is de tumba 'Den berde' goed ingeslagen bij de Nashonal-aanhangers. PNP-leider Suzy Römer kon er gisteren alleen maar om lachen. Misschien iets voor een PNP-jingle voor de komende verkiezingen? Met enige aanpassingen is dit best mogelijk.

*****

IN HET rijtje van de topbands is een goed woord op zijn plaats voor de gelegenheidscombinatie Spicey Pepper, bestaande uit leden van Spice and Pepper en Happy Peanuts. De band produceerde drie vlotte meezingers, gezongen door Renard Hurtado, Hendrik de Windt en het duo Bibi Provence/Jacintho Pantophlet, dat vooral opviel door hun mimiek. Op een aangename wijze werd de muziek gepresenteerd en Renard Hurtado manoeuvreerde zichzelf in een favorietenpositie. Aan het einde van de avond kwam hij echter net iets te kort.

■ *WILLEMSTAD — Ike Jesurun was na afloop een en al glimlach. Na jaren naast de titel te hebben gegrepen is het hem vanochtend toch gelukt. Ike werd gekroond tot tumbakoning, een beslissing die de instemming had van de overgrote meerderheid. De dinosaurus heeft een waardige opvolger gekregen.*

*****

OOK DE Muziekschool Cornelia trad positief in het nieuws. Het enthousiasme van de groep, die uit jeugdige muzikanten bestaat, sloeg snel over op het publiek. Muziekschool Cornelia begeleidde trouwens twee uitstekende zangers: Wilson Frans en Hildo Henricus. Saillant detail is dat Stanley Cornelia vier vrouwelijke blazers heeft geleverd aan het tumbafestival. In totaal waren er vijf vrouwelijke blazers: vier Curaçaose meisjes en één uit Puerto Rico, die speelde in Explosivos Si.

*****

ALSOF DE duivel ermee speelt. Elma Gregg, één van de vrouwen die in de finale in actie kwam, trad wederom als laatste op. Elma Gregg wist zich dinsdag te plaatsen voor de finale, de dag van de fameuze blackout. Op die dag trad zij als laatste op voor een nagenoeg leeg stadion. Het optreden leek dan ook meer op een veredelde training om kwart over twee in de ochtend.

*****

GISTEREN WEES het lot haar weer als laatste aan. Je zou je toch wel afvragen of dat aan haar tumba lag. Het lied was namelijk getiteld: 'Na ultimo ora'. Elma heeft hieraan letterlijke betekenis gegeven.

*****

Elma vormde samen met haar broer Darwin één van de twee broer-zus combinaties in de finale. De andere combinatie was Mistica en Ompie Stefania. Verder namen nog twee broers, Luti en René Samson, en een moeder en haar zoon deel (Mafalda Minguel en Carlos Salsbach).

*****

OMSTREEKS DRIE uur in de ochtend toen de finalisten bekend werden gemaakt was de spanning te snijden in het Festival Center, dat zeker met tienduizend toeschouwers gevuld was. De tien finalisten waren Boy Dap (Arnell i su Orkesta), Ike Jesurun, Sidney 'Mr. Saab' Isidora en Jersey Isenia (allen Doble R), Rudsel 'Little' Leito (ERA), Irvin Jano (Gibi i su Orkesta), Wilson Frans (Muziekschool Cornelia), Kenneth Doran en Elia Isenia (beiden Risam) en Renard Hurtado (Spicey Peanuts).

*****

BIJ DE bekendmaking vervolgens van de winnaars waren er enige wanklanken uit het publiek te horen. Jersey Isenia scoorde verrassend hoog met zijn vijfde plaats voor zijn tumba 'Ata bo Don Juan'. Op de vierde plaats eindigde Renard Hurtado met 'Solo solo' en de derde plaats was weggelegd voor Mr. Saab met 'Dia di kur'.

*****

HET WACHTEN was vervolgens op de bekendmaking van de winnaar van de tweede plaats. Een ieder wist dat de strijd nu ging tussen Boy Dap en Ike Jesurun. Toen de naam van Boy Dap viel begon het publiek dan ook en masse 'Ike, Ike' te schreeuwen. De spanning was van het gezicht van Ike af te lezen. Toen Clarck de Windt vervolgens de winnaar officieel bekend maakte werd hij onmiddellijk omhelst door Wilson Frans en Jersey Isenia. Tijdens de bekendmaking begon het licht te regenen, zodat Ike direct de zegen in ontvangst kon nemen.

*****

HET IS trouwens het tweede achterenvolgende jaar dat Doble R de tumbakoning begeleidt. Vorig jaar Mr. Saab en nu Ike Jesurun. Doble R was trouwens zonder meer de succesvolste groep. Met alle drie zangers in de top-vijf gaat de groep een – financieel – goed carnavalsseizoen tegemoet.

*****

ER WERDEN trouwens nog meerdere prijzen uitgereikt. Zo werd 'E bus carnaval ban keiru' uitgeroepen tot de populairste tumba van vorig jaar. De tumba werd gezongen door discjockey Armando Huerta III en is geschreven door Gibi Doran. De prijs voor de meest originele tumba ging dit jaar naar Irvin Jano met 'Den awa riba chup' eveneens een compositie van Gibi Doran gearrangeerd door Uti Gregorie. In de categorie beste arrangement ging de eerste prijs naar 'Nos lo topa djei pei' (ja, alweer een compositie van Gibi) gearrangeerd door Ronchi Matthew. De tweede plaats in deze categorie ging naar 'Manda kos bai stoba' gearrangeerd door Uti Gregorie. De componist: Gibi.

■ *WILLEMSTAD — Het publiek genoot gisteren met volle teugen van de tumba's, die opvallend beter klonken dan in de voorronden. Dansend en drinkend werd de nacht doorgebracht. Tegen half vier konden de toeschouwers met voldoening huiswaarts keren.*

*****

EEN GROTE groep Arubanen was trouwens aanwezig in het Festival Center. Nader onderzoek leerde ons dat alle vluchten vanuit Aruba volgeboekt waren en dat er zelfs drie extra vluchten werden ingelast. Geen stoel bleef over. De schatting van ALM-functionarissen is dat zeker 400 tot 500 Arubanen gisteren het tumbafestival bijwoonden.

*****

CARNAVAL DRAAGT trouwens sterk bij tot de eenheid in de Antillen. Een niet te onderschatten groep Bonaireanen was gisteren in het Festival Center en verder keken tienduizenden naar de rechtstreekse uitzending van het tumbafestival. De grote trek van de Bovenwindse eilanden wordt in het weekeinde van 17 en 18 februari verwacht, wanneer in Coney Island het steelband- en calypsocontest wordt gehouden. Volgens Edgar Fraai, voorzitter van de Caribbean United Carnival Group, is vooral de belangstelling vanuit Sint Maarten overweldigend. Speciale atttractie tijdens het calypso-contest is Arrow, die over de gehele wereld een enorme faam geniet.

*****

OPVALLEND DIT jaar was de afwezigheid van de buitenlandse pers. Het CTDB begeleidde vorig jaar vele buitenlandse journalisten, maar dit keer heeft niemand zich aangemeld. Waaraan dat lag kon niemand ons gisteren precies zeggen. Wel aanwezig was het radiostation PJD-2 uit Sint Maarten.

*****

VOOR TWEE personen liep het tumbafestival minder goed af. De ruiten van hun wagens werden ingeslagen. De dieven hadden het naar alle waarschijnlijkheid gemunt op de belastingstickers. De laatste dagen zijn er volgens onofficiële berichten reeds meer dan driehonderd wagens opengebroken. We kunnen dus verwachten dat de nieuwe belastingsticker – wiens idee was dit trouwens – dit jaar nog voor veel ellende zal zorgen.

*****

HET WAS gisteren trouwens een klucht om ten eerste naar binnen te komen. De drie beschikbare poorten konden de grote menigte niet snel verwerken, waardoor men al gauw een uur kwijt was voordat men naar binnen kon. Ten tweede de bars, die compleet niet geschikt waren. Slechts met geduw en getrek kon men een drankje bemachtigen; enige kennis van worstelen of een militaire opleiding zou zeker geholpen hebben. Velen zagen al heel vroeg het nutteloze hiervan in en besloten – tijdelijk – geheelonthouder te worden.

*****

DE TEKST van de winnende tumba hebben wij vanochtend niet kunnen bemachtigen. Na 22 uur op de been gestaan te hebben, waarvan zeker 19 uur aan het werk, hadden wij niet meer de kracht om nog een uur te wachten op de tekst. De komende week maken wij onze fout goed.

*****

NU HET tumbafestival is afgelopen gaat het leven weer gewoon door. Vele mensen namen de afgelopen week verlofdagen op en de produktiviteit in vele bedrijven liep terug. Maar dat is ook voor een groot deel te wijten aan Kodela en KAE en de storing als gevolg daarvan in het telefoonnet. Voor de naaisters en timmerlieden breken zware dagen aan. De kleding en de praalwagens moeten klaargestoomd worden voor de Gran Marcha en de kinderoptocht.

*****

DE CARNAVALLIEFHEBBERS komen dit weekeinde trouwens ruim aan hun trekken. Vanavond staan er drie jump-ups gepland: Happy People (Seaquarium tot Saliña), Grupo Nos ku nos (Otrabanda) en de Female Jaycees (route onbekend). Alle drie beginnen om acht uur 's avonds. Om middernacht begint Jamming the Zongo, de 'kinderbedtijd'-optocht van Caribbean United Carnival Group. Deze begint te middernacht te Yotin Korta en eindigt bij Coney Island.

*****

Morgen vindt de verkiezing van Mama Karnaval plaats in het recreatiecentrum te Suffisant, de voormalige Shell-club. De verkiezing begint om half tien 's avonds een nogal ongebruikelijk uur voor de zondag. Maar dit is gedaan om de concurrentie met het jeugdtumbafestival te ontlopen.

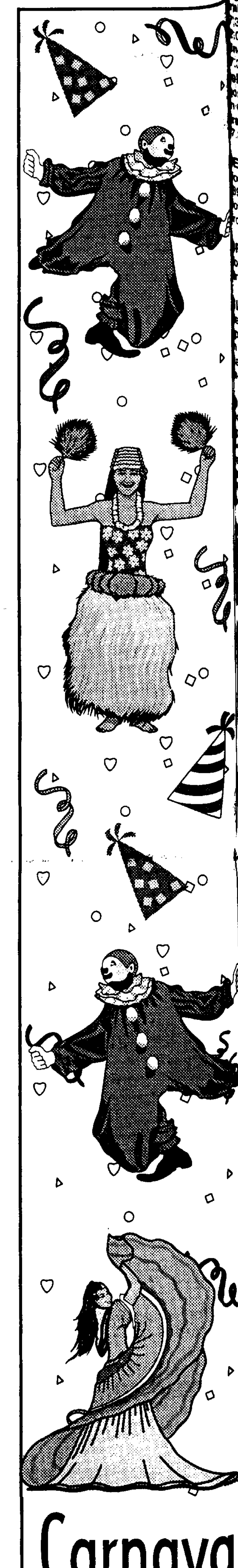
*****

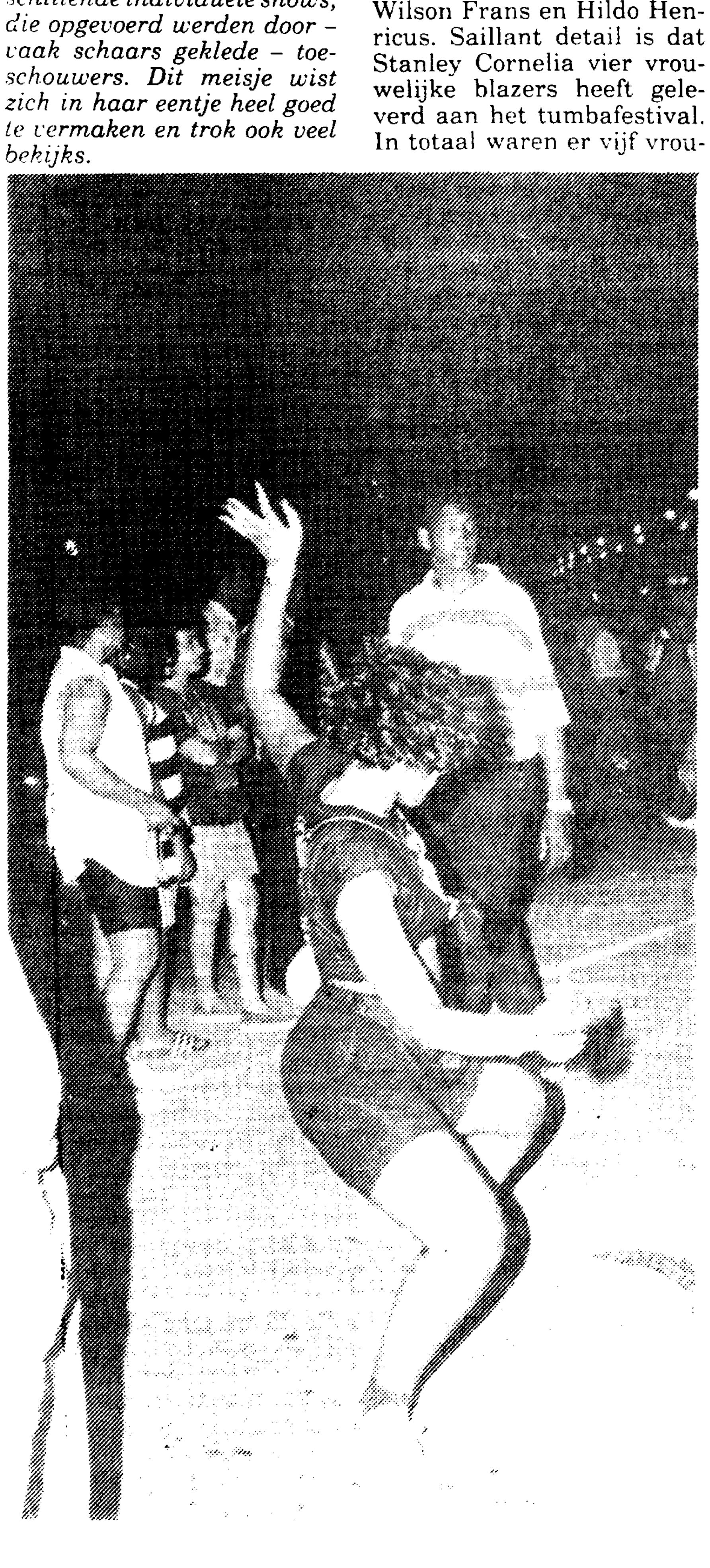
DE KINDEREN kiezen morgen namelijk hun tumbakoning(in). Het evenement vindt plaats in het Festival Center en wordt rechtstreeks uitgezonden door TeleCuraçao en de grote radiostations. De aanvangstijd is vastgesteld op twee uur 's middags. Tegen acht uur 's avonds is het festival afgelopen. Kaarten kosten tien gulden voor volwassenen en vijf gulden voor kinderen. Kaarten zijn voor de laatkomers verkrijgbaar aan de poort. Zeker vijf- tot zevenduizend mensen zullen morgen aanwezig zijn in het Festival Center.

*****

DE TWINTIG deelnemers worden begeleid door Arnell is su Orkesta, Doble R, Explosivos Si en Toro Colina i Orkesta. Vooral Rignald Re dino (Doble R) zal gebr zijn op het behalen van titel. Beide tumbakoning begeleiden in hetzelfde j is een puike prestatie. Do R begeleidt morgen Ru Arrindell van de Mar school, Marie Louise T massen van het Radulp College, Rubina Minguel de Laufferschool, Ingo Markwell van de St. Jo Technische School en Ig La Reine van de Pie Lauffer BVO.

■ *WILLEMSTAD — Wie in het Festival Center geen oog had voor de tumba's kon nog altijd genieten van de verschillende individuele shows, die opgevoerd werden door – vaak schaars geklede – toeschouwers. Dit meisje wist zich in haar eentje heel goed te vermaken en trok ook veel bekijks.*

CARNAVAL '95

Datum:	Aktiviteit	Groep of plaats
30 jan. t/m 3 feb.	**Tumba festival**	Cur. Fest. Center
04 februari	**Jump-up**	Grupo Happy People
04 februari	**Jump-up**	Cen. Handelsmij.
04 februari	**Jump-up**	Female Jaycees
04 februari	**Verkiezing mama karnaval**	Barber
05 februari	**Jamming the zongo**	Car. Utd. Carnival Group
05 februari	**Koprokamu**	Curaçao Festival Center
07 februari	**Jump-up**	Grupo Nos ke nos por
07 februari	**Carnavalsfeest**	Sonesta Hotel
09 februari	**Carnavalsfeest**	Caribbean Hotel
10 februari	**Jump-up**	Grupo Chulito
10 februari	**Jjump-up**	Grupo D.O.W.
10 februari	**Jump-up**	Hot Pepper en Shooters
11 februari	**Jump-up**	Laser Chispa
11 februari	**Jump-up**	Grupo Loko (KPMG)
11 februari	**Jeugdverkiezingen**	Festival Center
12 februari	**Jeugdtumba festival**	Grupo Sweet Sugar
12 februari	**Jump-up**	Si nos ke nos por
12 februari	**Karnavalsbal**	Limburse kabrieten
12 februari	**Paarden optocht**	Waaigat-S.D.K.
12 februari	**Jeugdverkiezing Bandabou**	Parke Himo i Bandera

BONAIRE

AGENDA

olitie:	110
andweer:	110
xicentrale:	8845
ospitaal:	114
jaardentehuis:	8350
EB nv:	115
elbo/Landsradio:	7000
formatie:	119
oring:	120
anname telegram:	121
dslijn	
a.+di. 19.00-20.00 uur):	7055

****

PENBARE BIBLIOTHEEK
peningstijden voor het publiek:
alendijk:
a. van 14.00-18.00 uur; di. t/m do. van .00-12.00/14.00-18.00 uur; vri. van 08.00-.00/14.00-17.30 uur.
incon:
o. van 14.00-18.00 uur en vri. van 14.00-7.30 uur.

****

OSTKANTOOR
peningstijden)
gelverkoop:
alendijk (tel.: 8508): ma. t/m do. van 30/12.00-13.30-17.00 uur; vri. van 07.30-00/13.30-16.00.
incon (tel.: 6214): ma. t/m vri. van 30-12.00/13.00-16.00 uur.
ldloket:
stwissels, Postspaarbank, Sigu-cheque Giro Betaalkaart)
alendijk en Rincon: ma. t/m vri. van 30-12.00/13.00-16.00 uur.

****

ERVICE CLUBS
ons: informatie H. van Bommel (tel. 96).
otary: wo. 12.30 uur - Restaurant Jardin ropical (Shopping Center La Terraza).

****

RIDGECLUB UPS & DOWNS
or inlichtingen kan men terecht bij wedrijdleider F. de Wit (tel. 5398).

****

LACHTHUIS LVV
el. 4393)
en van ma. t/m vri. van 06.00-14.30 uur. verband met planning van te voren antal slachtdieren bij keurmeester elden.

****

IERENARTS
Kaya Lagoen 24-A, Antriol)
reekuren ma., wo. en vri. van 13.30-4.30 uur; spreekuur te Rincon elke do. an 17.00-17.30 uur bij Hulpbestuurskanoor.
oor spoedgevallen gelieve tel. 4255 te ellen.

TICHTING DIERENASIEL ONAIRE
onaire Animal Shelter Foundation
agunweg 26. Tel. 4989)
peningstijden ma. t/m za. van 08.00-12.00/5.00-17.00 uur.

****

IEUW-APOSTOLISCHE KERK
anvangstijd kerkdienst: zo. om 18.00 uur Kaya Meimei 36.

****

LACHTEN/BEZORGING:
hon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, el. 8204; na 18.00 uur: 8342).

****

Ex-gezaghebber Soliana bij getuigenverhoor:

Bestuurscollege had project Parker graag willen realiseren

KRALENDIJK — Vrijdagochtend werd ex-gezaghebber George Soliana gehoord door rechtercommissaris W. ter Berg en Landsadvocaat Wubs. Het enige 'nieuws' dat van Soliana was te vernemen ging over de garantieverlening. "Het eilandgebied heeft bij de besluitvorming en totstandkoming van de garantie formeel noch organisatorisch enige bemoeienis gehad. Dat was ook niet de taak van het Bestuurscollege, die zelfs niet eens een garantie mag afgeven." Aldus de verklaring van ex-gezaghebber mr George Soliana die weigerde de uitdraai van de computer te tekenen, omdat hij daarin Saleh werd genoemd.

Het leverde — onterecht — enige kritiek op van rechter Ter Berg, die vond dat Soliana bij het opnieuw printen van de eerste pagina de volgende pagina's van zijn verklaring alvast op de juistheid kon beoordelen. Terecht zei Soliana dat hij een verklaring pas dan ondertekende, wanneer hij hem in zijn geheel vanaf de eerste pagina kon lezen. "Ik ben hier kennelijk niet de enige die onder spanning staat", merkte Soliana op.

Overigens leverde het getuigenverhoor van George Soliana, die toch als een belangrijke figuur binnen het Bestuurscollege geacht mag worden, weinig nieuwe gezichtspunten op. Hij maakte daarbij telkens onderscheid tussen het politieke deel en het niet politieke deel van het Bestuurscollege.

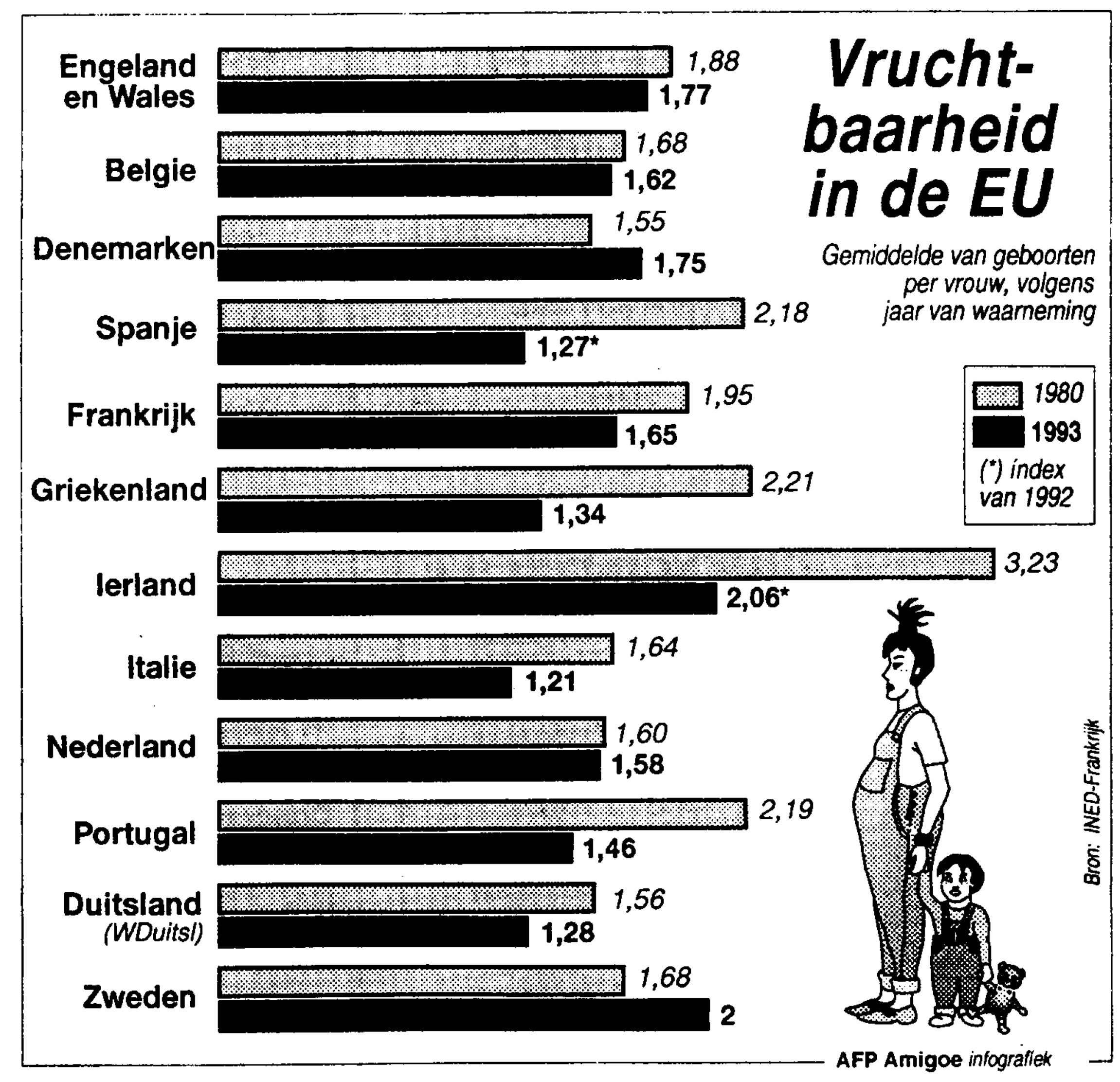
Hoewel Soliana gezaghebber was van februari 1986 tot 31 januari 1992 kon hij geen chronologische volgorde geven van de gebeurtenissen. Op de (bij alle ondervraagden steeds gelijkluidende) vraag van Ter Berg zei Soliana dat naar zijn mening Parker aan de toenmalige minister van Financiën De Paula om garantie had gevraagd en aan het eilandgebied had hij gevraagd dat verzoek te ondersteunen.

In dat geval heeft het eilandgebied wel besprekingen gevoerd en gecorrespondeerd met de minister van Financiën, zei Soliana. Hij herinnerde zich ook, dat De Paula zich aanvankelijk terughoudend opstelde over het verlenen van garantie. Ik herinner me wel dat het Bestuurscollege een brief heeft geschreven aan de regering met het verzoek de garantie te verlenen. Ik heb die brief als gezaghebber ondertekend.

Over zijn kennismaking met Parker zei Soliana dat hij tijdens de besprekingen met Parker — hij weet niet meer door wie — werd gewezen op het feit, dat Parker of zijn familie met succes een hotelproject op Sint Maarten hadden gerealiseerd.

Het is mij ook bekend dat bepaalde leden van het Bestuurscollege en de lokale pers destijds naar Amerika zijn geweest. Ik was daar niet bij. Volgens verklaringen hebben ze gelogeerd in het hotel van Parker. Ook zei Soliana te weten, dat de garantie van het Land uiteindelijk wel werd verleend, maar dat hij met de totstandkoming daarvan geen enkele bemoeienis had gehad. Op het moment dat zijn ambtsperiode was afgelopen, zei Soliana dat er sprake was van problemen in verband met de voltooiing vaan het project. Ik herinner mij evenwel niet of er een bouwvergunning was aangevraagd of verleend. Ik neem wel aan, dat die is aangevraagd, zei Soliana. Of er een directievergunning was verleend, wist de ex-gezaghebber niet.

Soliana ontkende, dat er een haalbaarheidsonderzoek was verricht naar het project van Parker. Met de tot haar beschikking staande ambtenaren had het eilandgebied toen geen degelijk onderzoek kunnen verrichten. Daarvoor was niet voldoende deskundigheid in huis, zei Soliana die opmerkte dat het Bestuurscollege het project graag had gerealiseerd, mede omdat het aantal projecten in die tijd gering was.

Klachten/bezorging: Shon Ma Carolina, Blvd. J.Abraham 15, tel 8204; na 18.00 uur: 8342.

Volgens eigen verklaring:

Raymundo Saleh nauwelijks betrokken bij Parkerproject

KRALENDIJK — Volgens de verklaring van Raymundo Saleh gaf hij in januari 1989 op verzoek van het toenmalige PDB-raadslid José Winklaar zijn mening over de brief waarin Parker de regering verzocht garant te staan voor het hotelproject The Point at Bonaire. Dat was volgens Saleh de eerste keer dat hij in contact kwam met het project. Zoals bekend was exgezaghebber R.P. Saleh sedert 1988 als hoofd van de afdeling BVO werkzaam bij het eilandgebied Bonaire.

Saleh zei tijdens het getuigenverhoor van rechtercommissaris Ter Berg en Landsadvocaat Wubs dat het Bestuurscollege hem nooit advies had gevraagd over het project. Ook over de garantieverlening weet hij niets. Saleh zegt dat dit een Curaçaose zaak was die werd afgehandeld door Calvo en Servage. Het recht op erfpacht werd (op Bonaire) wel verleend, aldus de verklaring van Raymundo Saleh.

Op een vraag van Ter Berg zei Saleh dat hij tijdens de bouw van het hotel slechts eenmaal betrokken was bij het project. Dat was op het moment dat zich bepaalde problemen voordeden. Hij had echter zelfs niets van doen met het toezicht op het project.

Saleh zei, dat eind 1991 het Bestuurscollege besloot de regering te vragen om een Nederlandse deskundige die kon onderzoeken hoe het hotel afgebouwd zou kunnen worden. Gecontracteerd werd ene Van Agtmaal van het bureau Van Agtmaal Hilversum BV. Volgens Saleh stelde Van Agtmaal een rapport samen over het project en dat rapport werd naar de regering gestuurd. Saleh ontkent dat hij met Van Agtmaal heeft gesproken over brieven die naar Ultrafin en naar het verzekeringsbedrijf gestuurd zouden zijn. Hij geloofde trouwens niet dat Van Agtmaal die brieven wel gestuurd had. Wel zei Raymundo Saleh dat hij op de hoogte was van een brief van de regering waarin aan Ultrafin uitstel van betaling werd gevraagd. Toen rechter Ter Berg hem enige brieven toonde, zag Saleh niet de door hem bedoelde brief.

Ten slotte zei het ex-hoofd. van het Bureau Beleidsvoorbereiding (BVO) dat hem niets bekend was over een frictie tussen DOW en het Bestuurscollege over de werkzaamheden die verricht werden.

Nadat begrepen werd, dat het probleem van de (naar het idee van de brandweer brandgevaarlijke) wanden was opgelost, zou Parker de bouwvergunning krijgen.

Parker-verhoren trekken weinig publiek

Wubs: "Wij krijgen deze zaak wel boven water"

KRALENDIJK — Op Bonaire werden vrijdag de getuigen verhoren in de zaak Parker voortgezet. Zowel van ex-gezaghebber George Soliana als ex-eilandssecretaris Frits Goedgedrag werd onder ede een verhoor afgenomen. Rechtercommissaris Ter Berg liet wel weten, dat geen verklaringen afgelegd behoefden te worden, die de getuige zelf in strafrechtelijke zin zouden kunnen belasten.

Op Bonaire was er in ieder geval weinig publieke belangstelling. Bij de verhoren van Ellis en Booi donderdagochtend gaven een ex-raadslid van de POB, een ex-gedeputeerde van de POB en een momenteel onafhankelijk raadslid blijk van enige belangstelling.

Die belangstelling was vrijdag teruggebracht tot de ex-gedeputeerde van de POB. De getuigenissen die afgelopen vrijdag door rechtercommissaris W. ter Berg en Landsadvocaat F. Wubs werden afgenomen verliepen volgens hetzelfde stramien als de voorgaande getuigenverhoren op Bonaire. Ter Berg stelt meestal dezelfde vragen aan de getuigen, terwijl Wubs dan later reageert en de antwoorden meer uitdiept.

De vragen van Ter Berg betreffen telkens weer de bouwvergunning, de optie aan Parker, de garantie en wanneer die werd verleend en de personen die bij de vergaderingen aanwezig waren. De argeloze beantwoording van de (eigenlijk-naar-de-bekende-weg-) vragen van Ter Berg lijkt zinloos, maar heeft wel degelijk zin. Later blijkt dan namelijk al te vaak, dat de beantwoording van dezelfde vragen niet eensluidend is.

Tegenover de *Amigoe* beaamde Landsadvocaat Wubs dat dit ook het geval was met de verklaringen van Calvo en De Paula. "Daar kom ik volgende week nog wel een keertje op terug", beloofde Wubs. Hij had al geconstateerd, dat het merendeel van de ondervraagden vooral 'zijn eigen straatje schoon veegde'. Ze lijden allemaal aan een selectief geheugenverlies, zei Wubs. Hij was er echter van overtuigd, dat hij de gehele zaak rond Parker boven water zou krijgen.

Inflatie Bonaire met 2,9 procent gestegen

KRALENDIJK — Het leven in Bonaire is het afgelopen jaar weer duurder geworden. Gemiddeld bedroeg de stijging in 1994 2,9% in vergelijking met het jaar daarvoor. De stijging zit vooral in de sector 'dranken en rookwaren' (7,9%) en in de 'voedingssector (6,0%). In de sector 'vervoer en communicatie' stegen de prijzen slechts met 0,8%. De stijging van de inflatie verloopt evenredig met de Verenigde Staten en Nederland. Deze gegevens werden gisteren door het Centraal Bureau voor de Statistiek bekend gemaakt.

DECEMBER

Tussen oktober 1994 en december 1994 bleven de prijsindexcijfers ongewijzigd voor de sectoren 'kleding en schoeisel' en 'recreatie en ontwikkeling'. 'Voeding' en 'dranken en rookwaren' daalden met respectievelijk 0,2 en 0,1 procent. 'Wonen' en 'gezondheidszorg' stegen beide met 0,3%. In de andere sectoren stegen de prijzen nog gematigder. Binnen de sector 'voeding' werden prijsverlagingen waargenomen voor twee zwaarwegende subgroepen, namelijk 'vlees en vis' (0,2%) en 'aardappelen, groenten en fruit' (2,7%). 'Kant en klare gerechten' steeg met 1,7%.

Tussen december 1993 en december 1994 liep het totaal prijsindexcijfer op van 107.1 naar 110.3, een stijging van 3,0%. Een jaar eerder, tussen december 1993 en december 1994, bedroeg de stijging 2,0%.

1994

De gemiddelde stijging over de twaalf maanden van 1994 vergeleken met de daaraan voorafgaande periode, bedraagt 2,9%. In 1993 werd ten opzichte van 1992 een stijging gemeten van 2,2%. Vergelijking van twee aaneensluitende jaargemiddelden geeft een betrouwbaar beeld van de langere termijn ontwikkeling van de inflatie. Bij maandcijfers kunnen incidentele ontwikkelingen een storende invloed hebben. Uit bovenstaande volgt dat het tempo van de inflatie in Bonaire in 1994 enigszins is versneld.

Naar de afzonderlijke sectoren gekeken, valt 'dranken en rookwaren' het meest op, met een stijging van 7,9%. Dit is overigens een kleinere stijging dan een jaar eerder werd gemeten. 'Voeding' steeg met 6,0%. Deze zwaarwegende sector liet in 1993 (ten opzichte van 1992) een kleinere stijging zien. Dit betekent dat de prijsstijgingen in deze sector zijn versneld. Deze ontwikkeling werd 'getemperd' door de ontwikkeling van een andere belangrijke uitgavenpost, de sector 'vervoer en communicatie'.

Hier steeg het prijsindexcijfer over het hele jaar genomen met slechts 0,8%. In 1993 (ten opzichte van 1992) was dat percentage hoger. Het totaal prijsindexcijfer komt dus uit op 2,9% voor 1994, terwijl voor 1993 het 2,2% bedroeg en voor 1992 1,9%. Ondanks de stijging bevindt de inflatie zich op een laag niveau, hetgeen internationaal gezien ook het geval was voor 1994. De inflatie bedroeg in de Verenigde Staten 2,7%, in Nederland 2,8% en op Curaçao 1,8%. In Venezuela echter werd in de eerste zes maanden een inflatie gemeten van 50 procent.

Atlanta-vlucht van ALM blijft gehandhaafd

KRALENDIJK — De verbinding met Atlanta blijft gehandhaafd voor Bonaire. Het voorstel om deze vluchten te laten vervallen, zorgde voor veel commotie op Bonaire, omdat de Atlanta-vlucht als een essentieel onderdeel voor de ontwikkeling van het toerisme op Bonaire wordt beschouwd.

De twee vluchten zijn wel terug gebracht tot één vlucht die op zaterdag gevlogen wordt via de route Curaçao-Bonaire-Atlanta. Zoals bekend heeft het Bestuurscollege en de private sector de regering weten te overtuigen van het belang van de Atlanta-vlucht voor Bonaire. Wel zal het tarief voor de bestemming Atlanta ingaande 2 april met 50 dollar verhoogd worden. Zowel de ALM als het Bestuurscollege, samen met de Bonhata en de TCB zullen een strategisch plan uitdenken om de route Bonaire-Miami en Bonaire-Atlanta te promoten.

Hoewel het EVD-bericht suggereert, dat de Atlantaroute niet meer gevlogen zou worden, was dat in eerste instantie slechts een voorstel, waarop gereageerd kon worden. Dat is gebeurd en de ALM heeft met de wens van Bonaire rekening gehouden.

KRALENDIJK — Statenlid Jopi Abraham heeft zowel met minister Atacho van Justitie als met de Nederlandse minister Joris Voorhoeve van Antilliaanse en Arubaanse Zaken gesproken over de Bonaireaanse vrouw Maria de Jongh-Trinidad, die een gevangenisstraf van 15 jaar uit zit in de staatsgevangenis van Kentucky. De Jongh werd veroordeeld voor drugssmokkel.

Vorige week besteedde de *Amigoe* reeds uitgebreid aandacht aan deze zaak. De vrouw verzoekt haar straf uit te mogen zitten in Nederland of op de Antillen. Het Amerikaanse departement van Justitie gaat daarmee akkoord. In gesprek met Abraham beaamt het statenlid dat hij op de hoogte is van deze zaak. Hij zegt dat er geen sprake is van strafverlichting, maar van een mogelijke uitwisseling van gedetineerden tussen Amerika en Nederland. De Jongh-Trinidad doet al 3 jaar pogingen om daarvoor in aanmerking te komen.

Het probleem dat zich volgens Abraham echter nu voordoet is dat de Nederlandse Antillen nooit de overeenkomst die Nederland met Amerika heeft gesloten bekrachtigd hebben. Dat betekent, dat Nederland nu ook niet wil meewerken aan de uitwisseling van De Jongh-Trinidad.

Abraham beaamt, dat hij vorig jaar al met minister Pedro Atacho over deze zaak heeft gesproken. Die beloofde om na te gaan, wat hij kon doen; ook al hadden de Antillen het akkoord niet bekrachtigd. In december sprak Abraham ook met de Nederlandse bewindsman Voorhoeve over Maria de Jongh. Voorhoeve beloofde dat hij de zaak in Nederland zou bespreken en daarna zelfs pogingen zou doen om de uitwisseling te regelen.

Maria de Jongh-Trinidad zit sedert 1990 opgesloten en heeft derhalve nog ruim 10 jaar voor de boeg.

TE KOOP
volras
American
PITTBULL PUPPIES
Met Stamboom
ADBA registratie
Tel: 377836
604596

GEZOCHT
Verkoopster
met ervaring
Persoonlijk langs komen
Curaçao Festa
Promenade Shopping Center

Een goed stralende huid is beslist haalbaar met
DEYNIQUE produkten
Gezichtsbehandeling/lifting
gold liftings/acnébehandeling/
serum behandeling/
ijsmassage/
Tegen veroudering
"De Ice-Facer"
voor thuisgebruik.
Nu met 10% karnavalskorting
Bel nu voor een afspraak!
Tel. 654501
Vraag naar Ingrid.

HUIS TE KOOP
TYPE LANDHUIS
300 m², bebouwd, 5 slpk, 2 badk., dienstbodek., met badk., 10060 m² (1 ha, 2 kavels van 5000 m2) eigendomsgrond, vele planten en bomen, 5 putten, 2 m hoog omheind.
Beschikbaar eind juni.
Prijs nader overeen te komen.
Kwartje 100 B, tel. 675490

Pro Upholstery & Carpet Cleaning
Geen angst meer voor geknoei of ongelukjes op uw prachtige licht-gekleurde bankstel. Met **Pro shampoo reinigen** wij uw bankstel en **beschermen** wij het tegen alle voorkomende vuil en vlekken.
Bel ons voor een afspraak voor het reinigen van bekleding van uw stoelen of het tapijt van uw kar... of thuis. **Tel.: 672086 - 605267**

SURINAAMS ETEN
Zaterdags en zondags vrij voor moeder in de keuken
Haal uw
lekker Surinaams eten
elke zaterdag en zondag van 12 tot 4 uur
maandag t/m vrijdag van 11.30 - 14.30 aan de
Rooseveltweg 133,
t/o de Antilles
Bel voor uw bestelling 868679

Te huur gevraagd
WOONHUIS
met tenminste
3 slaapkamers
(gem./ongem.)
Huurprijs circa
Naf. 1350,=
Tel. 636650
690748 (na 5 uur)

Concordiastraat - Punda
RESTAURANT
The Wine Cellar
HOSTESS
voor direkt
...
605989

U wilt uw administratie bijhouden maar u kunt zich geen boekhouder permitteren...
U wilt uw administratie automatiseren maar u vindt de kosten veel te hoog.
Bel ons op voor een vrijblijvend gesprek!
Telefoon 373268

PIACERE MODA — Lindberghweg z/n Naast L.A. Club en Façade! Tel. 656833 — PIACERE INTIM...

Wij gaan vernieuwen en daardo...
EEN KNETTERGEKKE GRANDIOZE UITVERKOOP
Alles 50% korting
Damesblazers, broeken, rokken, Herenhemden, linnen broeken, dasse... ondergoed, kousen.
Kom eens langs en profiteer!
Zaterdag de hele dag open.

Te huur aangeboden:
voor kortverblijvers of uw zakenrelatie:
een luxe 2 slaapkamer
APPARTEMENT
met airco.
Voorzien van alle gemak en terras gelegen in een tropische tuin.
Centraal gelegen.
Informatie: 614321
Beschikbaar vanaf 5 maart.

Gevraagd
HANDYMAN
16 uur per week voor onderhoud tuin en huis
Cas Abou
telf. 649159

WAARSCHUWING
De commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan WACAO:
DINSDAG 7 FEBRUARI VAN 07.00 UUR TOT 13.15 UUR.
WOENSDAG 8 FEBRUARI VAN 07.00 UUR TOT 18.00 UUR.
Onveilig zeegebied ± 4.000 mtr. uit de kust.

Gevraagd
APOTHEKERS-ASSISTENT (M/V)
Voor enkele maanden.
Sollicitaties: Botica Dominguito
Caracasbaaiweg 127
Tel. 617988

SUPERBAZAAR!!
Op veler verzoek herhalen wij de
GEWELDIGE BAZAAR
van vorige week.
A.s. zaterdag gaat alles weg tegen
F. 5,-- tot F. 30,-- PROFITEER NU!
RASONABLE CLOTHING STORE
"Sta. Maria en Brievengat"

Prinses Wilhelmina Fonds

De lekkerste ROTIE'S
pom, pastei, bami, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, br. bonen, bloedworst
kunt u elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht van de week.
Koraal Partir kav. 87
Tel. 674103

TE HUUR AANGEBODEN
Compleet gemeubileerde of ongemeubileerde luxe en EXCLUSIEF APPARTEMENT
2 slaapkamers met airco, 2 badkamers en Jacuzzi, blackbox.
Tel.: 604434

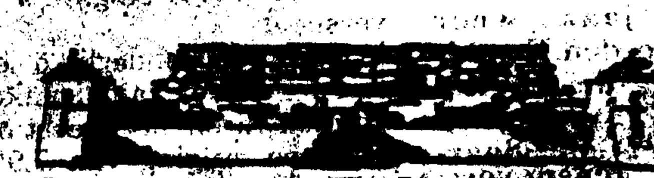
KONTAKTO
Pa medio di e komunikado aki,
UN DAMA
ku sintimentunan sinsero ke drenta den kontakto ku un kabayero:
- liber sin kompromiso;
- ...
- ... ta okupa e luga di mas importante den su bida;
- ... derecho;
- un ... di mas o menos 53 ... anja;
- ... anderlo
Amigo, si esaki ta algu pa bo, lo bo ser debidamente guia pa tuma e pasonan nesesario. Pues, pa mas detaye, skibi na:
Ofisina Amigoe N.V.
Ref.: KONTAKTO, Scherpenheuvel, Korsou.

Servisio di Informashon di Gobiernu Sentral
ta anunsia transmishon di un
PROGRAMA INFORMATIVO
tokante:
Ofisina pa Propiedat Intelektual
...
Fecha : djadomingo 5 di februari 1995
Ora : 18.30'or (mitar di shete)
Via : Tele-Curaçao.

Leuke collectie HEREN...
bij
boutique Liska
Schottegatweg Oost 191A

EILANDGEBIED CURAÇAO
Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat de heer
FELIPITO LAN
een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging, ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 26) van een vergunning voor een RESTAURANT "A" VERGUNNING voor de lokaliteit van het perceel "RESTAURANT EL MENÚ ESPECIAL" gelegen aan de
DE RUYTERKADE No. 41-A, altera
...
Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,
Namens deze het hoofd van de afdeling Algemene- en Juridische Zaken,
Mr. E. Römer.

Landhuis Brievengat

Elke zondag geopend vanaf ... om het Landhuis te bezichtigen.
Elke laatste zondag van de maand folkloristische dansshow van 5.00 - 6.00 p.m.
Live muziek van "Chips" vanaf 19.30 uur.
a.s. Zondag 5 februari en woensdag 8 februari van 20.00 p.m. - 2.00 a.m.
PASSOA NIGHT
met optreden van de band "Chips" + ... Dinashi ... en een folkloristische show.
Entree fl. 3...
U kunt ook rijsttafelen. Iedereen is welkom.

Te huur ... vrijstaand gemeubileerd ... appartement
2 slaapkamers (airco)
woonkamer kitchenette, ...

Wij hebben dringend een
ACCURATE, ARTISTIEKE MEDEWERKSTER
nodig voor het verrichten van:
- alle receptioniste-werkzaamheden
- eenvoudige administratieve werkzaamheden
Vereisten:
- beheersing van Nederlandse, Engelse, Spaanse taal en Papiamento
- het kunnen werken in teamverband
- kreatieve instelling
- in het bezit van eigen vervoer
- en zelfstandig kunnen werken.
Salariëring en secundaire arbeidsvoorwaarden overeenkomstig opleiding en ervaring.
Schriftelijke sollicitaties vergezeld van curriculum vitae te richten aan:
S.I.A.C. N.V.
t.a.v. de direktie
Postbus 4712
Curaçao

INTERNATIONAL TRADE CENTER
PARADISE MOVIES

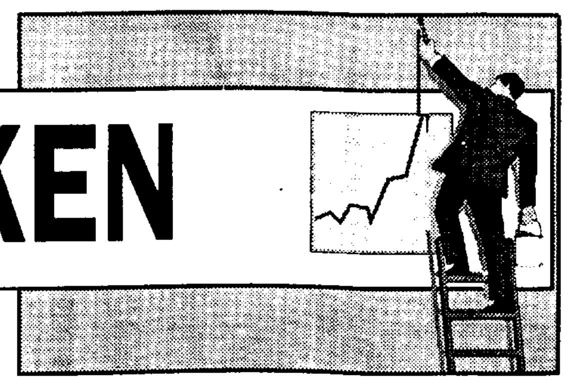
procool inc.
... zoekt voor ... airconditioning ... commerciële en luxe huishoudelijke airconditioning, ventilatie en koel systemen.
Voor ... van ons service team zoeken wij
EEN KOELMONTEUR
Om in aanmerking te komen voor deze functie is het volgende vereist:
- Twee volledige jaren van de opleiding tot koelmonteur.
- Twee jaar ervaring op huishoudelijke en commerciële koelapparatuur.
- Een sterke klantgerichtheid.
- Bezit van een geldig rijbewijs.
- Ervaring met chilled water systemen is een pré.
Wij bieden u:
- Een salaris in overeenstemming met leeftijd en ervaring.
- Een goede werksfeer.
- Goede arbeidsvoorwaarden en voorzieningen.
Sollicitaties na telefonische afspraak via: Mevr. M. Ter... Procool Inc. Industrie Terrein Brievengat A.V. 2 Tel. 368477

Martinair Holland i.s.m. haar agent
Worldwide Travel
met een unieke aanbieding - 21 dagen geldig in de periode 15 jan - 31 mei 1995 Curaçao-Amsterdam retour voor slechts
999,-
Retour Amsterdam
Inlichtingen & boekingen:
371371 - 371333

Slank en Fit
Vraag mij hoe dat zit
Tel: 372002

Which figure do you want in 1995?
ABS
If you choose "B" or "$" call me at 376650

DE STAND VAN ZAKEN

Radisson Aruba introduceert Caribbean Style Happy Hour

■ *Het gigantische zwembad van het Radisson.*

De avonden op Aruba worden nu nog aangenamer! 'Breezes' de prachtige openlucht lounge in de lobby van het Radisson Aruba Caribbean Resort & Casino laat het typische 'Caribbean Style' happy hour op bijzondere wijze herleven met verse fruit-cocktails, heerlijke Calypso-snacks, live-muziek van een lokale steelband en kosteloze bartenderlessen.

Dit happy hour is er iedere dinsdag, donderdag en zaterdag van 17.00 uur tot 20.00 uur. Bijzonder zijn de bartenderlessen. Zoals bekend staat Breezes bekend om haar ruime variëteit aan ijskoude fruit-cocktails zoals margaritas gemaakt met vers citroensap en andere alcoholische versnaperingen op basis van aardbeien, mango's, ananas of banaan. Aan de bar kan de leergierige liefhebber nu, onder het toeziend oog van de professionele bartender zijhn eigen favoriete mix maken.

Het Radisson telt 386 luxueus ingerichte kamers en beschikt over drie restaurants, een lobby-bar, een poolbar en een ice cream winkeltje bij het zwembad van Olympische afmetingen. Uiteraard vindt de gast er ook een goed geoutilleerde ruimte voor aerobics en vier tennisbanen, waarop ook gedurende de avonduren gespeeld kan worden.

De Eylanden II: Bruin café op Colon

■ *Gastvrouwe in de Eylanden is Ninoska Geferts.*

Bruin café De Eylanden II opende deze week aan de Roodeweg tegenover de parkeerplaats van Colon haar deuren. Eigenlijk een reprise, want reeds zo'n tien jaar geleden werd op dezelfde lokatie een drank-établissement ingezegend door de toenmalige pastoor van de Santa Famía-kerk, de fameuze Boekx.

De vroegere, orginele stamtafel staat er in ieder geval weer, waar in een ver verleden een bonte collectie van eilandbewoners op kritische wijze de EK- en WK-voetbal van professioneel commentaar voorzag. Dit uiteraard onder het genot van Amstelbier en zelfgemaakte erwtensoep en snacks van de legendarische Otrobandista en biljartdeskundige Eddy 'de eskimo' Schotborgh.

De nieuwe doño, Jan Schenkenberg, een oude ex-zeerob van de wilde vaart, heeft samen met zijn lieftallige partner Lies Francisca, de zaken voortvarend aangepakt. De in het vak doorknede kok heeft oog voor roodkoperen snuisterijen, dat wordt de bezoeker al snel duidelijk. Een scheepshoorn, omgebouwd tot een kunstige bloemenvaas, een antieke seinlamp en andere ietwat onduidelijke nautische attributen sieren de gezellige ruimte. Friese doorlopers zijn aan het doortimmerde plafond genageld.

Schenkenberg: "Ik heb thuis nog een oude jukebox staan. Die komt er ook nog in. Ach, het moet weer gaan leven en daar ben ik op deze plek zo vlak voor het carnaval helemaal niet bang voor. In Amsterdam heb ik drie cafés gehad. In Oost was ik de trotse kastelein van het bij insiders bekende 'Annie Slemmer'. Het laatste café in de hoofdstad was 'de Eylanden'. Twee jaar geleden spoelde ik hier als het ware aan. Het bleek voor mij een perfecte keuze, het beloofde land. En waarom dan de Eylanden II? Nu, het is nog niet iedereen bekend, maar de Eylanden I bevindt zich aan de Corrieweg, het vroegere Casa Blanca."

Arts & Antiques nieuwe aanwinst in Otrobanda

■ *Antje Bink bij haar hemelbed.*

Afgelopen woensdag ging in de Hoogstraat 40-42 in Otrobanda een verkoop-expositie van start van Curaçaose en Caribische antieke meubelen en nu reeds hangen aan veel stoelen, tafels en kasten de labels 'verkocht'. Antje Bink van Arts & Antiques stelt dan ook dat 'de Curaçaoënaar van nu toch meer om zijn geschiedenis geeft dan men oppervlakkig zou denken'.

Antje Bink en haar man Jan, die enige tijd geleden als penshonado op ons eiland neerstreken, hebben hun hart verpand aan Otrobanda. Dit resulteerde in een privé-initiatief zonder enige subsidie, namelijk de restauratie van drie panden in de Hoogstraat, waaronder de vroegere toko van George F. Palm.

In twee van die panden hebben zij een uitgebreide expositie ingericht van vooral Curaçaose en Jamaicaanse antieke meubelen. Bij het binnenkomen valt het oog onmiddellijk op een indrukwekkend 'four poster' hemelbed met een in het donkere mahonie uitgesneden ananas, symbool van gastvrijheid.

Antje Bink: "We [illegible] zoveel mogelijk ge[illegible] naar variatie. [illegible] worden ook oude kaar[illegible] van Curaçao getoond. [illegible] van orchideeën en [illegible] maar ook een indr[illegible]kende, met papegaaienveren versierde indianentooi uit het vrijwel ontoegankelijke Am[illegible]zonegebied."

Het ligt niet in de be[illegible]ling dat Arts & A[illegible] permanent geopend za[illegible]. De huidige verkoop-expo[illegible] die van maandag tot en met zaterdag van 11.00 uu[illegible] 18.00 uur bezichtigd [illegible] worden, loopt tot [illegible] februari. "Ons streven i[illegible] aantal exposities per ja[illegible] organiseren", zegt An[illegible] Bink, die in Nederland [illegible] al eens een antiekwi[illegible] bestierde. "Dan [illegible] verder de tijd om onze [illegible]lectie weer op aanvaard[illegible] peil te brengen. Er is in [illegible] geval grote belangste[illegible] voor antiek op het e[illegible]. Dat toont de toeloop va[illegible] afgelopen dagen du[illegible] aan."

Artsen naar Cali

Evenals in de pharmaceutische wereld het geval is, wordt er ook veel research gepleegd op het homeopathische vlak. In dit kader werden vijf Curaçaose artsen door de firma's Heel en Nutrishon 2100 gesponsord om zich gedurende twee weken in het Colombiaanse Cali verder te bekwamen in de moderne techniek van de homeopathie.

De therapeuten zullen binnenkort hun opgedane ervaring en kennis ten dienste stellen van de bevolking van de Antillen en Aruba. Het ligt in de bedoeling dat per 1 maart 1995 wederom zo'n 20 artsen naar Cali zullen afreizen om dezelfde introductie te volgen.

Op de foto nemen Eric Lodewijks, oprichter van de Fundashon di Medisina Ortodokso i Alternativa di Antia Ulandes i Aruba en Imeraldo Francisco, coördinator van deze instelling, afscheid van de artsengroep op Hato.

Redactie:
Hans Vaders

Dito Mendes in Portugal

Gedeputeerde voor Economische Zaken en Toerisme Dito Mendes de Gouveia bezocht vorige week de hoofddirectie van TAP Air Portugal in Lissabon voor werkbesprekingen en promotionele presentaties. TAP vliegt momenteel een maal per week van en naar Curaçao en biedt hiermee de Europese toerist een aantrekkelijke en comfortabele luchtverbinding naar de Antillen. De TAP-verbinding is derhalve een goed alternatief voor de KLM-vluchten voor Nederlandse en Portugese toeristen.

Tevens bracht de bewindsman tijdens zijn verblijf in Portugal een bezoek aan de toeristische beurs BTL in de Portugese hoofdstad.

■ *Op bezoek bij de TAP. Van links naar rechts Coen Waasdorp, passenger sales manager Nederland van TAP Air Portugal, dra Eugénia Matos Silva, general commercial director TAP Air Portugal, gedeputeerde Mendes, Luis Caldeira da Silva, vice-president TAP Air Portugal en Lydia Marques, general manager Benelux Tap Air Portugal.*

Guyanese molenaars leren bij Alesie

Momenteel vertoeven zo'n veertien professionele rijstverwerkers en een vertegenwoordiger van de Guyana National Commercial Bank uit Guyana op uitnodiging van Alesie op Curaçao ter bespreking van diverse onderwerpen die verband houden met de rijsthandel en de verwerking van rijst.

Zoals bekend betrekt Alesie jaarlijks ongeveer 30.000 ton kwaliteitsrijst uit Guyana, die in de moderne fabriek aan de Brionwerf een bewerkingsproces ondergaat en vervolgens naar de Europese Unie wordt geëxporteerd, waar een gretige afzetmarkt bestaat voor het veredelde produkt.

Gedurende hun verblijf op ons eiland zullen de buitenlandse rijstdeskundigen door Alesie uitvoerig worden geïnformeerd over molentechniek, logistiek en internationale handelsontwikkelingen. De vertegenwoordiger van de Guyanese bank zal op zijn beurt oriënterende besprekingen voeren met functionarissen van de ABN-AMRO Bank over mogelijke vormen van samenwerking.

Het bezoek van de gasten wordt op video vastgelegd en zal zowel in Guyana als via de centrale Caribische zenders te zien zijn. Hierbij wordt de nadruk gelegd op de mogelijkheden die Curaçao als handels- en distributie-centrum voor de omliggende (ei)landen te bieden heeft.

■ *De aankomst van de Guyanese molenaars op luchthaven Hato waar zij werden verwelkomd door het management van Alesie. Rechts op de voorgrond aandeelhouder Turhane Doerga van de Alesie Group.*

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

3de Trekking donderdag 2 februari 1995

TIEN TALLEN		1650	100	3388	100	5080	100	6729	100
		1681	100	3403	100	5085	100	6736	100
		1689	100	3437	100	5090	100	6740	100
		1695	100	3439	100	5099	100	6741	100
15	100	1701	100	3443	100	5115	100	6742	100
20	100	1708	100	3460	100	5120	100	6743	100
40	100	1716	100	3463	100	5132	100	6745	100
41	100	1719	100	3468	100	5136	100	6773	100
42	100	1725	100	3475	100	5139	100	6782	100
43	100	1727	100	3481	100	5153	100	6785	100
51	100	1730	100	3488	100	5163	100	6792	100
53	100	1738	100	3493	100	5168	100	6793	100
68	100	1743	100	3496	100	5177	100	6800	100
93	100	1757	100	3511	100	5186	100	6803	100
		1764	100	3514	100	5195	100	6822	100
HONDERD TALLEN		1767	100	3532	100	5207	100	6825	100
		1776	100	3535	100	5211	100	6838	100
		1790	100	3546	100	5215	100	6843	100
105	100	1793	100	3579	100	5220	100	6848	100
106	100	1808	100	3587	100	5227	100	6851	100
108	100	1810	100	3594	100	5229	100	6857	100
117	100	1812	100	3598	100	5230	100	6858	100
130	100	1828	100	3627	100	5238	100	6867	100
146	100	1840	100	3628	100	5254	100	6870	100
166	100	1845	100	3649	100	5272	100	6878	100
174	100	1852	100	3652	100	5284	100	6886	100
175	100	1855	100	3653	100	5285	100	6914	100
176	100	1868	100	3656	100	5291	100	6921	100
180	100	1876	100	3665	100	5301	100	6935	100
192	100	1887	100	3666	100	5310	100	6936	100
199	100	1891	100	3671	100	5314	100	6941	100
219	100	1894	100	3677	100	5316	100	6942	100
233	100	1898	100	3688	100	5342	100	6951	100
246	100	1918	100	3690	100	5352	100	6953	100
250	100	1927	100	3725	100	5354	100	6955	100
253	100	1928	100	3729	100	5355	100	6961	100
265	100	1930	100	3730	100	5361	100	6963	1000
269	100	1963	100	3744	100	5374	100	6994	100
272	100	1966	100	3769	100	5377	100	6995	100
279	100	1967	100	3781	100	5388	100		
290	100	1980	100	3786	100	5390	100	ZEVEN DUIZEND	
291	100			3804	100	5408	100		
292	100	TWEE DUIZEND		3810	100	5409	100		
302	100			3814	100	5434	100	7000	100
312	100			3816	100	5442	100	7004	100

3de trekking op donderdag 2 februari 1995

Waarvan proces-verbaal was opgemaakt en ondertekend door M. M. Vitor namens de Procureur-Generaal , de getuigen en de Direkteur van de Landsloterij.

De Direkteur van de Landsloterij,

Luis E. Didiez

1ste PRIJS		2de PRIJS		3de PRIJS	
9568	2.000	17230	1.500	31690	1.000
9569	**100.000**	**17231**	**30.000**	**31691**	**10.000**
9570	2.000	17232	1.500	31692	1.000

Getuigen:
J. Th. WILSON
N. A. SCHOOP.

UREN VAN UITBETALING:

CURAÇAO : 8.00—15.00 continu (maandag t/m vrijdag)

ARUBA
Oranjestad : 8.00—12.00 en 13.30—16.30
San Nicolas : 8.00—12.00 en 13.00—16.00

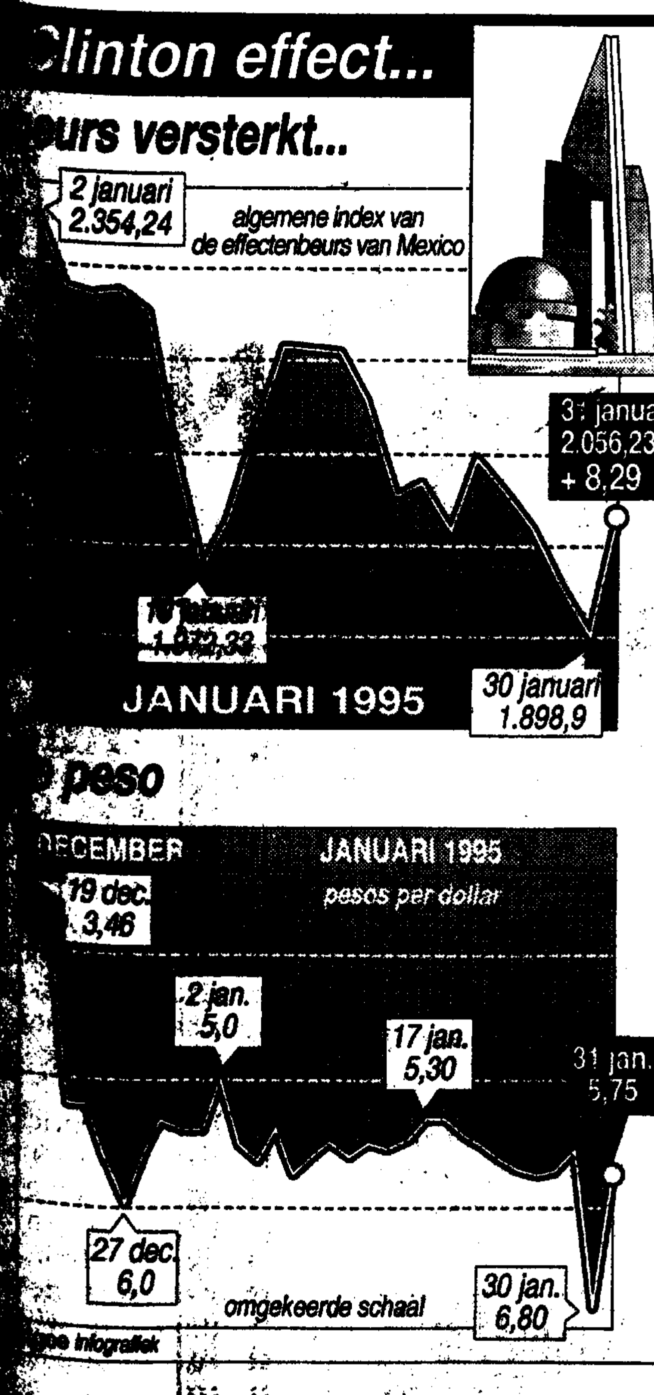
BONAIRE : 8.00—11.30 en 13.00—15.00 (maandag gesloten)

ST. MAARTEN : 7.15—12.30 (op trekkingsdagen gesloten)

SABA : s.v.p. bellen tel. 63217, Mr. E. Lynch

ST. EUSTATIUS : s.v.p. bellen tel. 82264, Mr. W. Schmidt

Drukkerij „De Curaçaosche Courant" N.V.

…mak waarin president Bill Clinton hulp toezegde aan …ad als gevolg dat de Mexicaanse effectenbeurs …lair steeg. Meteen toonde ook de peso zich sterker …ver de dollar.

FINANCIEEL NIEUWS

Damrak gunstig gestemd

AMSTERDAM - De stemming op de Amsterdamse effectenbeurs was vrijdagochtend vriendelijk, maar handelaren waren bang dat de lamlendigheid later op de dag zou toeslaan. "De vrijdagstemming sluipt erin. Je ziet beleggers nu al aan de zijlijn staan afwachten. Dat zal straks wel kwakkelen worden", zei een handelaar rond half twaalf.

De beursthermometer, de AEX, drukte rond die tijd een kleine plus af van 410,46 punt, 1,06 punt hoger dan bij het slot op donderdag. Ook de andere beurzen in Europa openden licht positief.

De stemming op Beursplein 5 werd vooral beïnvloed door de koers van de dollar. De Amerikaanse munteenheid slaagde er eindelijk in weg te zakken, zoals in voorafgaande dagen. Handelaren op de vloer zagen dat als een meevaller, die de koersen licht omhoog deed gaan.

Grootste verliezer was KLM, dat donderdag toch geen onaardige kwartaalwinst bekend maakte. Beleggers hadden de koers eerder deze week al dusdanig opgedreven, dat na de publicatie van de cijfers weinig eer meer viel te behalen voor de luchtvaartmaatschappij. De koers zakte met twee kwartjes tot Nf 46,50.

Een handelaar meldde dat deze lagere koers vooral werd bepaald door een grote buitenlandse verkoper. "Kennelijk hadden ze ook meer nieuws verwacht over het komende boekjaar. Aangezien KLM daar niets over meldde, heeft die belegger zijn stukken van de hand gedaan."

Stijgers waren onder meer Nedlloyd, Fokker en Van Ommeren. Transportconcern Nedlloyd kwam na een matige periode terug met Nf 0,90 tot Nf 52,80. Fokker, dat eerder deze week vliegtuigen verkocht aan Austrian Airways, klom twee dubbeltjes tot Nf 12,60 en Van Ommeren kroop Nf 0,50 omhoog tot Nf 46,90.

Ook de chemiereuzen AKZO en DSM presteerden goed. AKZO boekte een plus van Nf 1,60 op Nf 194,40 en DSM steeg met Nf 0,90 tot Nf 138,20. Verder kwam Hoogovens ietsje terug: Twee dubbeltjes erbij op Nf 77,10. Op de lokale markt valt Begemann de laatste dagen in positieve zin op. Het fonds schoot maar liefst Nf 1,30 omhoog tot Nf 32.

De obligaties deden het na het succes van de deze week uitgegeven tienjarige 7,75 procent staatsobligatie opnieuw goed. Gemiddeld stegen de koersen van de leningen een dubbeltje.

STOCKMARKET NEWS

NEW YORK	PREV	3 FEBR.	FRANKFURT	PREV	3 FEBR.	AMSTERDAM	PREV	3 FEBR.
DOW JONES	3870	3927	DAX INDEX	2045	2055	EOE	409.40	409.84
AM.EXP.	31.75	32.25	BASF.	321.20	327.00	ABN-AMRO	58.60	[illegible]
ATT	50.25	51.00	COMMERZBK	322.70	328.70	AEGON	109.00	109.40
ALZA CORP	23.63	22.88	DAIMLER B.	700.00	707.00	AHOLD	52.00	52.50
ARCHER	20.25	20.13	DEUTS.BK	701.50	706.80	AKZO	192.80	194.10
BORDEN	13.38	13.13	MAN	406.00	409.00	AMEV	70.80	70.50
CITICORP	41.00	42.63	PREUSSAG	461.00	461.00	DSM	137.30	137.90
COASTAL CO	27.13	27.13	SIEMENS	665.00	668.90	ELSEVIER	16.50	16.60
COCA COLA	52.38	52.88	VW	386.40	369.00	FOKKER	12.40	12.60
CORNING IN	31.13	31.25				GIST BROC.	44.00	44.50
DISNEY	50.88	51.75				HAGEMEYER	144.20	144.60
DUPONT	53.50	53.88				HEINEKEN	[illegible]	255.70
EAST.KODAK	48.25	48.75				HOOGOVENS	76.90	77.00
EXXON	61.75	62.75	LONDON			ING	80.10	80.00
FORD	25.88	25.75				KLM	47.00	46.50
GEN.ELECT.	51.25	52.13	FT-100 IND	3034	3057	KNP-BT	53.20	53.20
GEN.MOTORS	39.25	39.13				KON.PTT NED.	56.30	56.60
HEINZ	39.13	38.75	ARGYLL	2.88	2.76	NEDLLOYD	51.90	52.60
HOMESTAKE	15.63	15.50	BARCLAYS B	5.86	5.80	NUTRICIA	87.30	86.80
IBM	74.38	74.75	BASS	5.25	5.22	PHILIPS	54.60	54.10
KELLOGG	54.63	54.25	BRITISH ST	3.56	3.55	POLYGRAM	81.70	82.30
MC DONALDS	33.00	32.75	BRITISH TEL	3.84	3.84	ROBECO	105.50	105.60
MEAD	52.25	52.13	CADBURY	4.25	4.30	ROLINCO	108.40	107.00
MERCK	39.75	40.00	CABLE & W.	3.72	3.70	RORENTO	82.80	82.80
MINNES.MNG	51.25	51.50	GRAND MET	3.66	3.73	RODAMCO	49.10	48.80
MOBIL CORP	87.13	87.63	MARKS & SP	3.87	3.84	ROYAL DUTCH	189.80	189.70
PFIZER	80.75	81.88	REDLAND	4.28	4.27	UNILEVER	201.00	199.60
P.MORRIS	59.50	60.75	TATE & LYL	4.24	4.28	VMF STORK	46.20	46.30
QUAKER	34.50	36.88				VNU	173.00	173.30
SEARS	46.50	48.75						
UP JOHN	34.25	34.25	TOKYO			TORONTO		
US SURGIC	23.25	23.25	NIKKEI DOW	18694	18639	TSE 300	4081	4105
VALERO	17.38	17.63						
			BRIDGESTON	1410	1400	ALCAN	38.38	36.75
			CANON	1480	1460	BELL	43.00	43.63
GOLD	379.10	378.80	DAI ICHI K	1810	1780	BANK OF NS	25.88	26.50
SILVER	4.71	4.67	DAIWA SEC	1290	1240	CAN.PAC	19.88	20.13
CRUDE OIL	18.62	18.80	HITACHI	888	884	IMASCO	41.13	41.25
US$/YEN	99.47	99.79	HONDA MOT	1620	1610	LAIDLAW	11.50	11.75
US$/DMARK	1.52	1.52	JAPAN AIRL	634	640	MOORE	24.88	25.38
GBP/US$	1.58	1.56	NOMURA SEC	1930	1900	NORANDA	24.63	24.75
US$/NLG	1.70	1.71	NIPPON STE	362	361	PLACER DOME	27.63	27.25
ECU/US$	124.10	128.40	MAZDA	605	598	POWER CORP.	17.75	17.63
CAN/US$	1.41	1.40	SONY	4700	4840	ROYAL BANK	27.75	28.00

…indt de strijd aan

…derland paradijs …n namaak-horloges

…DAM — Mon… S.A., de Zwit…ant van exclu…ges, is het zak… de horlogier …strijd aanbindt …del in en fabri…nep-Rolexen in …. Volgens de … Nederland 'het …n de namaak'. …nd worden jaar… de drie- en vier…itatiemodellen … net zoveel als via … kanalen. Voor …nt dat een omzet… ongeveer 20 mil…

…erse concern …al een Neder…aat ingeschakeld …ad bij de kiem …eien; mr Mut… …aakt er serieus werk van en heeft inmiddels 'een kast vol dossiers verzameld met namen van Nederlanders die de horloges zelf assembleren dan wel verhandelen'.

Volgens de advocaat gaat het in de meeste gevallen niet om professionals. "De horloges worden vaak op beperkte schaal nagemaakt in duistere achteraflokalen en woonwagenkampen."

Imitatie… [illegible] … onderdelen … zo fel begeerde merktekens, los zijn te importeren uit Azië. Rolex heeft daar wel tegen geprotesteerd. Tot nu toe echter zonder succes.

Mutsaerts kwam deze week in het geweer tegen de 30-jarige meestervervalser De Graaf. De Graaf, een in België woonachtige Nederlander, heeft volgens het bedrijf in 1994 zeker 50 imitatiehorloges verkocht. Reguliere Rolex-modellen kosten in de winkel tussen de 3200 en 9000 gulden. Totale schade voor het Zwitserse concern: Ongeveer 300.000 gulden.

De rechtbank veroordeelde De Graaf in juli vorig jaar samen met de 47-jarige Dziarkowski ook al wegens zwendel met merkhorloges. … een internationale … die zich in 1993 op grote schaal toelegde op piraterij. Vanuit Hongkong voerden zij nephorloges en onderdelen van exclusieve merken als Rolex, Cartier en Breitling in en brachten die vaak in cafés aan de man. In de auto van De Graaf trof de politie liefst 400 vervalste horloges en 180.000 gulden in contanten aan.

Dat het een serieus probleem betreft is binnen de branche een publiek geheim. Een inkoopmanager van één van de grootste dealers in Nederland meent dat in Nederland op jaarbasis de verkoop van nep- en echte Rolexen ongeveer even groot is. Het merendeel daarvan komt rechtstreeks uit Azië en gaat ver beneden de winkelprijs van de hand. "Wie op het Waterlooplein zijn ogen goed de kost geeft, heeft er zo een voor een spotprijsje."

Overigens meent de inkoper dat de verkoop van namaakmodellen niet automatisch leidt tot omzetderving, aangezien veel mensen een echte Rolex niet kunnen of willen betalen. "Daarvoor zijn ze eenvoudig te duur."

…ker Oats stoot …envoeding af

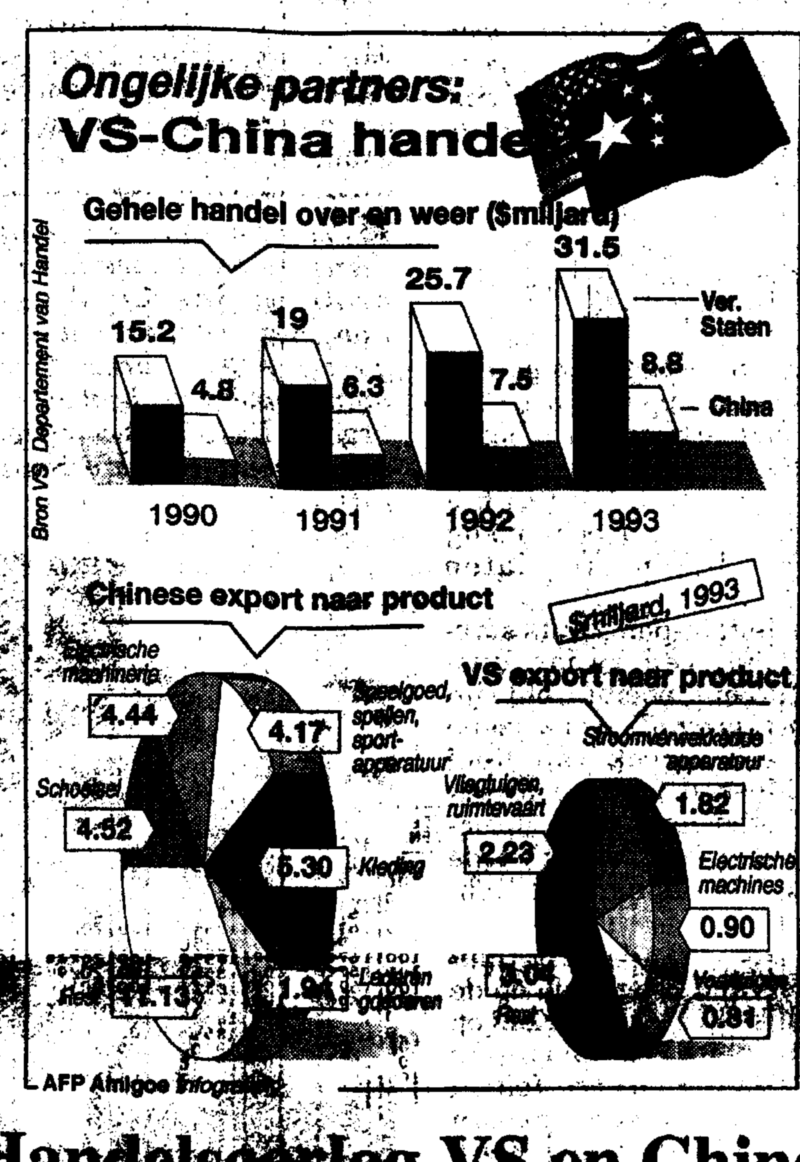
… — Het Ameri… …Quaker … zijn activi… … in Europa … levensmid… Dalgety voor … dollar. Dat … bedrijven … De … onder meer … van de … en Felix in …

…kondigde begin …plannen aan om …ing in Europa … verband met … van de Ameri…kenproducent, …ags voor 1,7 …. Het concern … richten op … en dranken, … die Dalgety …vatten onge…rknemers. Het …oduktievesti…land, Frank…, Italië en …ië.

…divisie Die… Quaker heeft …van 800 mil… is daarmee de … fabrikant …. Nederland …s Nf 170 mil… omzet. Dal… op het gebied … van het … Spillers.

… van plan nog … te verkopen. … de pro…produkten … (met het merk …producent … de woord…voerder is Mellona praktisch verkocht.

Dalgety zal de aankoop contant betalen. De onderneming doet dat grotendeels via een claimemissie die 186 miljoen pond (Nf 500 miljoen) moet opbrengen. Dalgety maakte gisteren ook bekend dat de winst voor belasting in de eerste helft van het op 1 juli begonnen boekjaar is gestegen van 56,4 tot 60,9 miljoen pond (Nf 165 miljoen). De omzet groeide van 2,45 miljard pond tot 2,55 miljard pond (Nf 6,9 miljard).

Handelsoorlog VS en China slechts kwestie van tijd

WASHINGTON — Een handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China lijkt slechts een kwestie van tijd. Volgens de Amerikaanse handelsgezant Mickey Kantor zullen de VS niet aarzelen de eerste stappen daartoe te zetten als er geen overeenstemming komt over bescherming van intellectueel eigendom.

Kantor kondigde gisteren voor de televisie aan dat de Amerikaanse regering vandaag met een mededeling zal komen. De VS hebben gedreigd met één miljard dollar aan strafmaatregelen, via verhoging van de Amerikaanse importtarieven op Chinese produkten, als voor 4 februari geen afspraken over de bescherming van auteursrechten, patenten en handelsmerken zijn gemaakt.

Amerikaanse onderne… mingen worden jaarlijks voor één miljard dollar gedupeerd doordat Chinese bedrijven massaal cd's, laserdiscs en software kopiëren.

De al maanden slepende onderhandelingen zijn een week geleden afgebroken. Kantor had de Chinezen daarna uitgenodigd voor overleg naar Washington te komen, maar die uitnodiging bleef onbeantwoord.

Het is niet onmogelijk dat de geringe concessiebereidheid van Peking te maken heeft met politiek gemanoeuvreer in verband met de naderende dood van de Chinese leider Deng Xiaoping. "Dat is China's probleem, niet ons probleem. De banen van Amerikaanse werknemers staan op het spel", zei Kantor.

VS-economisch nieuws van invloed:

Dollar in opmars

AMSTERDAM - De Amerikaanse dollar is vrijdag op de Europese wisselmarkten gestegen met meer dan een halve cent. In Amsterdam eindigde de koers op Nf 1,7090 na Nf 1,7030 op donderdag. Toen de handel in New York eenmaal op gang was, steeg de koers verder tot boven de Nf 1,71.

De dollarhandel was tot in de middag kalm. De koers begon op hetzelfde peil als de slotkoers van de voorgaande dag en bleef dalende staan totdat het Amerikaanse ministerie van Arbeid de werkloosheidscijfers bekend maakte. De werkloosheid bleek in januari onverwacht te zijn gegroeid van 5,4 tot 5,7 procent en het aantal banen dat er bijkwam was het kleinste in een jaar. De dollar zakte daardoor weg, want de gegevens duiden op een minder sterk groeiende economie en op een kleinere kans voor verdere verhoging van de rente in de VS.

Toen later in de middag bleek dat de orderontvangst van het Amerikaanse bedrijfsleven in december is toegenomen met 1,7 procent, ging de dollarkoers weer omhoog. De groei was veel groter dan de verwachte 0,8 procent en bovendien bleek de toename over heel 1994 (10,2 procent) de grootste te zijn van de laatste tien jaar. Dit … duidt … op verdere renteverhoging.

De dollar in New York ging ook omhoog ondanks het vooruitzicht op het voorlopig achterwege blijven van hogere rente. De dollar trok zich op aan de obligaties en kwam in New York uit op Nf 1,7110. Donderdag was dat Nf 1,7015. In Amsterdam was de dollar eerder op de dag met meer dan een halve cent opgelopen tot Nf 1,7090.

Werkgelegenheid in VS minder sterk gegroeid

WASHINGTON - De werkgelegenheid in de Verenigde Staten is vorige maand veel minder sterk gegroeid dan in de voorgaande maanden.

Daardoor is het percentage werklozen onder de beroepsbevolking, dat in december op het laagste peil kwam sinds juli 1990, onverwacht gestegen van 5,4 tot 5,7.

Dat blijkt uit vrijdag gepubliceerde cijfers van het ministerie van Arbeid die zijn gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. Er kwamen in januari slechts 134.000 arbeidsplaatsen bij, de landbouw niet meegerekend. Dat is het laagste aantal in een jaar. Bovendien is de groei van de werkgelegenheid in december gecorrigeerd van 256.000 tot 210.000 banen. Analisten hadden voor januari een groei verwacht met ongeveer 300.000 arbeidsplaatsen en een onveranderd werkloosheidspercentage. Een lichtpunt was een verdere groei van het aantal banen in de verwerkende industrie met 39.000.

De cijfers lijken erop te duiden dat de economische groei in de VS begint af te nemen. Maar volgens een woordvoerder van het ministerie van Arbeid is … slechts sprake van … in de groei. De cijfers over januari moeten worden gezien in de context van de voorgaande maanden, toen de werkgelegenheid sterk groeide, zo zei hij.

Analisten houden er toch rekening mee dat de reeks renteverhogingen in de VS een remmend effect op de economie gaat krijgen. Deze week schroefde het bestuur van de Amerikaanse Centrale Banken de twee belangrijkste tarieven verder omhoog om te voorkomen dat de economische groei de inflatie aanwakkert. Vorig jaar waren er al zes renteverhogingen.

Nederland een der landen die stem onthield bij IMF

Europese landen geïrriteerd over VS-aanpak hulp aan Mexico

WASHINGTON - Nederland is het niet eens met de omvang van de financiële steun die het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gaat geven aan Mexico. Op de IMF-vergadering van woensdag, waar het pakket van maar liefst 17,8 miljard dollar is goedgekeurd, heeft Nederland zich van stemming onthouden, samen met onder meer Duitsland.

Deze opstelling is vrij ongebruikelijk. Doorgaans vallen besluiten in het IMF-bestuur met eenstemmigheid. Een woordvoerder van het ministerie van Financiën in Den Haag bevestigde vrijdag dat Nederland dwars lag. Het bedrag dat Mexico krijgt, het grootste dat het IMF ooit heeft verstrekt, ligt ver boven de geldende normale kredietlimieten van het fonds. Voor toekenning was een uitzondering … noodzakelijk. Nederland was het daar niet mee eens, maar wilde anderzijds ook steun aan Mexico niet blokkeren. "Daarom hebben we ons van stemming onthouden om in elk geval wel een signaal te geven", aldus de woordvoerder.

De coördinatie had de laatste dagen beter gekund. Maar we hebben een beetje onze zin gekregen, zo zei de Duitse minister van Financiën, Waigel, vrijdag vlak voor zijn vertrek naar de Canadese stad Toronto. Daar vindt dit weekeinde overleg tussen de zeven grootste industrielanden (G-7) plaats.

Mexico's problemen staan in Toronto bovenaan de agenda, zeker gezien de Europese … bij het IMF-krediet. "We … wat we kunnen doen. En we hebben de laatste dagen wat gedaan", aldus Waigel. De minister stelde vervolgens dat de belangrijkste verantwoordelijkheid voor het herwinnen van het vertrouwen van de internationale financiële wereld bij elk individueel land ligt.

Volgens de Duitse regeringswoordvoerder Vogel hebben de Verenigde Staten de andere IMF-landen overvallen, omdat zij pas op het laatste moment over het nieuwe krediet zijn ingelicht.

Dow Jones veert omhoog: 57,87 pnt

… De aandelenkoersen op de … te New York zijn vrijdag … omhoog gegaan. De Dow Jones index steeg met 57,87 punten tot 3928,… punten. De omzet kwam uit op 408 miljoen aandelen, … dat … lange tijd … werd bereikt. Donderdag werden er 322 miljoen aandelen verhandeld.

Al snel na aanvang van de handel zat de beursindex op een flinke winst. Dat kwam doordat eerder op de dag was bekend gemaakt dat de werkloosheid in de Verenigde Staten in januari is toegenomen van 5,4 tot 5,7 procent van de beroepsbevolking. Bovendien groeide het aantal banen veel minder sterk dan was verwacht. Toen de beursindex op een winst zat van 50 punten werd zoals altijd de elektronische handel aan banden gelegd.

Daardoor ging de vaart uit de stijging, maar de Dow Jones-index kwam wel even boven een winst van … punten uit.

De arbeidsmarktgegevens van januari gaven aan dat het met de groei van de Amerikaanse economie wel meevalt en dat dus ook de inflatie niet sterk zal oplopen. Dat leidde tot de verwachting dat de rente in de VS, die afgelopen donderdag met een half procent was verhoogd, voorlopig niet verder zal worden opgetrokken. Dat betekende een opluchting voor de beleggers, want verdere verhoging van de rente zou slecht zijn voor de aandelenkoersen. Het rentevooruitzicht deed ook de obligatiemarkt goed. De veel groter dan verwachte orderontvangst van het Amerikaanse bedrijfsleven -in december 1,7 procent tegen een verwachting van 0,8 procent- kon de pret niet drukken.

MENSEN

■ Minister Lili Beke-Martinez van Cultuur overhandigt op deze foto een plakkaat aan Astrid Salazar van de balletschool Simadanza, die momenteel 20 jaar bestaat. Op de achtergrond leerlingen van de school die ter gelegenheid van het jubileum een uitvoering gaven in het Cas di Cultura. Astrid begon de school met Ina Profeet en mocht gedurende de afgelopen twee decennia een groot aantal Arubaanse jeugdigen de eerste beginselen van de danskunst bijbrengen.

Nepagenten gesignaleerd

De **politie van Veenendaal** heeft verschillende meldingen binnengekregen van mensen die door nepagenten zijn benaderd met de mededeling dat zij moeten evacueren. De politie denkt dat de dader(s) hun slag willen slaan wanneer bewoners zijn vertrokken.

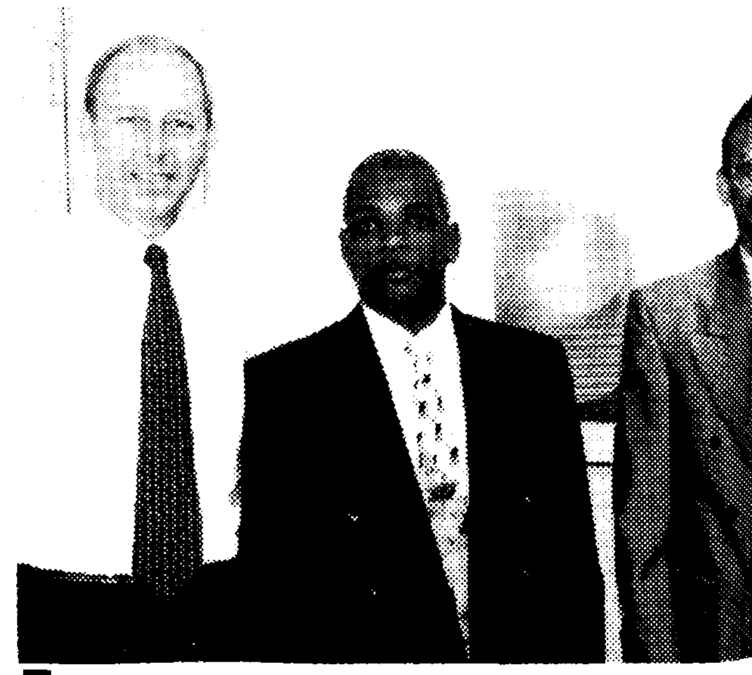
Een aantal inwoners van de plaats kreeg telefonisch of aan de deur te horen dat "ze er goed aan deden onmiddellijk te vertrekken omdat het water in aantocht was."

Ook een inwoner van Duiven nam zelf het initiatief om in het zuidelijk deel van zijn gemeente mensen op te roepen tot evacuatie. Hij belde her en der aan om mee te delen dat iedereen zo snel mogelijk weg moest. Dat leidde ertoe dat in sommige straten een *uittocht* op gang kwam. Volgens een woordvoerder van het gemeentebestuur is er echter geen enkele reden tot paniek. De ten oosten van Arnhem gelegen gemeente loopt geen gevaar voor overstromingen. De politie heeft een ernstig gesprek gehad met de man, die een *overspannen* indruk maakte.

Geheim insekticide

Wetenschappers in **Siberië** hebben een effectief en duurzaam bacteriologisch wapen ontwikkeld tegen de vliegen en muggen die de streek plagen. Het wapen is een natuurprodukt en werkt gedurende een lange periode. Bovendien is het effectief in alle stadia van het leven van de insekten.

Het nieuwe middel is vooralsnog geheim, maar een van de betrokken wetenschappers zei in Novosibirsk dat *tropische landen* reeds belangstelling hebben getoond voor het bestrijdingsmiddel.

■ *Kortgeleden werd het heugelijke feit gevierd dat Stanley Flores en Richard Hinkel ieder al 25 jaaar in dienst zijn bij de ABN AMRO Bank. Flores is momenteel werkzaam op de afdeling Transfer terwijl Hinkel de afgelopen 11 jaar dienst deed bij de afdeling Expeditie. Op de foto van links naar rechts Robert Wessels, regional manager Caribbean & Central America van de bank en de jubilarissen Richard Hinkel en Stanley Flores.*

Athene autovrij

Particuliere auto's worden verbannen uit het centrum van de Griekse hoofdstad Athene.

Het ministerie van Milieu wil met deze maatregel de ernstige luchtverontreiniging in de stad tegengaan. De smog is niet alleen zeer ongezond maar tast ook de oude *monumenten* aan.

Het is de bedoeling dat het verbod 1 maart ingaat als experiment. Ook komt er beter openbaar vervoer. Zo vangt een nieuwe minibusdienst aan voor Athene's zakencentrum.

Vertragi[ng] kost ge[ld]

De Franse **spoorwe[g]schappij** SNCF m[oet een] boete van 10.000 fra[nk ...] gulden) betalen aan tw[ee orga]nisaties van reiziger[s in het] openbaar vervoer. D[at heeft] de rechtbank in [...] besloten.

De organisaties ha[dden ...] pendeltreinen in we[...] geregistreerd die een [vertra]*ging* hadden van tw[...] vijftig minuten. Vol[gens de] rechter waren de me[este ver]tragingen te wijten [aan] slechte organisatie [...] spoorwegen.

Een woordvoerder [van] SNCF zei dat dit de [eerste] keer was dat een reiz[igersor]ganisatie de vervoe[rs]schappij aansprak [op] voortdurende vertrag[ingen].

■ *Recent ontving een aantal secretaresses, aangesloten bij de Aruba Secretary Association, een certificaat na met goed gevolg de cursus 'Time-management' te hebben volbracht. De cursus werd geleid door drs Cynthia Smith, consultant / trainer van B&P / Interface Aruba. Op de foto de geslaagde cursisten, te weten Miriam Croes, Ida Croes, Milva Evertsz, Cheryl Godet, Marelva Theodora, Olga Scharbaay-Camacho, Sonja Sneek-Lande, Rosa Williams en Linda Pinilla-Kelly.*

Pleasance overleden

De Britse acteur **Donald Pleasance** is op 75-jarige leeftijd in zijn huis in het zuid-Franse plaatsje St. Paul de Vence overleden, zo heeft zijn agent meegedeeld. Pleasance had voor Kerst[mis een] nieuwe hartklep ge[kregen.] Volgens de agent ho[udt de] dood van de acteur v[erband] met die operatie.

Zijn intense ogen [en] kale hoofd maakten [Plea]sance tot een natuurlij[ke] *schurk*. Hij speelde [...] paten en misdadigers [in een] reeks van Hollywoo[d-films.] In 1960 werd hij [...] toneel bejubeld voor [zijn rol] van Davies in Haro[ld Pin]ters 'The caretaker'. [De act]eur, die onder mee[r in] Jekkyll and Mr Hy[de, De] graaf van Monte-C[risto,] 'The great escape' en d[e Bond]film 'You only live [twice'] speelde, was zojuist [klaar] met zijn rol in de n[ieuwe] Halloween-film.

Pleasance, geboren [in het] noord-Engelse pl[aatsje] Worksop, had geen a[cteer]opleiding. Hoewel hij [zich] altijd volledig gaf in [...] zei hij vaak dat hij ni[et van] acteren hield. Voor he[m was] het een dwangmatig i[...]

Kohl woedend over satire

De Duitse **bondskanselier Kohl** toonde zich vorige week uiterst verbolgen over een satirische uitzending op de Duitse televisie. In een door de ARD uitgezonden show was Kohl te zien als adviseur van de Russische president *Jeltsin*. De bondskanselier vertelde Jeltsin dat de beelden van 'al die lijken' in Tsjetsjenië het imago van Rusland geen goed doen.

In een brief aan ARD-voorzitter Albert Scharf kwalificeerde Kohl de uitzending als het 'dieptepunt van smakeloosheid'. De bondskanselier schreef dat de omroep er blijk van gaf elk gevoel voor fatsoen en waardigheid te hebben verloren. "Gezien de actuele discussie over de publieke omroep, in het bijzonder de ARD, stel ik me in dit licht opnieuw de vraag welk bestaansrecht de ARD heeft", zo sneerde de bondskanselier.

De links georiënteerde regionale zender, WDR, produceerde de satirische scène en baseerde zich daarbij op gesprekken die Kohl met Jeltsin voerde. "Dit maakt geen goede indruk al die doden in Grozny", zegt een op Kohl gelijkende pop. "Je zult met iets beters moeten komen, mijn vriend. Al deze verschrikkelijke beelden.....Is het echt nodig zoveel lijken te laten liggen?"

De Jeltsin-pop, Duits sprekend met een zwaar Russisch accent, noemt Kohl zijn *'sauna vriend'*, verwijzend naar een bezoek van Kohl aan Moskou toen de Russische president hem uitnodigde een bespreking in de sauna bij te wonen. Als Kohl Jeltsin telefonisch bedankt voor het feit dat hij niet aangebrand reageerde op de openlijke kritiek van Kohl op de militaire campagne in Tsjetsjenië, reageert Jeltsin dankbaar en laat de groeten achter voor mevrouw Kohl. Maar voor hij ophangt zegt Jeltsin in een laatste opmerking over Kohl: 'wat een idioot'.

Opera Barcelona wordt herbouwd

Het een jaar geleden afgebrande **Gran Teatro de Liceo**, het operahuis van Barcelona, wordt voor ruim 130 miljoen gulden herbouwd. De start daarvan is in juli, het doek moet in 1997 bij het 150-jarige bestaan van het theater weer opgaan. Zo'n 30 bedrijven brengen een deel van het benodigde geld op. De ondernemingen hebben zich daartoe deze week aaneengesloten.

Architect *Ignasi de Sola-Morales* wil de sfeer van het operahuis, waarvan alleen de muren overeind zijn gebleven, volledig terugbrengen. Het nieuwe Liceo zal met 2300 zitplaatsen er driehonderd minder hebben dan het gebouw uit het midden van de vorige eeuw er voor de brand had. Het podium komt enkele meters hoger te liggen, zodat het van alle plaatsen beter zichtbaar is. Onder de theaterzaal komt een foyer.

Het Liceo dateert van 1847. In 1861 verwoestte een brand het gebouw ook al. Het ging toen na een jaar weer open. In 1893 kwamen in het theater tijdens een opvoering van *Wilhelm Tell* twintig mensen door een bomaanslag om het leven. Operasterren als *Enrico Caruso, Maria Callas* en *Renata Tebaldi* hebben in het Liceo triomfen gevierd. Het theater is het artistieke huis van Spaanse operasterren als *José Carreras, Placido Domingo* en *Montserrat Caballe*.

Picasso's terecht

Drie **kunstwerken** die in 1993 uit een museum in Stockholm waren gestolen, zijn terecht. Het gaat om twee werken van *Picasso*, het olieverfschilderij 'De bron' uit 1921 en een beeld, en een schilderij van de kubist *Georges Bracque*.

De Zweedse politie zei de kunstwerken te hebben aangetroffen in Gothenburg. Volgens de politie zijn de schilderijen en het beeld in goede staat. In november 1993 werden acht werken gestolen uit het Museum voor de Moderne Kunst in Stockholm, die een totale waarde hebben van circa honderd miljoen gulden. Op één na zijn alle werken nu terecht.

De inbrekers waren binnengekomen door een gat te zagen in het dak. Inmiddels zijn twee Zweden en een Pool gearresteerd op verdenking van de inbraak. Volgens de politie zijn nog meer mensen bij de kunstroof betrokken.

door Marten Toonder

Tom Poes en de Tijwisselaar

4714 - Ieme Iegel veerde overeind uit zijn stoel en ook zijn vrouw liet haar breiwerk in de steek.

"Wat zeg je?", zo riepen zij uit. "Werkt de tijwisselaar niet meer?"

"Nee", zei Hork op knarsende toon. "De vreemden hebben hem bewerkt met gladde praat en boeken vol letterwerk. Het tij regelt zichzelf, zeggen zij en Oene Horletoet heeft zich daar bij neergelegd. Hij doet niets mee; hij leest."

Er viel een verslagen stilte die verbroken werd door de schelle stem van mevrouw Iegel.

"En de vloed dan?", jammerde ze. "Willen jullie beweren, dat die maar hoger en hoger komt zonder dat iemand er iets aan doet? Zijn jullie kerels? Vooruit, houdt het tij tegen, als je een man bent, Ieme!"

"Ik zie dat anders", begon haar echtgenoot zwakjes, doch nu verhief ook Horrel Hork zijn stem en samen met de vrouw veroorzaakte hij een geluid dat boven de stormwind uit buiten de hut hoorbaar was.

Het toeval wilde, dat Tom Poes nog een klein rondje maakte om kennis te nemen van een echt springtij. En het geluid van de jammerklachten drong uit de open deur tot hem door.

"Onzin", sprak hij, de hut binnentredend. "Jullie hoeven je niet op te winden over de tijwisselaar hoor. Heb je dan niet gemerkt, dat het vanzelf al weer eb aan het worden is?"

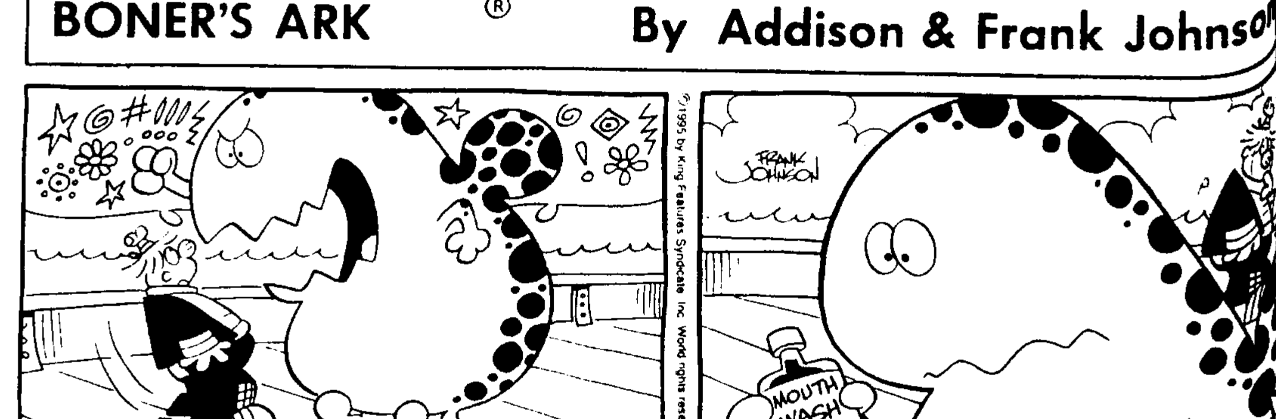
Deze eenvoudige mededeling sloeg iedereen met stomheid.

"Eb?", mompelde Ieme tenslotte. "Vanzelf? Die vreemdelingen zijn toch een mirakel!"

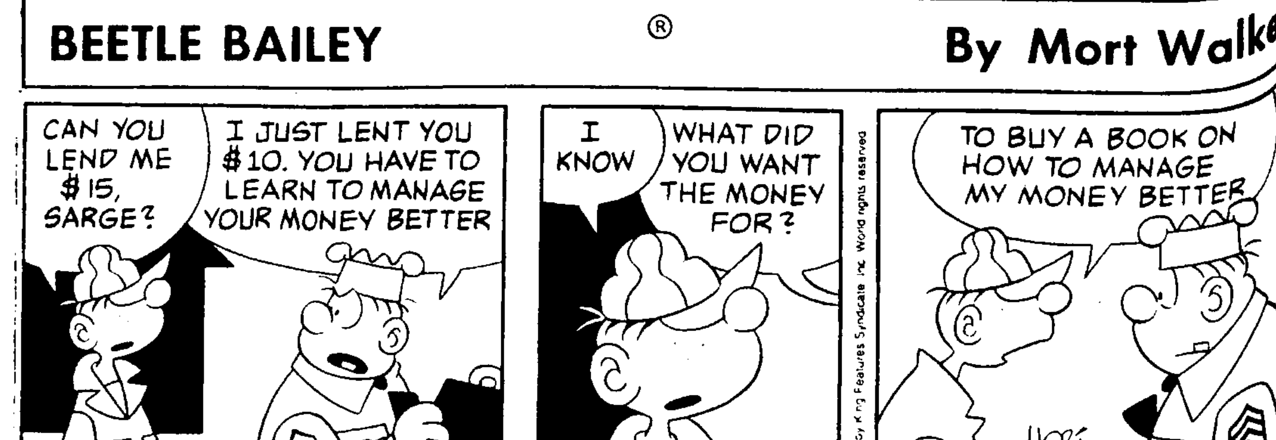
HENRY ® By Dick Hodgins

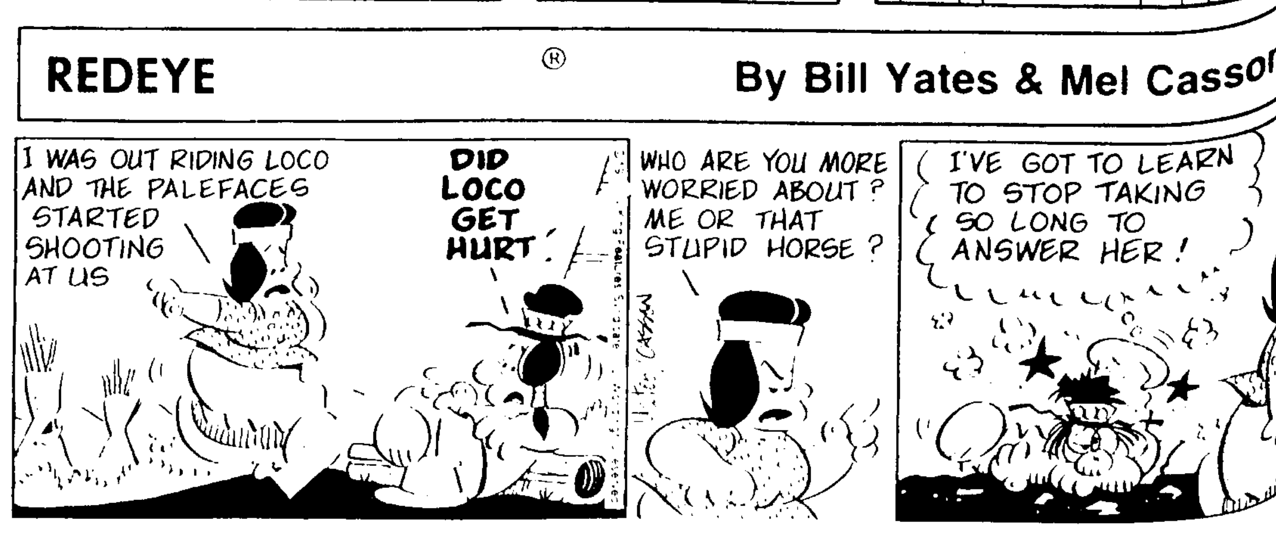

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

[...]GENDA

[...]ARTSEN

[...]NIGING VAN [...]DARTSEN

[...] arts 4-5 februari 1995 [...] uur: C. Williams, Bonito- [...] 617470. Voor spoedge-[...]

[...]KUNDIGE [...]DIENST

[...] DISTRICT

[...] 1995 vanaf 07.00 uur tot [...] 1995 om 07.00 uur: [...]ge, Centro Mediko Sta. Rosa. [...] spreekuren: 11.00-12.00/ [...] uur; spoedgevallen tel.: [...] 112, 696266 of 696337. [...] patiënten van de volgende [...] Da Costa Gomez, Nassy-[...], Teeng, Ten Holt-Suiters, [...] Deran, Guerrero-Bakmeyer, [...] De Vos en Braam)

[...]EN 2DE DISTRICT

[...] 1995 vanaf 17.00 uur 4 [...] 1995 om 24.00 uur: [...], Spreekkamer: Van Leeu-[...]. Tel.: 624113 of 624443; [...] 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; [...] tel.: 615958 b.g.g. 112, [...]96337.

[...] 1995 vanaf 00.00 uur 6 [...] 1995 om 07.00 uur: [...], Spreekkamer: Van Leeu-[...]. Tel.: 624113 of 624443; [...]00-12.00/17.00-18.00 uur; [...] tel.: 682367 b.g.g. 112, [...]6337.

[...] patiënten van de volgende [...], Goilo, Roose, Braakman-[...], Rouw-Picus, Davelaar, [...], Nivillac, Rosales-Conces-[...]

[...]RICT BANDABAO

[...]995 vanaf 17.00 uur tot [...]995 om 07.00 uur: [...], Gezondheidscentrum [...] of 641605; spreek-[...]00/17.00-18.00 uur; spoed-[...] b.g.g. 112, 696266

[...] patiënten van de volgende [...], Sommer, Lucasius, [...]

[illegible]

[...]RPLEGING

[...] GELE KRUIS [...]VERPLEGING [...]SES MARGRIET'

[...] 17, tel. 682344/682947, [...]4. Kantooruren: 07.00-[...]

[...] spreekuur in ieder wijk-[...] van 08.00-08.30/ [...]

[...] Otrobanda: tel. [...] spreekuur: wo. van 09.00-[...]

[...] 17: tel. 682344; [...] van 09.00-11.00

[...] Bonam: tel. 371885; [...] di. van 09.00-11.00 [...] tel: 367824.

[...] Montagne Abao: [...] spreekuur: wo. van [...]

618577; spreekuur: do. van 09.00-11.00 uur.

* Wijkgebouw Suffisant: tel. 687707; spreekuur: do. van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Sta. Rosa: tel. 671628; spreekuur: di. van 09.00-11.00 uur.
* **Inloopspreekuur** voor zuigelingen en kleuterzorg: vr. van 08.00-10.00 uur. Hoek Vondel-/Nilda Pintostraat; tel. 373582.

STICHTING NEUTRALE WIJKVERPLEGING

Kantoor Gosieweg 15, tel. 692231/692232; open van 07.00-17.00 uur.
Kantoor Bandabou: Silberie Kavel 16, tel. 649422; open van 08.00-16.00 uur.
Wachtzuster vanaf 27 januari 1995 17.00 uur t/m 3 februari 1995 07.00 uur tel. 681847 of page 310-1179.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU

Fontein 35, tel. 648077/648387; open van ma. t/m vr. van 07.00-17.00 uur. **Wachtzuster** tel. 649641 of 601760.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO

Schottegatweg Noord 43. Tel. 691838/ 692510. Fax: 691683; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: elke do. van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: elke di. van 12.30-14.45 uur.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST

ZATERDAG 4

Otrobanda: Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B. Tel.: 689676/689808.
Punda: Sta. Rosa, Sta. Rosaweg 56. Tel.: 377679//377650.

ZONDAG 5

Otrobanda: Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: 379744.
Punda: Brievengat, Corrieweg 32. Tel.: 379098/879567.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	112
Politie:	114
Brandweer:	114
Hospitaal:	[illegible]
Aidslijn:	128
Kodela:	108
Artsendienst Bandabou:	641658
SOS-lijn (psych. hulp):	127
RCC (nood op zee):	637911
Dierenasiel:	654300
Dierenartsdienst:	614000
Thorax Centrum:	685917
[illegible]	[illegible]
	695547
Fundashon Lechi di Mama:	672289
	375628
	375023

VERLOF BEGRAFENIS
(afgifte van 10.00-14.00 uur)

za. 4 februari:
H. Andrade, Schelpwijk Kay B-9.
zo. 5 februari:
A. Michel, Dr. M.L. King Boulevard 42.

STICHTING VERANTWOORD OUDERSCHAP

(Fundashon Famia Planea)

Assistentie geboorteregeling:
Kliniek Bitterstraat 1-A (tel. 61[...]): dagelijks open van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; dokter aanwezig op ma. en vr. van 14.00-16.00; di. t/m do. van 08.00-11.00 uur.
Kliniek Kas Chikitu (zuigelingenconsultatiebureau): open op wo. van 13.00-15.00 uur.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA: zo.: 10.00 uur hoogmis (Ned).
BOCA SAMI (San Mikiel): za.: 18.00 uur; zo.: 08.00 uur.
BARBER (H. Joseph): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT (O.L. Vrouw van Lourdes): za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): za.: 18.30 uur; zo.: 09.00 en 11.30 uur.
COROMOTO (O.L. Vrouw van Coromoto): za.: 19.00 uur; zo.: 08.00, 11.00 (Spaans), 17.00 en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): za.: 19.30 uur; zo.: [...] en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zo.: 10.00 en 19.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): za.: 19.00 uur; zo.: 11.00 en 18.00 uur.
LAGOEN (H. Johannes): zo.: 10.00 uur.
MONASTERIO MAMA DI DIOS (Scherpenheuvel 3): ma. t/m za.: 06.00 uur; zo.: 10.30 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zo.: 06.15, 08.30 en 18.00 uur.
OTROBANDA:
St. Ana (St. Anna, basiliek): zo.: 08.00 en 18.00 uur.
Santa Famia (H. Familie): zo.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (O.L. Vrouw van de Rozenkrans, kathedraal): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
STA. MARIA (Maria van altijd durende bijstand): za.: 18.30 uur; zo.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
STA. ROSA (Santa Rosa de Lima): za.: 18.30 uur; zo.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SERU FORTUNA (San Martines de Porres): za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (St. Franciscus): zo.: 17.00 uur.
SOTO (St. Antonius): za.: 19.00 uur; zo.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): za.: 07.00 en 19.00 uur; zo.: 08.00, 10.00 (charismatica), 18.00 en 19.00 uur (Ned).
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): za.: 18.00 uur; zo.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA (H. Geest): zo.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30 uur.
WILLIBRORDUS (St. Willibrordus): za.: 19.00 uur; zo.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): za.: 18.30 uur; zo.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): za.: 18.30 uur; zo.: 08.30 en 17.30 uur.

Ontwikkelingshulp door VS-leger in El Salvador

MONGAGUA - Soldaten van de Verenigde Staten maken de apparatuur klaar waarmee putten geslagen kunnen worden bij het plattelandsstadje Mongagua in El Salvador op 130 kilometer van San Salvador. Zo'n 550 soldaten van het Amerikaanse Zuid-Commando namen deel aan de burgerlijk-militaire operatie Goede Wegen '95. In het kader daarvan worden scholen gebouwd, waterputten geslagen en wegen aangelegd in armere delen van El Salvador.

(AFP-satellietfoto)

Jorritsma: Verwaarlozen dijken kwam door de politiek

Kamer en regering oneens met milieu tot zondebok te maken

DEN HAAG - De massieve kritiek die in het begin van de rampweek over de milieubeweging losbarstte, als zou die verantwoordelijk zijn voor de zwakte van de rivierdijken en dus voor de ongekende watersnood, heeft in de Tweede Kamer geen vervolg gekregen.

In tegendeel, voorzover "de schuldvraag" al aan de orde kwam, was het juist die kritiek die op de korrel werd genomen. Even leek het zelfs alsof de kwestie, die in het getroffen rivierengebied zelf enkele malen leidde tot persoonlijke bedreigingen aan het adres van milieu-actievoerders, helemaal onbesproken zou blijven. De vertegenwoordigers van de vier grote partijen zwegen erover maar het Groenlinks-Kamerlid Vos stelde het uiteindelijk toch aan de orde. Zij zei zich ernstig gestoord te hebben aan de beschuldigingen die haar VVD-collega Van Rey dinsdag in de richting van de milieubeweging, D66 en Groenlinks had geuit. Van Rey stelde dat trio min of meer verantwoordelijk voor de trage besluitvorming rond de versterking van de rivierdijken door meer prio[...] aan de kwaliteit van het dijklandschap dan aan de veiligheid van de bewoners.

BEZUINIGINGEN

Vos' interventie [...] succes, omdat ook minister Dijkstal van Binnenlandse zaken, partijgenoot van Van Rey, het met haar eens bleek dat het geen pas gaf de watersnood te "politiseren". Ook minister Jorritsma van Verkeer en Waterstaat, eveneens partijgenoot van Van Rey, legde later de verantwoordelijkheid voor de zwakte in de rivierdijken bij de politiek als geheel. "Alle deskundigen waren het er al lang over eens dat er iets moest gebeuren maar het lukte ons niet die boodschap voldoende voor het voetlicht te brengen," aldus Jorritsma, met de nadruk op ons.

Inderdaad is de afgelopen dagen duidelijk geworden dat de zorg van de milieubeweging over de landschappelijke kwaliteit van de dijkversterking slechts voor een zeer gering deel voor het voortdurende uitstel van die versterking heeft gezorgd. Plannen om de rivierdijken te versterken lagen er in feite al vanaf 1977, dankzij de toenmalige commissie-Becht. Dat waren bovendien plannen waarmee ook de milieubeweging uitstekend kon leven. Dat die plannen nooit werden uitgevoerd, had echter ook toen al in de eerste plaats met bezuinigingsbeleid te maken.

ZEEDIJKEN

Binnen de begroting van Verkeer en Waterstaat kregen de zeedijken steeds weer prioriteit. Met name de dure aanleg van de waterkering in de Oosterschelde slokte al het beschikbare geld op. Daarbij speelde niet alleen piëteit met de trauma's van de watersnoodramp van 1953 in Zeeland maar ook het besef dat een overstroming van bij voorbeeld een stad als Rotterdam veel catastrofaler zou zijn dan het onderlopen van de betrekkelijk dunbevolkte rivierpolders. Dergelijke redeneringen kregen in de loop van de jaren tachtig in het parlement Kamerbrede steun.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
Gooroeboeroeweg (Mundo Nobo): za. 19.00 uur zangdienst; zo. 09.30 uur preekdienst.
Emmy Berthold kleuterschool (Suffisant): zo. 18.00 uur dienst (Pap).

[...] KERK

Groot Kwartier (Arowakenweg 28): 09.30 uur kerkdienst (Ned.); 10.15 uur kerkdienst (Pap.); 16.30 uur kerkdienst (Ned.).
Muizenberg)Skol basiko Muizenberg/ St. Jacob): 10.00 uur kerkdienst (Pap).
Santa Rosa (Marakaweg 1): 10.00 uur kerkdienst (Pap.); 19.00 uur samenkomst (zang, gebed, bijbelstudie, Pap.).

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church (Oranjestraat 111): 09.30 uur ds. O.G. Haasnoot (H.C.).
Fortkerk (Fort Amsterdam): 09.30 uur ds. N. de Reus.
Emmakerk (Barentslaan 11): 09.30 uur ds. P. v/d Waal (H.A.).

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zo. om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n (tel.: 6[...]922).

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK

zo. 10.30 uur kerkdienst [...] Mahuma 439.

BAKHUIS MINISTRIES

zo. 10.00 uur dienst - Landhuis Mount Pleasant.

NEW SONG

zo. [...] febr. 10.00-12.00 uur dienst Ale[...]a live vanaf Hoffi Jonchi op radio Mercadeo 92.3FM.

* * * * * * * * * * * * * * *

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.15 Tempo pa Dios: protestantse gemeente; 18.18 Our Environment; 19.00 Show di Job; 20.00 Telenotisia; 20.30 Programma Raad van Ministers; [...] Wega di Number Korsou; 21.05 Cocktail Turistiko (presentator Capt[...] Ste[...]); 22.00 Estreno: The [...]; Sluiting.

ZONDAG: 09.00 Sala di Konsierto; 10.00 Sena di Señor; 10.45 48 Hours; 11.30 Zorro; 12.00 Guia di Deporte (presentator [...] Persaud); 12.30 Djadumingu Deportivo (presentator Hector Rosado); 15.15 Matinee; 16.45 Man drechi di [...]; 17.00 Much'i Bon; 17.55 Wega di Number Korsou; 18.00 Di Bisiña [...]; 18.30 Special: Bureau Industriële Eigendommen; 19.00 Tele-Suerte; 20.00 Telenotisia; 20.30 Shete Dia; 21.00 25 Aña Festival di Tumba; 22.00 TeleCuraçao Special; 24.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

TELEARUBA (kanaal 13)

ZATERDAG: 16.00 Cartoons; 17.00 Ghostbusters; 17.23 Scooby Doo; 17.46 Heathcliff & Marmaduke; 18.09 Drag Race; [...] Three's Company; 19.32 Style With Elsa Klensch; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 CNN News; 21.20 Man Alive Love & Marriage; 22.00 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.20 Ritmo y Gana; 18.00 Sunday Movie; 20.00 CNN News; 20.20 Health Week; 20.25 Special; 21.20 Special; 22.00 Show-Time; 23.00 The News; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

CINE (kanaal 83)

ZATERDAG: 19.00 White Men Can't Jump; 21.00 Rising Sun; 23.15 Mobsters.

ZONDAG: 19.00 Black Stallion Returns; 21.00 Liebestraum; 22.50 Child's Play 2.

TV-11 (kanaal 11)

ZATERDAG: 16.00 Cartoons; 18.00 On Pits Road; 18.30 Motorweek; 19.00 Europa Semanal; 19.30 Pacho Chittick den Farandula; 20.00 Lo Mejor de Lo Mejor; 21.00 The Extraordinary; 22.00 Sine den bo Kas; 23.30 Prime News.

ZONDAG: 16.00 Cartoons; 18.00 Wrestling; 19.30 Revista di Djadumingu; 20.30 Ku Bista Biba (presentator Revna Joe); 21.00 Kachu (presentator Chacho de Castro): Seksualidat; 22.00 Cache (presentator Minerva Hieronis); 22.30 Super Sport Follies; 22.00 Sine den bo Kas; 23.30 Prime News.

[...] (kanaal [...])

ZATERDAG: 19.05 WCW Saturday Night; 21.05 Movie: Explorers; 23.05 Movie: Leviathan.

ZONDAG: 19.05 WCW Main Event Wrestling; 20.00 Movie: Dirty Harry; 22.00 National Geographic Explorer; 23.00 World of Audubon.

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 ABC News; 20.00 News; 21.30 NY Views; [...]; 23.00 Marshal.

ZONDAG: 19.00 NFL Football; 22.00 Movie.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 CBS News; 20.00 Sirens; 21.00 College Basketball; 23.00 Walker, Texas Ranger.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 CBS News; 20.00 60 Minutes; 21.00 Murder She Wrote; 22.00 Movie: Piano Lesson.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG: 18.00 Movie: Sam Cade; 20.00 Home Again; 20.30 Home Again; 21.00 Titanic: Death of a Dream; 23.00 Best Comic Relief.

ZONDAG: 19.00 In Search Of; 19.30 In Search Of; 20.00 Ancient Mysteries; 21.00 Titanic: The Legend Alives On; 23.00 Civil War Journal.

Though we are very close to each other,
We each have our own lives and own goals.
We are together, always,
in our hearts,
but not necessarily together, always,
in all our activities -
a relationship based on truth and freedom.

Jong, met nog veel plannen,
is na een korte ziekteperiode

Woody van der Hout

overleden op dinsdag 31 januari 1995.

Nederland: Dimme en Valentijn
José
Brood en Marjolein

Ruud van der Hout
Marjolein van der Hout

Curaçao: Pop van Ommen
Roy
Peddy
Ronny
Ruby
Winni
Jeffery
Yolanda
Terry

Ans en Brian

Betuigingen aan Dimme en Valentijn, Fazantenkamp 6, 3607 CA Maarssen. Kleurrijke bloemen naar Dela, Maliesingel 75, Utrecht.

De crematieplechtigheid is op maandag 6 februari 1995 van 12.00 tot 14.00 uur in Crematorium Daalwijk, Floridadreef, Overvecht Noord te Utrecht.

Brussel niet tevreden over Zaire

Nog geen hervatting van ontwikkelingshulp België

BRUSSEL - België is voorlopig niet van plan de structurele hulp aan Zaire te hervatten. In de vrijdag goedgekeurde "Afrika-nota" toont de regering-Dehaene zich ontevreden over het beleid van de Zairese regering ten aanzien van de mensenrechten. De controle op de staatsfinanciën en het leger wordt onder de maat genoemd.

[illegible] Frank Vandenbroucke van Buitenlandse zaken en staatssecretaris Erik Derycke van Ontwikkelingssamenwerking, is alleen op het terrein van de mensenrechten een lichte verbetering te bespeuren. Bovendien wordt in de nota geconstateerd dat de samenwerking tussen de regering van Kengo Wa Dondo, president Mobutu en oppositieleider Etienne Tshisekedi bij de opbouw van het land in deze overgangsfase te wensen overlaat.

De Belgische regering zal zich overigens niet geheel afzijdig houden bij de wederopbouw van zijn vroegere kolonie. Zij bekijkt, of er hulp kan worden geboden via maatschappelijke organisaties die losstaan van partijpolitieke bewegingen. Zodra de Zairese regering op de genoemde terreinen voldoende voortgang heeft gemaakt, is de Belgische regering echter bereid de officiële hulpverlening te hervatten. In het verleden bedroeg de directe steun van België aan Zaire een kleine 220 miljoen gulden per jaar. [illegible] in de toekomst niet meer zal worden gehaald.

*****

Het Japanse ministerie van Handel richt samen met zeven Japanse bedrijven een onderneming op voor de ontwikkeling van multimediatechniek. De zeven ondernemingen zijn NEC, Matsushita, Sony, Toshiba, Fujitsu, Hitachi en Ascii. Het nieuwe bedrijf, voorlopig Digital Vision Laboratories genaamd, wordt voor 70 procent door de overheid gefinancierd. Het bedrijfsleven levert de rest.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag [...] uur:
[...] tot half bewolkt, mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt [...] kans op een plaatselijke bui.
Matige, overdag af en toe vrij [...] oostelijke wind (tussen acht en 22 knopen).

WEEROVERZICHT:
In de komende 24 uur zal de aangevoerde lucht in de onderste luchtlagen [...] vochtig zijn, waardoor af en toe vrij veel bewolking zal overdrijven [...] plaatselijke buien vallen bij Aruba, Bonaire en Curaçao.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T. — Afgelopen 24 uur

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	30	25	0.0
Curaçao	licht bewolkt	31	[illegible]	0.0
Amsterdam	nevel	09	07	sp
Atlanta	geheel bewolkt	24	+3	0.0
Bogotá	nevel	--	+6	0.0
Caracas	zwaar bewolkt	--	--	0.0
Kingston	licht bewolkt	30	23	0.0
Miami	licht bewolkt	23	16	0.0
New York	sneeuw	00	-[illegible]	17.3
Paramaribo	licht bewolkt	33	--	--
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	32	[illegible]	sp

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 NBC News; 20.00 To Be Announced; 21.00 Empty Nest; 21.30 Mommies; 22.00 Sweet Justice; 23.00 Sisters.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 NBC News; 20.00 Earth 2; 21.00 Seaquest DSV; 22.00 Movie.

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG: 19.00 Movie: Fire! Trapped on the 37th Floor; 21.00 Movie: A Deadly Silence; 23.00 Designing Women; 23.30 Name of Love.

ZONDAG: 19.00 Movie: If Tomorrow Comes (Part 2 of 2); 21.00 Movie: Hostage Flight; 23.00 Commish.

Dine Out For Valentine's Day

February 14th

INTERVIEW

Gehandicapt kind geen schande meer

CULTUUR

Bos bij Schiphol als verzet

Sonia-Tjin-Kon-Fat=

De gokverslaving op Curaçao valt mee, zegt casino-eigenaar Rudy Piz[illegible] meeste mensen die [illegible]no bezoeken doen het voor de ontspanning [illegible] opwinding van het [illegible]sino. Een plaats waar [illegible] zich afspeelt? [illegible]ndt Pizziolo het mar[illegible]hoofd. Hij weet het. [illegible] het casino worden [illegible] romantische [illegible]els en maffia-ver[illegible]weven." Het spreekt [illegible] tot de verbeelding, [illegible]baar onderwerp ook [illegible]rijvers. Natuurlijk [illegible]onnen en pastoors [illegible] de casino-zalen. [illegible]agen wel donaties [illegible] we geven gul, al [illegible] daar geen ophef [illegible] gebeurt discreet. [illegible]ino van het Holiday Hotel verschilt niet [illegible]ren. Vorig jaar gecon[illegible] met twee gewa[illegible] overvallen waarvan [illegible]-job noopt natuur[illegible] voorzorgsmaatre[illegible]? Betrekke[illegible] vinden bij [illegible]toren en open[illegible] waar wordt ook overvallen

[illegible] Pizziolo op het [illegible] onderwerp [illegible] door enkelen [illegible] verkiezingsslag van [illegible] wordt gezien. Hij is [illegible] met de plannen [illegible] om de lotto [illegible]en particulier bedrijf [illegible] exploiteren. Dit kans[illegible]t in handen van de [illegible] te zijn net als de [illegible]terij. De slechte erva[illegible] het legaliseren van [illegible] *Number Korsou* niet als kapstok [illegible] deze onjuiste beslis[illegible] de overheid aan op [illegible]en. Hij heeft zich [illegible]stellen dat de over[illegible] happy is met de [illegible] van de nummer[illegible] te snel is gebeurd [illegible] enkele fouten zijn [illegible]. De overheid zit dan [illegible] een stichting *Wega [illegible] Korsou* die niet [illegible]eert, begreep hij. [illegible] alles mag toch geen [illegible] om nu zonder [illegible] voorbereiding weer [illegible] te gaan.

LOTTO

[illegible] lotto moet men [illegible] ander ini[illegible] van belang is voor [illegible] te [illegible] de pri[illegible] van [illegible], KAE [illegible] Er is een profiel[illegible] daarin de [illegible] van voor[illegible]. De volgende stap [illegible] openbare aanbe[illegible] de mogelijkheid [illegible]rijving. Dat is ten[illegible] normale gang van [illegible] de vele en ver[illegible] publicaties [illegible] lotto, weet men [illegible] gedeputeerde wel [illegible] heeft gezegd. Eén [illegible]. De top van het [illegible] is niet geraad[illegible] de plannen [illegible]

[illegible] casino-bonzen mis[illegible] op concur[illegible] de lotto straks met [illegible]?

[illegible] niet, 'not at all'. [illegible]niet zoals men denkt [illegible] casino-bazen bang zijn [illegible] concurrentie van de [illegible] Integendeel zelfs. In [illegible] meer landen komen [illegible] casino's van de grond [illegible] hebben ze ook geen [illegible] andere gokspelen. [illegible] rekening moeten [illegible] met een paar beper[illegible] in een land met 11 [illegible] zoals op Curaçao. De [illegible] zal haar beleid ten opzichte van casino's duidelijk zichtbaar moeten maken. Ze zal zich bij voorbeeld de vraag kunnen stellen of er meer casino-vergunningen moeten worden afgegeven. Maar dat het lotto-spel een gevaar voor de casino's oplevert? Neen.

De redenering van de overheid om via de lotto illegale gokspelen te lijf te gaan is bovenal krom. Niet nu, maar al jaren zorgen illegaal georganiseerde geldspelen voor een enorme deviezenvlucht. Denk maar aan de 'kuadro di kabai', enorm veel geld vloeide wekelijks naar buurland Venezuela en Puerto Rico. Dat weet de overheid toch? Om maar niet te spreken van de op Curaçao georganiseerde illegale lotto uit Miami. Het wordt vrijelijk gespeeld, wordt ook doodleuk in de krant gepubliceerd. Daarom is het een lachertje dat de overheid denkt met de legale lotto die straks komt, de illegale loterijen te kunnen stoppen. Er speelt zich op Curaçao een omvangrijk clandestien gokcircuit af. Privé bij de mensen thuis met *bingo of bon kuné* gaat enorm veel geld om zonder dat daarvoor belasting wordt betaald. Hele gezinnen worden op die manier onderhouden.

...geen evil business...

Lotto geen concurrentie voor casino

Rudy Pizziolo: "Casino is geen evil business"

GOKVERSLAVING

Is de gokverslaving op Curaçao groot?

Persoonlijk geloof ik dat gokken niet gestopt kan worden. Wel is het goed dat extreme situaties in de hand worden gehouden. Mensen die het geld daarvoor niet kunnen missen en armlastig zijn, moeten niet naar de casino gaan. Gemakkelijker gezegd dan gedaan, want wie en waar trekt men de streep! Casino's hebben een belangrijke taak bij het rapporteren van gokverslaving door gezinsleden. Casino-eigenaren krijgen dikwijls brieven van vader, moeder of van hun volwassen kinderen die om een speelverbod van een verslaafd familielid vragen. Ik zelf heb diverse gevallen bij de hand gehad en dan wordt die persoon inderdaad van de speeltafels en gokautomaten geweerd. De gezaghebber wordt soms ook aangeschreven met het verzoek om een speelverbod. We nemen geregeld maatregelen, dat weet de buitenwacht niet. Een hotelverbod kan niet, omdat je iemand niet op grond van geldverspilling kan verbieden een hotel te betreden. De gokverslaving kan heel erg zijn. Een paar jaren geleden kreeg Pizziolo te maken met een klant die na ontzegging van de toegang, in de hal bleef zitten en iemand anders voor hem liet spelen. Zittend buiten de casino-zaal instrueerde hij zijn vriend aan de roulettetafel welke nummers die voor hem moest inzetten. Men lacht er wel om, maar dit is niet leuk meer.

Ieder land heeft zo zijn eigen methoden om gokverslaving tegen te gaan of juist niet. De Verenigde Staten staan bekend om het feit dat ze niets doen aan het fenomeen gokverslaving. In Honduras hebben ze dit probleem op een andere manier opgelost. Daar worden alleen degenen die lid van het casino zijn toegelaten en om lid te zijn moet men een bepaald inkomen hebben. Hoewel deze maatregel gokuitspattingen in toom houdt, betekent het niet dat ze ook voor Curaçao zou moeten gaan gelden, denkt Pizziolo. "Een beetje te ver gezocht", zegt hij. Bovendien staan onze wetten waarschijnlijk zo'n ingrijpende maatregel niet toe."

Feedback tussen fanatieke casino-klanten en familie heeft soms zijn nut. Al moeten de contacten niet het karakter krijgen van inbreuk op de privacy van de gokklustige. Door goede contacten met de familie is het weleens gelukt om leugens te achterhalen. Dat gebeurde toen een vaste bezoeker zijn vrouw ging wijsmaken dat hij al zijn geld in de casino had verspeeld terwijl later bleek dat hij het geld aan een cadeau voor zijn vriendin had gespendeerd voor de aankoop van een nieuwe auto.

Pizziolo vindt dat de verhalen over gokverslaving op Curaçao schromelijk overdreven worden. In verhouding met de mensen die voor hun ontspanning gokken, is dat aantal relatief klein. Sinds twee jaar houdt hij zich aardig intensief bezig met de speler, hij voert gesprekken met de casinoklant om te horen wat er zoal bij hem leeft. De gemiddelde leeftijd van de bezoeker varieert tussen de veertig en vijfenveertig jaar en ook wel ouder. Er zitten wel jongere bezoekers tussen, maar de grote hap bestaat uit veertigers. Onder deze groep is ontspanning het motief. Dat valt ook af te leiden uit de lage inzet. Het gaat bij deze mensen niet zozeer om het winnen, maar om de bezigheid. Ze kopen vooral nikkels van 5 cent en daarmee vullen ze [illegible]. Je kunt je wel voorstellen hoeveel cups deze mensen hebben bij het wisselen van twintig dollar.

VEILIG

"Vooral lokale gepensioneerden kunnen hieraan hun hart ophalen. Meneer zeggen ze dan tegen mij, als ik ze vraag wat hen motiveert om naar het casino te gaan, meneer wat heb ik anders te doen, er is geen bioscoop, waar je ook naar toe gaat zijn er problemen, je wordt aangevallen op straat; hier ben ik tenminste veilig." Pizziolo: "Kijk, het is niet mijn gewoonte om lukraak positieve praatjes over het casino rond te strooien. Maar het punt van ontspanning speelt wel degelijk een rol. Het casino hoeft niet per definitie een *evil business* te zijn", aldus de casino-baas.

Waarom speelt het casino tot de verbeelding van sommigen? Boeken staan vol met 'slechte' verhalen over het casino.

"Het casino-spel is anders dan een gewone loterij, waar je langere tijd moet wachten om de uitslag te vernemen. In een casino weet je binnen een paar minuten of je de winnaar of de verliezer bent. De opwinding is groter en daar gaat het bij veel mensen om. Vijfhonderd dollar verandert binnen luttele minuten van eigenaar, dat hoort nou eenmaal bij het spel. Je maakt ook andere dingen mee zoals verhitte discussies tussen paartjes, van wie de ene helft wel wil en de andere niet. Die dingen hoor je en zie je niet bij de gewone Wega di Number."

Sommige bevolkingsgroepen hebben trouwens meer feeling en flair voor gokken dan anderen. Chinezen zijn daar ware meesters in. Daarmee wil Pizziolo niet zeggen dat Chinezen verslaafd zijn aan gokken, maar ze weten over het algemeen veel meer van gokken af dan bij voorbeeld een Spanjaard. In de wereld van het casino is veel gaande wat de outsider niet weet. Zo werkt men binnen dit bedrijf ook met krediet. Logisch omdat de mensen die hoge bedragen inzetten niet met veel geld op zak lopen. Ze schrijven een cheque uit. Zegge en schrijve wordt bij Holiday Beach aan een handjevol dit zogenaamde krediet verstrekt. Pizziolo is ermee gestopt wegens de slechte ervaringen. Naast ongedekte cheques, welk verschijnsel op Curaçao moeilijk uit te roeien blijkt, heb je ook spelers die aan de bank opdracht geven de cheque niet aan het casino te doen uitbetalen. Ze gebruiken daarbij oneigenlijke redenen, bij voorbeeld dat ze dronken werden gevoerd.

Dit casino krijgt veel bezoek van onderstandtrekkers zegt men.

"Aan de gezichten van de mensen kan men niet zien dat het onderstandtrekkers zijn", zegt Pizziolo. Hij heeft wel een onderzoekje gedaan en hij meent te weten dat de regelmatige casino-bezoeker die onderstand krijgt daarnaast andere inkomsten heeft. De echte behoeftige die van een lage uitkering moet leven gaat [illegible] niet in. De overheid moet doorgaan met het opschonen van het bestand. Die controle lijkt nu gestopt te zijn, want hij hoort niets meer daarover. Naar zijn gevoel zijn er nog te veel mensen die onrechtmatig een uitkering krijgen. Degenen die het geld echt nodig hebben, krijgen door toedoen van oneerlijke mensen te weinig."

STUNT

Het uitdelen van onderstand is een goede verkiezingsstunt die politici altijd al hebben gebruikt. De partij die op een rigoreuze manier de bezem erdoor haalt, zal wellicht kiezers verliezen. Maar als gezinsleden van zo'n onderstandtrekker over buitengewone geldverspilling komen klagen, houdt het casino daar rekening mee. Men moet er echter niet van uitgaan dat excessen slechts in de lagere klasse voorkomen, die vindt men bij alle inkomens, ook bij de top! Het is weleens voorgekomen dat kapitaalkrachtige ondernemers die nogal kwistig met de geldmachines omgaan, slechts krediet van een financieringsinstantie krijgen onder de toezegging dat ze de casino-zaal niet zullen betreden.

Door dit verhaal moet men nu niet gaan denken dat Curaçaoënaars voorop lopen inzake het gokspel. Vergeleken met Europese landen wordt er hier meer gegokt, maar in verhouding met de echte Latijnsamerikaanse landen is dat weer minder. Iemand die wil gokken gaat daar waar hij dat kan doen. In Zwitserland bij voorbeeld zijn er geen speelholen, geen casino's, maar wel over de grens en daar gaan de gokliefhebbers naartoe. In Venezuela zijn er grote privé-casinozalen, terwijl casino's daar wettelijk niet zijn toegestaan. Je ziet in hotels en publieke gelegenheden geen casino's, het spel wordt op particuliere plaatsen georganiseerd. Pizziolo: "Gek, in een land waar casino's officieel verboden zijn, heb ik zalen gezien waar onze lokale casino's maar hele kleintjes bij zijn. Niet zo lang geleden werden op Margarita verschillende casino's geopend zonder enige regelgeving van overheidswege. De gouverneur laat het oogluikend toe. Erg ongunstig voor de speler, want er zijn geen regels. Op onze casino's zijn de meest moderne *gambling-regels* van toepassing, zoals die van Atlantic City."

RUDY PIZZIOLO

Het casino is begonnen als een geïntegreerd deel van de hotelsector. Het vormde een noodzakelijke attractie voor het hotel. Dat was in ieder geval het uitgangspunt. Tussen 1954 en 1974 werden de lokale casino's en die op Aruba gerund door buitenlanders. In 1974 begon een lokale groep het casino van Holiday Inn te managen, een partnership van vijf Antillianen en een buitenlander. Eén compagnon is inmiddels overleden en de aandelen zijn door familieleden overgenomen.

Momenteel kan het casino gerekend worden tot een van de grootste werkgevers op het eiland. Zij is ook een echte arbeidsintensieve onderneming. Op een vierkante meter van de zaal werken er relatief meer mensen dan in andere bedrijven. In het Holiday Beach Casino zijn 112 werknemers in vaste dienst, in San Marco zijn dat er ruim negentig en daarbij zijn niet inbegrepen de parttimers en de schoonmaakploeg.

Holiday Beach is het enige hotel dat altijd zonder holding, steun van de overheid heeft gefunctioneerd. Deze holdingvorm heeft de overheid handen vol geld gekost en het is een goede zaak dat de hotels toch in particuliere handen zijn overgegaan. Een hotel moet op commerciële basis gerund worden

Hoe staat het met de concurrentie onderling en met de omzet?

"Door het vrij grote aantal casino's is de *play* natuurlijk een beetje beperkt. Elk hotel probeert haar vaste gasten in haar eigen casino te houden, maar het is ook gezond als de toeristen zo nu en dan een ander casino opzoeken. Maar de onderlinge verstandhouding is prima. "Als we vreemde dingen bemerken, geven we dat meteen door", zegt Pizziolo. In orde van grootte loopt Princess Beach voorop met de grootste omzet, gevolgd door het Holiday Beach Hotel als tweede en daarna San Marco. Daarna komen Caribbean en Van der Valk aan de beurt. Welke plaats

Vervolg op pag. 5.

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Pavarotti bij Colombiaanse president

■ *BOGOTA - De Italiaanse tenor Luciano Pavarotti heeft deze week in het Campin stadion van de Colombiaanse hoofdstad een concert gegeven voor 50.000 toeschouwers. Op de foto de tenor in gezelschap van president Ernesto Samper en diens echtgenote Edith Strauss met een kinderkoor van Bogota.*

Koningin Beatrix en prins Claus naar Indonesië

Koningin Beatrix en prins Claus zullen definitief niet aanwezig zijn bij de viering van de vijftigste verjaardag van de Indonesische republiek op 17 augustus. Het staatsbezoek van het koninklijk paar begint op 21 augustus.

Groenlinks vindt het teleurstellend dat de koningin 'vier dagen te laat' naar Indonesië gaat. Als het bezoek in het teken staat van de onafhankelijkheid 'wees dan niet kinderachtig en zorg dat de koningin op tijd is', zegt Groenlinks in een reactie. De fractie blijft erbij dat een politiek debat over de onafhankelijkheid van Indonesië gevoerd moet worden. Andere fracties zien daar niet veel in.

Ook PvdA-woordvoerder Zijlstra had erop aangedrongen dat de koningin de Indonesische onafhankelijkheidsdag mee zou vieren. Hij vindt het dan ook 'jammer' dat de kans niet is aangegrepen om met het staatsbezoek schoon schip te maken. Door op 17 augustus aanwezig te zijn zou het duidelijk zijn dat Nederland een streep onder het verleden zet. "De 17e was een mooie datum geweest."

D66-woordvoerster Roethof noemt de gekozen datum daarentegen 'elegant' en 'gelukkig gekozen'. Doordat het bezoek op 21 augustus begint heeft het koninklijk paar toch gelegenheid wat van de festiviteiten rond de vijftigste viering van de onafhankelijkheid mee te maken, aldus Roethof.

VVD en CDA willen niet reageren op de datum van het staatsbezooek. "Het is niet aan de fracties om een politieke discussie te voeren over het moment waarop het staatshoofd een bezoek brengt", aldus VVD-woordvoerder Weisglas.

Koningin en prins arriveren dus op 21 augustus in Jakarta. Ze blijven daar enkele dagen. Daarna bezoeken ze andere delen van Indonesië.

Regelrechte volkerenmoord in Prijedor door Serviërs

Uitroeiing moslims was het Servisch oorlogsdoel

Halverwege het gesprek zegt de Nederlandse professor Tineke Cleiren dat het begrip 'etnische zuiveringen' eigenlijk niet toereikend is om te beschrijven wat er is gebeurd met de Bosnische moslims in Prijedor. "Het geweld was er niet op gericht hen te verdrijven, maar hen uit te roeien. Hier is geen sprake meer van etnische zuivering maar van volkerenmoord."

Cleiren was één van de vijf leden van de zogenoemde 'commissie van deskundigen', die in opdracht van de Verenigde Naties onderzoek deed naar oorlogsmisdaden in het voormalige Joegoslavië. Het eindverslag schetst onder meer een gedetailleerd beeld van de gruwelen in en rond de stad Prijedor, in het noordwesten van Bosnië-Herzegowina. "Dit onderzoek is zo gedetailleerd dat het nieuwe gegevens boven tafel brengt", verzekert Cleiren in haar werkkamer op de Erasmus Universiteit in Rotterdam. De commissie meent voor het eerst te kunnen aantonen dat de Serviërs zich schuldig hebben gemaakt aan genocide.

SYSTEMATIEK

Verklaringen van bijna 400 ooggetuigen en slachtoffers geven een nauwgezet beeld van de systematiek waarmee de Servische autoriteiten in Prijedor en omgeving te werk gingen: Eerst werden de moslims die in de mijnen werkten twee maanden naar huis gestuurd; toen zij niet in het Servische leger wilden dienen, ontsloegen de nieuwe autoriteiten hen; weer een week later werden de moslims opgehaald en opgeborgen in kampen.

De meeste VN-rapporten spreken bij voorkeur van 'detentiekampen', maar hier schuwt Cleiren het begrip 'concentratiekampen' niet. De moslims kregen zelfs hun eigen variant voor de jodenster: Een witte band om hun arm, die ze verplicht waren te dragen.

Eén van de getuigen schetst als volgt de nacht van 16 juli 1992: "De kampcommandant gaf opdracht vijf dagen lang de deur van kamer 3 te sluiten. Bewakers leegden de toiletten van de gevangenen op de vloer. Op dat moment waren er ongeveer 400 mensen in de kamer. Na 48 uur had de hitte en het gebrek aan ventilatie voor zo'n ondraaglijke stank gezorgd dat de gevangenen in opstand kwamen."

"Vijftien jongemannen werden uit de kamer gesleept en doodgeslagen, als straf voor de opstand. Binnen een uur gaf....opdracht de resterende mannen naar een binnenplaats te leiden en hen te executeren." De naam van de bewuste opdrachtgever is bekend, maar wordt in het openbare verslag weggelaten.

NALATIGHEID

Cleiren meent dat het onderzoek duidelijk maakt dat de allerhoogste autoriteiten verantwoordelijk kunnen worden gesteld. De regering van de Servische republiek in Bosnië heeft zich volgens haar schuldig gemaakt aan 'strafbare nalatigheid', bij voorbeeld door niets te doen toen de meldingen binnenstroomden over systematische verkrachtingen.

In enkele gevallen is sprake van meer dan nalatigheid. Wanneer het Servische leger een dag lang een stad onder vuur neemt en paramilitaire groepen oprukken zodra de beschietingen worden gestaakt, is dat 'geen toeval meer'. Duidelijk is dan dat het leger samenwerkt met de paramilitairen, aan wie de meeste gruweldaden worden toegeschreven.

De terreur heeft de moslimbevolking in Prijedor gedecimeerd. Toen de commissie haar onderzoek afsloot, telde het district nog circa 6000 moslims in vergelijking met bijna 50.000 voor de oorlog.

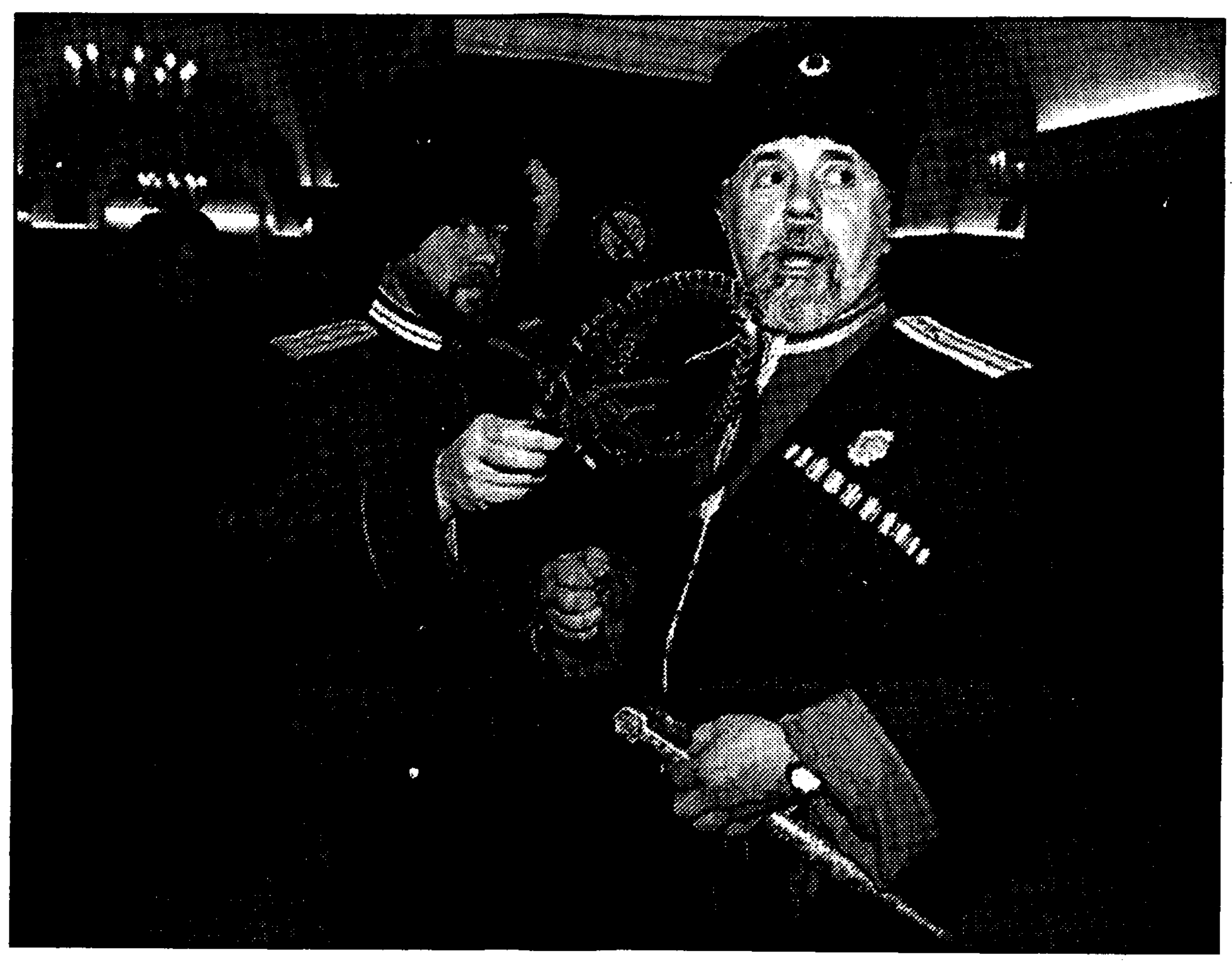
Het aantal Kroaten nam van ruim 6000 tot circa 3... Cleiren schat dat de a... lopen twee maanden bij ... nieuwe terreurgolf nog e... 3000 moslims en Kroa... zijn vermoord of verdreven.

RUGGESTEUN

Het verslag van de co... missie, die aanvankelijk w... voorgezeten door de Ned... landse hoogleraar Frits K... hoven, moet een belangr... ruggesteun bieden aan h... Joegoslavië-tribunaal in D... Haag. De passages over Pr... edor zijn opgebouwd als e... strafrechtelijk dossier, m... veel overlappende verkl... ringen die de bewijskrac... vergroten. De commiss... hoorde alleen al in Ned... land veertig ooggetuigen ... slachtoffers uit Prijedor e... omgeving. Velen van h... hebben gezegd ook voor h... Joegoslavië-tribunaal willen getuigen.

In de vertrouwelijke p... sages van het verslag ko... ook geregeld de naam vo... van Dusko Tadic, een Serv... sche beul uit het beruch... Omarska-kamp. Tadic w... vorig jaar opgepakt in Du... sland. Het tribunaal kan ... zijn uitlevering vragen. Cle... ren wil geen details gev... over Tadic maar spreekt v... een verdachte op een 'beho... lijk middenniveau'. Zij v... wacht dat de aanklager v... het Hof zijn eerste pijl... richt op dit middenniveau, ... de hoop daarmee bewijzen ... verzamelen voor aanklacht... tegen de hoogste Servisch... leiders.

Voor een baan bij het Jo... goslavië-tribunaal heeft d... Rotterdamse hoogleraar ... gepast. De litanie van gr... welen waar ze zich acht ma... nden lang in verdiepte, he... haar 'niet vrolijk' gemaa... Een vredesakkoord ... weinig veranderen voor ... mensen die het oorlogs... weld zijn ontvlucht. Terug... keer is volgens Cleiren onmo... gelijk, zeker niet naar Pri... edor. Na hun traumatisch... ervaringen kunnen de mo... lims nooit meer naast Serv... sche buren leven.

■ *MOSKOU - In de Russische hoofdstad vond dezer dagen een congres plaats onder auspiciën van de Orthodoxe kerk, met als thema het streven naar eenheid en het bevorderden van het Russische nationalisme op politiek, cultureel en religieus gebied. De twee kozakken op de foto behoorden tot de deelnemers.*

Opruimen nucleaire vervuiling lijkt hopeloze taak

Vervuild Rusland wil leren van berging kernonderzeeboot

Vergane atoomschepen, in zee gedumpt radioactief afval, verouderde verwerkingsinstallaties – het opruimen van de nucleaire vervuiling die de Sovjet-Unie in het hoge noorden van Rusland heeft achtergelaten lijkt een hopeloze taak. Deelnemers aan een vorige week in Brussel gehouden conferentie hopen echter dat het bergen van de in 1989 gezonken kernonderzeeër Komsomolets de eerste van een kleine reeks projecten kan zijn, waaruit kennis voor verdere initiatieven kan worden geput.

"Het opruimen van de vervuiling in Rusland zal de komende vijftig jaar zo'n 400 tot 460 miljard gulden kosten", zei Vladimir Karassev, milieu-adviseur van de Russische Veiligheidsraad, op de vergadering van de Komsomol Foundation. De nucleaire vervuiling treft vooral het hoge noorden van Europees Rusland: Het schiereiland Kola (tegenover Finland) heeft de hoogste dichtheid aan kernreactoren ter wereld: Die zijn afkomstig van nucleair aangedreven onderzeeërs, ijsbrekers, oorlogsschepen, en vuurtorens die strontium-90 verbruiken. Op de zeebodem rond Nova Zembla liggen naar schatting zo'n 13.000 vaten kernafval weg te roesten, terwijl op het eiland zelf jarenlang kernproeven zijn gehouden.

In het gebied zijn 190 reactoren die onmiddellijk moeten worden stilgelegd en waarvan de kernbrandstof moet worden verwijderd en opgeslagen, aldus Karassev. "Maar we hebben er het geld niet voor: Het opruimen van een reactor kost 50 miljard roebel (ruim 22 miljoen gulden). Bovendien is er een catastrofaal gebrek aan opslagplaatsen. De milieucrisis leidt ook tot sociale spanningen, zoals in de stad Severodvinsk aan de Witte Zee: In de baai midden in het centrum liggen negen onderzeeërs buiten gebruik, met de reactoren nog aan boord."

Het opruimen van reactoren die afkomstig zijn van gezonken onderzeeboten of die simpelweg in zee zijn gedumpt, is nog niet aan de orde. "Het gevaar dat dan radioactiviteit vrijkomt, is te groot. We kunnen ze beter laten liggen." Wel hoopt men lering te trekken van de ervaringen rond de nucleaire onderzeeër Komsomolets, die met een reactor en twee nucleaire torpedo's aan boord op de bodem van de Barentszzee boven Noorwegen ligt.

Vorig jaar sloten Russische wetenschappers met Nederlandse hulp de lanceerbuizen van de torpedo's af. De samenwerking met de Russische autoriteiten verloopt goed, aldus Wellink van het off-shorebedrijf Heerema. "De verscheidene betrokken instanties zijn nu ondergebracht bij Emercom, het Russische ministerie voor Noodtoestanden, en daarvan krijgen we de technische informatie over de Komsomolets die we nodig hebben."

Veel meer zorgen maken de Russen zich over de Lepse, een roestig schip uit 1936 met 645 eenheden gebruikte kernbrandstof aan boord. Het stralingsgevaar van het schip en zijn hoogst radioactieve lading is zo hoog, dat zelfs de Russische verwerkingsfabriek Majak in de Oeral het schip niet wil behandelen. Noorse bedrijven onderzoeken hoe het schip en zijn inhoud kunnen worden geborgen.

Een ander proefproject is het Amerikaans-Russisch-Noorse Moermansk-initiatief, bedoeld om de verwerkingsinstallatie voor vloeibaar radioactief afval uit te breiden. "In Moermansk kan men nu slechts 1200 kubieke meter kernafval per jaar verwerken, terwijl men een capaciteit van 5000 kubieke meter nodig heeft", aldus Bob Dyer van het Amerikaanse staats-milieubureau EPA.

Washington is bang dat het afval anders in zee wordt gestort, aangezien Rusland niet gebonden is aan de conventie van Londen uit 1972, die dumping in zee verbiedt. Dyer: "Als het Westen Rusland helpt het Russische kernafval op te ruimen, zal Moskou wellicht meer genegen zijn de conventie te ondertekenen."

Vijftig jaar geleden scheepsramp in de Oostzee

Vijfduizend slachtoffers bij ondergang Gustloff

De recente scheepsrampen met de Estonia en Achille Lauro roepen herinneringen op aan andere catastrofes op zee. Vaak ontbreekt in overzichten de ondergang van de Wilhelm Gustloff. Dit Duitse schip sleurde vijftig jaar geleden, op 30 januari 1945, ruim vijfduizend opvarenden mee naar de diepte van de Oostzee.

"Nog hoor ik Hitlers stem. Hij hield een toespraak op de radio toen torpedo's ons schip troffen." Tien jaar geleden, veertig jaar na dato, vertelde Hildegard Reum haar belevenissen. De vrouw nam deel aan de eerste grote herdenking van de ondergang van de Wilhelm Gustloff. Als 21-jarige medewerkster van het Rode Kruis beleefde ze de 'grootste scheepsramp uit de geschiedenis van de mensheid'.

Drie voltreffers van een Sovjet-duikboot maakten een einde aan de vlucht van duizenden Duitsers, die uit angst voor het oprukkende Rode Leger een veilig heenkomen zochten. De Gustloff nam 5348 opvarenden mee naar de bodem van de Oostzee.

"Met veel moeite kon ik mezelf in een reddingsboot je hijsen", herinnerde Reum zich nog. "De drie soldaten in de boot konden me niet helpen. Die waren door en door verkleumd. Kort daarop stierven ze. Ik bewoog onophoudelijk mijn handen en voeten om niet ook te bevriezen. Uren later hoorde ik een stem: 'Leeft daar nog iemand?' Het was de bemanning van een Duitse torpedojager."

De Wilhelm Gustloff liep begin mei 1937 van stapel. De naam verwees naar de leider van de Zwitserse nazi-partij die een jaar daarvoor was doodgeschoten door een joodse student. Het ruim tweehonderd meter lange cruise-schip maakte op 16 maart 1938 zijn eerste tocht. De nazipropaganda roemde de comfortabele Gustloff als het 'op vier na grootste schip ter wereld'.

Met het begin van de oorlog kwam een einde aan de pleziervaarten van de Gustloff. De boot kreeg, inmiddels helemaal grijs geverfd, een bestemming als woonschip voor de oorlogsmarine in Gotenhafen (het huidige Poolse Gdynia) aan de Oostzee.

Begin 1945 stoomde het Sovjet-leger op richting Berlijn. Honderdduizenden Duitsers, bang gemaakt door de anti-communistische propaganda, vluchtten in paniek naar het westen van hun vaderland. De nazi-leiding besloot tot de 'grootste evacuatie-actie uit de scheepvaartgeschiedenis', waarbij zij ook de Gustloff inschakelde.

Op 30 januari, precies twaalf jaar na de machtsovername door de nazi's, dromden duizenden vluchtelingen samen voor de loopbruggen van het schip dat hen in veiligheid moest brengen. Aan boord bevonden zich al 173 bemanningsleden, 373 Rode Kruis-zusters en andere hulpverleensters, 162 ernstig gewonde soldaten en 918 officieren die al langere tijd op het schip verbleven. Uiteindelijk mochten 4974 vluchtelingen mee, onder wie vele vrouwen en kinderen.

Eén van de bemanningsleden was Heinz Schön. Als 18-jarige assistent bij de administratie werkte hij op de Gustloff. De dramatische gebeurtenissen in de ijskoude januarinacht lieten hem niet meer los. Meteen na de oorlog begon hij met het verzamelen van allerlei materiaal over de ramp. Hij schreef meerdere boeken en het draaiboek voor een speelfilm die in 1959 in de bioscopen verscheen.

"Met de naam van het schip blijken de nazi's zelf het doodvonnis te hebben uitgesproken over de Gustloff", meent Schön. "Twaalf zeemijl uit de Duitse kust bij Stolpmünde vuurden de Russen om 21.16 uur vier torpedo's af. Op precies hetzelfde tijdstip vijftig jaar daarvoor was Wilhelm Gustloff geboren."

Toegesnelde boten en de oude torpedojager Löwe, die de Gustloff begeleidde als bescherming, konden 1252 opvarenden aan boord nemen. De hulpverleners troffen zeven uur na de ramp de laatste overlevende aan, een eenjarig jongetje.

Mgr. Verriet Instituut bestaat 50 jaar

Gehandicapt kind wordt niet meer verstopt

= door Nel Casimiri =

Het Monseigneur Verriet Instituut bestaat deze week vijftig jaar. Het is in de loop der jaren een vertrouwd deel van onze gemeenschap geworden. Ook al zijn we er nooit zelf binnen geweest, toch weet iedereen dat het instituut ligt aan de Salsbachweg in Santa Maria en ook de kinderen die daar wonen zijn met hun rolstoelen een bekende verschijning in Punda, bij het carnaval of bij allerlei feesten. Dat was vroeger heel anders. Voor de oppervlakkige toeschouwer leek het of er op Curaçao geen gehandicapte kinderen bestonden. De kinderen werden altijd thuis gehouden en zelfs verstopt als er onbekend bezoek kwam. Het is te danken aan de oprichters van het Wit-Gele Kruis en aan de vele medewerkers van het Verriet Instituut daarna, dat de lichamelijk gehandicapte kinderen op Curaçao nu een menswaardig bestaan kunnen leiden.

In de tijd van de Tweede

Vol overgave zingt Shahaira op een voor de kinderen van het Verriet georganiseerd songfestival.

Wereldoorlog was er op Curaçao geen contact mogelijk met Nederland. In die tijd zijn er uit noodzaak veel particuliere initiatieven geweest, geboren uit noodzaak. Zo richtten Chris Engels, huisarts, en Emiel van de Laarschot, in die tijd adjudant van de gouverneur, een Wit-Gele Kruis vereniging op. Meestal werden in die tijd sociale verenigingen of stichtingen geïnitieerd door de R.K. kerk. In dit geval was het echter een initiatief van een paar leken. Dat Wit-Gele Kruis voorzag in een behoefte, maar die behoefte was zo groot dat er steeds meer onderafdelingen nodig waren. Zo ontstond een onderafdeling voor wijkverpleging, voor zuigelingenzorg en daarna een onderafdeling voor bejaardenzorg. In 1944 werden de eerste voorbereidingen begonnen om te komen tot een stichting voor hulp aan lichaamsgebrekkige kinderen. Hulp willen geven is weliswaar een goed idee, maar alle hulp in zo'n geval kost geld.

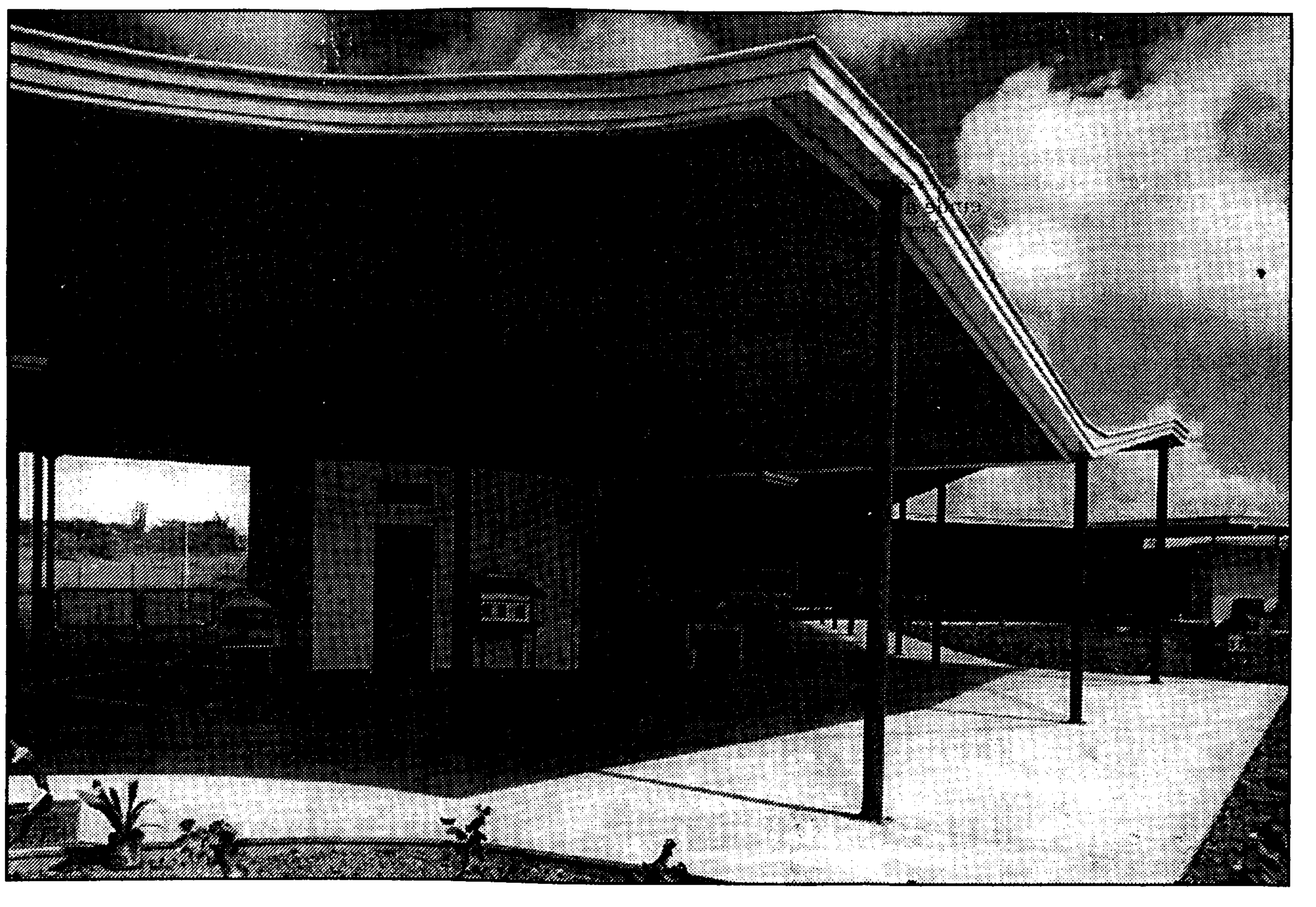
Emiel van de Laarschot vertelde: "Tot dan toe was er op Curaçao nooit een kinderpostzegelactie geweest. Dat was in Nederland wel het geval. Mijn vrouw had daaraan in Nederland meegeholpen. Ik was indertijd adjudant van gouverneur Kasteel en we hebben de postdirecteur, Piet Breusers, gevraagd ook zo'n actie op Curaçao te beginnen om ons een startkapitaal te bezorgen. Dat lukte. Die eerste kinderpostzegels zijn gemaakt van foto's van Fred Fisher, die hij had genomen van allerlei soorten kinderen, een indiaans kind, een blank kind en een zwart kind. De toeslag op de zegels was voor ons en dat gaf ons een startkapitaal."

Het volgend punt was: waar moeten die gehandicapte kinderen worden ondergebracht? Daarvoor kregen de initiatiefnemers hulp van de soeurs. Van het meisjespensionaat Welgelegen waren alle pensionaires naar huis gestuurd in verband met de oorlog. In 1943/1944 zaten daar militairen in gehuisvest. Die militairen zouden echter naar Suffisant gaan, waardoor er ruimte vrijkwam. Soeur Luciana stelde de aula ter beschikking met de speelplaats en enkele badkamers.

In Huize Welgelegen woonde ook zuster Maria Höppner, lid van de derde orde van St. Franciscus. Zij was de stuwende kracht en heeft de eerste kinderen daar, samen met enkele meisjes, begeleid. Ook soeur Hedwig hielp mee. Zij was religieuze van de Zusters van Roosendaal en onderwijzeres. Zij begon ook met het geven van lessen aan de kinderen.

Dokter Engels kende wel een paar gehandicapte kinderen via de gezondheidsdienst, maar het duo Van de Laarschot en Engels besloot eerst naar het hoofd Gezondheidsdienst te gaan, dokter Arends. Die verklaarde dat er geen administratie bestond, geen lijsten van gehandicapte kinderen. Ook waarschuwde hij dat veel gehandicapte kinderen verborgen werden gehouden door hun moeders en dat dezen de kinderen zeker niet zouden afstaan. Van de Laarschot en Engels besloten toch door te gaan, overtuigd als ze waren dat ze de gehandicapte kinderen toch wel zouden vinden. En dat bleek ook zo te zijn. De moeders waren soms zelf blij van die grote zorg verlost te zijn. Ook de vrouw van Emiel van de Laarschot heeft wel eens kinderen naar het instituut gebracht. Helaas kwamen de moeders de kinderen, nadat ze eenmaal in het instituut waren opgenomen, niet vaak meer opzoeken.

Het gebouw van het Mgr Verriet Instituut vlak na de opening in 1952.

BEGIN

Op 2 februari 1945 werd met het eigenlijke werk begonnen. De ruimte in het pensionaat bestond toen uit drie slaapzalen, een eetzaal, een leslokaal/ontvangkamer, een badkamer, twee speelplaatsen, een keuken en vertrekken voor de verzorgsters. Tussen februari en oktober werden veertien kinderen opgenomen, zeven jongens tussen de 5 en 14 jaar en zeven meisjes tussen de 7 en 14 jaar oud. Er was medisch toezicht en enkele kinderen werden geopereerd. Zuster Maria Höppner zorgde ervoor dat de kinderen gemasseerd werden.

In 1946 werd de afdeling van het Wit-Gele Kruis voor gebrekkige kinderen een stichting met een eigen bestuur, maar die stichting blijft nauw verbonden met het Wit-Gele Kruis. Het aantal kinderen loopt dat jaar op tot 23. Er wonen kinderen van alle eilanden van de Nederlandse Antillen. En zo langzamerhand begint de ruimte in Welgelegen te klein te worden. Daarbij is het gebouw niet gemaakt voor gehandicapte kinderen en dat is soms lastig. Het wordt dus zoeken naar een nieuwe, eigen ruimte, speciaal ingericht voor gehandicapte kinderen.

De bisschop, monseigneur Verriet, schenkt dan de stichting een stuk grond aan de voet van de kerk van Santa Maria. Op dat terrein stond niets, alleen de overblijfselen van een put die men begonnen was te slaan maar wat niet gelukt was. En er was een verlaten koenoekoehuisje dat in de buurt het moordenaarshuisje werd genoemd. Aan verschillende architecten werd toen gevraagd een ontwerp te maken voor een gebouw dat aan de eisen van een instituut voor lichamelijk gebrekkige kinderen zou voldoen, maar geen van de ontwerpen voldeed aan de eisen van het bestuur.

Gerrit Rietveld, een bekend Nederlands archtitect en vriend van Chris Engels doet op doorreis vanuit Mexico Curaçao aan en Engels vraagt hem een ontwerp te maken voor het instituut. Hij maakt een tekening, een vlotte schets, waarin hij rekening houdt met talrijke factoren, waaar onder de prijs. Die eerste tekening hangt nog steeds in het kantoor van de directeur van het Verriet Instituut, dokter Janssen. Het bestuur besluit met Rietveld in zee te gaan. Hij maakte de ontwerpen en die werden tot uitvoering gebracht in samenwerking met een Curaçaos architect, de heer Nolte.

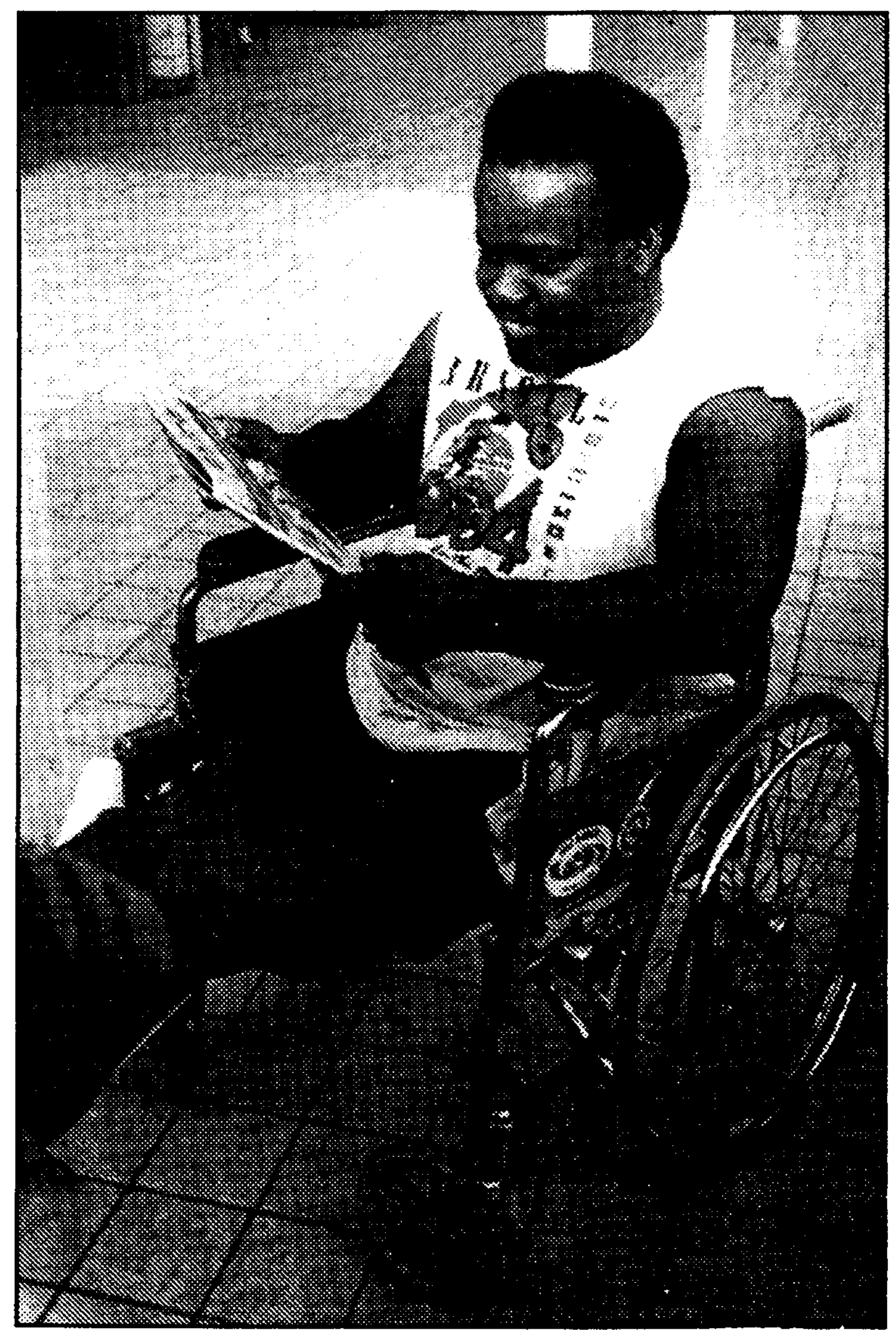
GEBOUW

In 1952 werd het nieuwe gebouw betrokken. Het werd vernoemd naar de inmiddels overleden schenker van het terrein monseigneur P.I. Verriet O.P. En de Stichting voor lichaamsgebrekkige kinderen Maria, Moeder van Altijd durende Bijstand, werd eerst in de volksmond steeds meer tot Stichting Monseigneur Verriet Instituut en uiteindelijk veranderde ook het bestuur die naam maar officieel, zodat tegenwoordig niet alleen het instituut maar ook de Stichting die het instituut beheert de naam van die bisschop draagt.

Het nieuwe gebouw staat op een terrein van 33.000 vierkante meter. Het geraamte van het gebouw bestaat uit een staalconstructie die in Nederland werd vervaardigd. Het dak van planken is voorzien van drie lagen rubberoid en beschilderd met silverpaint. Het plafond werd gemaakt van Oosterhoutse rietplaten tegen dwarsbalkjes aangebracht. Die rietplaten zijn speciaal geperst en behandeld. Openbare Werken wilde in eerste instantie geen rieten dak. Zij waren bang dat er beesten in zouden komen, maar Rietveld verzekerde hen dat dat niet het geval zou zijn. Nu vijftig jaar later, blijkt duidelijk dat Rietveld gelijk heeft gehad...Toen ze laatst iets erbij wilden hebben van hetzelfde spul en wat als voorbeeld wilden opsturen naar Nederland, moest dat eraf gezaagd worden, zo hard was het.

VEEL VERANDERD

Ook voor de kinderen veranderde er veel. Mevrouw Kelly-

Puck, een van de inwoners van Mgr Verriet.

Hudson doet haar intrede als onderwijzeres. Oud lesmateriaal wordt verzameld van andere scholen. De kosten van het onderwijs komen voor rekening van de stichting, maar John Horris Sprockel krijgt het bij het gouvernement voor elkaar dat de school erkend wordt als leergang. Speciaal onderwijs bestond nog niet op Curaçao. Er komt ook meer hulp van buitenaf.

Mevrouw Van Delft, de echtgenote van de bekende schilder, komt helpen. Frater Dismas komt de kinderen liedjes leren. Amerikaanse dames organiseren een keer in de maand een gezellige middag. De fraters Canutus, Rigobert en Dismas proberen leesboeken voor de kinderen te krijgen en de plaatselijke journalisten brengen het werk in het instituut regelmatig onder de aandacht van hun lezers. Om geld bij elkaar te krijgen voor het nieuwe gebouw werd door een financieel comité een stenenactie en een rolstoelactie georganiseerd. Elk jaar organiseerde het Wit-Gele kruis voor haar Stichtingen wel een of meer van dergelijke acties. De stenenactie bij voorbeeld bestond uit geperforeerde kaarten, waarbij elk blokje een steen voorstelde. Die 'stenen' werden verkocht. Ook planten waren nodig om het kale terrein wat aantrekkelijker te maken. De gouvernementsplantentuin leverde de planten.

Eind 1952 woonden er 42 kinderen in het instituut, van alle eilanden, ook kinderen uit Suriname en een van een Frans en een van een Engels eiland. De kinderen werden regelmatig door medici onderzocht. Er worden ook kinderen doorgestuurd naar het blindeninstituut in Suriname en naar het doofstommeninstituut in St. Michielsgestel (Ned.). Ook gaan kinderen voor een operatie naar de St. Maartenskliniek in Nijmegen.

BISSCHOP

De geestelijke verzorging was de taak van de bisschop en de geestelijken die hij aanwees. Het was de bedoeling dat de kinderen naar de kerk van Santa Maria zouden gaan maar dat bleek voor de meeste kinderen onmogelijk. Daarom moest de kerk naar het instituut komen. Theo van Delft heeft toen een altaarkast gemaakt, die nog steeds in de hal van het instituut staat en als die kast openslaat, komt er een prachtig beschilderd altaar te voorschijn. Bij de feestelijke herdenking van het vijftigjarig bestaan heeft de bisschop, monseigneur Ellis, bij dit altaar de H.Mis opgedragen.

VERPLEGING

Maar om van een eerste hulp op maatschappelijk gebied naar een modern functionerende leefgemeenschap voor gehandicapte kinderen met een afdeling revalidatie voor kinderen en volwassenen te komen, dat zit niet alleen in het gebouw. Er is veel meer veranderd. De eerste directrice van het instituut was geen verpleegster en alle meisjes die er werkten deden wat nodig was. Dat betekent dat ze allemaal schoonmaakten, kookten, wasten en ook verzorgden en verpleegden. Ze waren allemaal intern. Als de kinderen 's nachts wakker werden moesten de meisjes eruit om bij voorbeeld de kinderen te verschonen.

In 1961 verlaat directrice Miek Speekenbrink het instituut. Dokter Carlos Winkel was toen kinderarts in het St. Elisabeth Hospitaal en orthopedisch chirurg, dokter Jules de Windt, bracht zijn Mgr Verriet-kinderen ook naar het Sehos. Het bestuur vroeg het hospitaal of daar niemand was die de taak van directrice kon overnemen. Zij vroegen zuster Mia Bremmers, het hoofd van de Kinderafdeling van het ziekenhuis. Die moest er eerst eens goed over na denken, want de toestanden in het instituut waren, vergeleken bij een ziekenhuis, erbarmelijk. Het was een vreselijk armoedige toestand, voor veel voorzieningen afhankelijk van liefdadigheid. En toen zij tenslotte het contract tekende, had zij nog het idee dat ze erin gelopen was, vertelde ze. "Je moet het zo zien. Ik kwam net uit het ziekenhuis en er deugde niets naar mijn mening. Na een jaar ben ik naar de voorzitter gestapt, de heer Van Haren, en ik heb gezegd dat als ik geen middelen kreeg om te reorganiseren, het niet meer ging. De kinderen hadden geen bedden. Ze sliepen op houten kribben en op canvas stretchers met een zeiltje. Er waren geen lakens, er was niets. Mijnheer Strooy van het bestuur ging van het standpunt uit: 'Och, thuis hebben ze het ook niet', maar ik kwam net uit het ziekenhuis en was het zo anders gewend." Maar het argument was dat er geen geld was en dat was er ook niet. Toen toog zuster Bremmers naar de stad en kreeg van El Numero Uno een rol katoen om zelf lakens van te naaien. Van monseigneur Holterman kregen ze de eerste vier ziekenhuisbedden. Die kostten toen 125 dollar per stuk. Veel geld! Later kreeg het instituut meer bedden, van de Shell, van de Britannic Club, van de American Women's Club en nog later hebben ze zelf bedden gekocht. Ook matrassen hebben ze gekregen.

PERSONEEL

Ook het personeelsbeleid veranderde. Het interne personeel werd naar huis gestuurd en men begon met het werk te verdelen. Er kwamen hulpverpleegsters, huishoudelijk personeel, meisjes voor de keuken en voor de wasserij. Er waren niet veel meisjes met een echt diploma kinderverzorging. Er waren meisjes met huishoudschool en meisjes met een INAS-diploma. De meisjes die het best geslaagd waren, kregen een witte jurk en konden de opleiding tot hulpverpleegster gaan volgen. De anderen kregen een blauwe jurk en werden huishoudelijk personeel. De opleiding tot hulpverpleegster heeft zuster Bremmers zelf gemaakt. Alles werd eerst doorgesproken met de vakbond. Slaagden ze voor het examen, dan kwamen ze in een hogere loonschaal. Ze mochten een keer doubleren. Slaagden ze niet, dan moesten ze weg. Ook de diensten werden veranderd. Er kwamen nachtdiensten en een rouleersysteem.

Clisia Mercelina begon haar loopbaan in het Verriet in 1956 en werkt er nog steeds. Toen ze begon was ze 17 jaar oud: "In die tijd, toen ik werk zocht, kwam je niet solliciteren zoals de meisjes van tegenwoordig. Je kwam met je vader en je moeder. Als je niet met je vader en je moeder kwam, werd je niet aangenomen." Alles was toen helemaal anders, vertelde ze. Iedereen was intern. We moesten ook wel intern, want we woonden ver weg, helemaal op Santa Martha. Maar het was heel gezellig om hier intern te wonen. Het was net één grote familie. Als je een keer op zondag vrij had, moest je eerst naar de H. Mis, anders mocht je niet weg. En als er een feest was, zoals Koninginnedag of Kerst of Pasen kreeg niemand vrij. De helft werkte van 7 tot 12 uur en de andere helft van 12 tot 6 uur. Zuster Miek was in die tijd directrice. Zij was heel streng. Als we naar een feestje gingen, moesten we voor 12 uur thuis zijn. Niet later! Kun je je indenken, we waren 18 jaar oud. Als we weg wilden, moesten we zeggen waar we heen gingen en er was controle. Was het op een club, belde ze naar die club. Vaak zeiden we dat het bij een tante van ons was." Na zuster Miek kwam zuster Bremmers: "Zij

Vervolg op pag. 8.

Onderwijs anders bekeken

= door Elisabeth Hollander =

Er mag gerust gesproken worden van een historisch moment. Leerlingen uit alle richtingen van het voortgezet onderwijs kregen de kans onbekommerd hun kritiek te spuien op het door hen genoten onderwijs. Het opmerkelijke hierbij was, dat dat gebeurde onder het goedkeurend oog van de gedeputeerde van Onderwijs, de verantwoordelijke beleidsambtenaar, de leider van de onderwijsvakbond en een vertegenwoordiger van de ouders. Helemaal ongebruikelijk was de volgende stap: uitzending op de televisie. De reacties liepen dan ook uiteen van 'prima!' tot 'ongehoord!'

De leerkrachten die zich de laatste vier jaar intensief met de onderwijsvernieuwing hebben beziggehouden zullen er weinig moeite mee hebben gehad. Zij confronteerden de volgende morgen de leerlingen met de geventileerde kritiek; plaatsten zichzelf onder die kritiek en zullen in de meeste gevallen die kritiek wel hebben kunnen doorstaan. Hun positie is dan alleen maar sterker geworden wanneer zij na een kwartiertje overgaan tot de orde van de dag. Heel anders ligt de zaak voor die leerkrachten die zich nog altijd vastklampen aan de totempalen en taboes van het depositaire onderwijssysteem. Ik zou ook zo gauw niet weten hoe je in zo'n geval een klas onder ogen moet komen, nadat er publiekelijk zoveel kritiek over leerkrachten is uitgestort.

Ons depositaire onderwijs is immers een klassiek voorbeeld van 'voor U, namens [illegible] zonder U'. Leer[illegible] hebben doorgaans [illegible] te brengen. Hen [illegible] aar. [illegible] erd. [illegible] nood- [illegible] de [illegible] in de in 1991 op Curaçao officieel op gang gebrachte onderwijsvernieuwing staat de leerling dan ook centraal. Het is echter wel zo dat het gedachtengoed, waarop deze vernieuwing steunt, geïmporteerd is en dus niet eigen is aan onze cultuur. De onderwijsvakbond signaleert dan ook terecht de discrepantie tussen de Nederlandse hulpverleners die enthousiast en zeer tevreden in het vliegtuig stappen terug naar Nederland en het onderwijsveld dat in steeds grotere verwarring achterblijft.

Europa heeft immers vijftig jaar geleden al leergeld betaald met het, toen ook daar populaire, depositaire onderwijssysteem. Na de Holocaust, die 6.000.000 mensen het leven kostte, kon men niet om de vraag heen: 'Hoe heeft dit kunnen gebeuren?' Het antwoord was een klap in het gezicht van alle wereldlijke en kerkelijke leiders toen ter verklaring of ter verdediging alom werd aangevoerd: - We hebben het niet geweten; - Befehl ist befehl! Ik 'eb alleen maar gedaan wat me opgedragen werd. Want waren dit niet de grondwaarden van de door hen zo bewonderde depositaire systemen: Aannemen op gezag en gehoorzaamheid. Hier was dus op grote schaal geoogst wat decennia lang was gezaaid. Maar tegen welk een prijs! Het roer moest om en de morele herbewapening werd serieus ter hand genomen. Waarden als zelf nadenken, kritische vragen stellen en verbanden leggen kwamen hoog in het vaandel te staan. Dit hele proces is echter aan ons eiland voorbij gegaan. De roep om morele herbewapening is op Curaçao pas iets van de laatste jaren. De nieuwe waarden zijn hier nog lang niet uitgekristalliseerd en worden zeker nog niet maatschappelijk gedragen. Het mag dan ook geen verbazing wekken, dat er geen consensus bestaat over de onderwijsvernieuwing òf over leerlingen die publiekelijk kritiek uiten op hun leerkrachten.

Dit neemt echter niet weg, dat het werken aan de onderwijsvernieuwing in de klas, op micro-niveau dus, heel plezierig, heel inspirerend en vooral ook erg dankbaar werk is. Want geloof me, er is echt niets mis met onze Curaçaose jongeren. Ze hebben alleen al jaren niet gekregen wat ze nodig hadden. Je zou het kunnen vergelijken met planten die allang geen water en geen speciaal plantenvoedsel hebben gehad. Een lauw waterbadje en wat speciale bemesting doen dan wonderen. Een voorbeeld uit de praktijk ter verduidelijking. Al jaren wordt er op alle studiedagen geklaagd over de concentratie van de leerlingen. De moderne jeugd kan zich niet langer dan vijf minuten concentreren is de klacht. En wij gaan terug naar de klas en zeggen tegen de leerlingen: "Jullie moeten je beter concentreren, hoor je me?" Natuurlijk horen die leerlingen ons wel, maar wat moeten ze ermee. Deze jonge mensen zijn opgegroeid in het electronische tijdperk. De radio, de walkman, de c.d., nintendo, televisie of video begeleiden hen elk uur van de dag, zeven dagen per week, driehonderdvijfenzestig dagen per jaar. Onze leerlingen zijn getraind om

Veulentje

contacten te leggen buiten zichzelf. Ze begrijpen meer van de kracht in een batterij van hun walkman, dan van de krachten in zichzelf. Dus toog ik met mijn klas naar een gym om er onder deskundige leiding achter te komen wat concentratie nu eigenlijk is. Allereerst je bewust worden van de krachten in jezelf; daarna het richten van al deze energie op één punt en tenslotte proberen dat vast te houden. En daar lagen we dan met z'n allen op de grond en richtten onze energie achtereenvolgens op het puntje van onze neus, op de pink van onze linkerhand en op de hiel van ons rechterbeen.

Onze ogen gingen vanzelf dicht, want dit was iets wat ieder van ons persoonlijk aanging. Ieder werd volkomen teruggeworpen op zichzelf. En dit bleek niet beangstigend. Integendeel, je voelde jezelf master of the game. En we trainden onszelf om die energie vast te houden. Tien tellen, twintig tellen, honderd tellen... De telefoon ging in het kantoortje ernaast en de trainer werd weggeroepen. Maar wij hielden het vol. Een mevrouw van middelbare leeftijd en twintig tieners, jongens en meisjes door elkaar op de grond in die gym, in opperste concentratie in die typische diepe stilte die nooit opgelegd kan worden maar alleen van binnen uit kan ontstaan. Een ervaring om nooit te vergeten en dat doen we dan ook niet.

Terug in de klas kan ik nu terugvallen op deze gedeelde ervaring, waarbij 'no kibra bo konsentrashon' wezenlijk een andere aansporing is geworden dan 'sera bo boka'. Want concentratie, dat weten de leerlingen nu, is een beroep doen op de krachten in jezelf. Die bijsturen en richten op één punt. En dat geldt voor alle leerlingen bij alle vakken. Of je nu bezig bent met het oplossen van een wiskundesom, het schrijven van een brief of het aanbrengen van een professionele make-up. Jij bent de *master of the game*. Vergelijk dit nieuwe systeem nu eens met het oude: Honderd keer opschrijven 'Ik moet mijn mond houden'.

Kook mee met May

Gestoofde kalfslever

Deze week een recept voor de liefhebbers van kalfslever.
Voor 2 personen heeft U nodig:
2 eetlepels maïs olie
2 eetlepels ongezouten roomboter
350 à 400 gram kalfslever in stukjes gesneden
2 uien (medium) klein gesneden
4 tenen knoflook klein gesneden
1 Madame Janet (of een gedeelte ervan, naar smaak) klein gesneden
vers gemalen zwarte peper
zout
2 theelepels meel
1 komkommer, geschild, pitten verwijderd, in reepjes gesneden.

Verhit de olie en de boter. Sauteer de uien met de knoflook en de Madame Janet ±3 min. Voeg de lever toe, 3 min sauteren. Voeg zout, peper toe. Het meel er over strooien. Als het geheel te dik wordt, een klein beetje water toevoegen. Lever ±3 min. laten pruttelen. Komkommer toevoegen, nog even pruttelen (oppassen dat de lever niet taai wordt). Serveren met rijst of macaroni. Eet smakelijk

MAY

Dieet & Voeding

Olivia Wong Loi Sing

Een combinatie van medische en voedingstherapie is onmisbaar voor een goede behandeling van een diabeet. Doordat voeding een belangrijke rol speelt in een succesvolle diabetesbehandeling is het aan te raden dat elke diabetes patiënt zeker één keer professionele voedingsbegeleiding krijgt.

De voedings- en dieetbegeleiding is van belang om het diabetesdieet op langere termijn vol te houden en om de patiënt te stimuleren om door te gaan.

Er is een aantal belangrijke doelen waarnaar een diabeet moet streven om het diabetesdieet succesvol te maken.

Het belangrijkste doel waarnaar een diabeet moet streven, is een verandering aanbrengen in zijn voedingsgewoonten bij het hebben van niet goede eetgewoonten. Probeer elke dag een regelmaat te hebben in het dagelijkse eten zowel in de hoeveelheden en in de tijd. Voor dikke diabeten is het erg belangrijk om naast het diabetesdieet te beginnen met sporten/bewegen wat het afvallen bevordert. Het langer volhouden van het dieet wordt hierdoor ook gestimuleerd.

Hiernaast zijn er nog andere belangrijke streefpunten, zoals goede bloedsuikers verkrijgen en ze ook mooi in stand houden. Dit kan door het diabetesdieet goed af te stemmen op de patiënt en ook aan zijn eigen leeftijd. En ander doel waarnaar een diabeet zeker moet streven is naar goede vet- en cholesterolgehalten in het bloed.

Doordat diabeten een verhoogde kans op allerlei hart- en vaatziekten hebben, moeten zij goed letten op de hoeveelheid vet die zij gebruiken in hun dieet en ook op het soort vet.

Ondanks het diabeet-zijn moet een diabeet ook nog gezond blijven en zich blijven ontwikkelen en ook een redelijk goed gewicht blijven behouden. Dit gewicht hoeft niet overeen te komen met de modetrend (wat vaak superslank is) maar het gaat hier om een gewicht dat de patiënt gemakkelijk kan verkrijgen en ook gemakkelijk kan behouden.

Voor kinderen is het belangrijk om normaal door te blijven groeien en zich verder te blijven ontwikkelen. Het is van belang om specifieke complicaties te voorkomen, zoals problemen in relatie tot sporten, hypoglycamie, complicaties met nieren, hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten.

TYPE I

Type I diabeten zijn diabeten die afhankelijk zijn van insuline en gebruiken elke dag insuline om de bloedsuikers binnen de perken te houden. Weten hoe het voedingspatroon van een diabeet is, is van groot belang. Wat en hoeveel de patiënt gemiddeld per dag eet, is van belang. Aan de hand van de leefwijze en het voedingspatroon wordt het individueel dieet opgesteld door de diëtiste in combinatie met de insuline.

De voeding afstemmen op het sportpatroon van de patiënt is ook een van de punten waar aandacht aan moet worden geschonken. De bedoeling is dat de diabeet zes keer per dag moet eten om de bloedsuikers op peil te houden en om een hypo (laag bloedsuikergehalte) te voorkomen wat zeer gevaarlijk is.

Het gaat er om dat er drie grote maaltijden moeten worden gegeten en drie kleine tussenmaaltijden. Bij de tussenmaaltijden gaat het meestal om een vrucht of een pakje *crackerbran* of iets dergelijks dat eenzelfde hoeveelheid koolhydraten heeft. Vaak is het voor iemand die nooit gewend was met een bepaalde regelmaat te eten hierdoor een hele verandering in zijn voedingspatroon. Regelmatig en op tijd eten is onmisbaar voor een diabeet wat in het begin best wel wennen is.

Sommige diabetespatiënten hebben wat meer vrijheid wanneer zij het insulinepompje gebruiken. Met het insulinepompje kan de diabeet zelf regelen hoeveel insuline hij spuit aan de hand van zijn eetpatroon.

TYPE II

Type II diabeet zijn diabeten die geen insuline hoeven te spuiten. Type II diabeten gebruiken tabletten in combinatie met een diabetesdieet om de bloedsuiker op peil te houden of zij gebruiken geen tabletten en hebben alleen maar een dieet. Over het algemeen zijn deze type II diabeten te zwaar en moeten zij afvallen om hun bloedsuikers te verlagen.

Afvallen en energiebeperkte diëten geven meestal op lange termijn goede bloedsuikers, maar ook lagere cholesterolgehalten en daardoor ook minder risico's op hart- en vaatziekten. Het is niet de bedoeling om diëten te volgen die super laag zijn in calorieën.

Ten eerste houdt de patiënt dit niet lang vol en vervalt weer heel snel in zijn oude slechte eetgewoonten en ten tweede is het niet verantwoord om over een lange periode een streng dieet te volgen vanwege tekorten aan bepaalde voedingsstoffen. Een belangrijk streefpunt is weinig vet gebruiken en zo min mogelijk verzadigde vetten. Een goede en regelatige spreiding van de maaltijden over de gehele dag heeft zeker de voorkeur boven onregelmatig eten.

Het gaat hierbij ook om die grote maaltijden en drie kleine tussenmaaltijden. En natuurlijk is de suiker uit de suikerpot, de gewone frisdranken die suiker bevatten, snoep en chocola niet meer gebruiken. Wat natuurlijk ook geldt voor de type I diabeet.

Vaak hebben regelmatig sporten (hetzij zwemmen of lopen of fietsen of een andere soort sport) en verandering van leef- en eetgewoonten, niet alleen een positief effect op het gewicht, maar ook op de bloedsuikers. Wanneer door goede eetgewoonte en regelmatig sporten de bloedsuikers toch niet dalen, dan zou men moeten overstappen op het gebruik van tabletten of insuline.

VETTEN

Volgens de Amerikaanse aanbevelingshoeveelheden mogen diabetes-patiënten met een redelijk goed gewicht, met een normaal cholesterolgehalte en met een normaal triglyceridengehalte per dag dertig procent aan vet in hun voeding hebben, waarvan maximaal maar tien procent van verzadigd vet afkomstig mag zijn.

Voor gezonde mensen liggen de aanbevelingshoeveelheden voor het vet op 35 procent per dag. Onverzadigde vetten zijn de beste vetten in de voeding voor een diabeet. De onverzadigde vetten, zoals linolzuur, komen onder andere voor in vis. Voor diabeten is het beter om vaker vis te gebruiken bij hun warme maaltijd.

Voor te zware diabeten is suiker uit den boze. Suiker laat niet alleen de bloedsuikers snel stijgen, maar geeft ook nog veel kale calorieën die het lichaam niet kan gebruiken en wordt omgezet in vet en opgeslagen in het lichaam als vet.

ALCOHOL

Gematigd gebruik van alcohol heeft geen invloed op de bloedsuikers bij goed geregelde diabeten. Diabeten die insuline gebruiken, kunnen in hun dagelijkse dieet normaal maximaal twee alcoholische drankjes per dag gebruiken. Eén alcoholische drank komt overeen met een biertje of 150 ml. wijn of 45 ml. whiskey of jenever.

Diabeten die vroeger veel te veel alcohol hebben gebruikt en ook zwangere vrouwen kunnen de alcohol beter laten staan. Te zware diabeten kunnen het alcoholgebruik beter laten staan. Insuline afhankelijke diabeten moeten bij alcoholgebruik iets erbij eten om een hypo te voorkomen.

Ik zeg altijd dat het diabetesdieet eigenlijk geen echt dieet is, maar een gezondere manier van omgaan met eten.

Impressies

Irene Brookman

Hagedis

Het geschuifel en geritsel achter het scherm laat de vrouw die tegenover me zit verschrikt opspringen. "Wat is dat? Een muis?" Ik kijk over het bureau, achter het scherm en zie een hagedis verwoede [illegible] uit de kamer [illegible] ontsnappen. Hoe die hier binnen is gekomen is me niet duidelijk. Waarschijnlijk is hij door de voordeur binnengekomen, heeft een reis door het gebouw gemaakt voor hij ten slotte in mijn kamer in de val liep. Hij kan er niet uit. "Het is een hagedis" vertel ik de vrouw, die geschrokken een hand voor haar mond doet en een kreet slaakt. "Bah, wat vies", zegt ze "ik ben bang voor hagedissen". Waarom ze er bang voor is kan ze me niet vertellen. Met moeite lukt het me een glimlach onderdrukken. Mij doen ze niet veel. Ze scharrelen vaak door m'n kamer. Je zou misschien denken dat in een gebouw als waar wij in werken geen dieren voorkomen, maar niets is minder waar.

Ons gebouw herbergt een heleboel dieren. Van witte mieren hebben we de meeste last. Die vreten langzaam maar zeker het houtwerk om ons heen op. Plinten, raamkozijnen, deuren, deurlijsten worden uitgehold en zie je uit elkaar vallen. Omdat het onderhoud geen gelijke tred houdt met de vernieling en de reparatie en het schilderwerk niet met de hernieuwde aantasting, zal het houtwerk blijven verloederen en dus zal er altijd wat te repareren blijven.

Ik heb nooit geweten dat het graaf- en knaagwerk van witte mieren een soort korrels oplevert, die grote gelijkenis vertonen met gistkorrels. Muisjes zien we ook nogal eens. Schattig om te zien, maar venijnig door hun knaagwerk. Wat we ook proberen om ze kwijt te raken, met een grote hardnekkigheid komen ze steeds weer terug. Waarschijnlijk komen ze binnen door kleine openingen, waar de witte mieren van weer voor gezorgd hebben. Met rattegif, muizelijm en muizevallen proberen we ons van hen te ontdoen. De laatste zijn het meest humaan en het meest effectief. Een snelle zekere dood. Korrels vind ik eigenlijk gemeen omdat het toch vrij lang duurt voordat ze er aan bezwijken en lijm vind ik ronduit sadistisch, omdat de muizen wel vast plakken maar niet dood gaan. Het duurt een paar dagen voor ze uiteindelijk de hongerdood sterven. Met ether hebben we een aantal die zo vast geplakt zaten wat sneller uit hun lijden verlost.

Ratten vind ik veel smeriger. Die zijn er niet zó vaak, maar soms gaat er één dood tussen het plafond en het dak van mijn kamer. Geleidelijk vult de ruimte zich met een weeïge lijkenlucht en dan weet je dat het weer zover is. Na een paar dagen zitten er overal op de muren, de ramen, het plafond en het scherm vóór me van die grote onbeweeglijke vliegen, die me vanuit hun bolle koppen met uitdrukkingsloze ogen zitten aan te staren. Daar krijg ik de rillingen vvan. Dat vind ik nou luguber en veel erger dan een vieze wond. Toen het laatst weer eens een keer zover was hebben we de kamer uitgerookt met baygon, waarna minstens een half uur lang alle ramen en deuren open moesten om die vieze lucht er weer uit te krijgen. Ik krijg het er zelf benauwd van. Dichloorvos, de naam alleen al klinkt giftig. De dag erna was het bureau bezaaid met bleke dode larfjes.

Gelukkig gebeurt dit niet zó vaak, maar onsmakelijk is het wel. Kakkerlakken hebben we natuurlijk ook. Misschien worden die wel aangetrokken door het afval dat de nachtelijke bezoekers op ons achterterras achterlaten. Elke morgen weer treffen we daar een baal vuilnis aan. U ziet het, we krijgen heel wat dierlijke bezoekers. Geiten weten zich nogal eens toegang tot het erf te verschaffen, al zijn ze nog nooit binnen in het gebouw geweest. Eenmaal troffen we bij aankomst 's morgens een geit met een pasgeboren jong aan die zich in een hoekje bij de voordeur hadden genesteld. Het jong sleepte de navelstreng nog met zich mee. Het was een heel lief gezicht, maar we kunnen toch echt geen geiten in de ofisina gebruiken, alleen al niet door de penetrante geur die ze mee dragen.

De hagedis worstelt nog steeds om een uitgang uit de kamer te vinden. De vrouw kijkt schichtig over haar schouder en is opgelucht als ze de kamer kan verlaten. Als ze weg is doe ik de buitendeur open en met een bezem jaag ik het beest naar buiten. De volgende patiënt kan binnen komen.

John Irving schrijver tussen uitersten van India

'Het gevoel ergens thuis te horen'

DE AMERIKAANSE schrijver John Irving werd in 1978 beroemd met 'De wereld volgens Garp'. Daarna volgden nog ettelijke vuistdikke romans. Van zijn nieuwe boek 'Een zoon van het circus' zijn in Nederland in enkele weken tijd al 35.000 exemplaren verkocht. Het boek speelt zich af in India. In de romans van Irving keren dikwijls dezelfde elementen terug: geweld, lust, (trans)seksualiteit en, in de marge, Wenen, waar Irving als student gewoond heeft. Irving: "Duistere plekken zijn interessant."

Zijn driejarig zoontje sjouwt met schaakstukken door de hotelkamer. Irvings jonge Canadese vrouw probeert het kind vruchteloos de principes van het schaakspel bij te brengen. Irving is resoluter. Hij stopt de jongenn een lappenpoppetje in de hand. "Probeer het zo maar eens", schatert hij, "gewoon over het bord bewegen."

John Irving is in Amsterdam om 'Een zoon van het circus' van commentaar te voorzien. Irving is klein, maar imposant. Zijn grijzende haren wapperen op een granieten hoofd, dat rust op een gespierd lijf, waaraan de ex-worstelaar te herkennen is. Zijn bruine ogen kijken je voortdurend doordringend aan. Opvallend aan het nieuwe boek is dat het zich in India afspeelt, een verse omgeving voor Irvings vertelkunst.

U heeft voor het boek research gedaan in India. Bent u onder de indruk geraakt van de complexiteit van het land?

"Onder de indruk? Overdonderd, zul je bedoelen. Ik ben er met een boodschappenlijstje naar toe gereisd. Ik wilde in heel korte tijd allerlei dingen zien. Van de rosse buurt van Bombay naar het circus, van het politiebureau naar het kinderziekenhuis. Snel die sfeer opsnuiven, heen en weer geslingerd worden tussen de uitersten van India, net zoals ik de missionaris in het boek, Martin Mills, dat laat meemaken, kort nadat hij aankomt in India."

"Dat heb ik geweten. India snijdt je de adem af. Het is alsof je op een weg rijdt en links en rechts ingehaald wordt. En opeens blijken er ook lui midden op straat te rijden. Kris kras door elkaar, de Landrover wint van een autootje, van de kameel en de ezel, maar verliest het van de vrachtwagen. Dat is mijn beeld van India geworden. Ik heb over India niet veel hoeven verzinnen. *Irving-tricks* heb je daar niet nodig. Alleen maar opschrijven wat je ziet, meer niet. Van wat ik schrijf over het circus bij voorbeeld is niets verzonnen. Vechtende clowns, olifanten die cricket spelen: gewoon uit de realiteit geplukt."

Zoals altijd heeft John Irving veel werk gemaakt van zijn belangrijkste personage, Dr Daroewalla. Deze arts woont en werkt in Canada, bezoekt geregeld zijn geboorteland India en komt in Bombay in aanraking met een transseksuele seriemoordenaar. "Dr Daroewalla is tot leven gekomen in Canada. Ik liep door Toronto en toen zag ik hem: een man die me een buitenlander leek. Donkere huid, eenzaam wandelend op het trottoir, terwijl het sneeuwde. Toen kwam de gedachte bij me boven: hij is de verpersoonlijking van het gevoel ergens vreemd te zijn. Het is een gevoel dat in zo'n man blijft doorzeuren. Dat beeld hield me bezig. Daar moest ik iets mee doen."

Dr Daroewalla lijkt de personificatie van de man van de toekomst, waarvan we al een heleboel voortekenen zien. Ontheemden, mensen zonder vaste thuisbasis. Heeft u hem zo bedoeld?

"Ja. In de volgende eeuw zullen er veel mensen zoals Dr Daroewalla rondlopen. Niet eens ontheemden. Ik denk juist aan goed opgeleide mensen, die zich uitstekend in de maatschappij kunnen bewegen. In de 21ste eeuw worden zulke mensen in de ene plaats geboren, volgen ze opleidingen in een ander land of continent en eindigen ze in een volstrekt andere omgeving, op hun vierde of vijfde stek. Daar hoort een bepaald gevoel bij. Dislocatie. Ik ben geboren in New Hampshire, maar als ik daar weer eens ben, heb ik niet het gevoel dat ik thuis kom.

In mijn leven heb ik in wel twintig verschillende plaatsen gewoond. En nergens heb ik me echt deel van de lokale gemeenschap gevoeld. Ik woonde in Wenen, maar daar was ik slechts student, geen Wener. Ik ging naar New York, maar alleen maar omdat New York me een geschikte stad leek om mijn echtscheiding te verwerken. Ik woonde in Long Island, maar alleen omdat Long Island een aardige omgeving voor de kinderen was. Nu woon ik ergens achteraf in Vermont. En soms in Toronto, omdat mijn vrouw Canadese is. En overal voel ik me nieuwkomer. De meeste schrijvers, kunstenaars en intellectuelen hebben zo'n gevoel, denk ik. De gebondenheid aan een geboorteplaats is aan het verdwijnen en zal steeds meer op de achtergrond raken."

"Dat gevoel heb ik in Dr Daroewalla willen leggen. Omdat hij in een roman moest passen, heb ik hem sterk overdreven. Ik heb hem een gekleurde huid gegeven om dat gevoel te versterken. Bovendien heb ik hem zo in de tijd en op lokaties geplaatst, dat hij zich nergens thuis kan voelen. Hij verlaat India net voor de onafhankelijkheid, hij studeert in Wenen terwijl Oostenrijk bezet is door de geallieerden. Hij trouwt een Europese en gaat naar Canada en dan weer naar India. Hij heeft nooit een echt land van zichzelf. Hij is in India net zo'n vreemdeling als ik toen ik in India research deed."

ONGEWOON

De personages in romans van John Irving zijn niet alledaags. Irving is een fantasievol architect van romanfiguren, die naar het bizarre neigen. In 'Een zoon van het circus' stappen zulke figuren ook rond: een transseksuele moordenaar, een blonde vamp die in het openbaar haar borsten ontbloot, een vechtende circusdwerg, travestieten, een zure mannenhaatster.

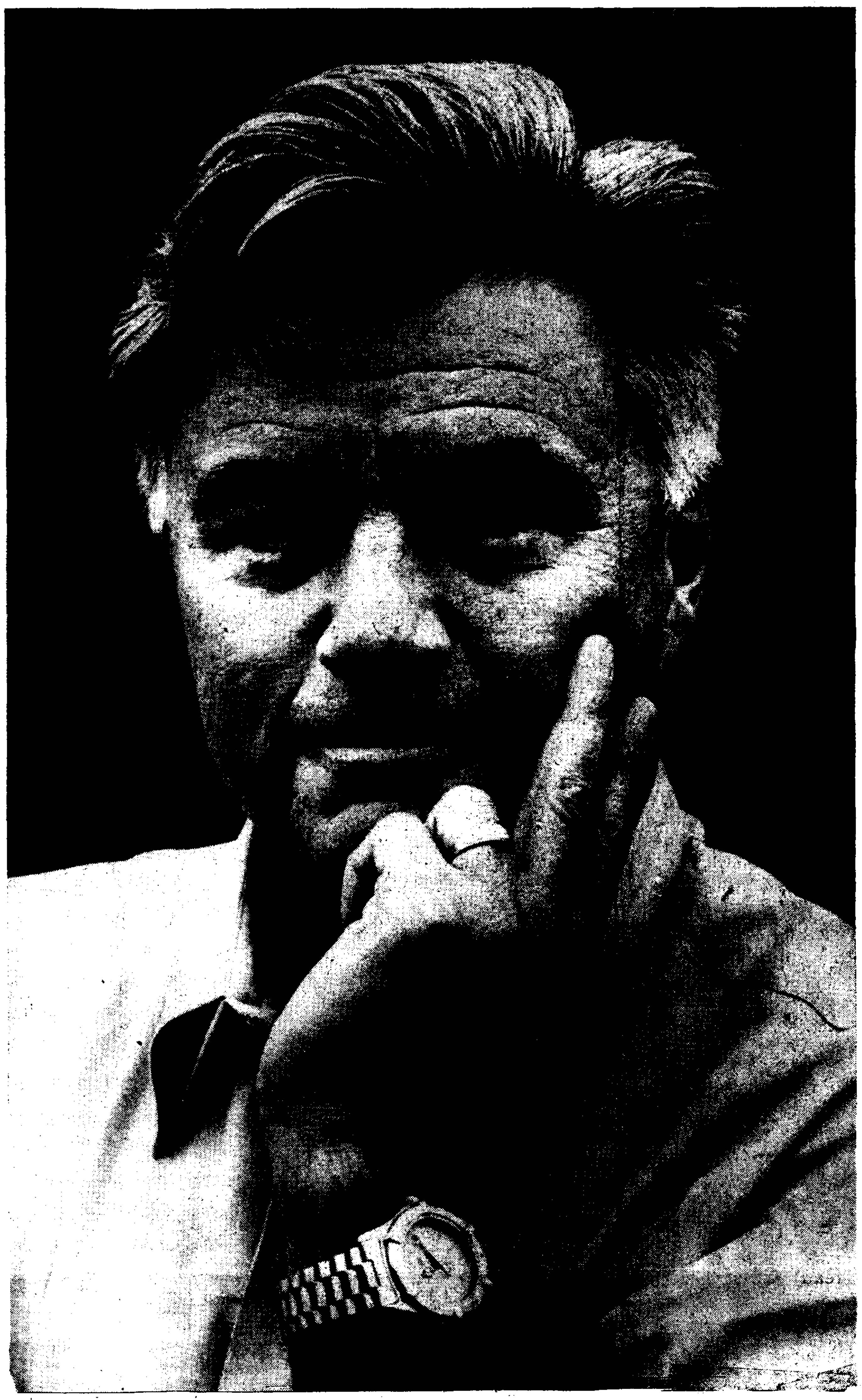
Wat vindt u ervan dat lezers uw boeken dikwijls als bizar ervaren. Heeft u uw personages zo bedoeld?

Nadenkend, voorzichtig formulerend: "Ik heb er geen bezwaar tegen als men bepaalde figuren als bizar typeert. Zo'n Raheel in dit boek, de transseksuele moordenaar, is natuurlijk bizar, abnormaal. Maar anderen zijn dat juist niet. Dr Daroewalla is als belangrijkste personage absoluut niet ongewoon. Hij is een gewone man, iemand die iedereen zich kan voorstellen. De figuren die mijn boeken dragen, zijn nooit bizar. Ook de tweeling in dit boek, inspecteur Dhar en Martin Mills, is niet uitzonderlijk. Het feit dat ze al heel jong van elkaar gescheiden zijn en de omstandigheden waarin ze leven, maken ze wel buitengewoon.

Mijn boeken bizar noemen, is in wezen zeggen dat ze niet realistisch zijn. Dat bestrijd ik. Ik geloof niet dat er in mijn boeken iets voorkomt dat zo bizar is als bepaalde figuren of gebeurtenissen in het echte leven."

"Wat je ook hoort is: die boeken van Irving zijn zo gewelddadig. Daar heb ik hetzelfde commentaar op. Zijn mijn boeken gewelddadiger dan de hedendaagse maatschappij? Nee toch? Wie zegt dat er veel geweld in voorkomt, heeft gelijk, dat kan ik moeilijk bestrijden. Maar te veel? Geloof ik niets van."

Zijn boeken zijn bouwwerken. Irving is typisch een auteur die voldoet aan het romanprincipe van W.F. Hermans, dat voorschrijft dat er in een boek geen mus dood van het dak mag vallen, zonder dat dit een reden heeft. In 'Een zoon van het circus' is een kraai-variant op Hermans' stelregel te vinden. Aan het begin van het boek laat Irving een kraai op de plafondventilator landen. Honderden bladzijden later blijkt pas wat die kraai daar deed.

JOHN IRVING

Uw romans zijn lang en het aantal verwikkelingen, verhaallijnen en personages is groot. Is het een krachttoer om het verhaal in de hand te houden, terwijl u het aan het schrijven bent?

"Ja, dat is zo. Schrijven is hard werken. Maar dat is tegelijk een van de redenen waarom ik nog schrijf. Als ik een skiër was, zou ik de diepste afdalingen en de moeilijkste stukken opzoeken. Als schrijver heb ik ook zo'n houding gekozen. Problemen opzoeken, daar gaat het om. Een verhaallijn oppikken en afkappen, dan een ander verhaaltje beginnen en stilleggen, een personage binnen loodsen en hem weer afvoeren. En zo doorschrijven, totdat alles samenkomt, 200, 300 of 500 bladzijden verder. Al schrijvende moet ik in de gaten houden wat ik de lezer al verteld heb en wat ik nog voor hem verzwegen heb. Wie hij wel kent en wie niet, wanneer iemand terugkomt in het verhaal en wanneer hij weg gaat. Schrijven is één grote manipulatie van de lezer. Dat geeft mij een kick. En dat is ook de kick die een lezer in mijn boeken vindt, hoop ik. Als hij tenminste geduldig is. Ik ken genoeg schrijvers en lezers die gruwen van mijn manier van schrijven. Prima, ik pas me niet aan."

Lust en seksualiteit zijn ingrediënten in uw boeken. U gebruikt ze alsof u wil zeggen dat lust de drijfveer voor alles is, dat lust de wereld laat draaien.

"Ik weet niet of dat zo is. Of lust de drijvende factor achter alles is? Het lijdt geen twijfel dat lust en seks dingen laten gebeuren. Voor een verhalenverteller is lust een krachtig middel om verhalen een wending te geven. Er zijn meer van zulke middelen: de dood van een naast familielid, een ongeluk, geweld. Dat zijn allemaal voorvallen, die ook in de werkelijkheid iemands leven totaal kunnen veranderen, of althans het gewone levensgangetje kunnen onderbreken. Een romanschrijver kan daarmee uit de voeten. Ook met het tegendeel overigens: gebrek aan lust. Jenny Fields in 'De wereld volgens Garp' en personages in enkele andere boeken besluiten op een gegeven moment dat ze aan seks geen behoefte meer hebben. Lust, of beter de controle over lustgevoelens, blijft zo stof bieden voor verhalen."

EXTREEM

Meer dan eens voert John Irving transseksuelen ten tonele. 'Garp' bevat de transseksuele footballspeler Roberta Muldoon, in 'Een zoon van het circus' draven van geslacht veranderde mensen op.

"Transseksualiteit is een extreem iets", zegt de schrijver, "en dus interessant voor fictie. Je kunt met extremiteiten twee kanten op. Of een extremiteit staat voor heroïek of voor het slechtste van het slechtste. Onder de mensen die we het meest bewonderen, zijn genoeg extreme figuren te vinden. Gandhi was geliefd, omdat hij een extremist van het goede soort was, Hitler verguisd omdat hij het slechte vertegenwoordigde. Een van de meest extreme dingen die je in het leven kunt doen, is van geslacht veranderen. Dat kan ook goed of slecht uitpakken. Ik ken slechts enkele transseksuelen, maar ik weet dat het zo is. Enkelen van hen zijn de moedigste en succesvolste mensen die ik ken. Andere zijn volslagen *fucked up*. Volkomen *crazy*. Tja, van geslacht veranderen is een verschrikkelijke gok."

Irving beschrijft uitbundig de bordelen van Bombay. In beeld komt ook de criminele Hauptbahnhofbuurt van Frankfurt, die bekend staat als het gevaarlijkste stukje Duitsland. Irving lijkt gefascineerd door zulke *Twilight Zones* in grote steden.

"Natuurlijk. Zulke duistere plekken zijn zonder meer interessant, omdat dáár de dingen nou eenmaal gebeuren. Daar haal ik stof voor mijn boeken. Ik ken die buurt van Frankfurt uit eigen ervaring. Het bijzondere daarvan is dat je dat gebied als argeloos bezoeker bijna niet kunt mislopen. Als je niet oplet, wandel je rechtstreeks vanuit het Hauptbahnhof dat buurtje in. Juist dat gegeven gebruik ik in het boek. Nancy loopt rechtstreeks vanuit Amerika, vanaf het vliegveld en vanuit de trein, in de handen van de drugsdealer Dieter. De enige stad waar dat logischerwijs kon, was Frankfurt.

Amsterdam misschien ook, want als je vanuit het Centraal Station linksaf slaat, loop je ook zó de Wallen op. Ik ben op de Wallen geweest, natuurlijk, want ik ben altijd en overal nieuwsgierig. De Wallen vond ik niet gevaarlijk. Dat is een toeristische omgeving, niet zo'n angstaanjaged buurtje zoals in Frankfurt."

John Irving is een van de weinige Amerikaanse sterren die zich identificeert met de Democraten en daar voor uitkomt. Hij heeft zich groen en geel geërgerd aan twaalf jaar Republikeins bewind ('nietsnutterij') onder Bush en Reagan. In de bundel 'De Redding van Piggy Sneed' is het verhaal 'Mijn diner in het Witte Huis' opgenomen waarin hij verslag doet van een groot diner met Reagan.

Bent u inmiddels uitgenodigd door Bill Clinton of Al Gore of bent u intussen zo teleurgesteld in twee jaar Clinton dat u daar geen behoefte aan heeft?

"Twee keer ben ik uitgenodigd en twee keer was ik helaas verhinderd. Beide keren waren het grote banketten, geen dinertjes voor twee, jammer genoeg. Ik zou Clinton graag ontmoeten. Ik heb op hem gestemd en ik doe dat de volgende keer weer. Ook ik had gehoopt dat hij meer van de grond zou krijgen dan gerealiseerd is. Maar vergeet niet dat het momenteel puinruimen is voor Clinton. Twaalf jaar nietsnutterij werk je niet zo maar even weg. Clinton moet zich liberaler opstellen dan hij momenteel doet, denk ik. Maar in Amerika heerst tegenwoordig een slecht klimaat voor vrijzinnige denkers. Ik denk dat de mensen te weinig geduld hebben met Clinton. Hij moet absoluut doorgaan. De klok terugdraaien kan niet meer. Nog eens zoveel jaren Republikeinse wanvertoningen kan het land niet verdragen."

In hetzelfde verhaal voorspelde u dat Amerika ooit een 'volslagen ongeschikte kandidaat als Ross Perot' tot president zal kiezen. Zijn de kansen daarop gestegen, de afgelopen jaren?

Zachtjes, bijna mijmerend: "Oh yeah Ik ben bang van wel. De geschiedenis heeft aangetoond dat dit zeker mogelijk is. Na Reagan, die tweederangs acteur en beroerde gouverneur, is alles mogelijk. Ook figuren als Perot."

Het zou een boek van u kunnen zijn: De verkiezing van Ross Perot?

Bijtend: "Ik geloof niet dat politici interessant genoeg zijn als personage voor een roman. Te oppervlakkig. Allemaal."

Het pleit niet voor de Amerikanen dat ze mogelijk zo iemand in de mooiste stoel vàn het land helpen...

"Lach maar niet te snel! Alsof de rest van de wereld in zulke goede handen is. Toevallig ben ik zo kritisch op mijn eigen land, omdat ik dat het beste ken. Die vervlakking in Amerika is ook bedreigend voor jullie, Europeanen, vergeet dat niet. Conservatieve Amerikanen schermden vroeger met de wapens, nu trekken ze hun zakrekenmachines. Rechts Amerika voelt er niets meer voor om nog langer geld te besteden aan militaire interventies overal in de wereld om lokale conflicten te bezweren. Weet je wat er momenteel in die kringen gezegd wordt? *'Laat ze elkaar maar afmaken, daar in Bosnië'.* Als ik Europeaan was, zou ik me daar zorgen over maken. Want Europa, de Navo en de VN hebben bewezen dat ze die conflicten zonder Amerika niet aankunnen."

Rudy Pizziolo

vervolg van pag. 1

het Sonesta Hotel inneemt is Pizziolo niet bekend omdat hij niet op de hoogte is van de gegevens over het eerste exploitatie-jaar 1993. De doelgroep is niet echt anders geworden. Casino's zijn groter geworden. Wat je wel hoort is dat de lokale bezoekers op Curaçao overheersen. Pizziolo heeft daar een ietwat afwijkende mening over. Het is afhankelijk van het uur van de dag. Overdag zie je hier inderdaad veel lokale mensen, maar 's avonds niet, dan zitten er meestal buitenlandse gasten in de zaal. Dat is logisch. Ik zie een toerist overdag niet zo gauw achter die gokautomaten zitten, die zoekt de zon en de vrije natuur op, terwijl onze lokalen 's avonds meestal in huiselijke sfeer vertoeven."

LOKALEN

En toch hoor je vaak dat het casino niet voor lokalen is?

Daarin is ondertussen veel veranderd, vindt de casinobaas. "Het gokken is wereldwijd verspreid, het casinowezen is een wereldbegrip geworden en deze ontwikkeling is niet meer te stoppen. Je ziet overal dat landen de gokwetgeving doorvoeren, weliswaar schoorvoetend. Ze maken het spel legaal omdat de mensen het toch clandestien doen als er een verbod is. In Nederland, Duitsland en de VS, overal is er sprake van uitbreiding, zelfs in de Indianenreservaten in de VS groeit het gokspel. De riverboats casino's, op de Mississippi gemeerde boten, op cruiseschepen. Noem me een cruiseschip dat geen casino aan boord heeft."

Heeft men er al aan gedacht om de casino-wetten te versoepelen?

"Politici kunnen die vraag niet beantwoorden. Het werd nooit echt bespreekbaar gesteld. Men moet eerst kijken wat de bevolking ervan denkt. In Miami heeft men drie keer een referendum gehouden waarop de bevolking negatief reageerde. Maar aan de andere kant kwamen er meer *gambling-plays* bij in andere Amerikaanse staten. Casino hoort er bij, niet alleen om de arbeidsplaatsen maar om de *gaming tax*, de belasting die ze aan de overheid betalen. Een van onze casino's betaalde in december vorig jaar 85 duizend gulden aan speelvergunningsrecht, dat is 3 1/2%. En daar hoor je haast nooit iets over. Ik vind het erg hoog en de casino-bazen moeten de krachten bundelen om hiertegen iets te doen. De verhoging naar 5% die door de eilandsraad is goedgekeurd is nog niet uitgevoerd. Ze had per 1 januari 1993 in werking moeten treden. Deze verhoging is voorlopig aangehouden omdat de casino-eigenaren deze last niet kunnen dragen. Het is ook niet realistisch. Zelfs Aruba dat een *booming* in de toeristen-industrie kent, betaalt 2 1/2% en Curaçao dat een wankelend toerisme heeft zou het dubbele moeten betalen. Die verhoging naar 5% hangt wél als een zwaard van Damocles boven ons hoofd..."

Verkleden met papier

EEN CARNAVALSKOSTUUM, dat je maar een keer hoeft te dragen, kun je [illegible] van karton, papier of crêpe-papier maken. [illegible] papier niet zo lang heel blijft, moet je er wel goed voor zorgen, [illegible] ellebogen [illegible]. Dat zijn de bewegende delen, waar het papier dus het eerst scheurt. Om deze reden verkleed je eigenlijk alleen hoofd en romp. Voor broeken gebruik je dan [illegible] broeken of je maakt [illegible] van crêpepapieren [illegible].

[illegible] als voorbeeld [illegible] nemen. Kam [illegible] het haar [illegible] achteren en [illegible] een knotje. Als [illegible] hebt, plak je het [illegible]. Of misschien [illegible] gebruikt je moeder [illegible].

Van crêpepapier maak je een [illegible] achter op je hoofd. Je hebt vast nog [illegible] loos [illegible] of een maillot. Rimpel nu twee lagen crêpepapier vast aan een ceintuur of band en je ballerina is klaar. Ik [illegible] een stuk [illegible] het papieren rokje aan te doen. Je weet maar nooit.

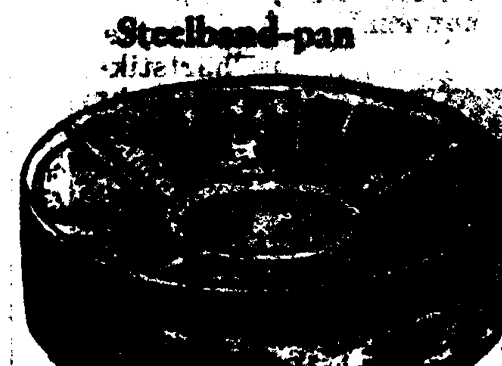
Steelpanband-lied

DE ECHTE steelband-pan wordt [illegible] de bovenkant van een olievat gemaakt. Er wordt een speciaal patroon van deuken in gehamerd. Elke deuk geeft een ander geluid, als je erop slaat. Het [illegible] lied hieronder is van Pete Simon uit Trinidad.

* * *

Heel de muziekwereld praat over de steelband,
Kenners snappen maar niet wat ze horen,
Uit een stalen pan komt de prachtigste muziek,
Muziek nog mooier haast dan engelenkoren.
Hoe vreemd en wonderbaar.
En laten we nu de pannenspeler eens goed bekijken,
Wat een heerlijke muziek!
Wat een zoete klanken!
Je wordt er beurtelings warm van en koud.
Het is 't verhaal over ons aller leven,
De ware harteklop van jong en oud.

P-A-N, ping [illegible]
pong, ping pong - Pan,
M-A-N, ping ping pong, ping
pong, ping pong - Man,
De knapste muzikant die de wereld ooit heeft gezien,
Als je zijn geschiedenis kent begrijp je mij misschien,
Uit een achterbuurt opgeklommen [illegible] ongezien,
P-A-N, M-A-N - Pan-Man.

Pier[illegible]

BIJ carnaval hoort muziek. [illegible]

Xingoe de hond

WAT HEBBEN we lang niets over Xingoe gelezen! Weten jullie het nog? Xingoe leefde zo'n honderd jaar geleden in de oerwouden van Brazilië. In die tijd leefden de Indianen nog diep in het bos. En mensen uit Europa trokken naar Brazilië om daar een stuk van het oerwoud te ontginnen om er een eigen boerderij te bouwen. Ze hielden er geen rekening mee, dat het woud van de Indianen was en dat vonden de Indianen natuurlijk helemaal niet leuk.

Xingoe's baas was een Duitse kolonist, Andreas, die samen met zijn vrouw Christa een boerderij in het bos gebouwd had. Ze hadden een klein zoontje, dat Peter heette. Op een dag komt er een ruiter aan en Xingoe en zijn vriendinnetje Tinga blaffen als gekken tegen hem.

"Goedenavond", zegt de man, als Andreas en Ernst dichterbij komen. "De honden laten me niet van het paard af."

Andreas houdt Xingoe bij zijn halsband vast.

"Ik ben hier al eens eerder geweest", zegt de vreemdeling.

En dan ziet Andreas, dat het Gordo is. "Je kon het toen al niet zo goed met Xingoe vinden", zegt hij.

Maar dat Gordo ook een keer geprobeerd heeft Xingoe uit te hongeren, weet hij niet.

"Dat schijnt nog niet veranderd te zijn", zegt Gordo.

Andreas kan Xingoe met de grootste moeite in toom houden. Steeds opnieuw wil Xingoe op Gordo af springen.

"Wat raar", zegt Andreas tegen Ernst. "Waarom zou zo'n hond nu op de een toe lopen en de andere willen aanvallen?"

"Dat weten zij alleen", zegt Ernst. "Ze hebben een goed ontwikkeld instinkt voor slechte mensen."

Eenmaal in de hut komt Gordo met een verzoek. Hij heeft een baan nodig en vraagt of Andreas hem [illegible] schien kan gebruiken.

"Altijd", zegt And[reas]. "Werk is er genoeg [illegible] komen altijd hande[n] kort."

"Houd hem goed [in de] gaten", zegt Ernst, [als] Gordo in de schuur [een] slaapplaats maakt. "Ik [heb] hem nooit vertrou[wd]. Vroeger al niet. Nie[mand] weet ook waar hij van[daan] komt."

"Misschien hebbe[n de] indianen zijn hut verbr[and]", zegt Andreas. "Er z[ijn] mensen [illegible] daar niet kunnen praten, omd[at ze] daarbij hun familie ve[rloren] hebben."

"Dat zou kunnen", [geeft] Ernst toe, "maar to[ch] mag hem niet."

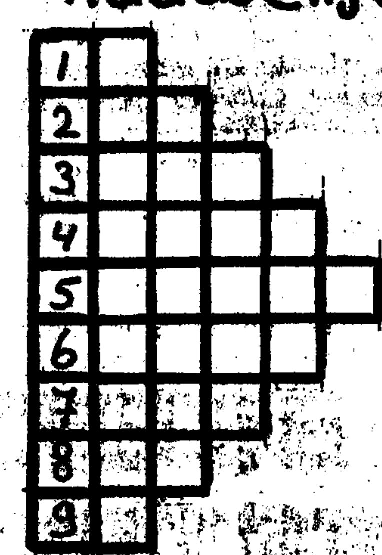
De nieuwe arbeid[er is] erg ijverig. De hele [dag] kapt hij bomen of maak[t] grond schoon voor nie[uwe] beplanting. Maar And[reas] heeft Xingoe aan de ke[tting] moeten leggen, want [de] vijandschap tussen hem [en] Gordo blijft bestaan.

(wordt vervo[lgd])

Om te kleuren

Raadseltje

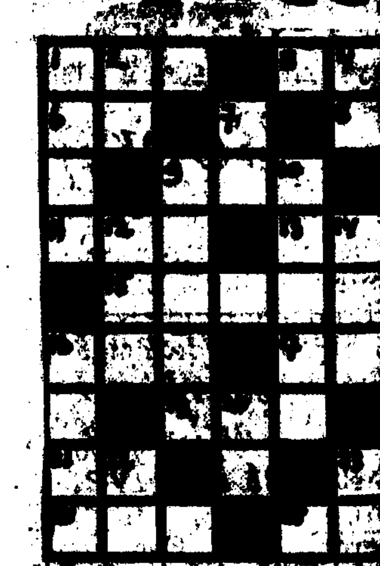
TOT EN met 5 voeg je elke keer één letter aan het woord toe. Daarna haal je er elke keer weer één letter af.

1. klinker;
2. boven;
3. dierenhoofd;
4. enige tijd;
5. geest;
6. jongensnaam;
7. kous;
8. okay;
9. klinker.

* * * * * *

[illegible] vijf dingen, waar melk in zit.
Hansje: Kaas, boter...
Onderwijzer: En wat nog meer?
Hansje: Drie koeien, meneer.

Puzzel va[n] de wee[k]

HORIZONTAAL: 1. [illegible] van een dier; 3. speel[illegible] 6. slee; 8. reeds; 9. [illegible]tikel; 11. spoedig; [illegible] vrucht; 16. oom; 17. v[illegible]tenat; 19. knaagdier; [illegible] persoonlijk voorna[am]woord; 23. lidwoord; [illegible] deel van een boom; [illegible] een heleboel bo[illegible] samen.

VERTIKAAL: 1. deel [van] een fiets; 2. daar; 4. [illegible] andere (afkorting); 5. [illegible] dun; 7. bergruimte; 9. [illegible]tuigrover; 10. meer [illegible] meer; 12. mann[elijk] schaap; 14. groente; 1[illegible] enige tijd; 18. huisdier; [illegible] overblijfsel van vuur; [illegible] kade; 23. muzieknoot.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. b[illegible] bal; 6. r.k.; 8. [illegible]; 9. [illegible] lam; 13. [illegible] 23. [illegible]

VERTIKAAL: 1. [illegible]

ZIE [illegible]

[illegible]

Verkleed-ideetjes

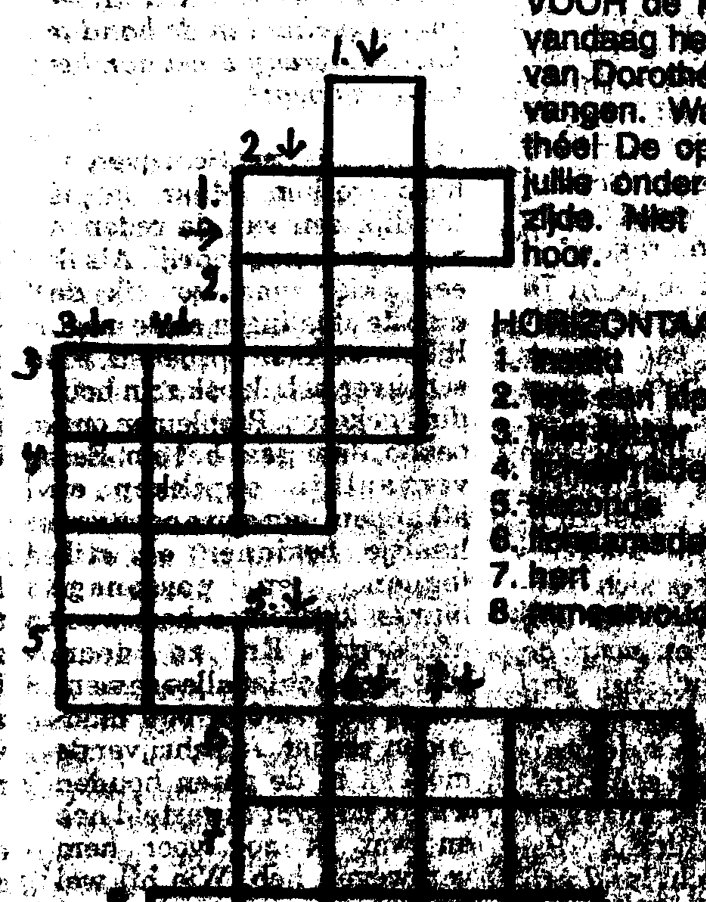

DE BUREN geven een carnavalsfeest voor kinderen en je moet er verkleed naar toe. Je weet niet hoe? Kom nou! Hier volgt een hele rij van ideetjes: heks, tovenaar, sprookjesfiguur, elfje, kaboutertje, [illegible], sneeuwwitje, roodkapje, de grootmoeder van roodkapje, de wolf of de jager, een prins of koning, de gelaarsde kat, een gewone kat, een muis, een [illegible], een vlinder. Een [illegible] lijkt me een beetje te warm.

We gaan nog even door: een zeemeermin, een vis, een robot, een [illegible], batman, dinosaurus, ballerina, indiaan, [illegible]vrouw, Spaanse [illegible], clown. Ik denk, dat je [illegible] een zelf ook al op [illegible] ideetjes gekomen bent, hè?

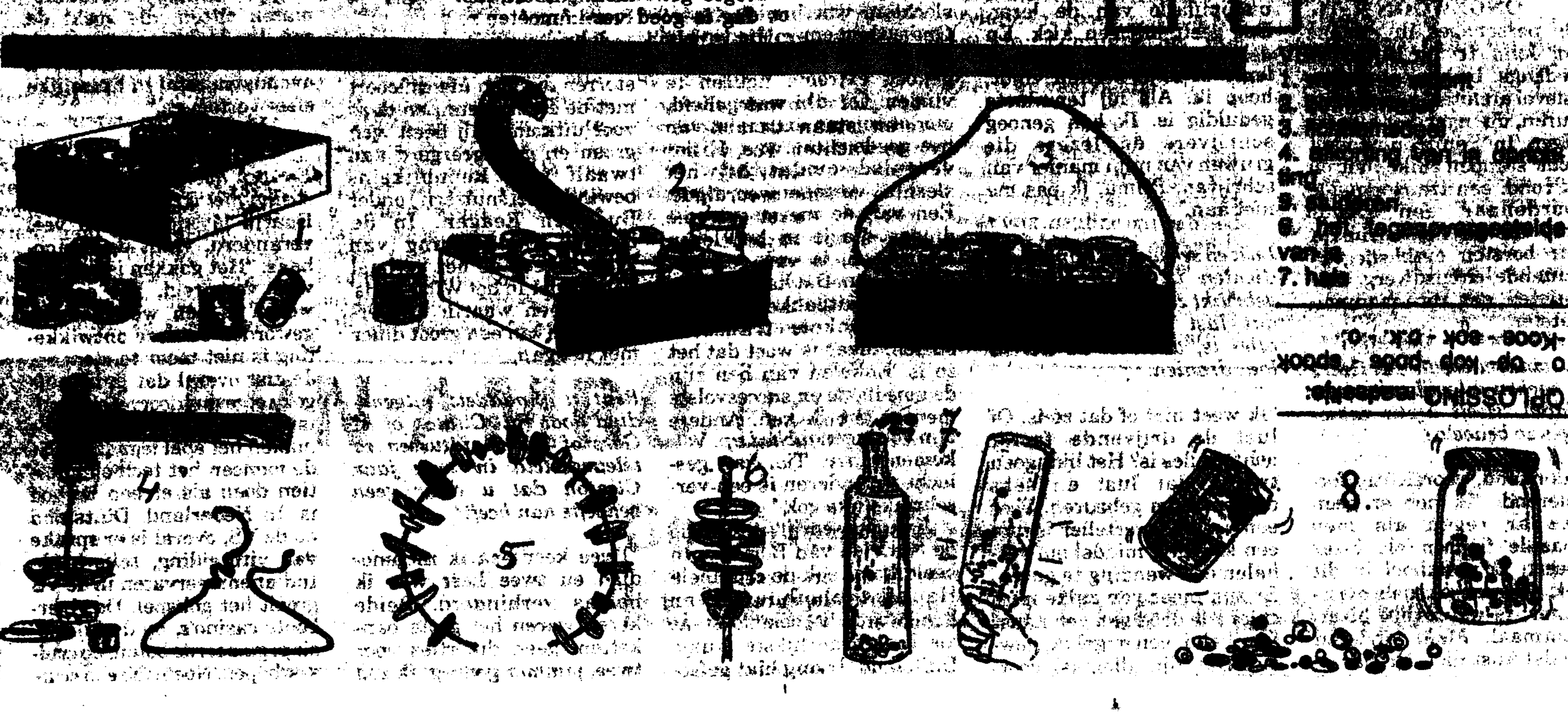
Puzzel van Dorothee

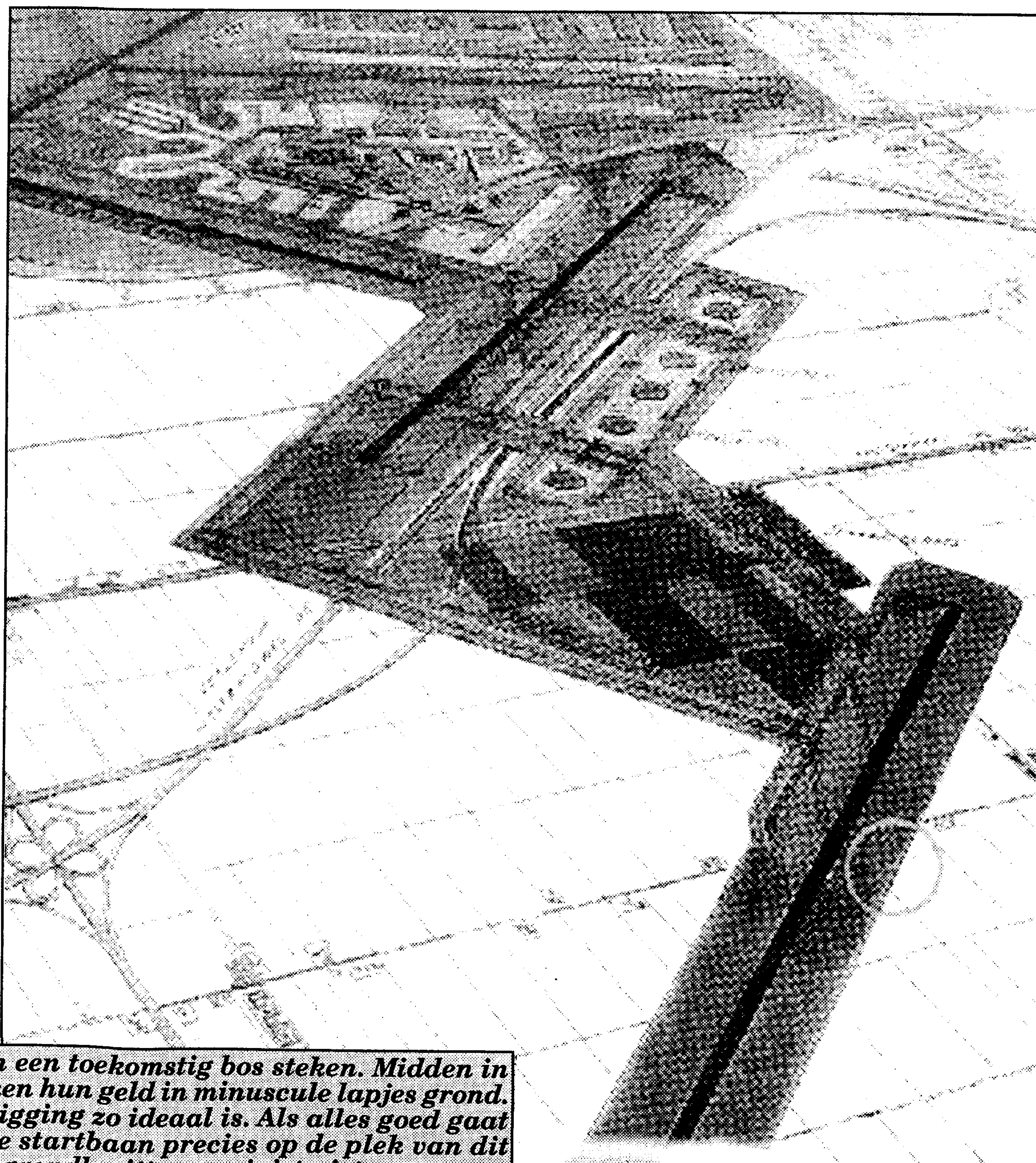
VOOR de kinderkrant van vandaag heb ik een puzzel van Dorothée Burgers ontvangen. Wat knap, Dorothée! De oplossing vinden jullie onder aan de bladzijde. Niet te snel kijken, hoor.

HORIZONTAAL:
1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible] van zee

VERTIKAAL:
1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]

EEN BOS ALS SYMBOOL VAN VERZET TEGEN SCHIPHOLS EXPANSIEDRANG

Boomplantdag is voorbeeld voor lokale actiegroepen

Zevenduizend vierkante meter klei, waaruit de sprieten van een toekomstig bos steken. Midden in het akkerland rond Schiphol. Ruim vierduizend mensen staken hun geld in minuscule lapjes grond. Niet omdat ze er rijk van hopen te worden, maar omdat de ligging zo ideaal is. Als alles goed gaat beslist het Nederlandse kabinet deze maand over een vijfde startbaan precies op de plek van dit zogenaamde Bulderbos. En die startbaan willen al die kleingrondbezitters nu juist niet. De milieubeweging in dit deel van het koninkrijk kan het idee in alle denkbare varianten overnemen. Wellicht is het mogelijk om stiekem een cruciale hectare Oostpunt aan te schaffen? Precies naast een lagune met veel koraal? Of wat te denken van een cactusplantdag op de Vlakte van Hato in de strijd tegen nog meer windmolens in dat kwetsbare natuurgebied? De boomplantdag van de Nederlandse Milieudefensie op zondag 6 november kan als voorbeeld dienen. Een reportage.

door Jeannette van Ditzhuijzen

vormgeving: Joël Labadie

Langzaam kruipt de novemberkilte omhoog, als om drie uur 's middags de Franciscaner beweging zingend van boom tot boom gaat. Duizenden mensen hebben dan al evenzovele bomen in de kluiterige klei geplant. "Voor de toekomst", zegt een echtpaar met drie kleine kinderen. Ze stampen de aarde rond het sprieterige staakje nog eens goed aan en mengen zich vervolgens onder het bonte gezelschap tegenstanders van de Bulderbaan.

De stoet planters lijkt eindeloos. Studenten, keurige gezinnetjes, alternatievelingen en bejaarden. Zes- tot zevenduizend mensen zijn op deze zondagmiddag voornamelijk per fiets of trein naar Vijfhuizen gereisd om er hun eigen boompje te planten, veelal op hun eigen vierkante metertje grond.

Op station Hoofddorp worden de reizigers ontvangen met muziek en zang. Laarzen en spaden vormen de belangrijkste bagage. Honderden mensen verdringen zich voor de dubbele harmoniacabussen die af en aan rijden om de planters naar het Bulderbos te brengen. "Een retour kost vijf gulden en je jaarkaart is niet geldig", roept een studente naar haar collega's.

"Ik ben niet tegen die vliegtuigen hoor", zegt een zestigjarige man tegen zijn net zeventig geworden buurman, "daar leven we van. Maar het gaat om de uitbreiding. Kijk eens hoe ver we al van Schiphol af zitten, al die mensen krijgen er straks last van".

De bus glijdt intussen langs lieflijke boerderijen en statige huizen. Kinderen vergapen zich aan de laagovervliegende vliegtuigen, terwijl moeders proberen hun de schoenen uit en de laarzen aan te doen.

HERRIE

"Je wordt gek van de herrie. Dag in dag uit. Daar kun je toch niet tegen als je hier woont?", vraagt de dertigjarige Rob Kirkels zich verbijsterd af. Samen met zijn vriendin Marjolein (25) is hij per trein en bus uit Utrecht gekomen. Ze zijn mede-eigenaar van een stukje grond en hebben twee bomen gekocht. Marjolein heeft wel eens gevlogen. "Het is moeilijk te beslissen wanneer zo'n vliegreis nog nuttig is. Maar ik zou nooit zomaar naar een ver land vliegen. Dat kost belachelijk veel energie en gaat ten koste van het milieu".

De vijfde startbaan ook. Meent de vereniging Milieudefensie en duizenden Nederlanders met haar. "Het Bulderbos is het symbool van het verzet daartegen", zegt verenigingsvoorzitter Bram van der Lek. Door de aankoop van de grond voor het bos hoopt men de voorgenomen uitbreiding flink te frusteren.

Talloze eigendomsaktes spitten de medewerkers van Milieudefensie begin dit jaar door. Uiteindelijk vonden ze een mooi lapje grond van een halve hectare, precies op de plek waar Schiphol haar expansiedrift wilde botvieren. De eigenaars, de gebroeders Vuyk, hadden zich al verzoend met verkoop aan Schiphol, maar het idee van een actiebos sprak hun wel aan. De koop werd gesloten en op 5 april ging de eerste boom symbolisch de grond in. De dag tevoren was bij Aalsmeer een vliegtuig neergestort.

Met het bos wil Milieudefensie zoveel mogelijk zand in de juridische onteigeningsmachine strooien. Want als het parlement in 1996 met de uitbreiding van de luchthaven instemt, kan Schiphol weliswaar de benodigde grond onteigenen, maar het loopt bij het Bulderbos wel tegen duizenden mede-eigenaren aan. Alleen al het aanschrijven van al die mensen zal een behoorlijke dosis tijd kosten.

VERTRAGING

"We willen de vertraging minstens rekken tot de verkiezingen in 1998. Opdat Schiphol inzet wordt van de verkiezingen, inzet van de kabinetsformatie", zegt campagneleider Wijnand Duyvendak aan het slot van de zondagse bomenaanplant.

In betrekkelijk korte tijd wist de organisatie zoveel lapjes grond van 2,5 m2 voor honderd gulden per stuk te verkopen, dat ze op zoek ging naar meer. De halve hectare kon al gauw met 2000 vierkante meter worden aangevuld, terwijl elders een perceel van nog eens duizenden vierkante meters werd aangekocht. Strategisch gelegen. Met dat stuk grond dwarsbomen de eigenaars zelfs een alternatief plan van Schiphol.

"Ach, die bomen zijn nu allemaal wel geplant, maar ze komen straks heus niet terug om onkruid te wieden", relativeert buurvrouw Dhaene de koortsachtige activiteiten naast haar boerderij.

Aanvankelijk was zij een beetje boos op Milieudefensie. In april stond haar adres in alle kranten als plek van het toekomstig Bulderbos. Iedereen dacht dat zij de grond had verkocht. Maar na een paar boze brieven aan de milieu-organisatie, wordt ze nu keurig op de hoogte gehouden. "En de dag is goed verlopen. Het is prima georganiseerd".

Voor de drie boomuitgiftepunten staan de hele dag rijen mensen te wachten. Boomchèque in de hand. "Wie weet waar vak 20 is?", klinkt een jeugdige planter met schep en boom in de hand. Een jong stel neemt twee kale stammetjes in ontvangst en gaat op zoek naar het opgegeven plantvak.

KOOPWOEDE

Tanja Groenendaal en Dick Groenheide schamen zich een beetje over hun koopwoede van de dag tevoren. Er waren zoveel kleren aangeschaft, dat ze vonden dat ze voor het milieu nog maar een boom extra moesten kopen. Dus scharen ze zich in de rij van die honderden anderen, die met de aankoop van een boom uiting willen geven aan het verzet tegen de Bulderbaan.

Dick: "Al die prognoses van Schiphol over werkgelegenheid; allemaal luchtkastelen".

"En werkgelegenheid is niet alles, hoor", zegt Tanja. Morgen gaat ze weer aan de slag bij het bedrijf, dat straks aan de uitbreiding van Schiphol zal bouwen. Werkt ze met deze bomenaankoop aan haar eigen werkeloosheid? Laconiek: "Welnee. Dan bouwen we wel wat anders".

Uit de grote tent midden op het Bulderterrein klinkt woest gestamp en gebrul. De Zuidafrikaanse groep *Alngganani* doet de laarzendans. Een soort tapdans met rubberen zolen. Als Tiroler boeren slaan ze het ritme op de zijkant van hun schoeisel. Het publiek wordt opgezweept om mee te doen. Geen probleem met het hoge laarzengehalte van vandaag.

Het optreden wordt gevolgd door een wedstrijd toneelspelen: de beuken tegen de eiken. Razendsnelle improvisaties volgen elkaar op. Het publiek speelt jury.

Buiten zitten drie al wat oudere mensen op een muurtje. Hun bomen zijn de grond in. "Vannacht hadden we weer last van het lawaai", zegt mevrouw Buys-Dubbeld. "Voor ons hoeft die uitbreiding niet. Schiphol mag zelfs wel kleiner worden".

KEROSINE

Haar man: "Het is niet alleen het geluid. De uitstoot van kerosine is ook heel belangrijk. Dat vervuilt ons water en onze bodem". Hij is ervan overtuigd dat elk vliegtuig reserve brandstof aan boord heeft, voor noodgevallen. "Als ze landen, moeten ze dat kwijt".

Als alles doorgaat zal Schiphol binnen twintig jaar drie keer zoveel passagiers en vijf keer zoveel vracht verwerken. "De vracht kan best over het water of met de trein", brengt de zuster van mevrouw Buys daartegenin.

De heer Buys: "Natuurlijk is het vliegverkeer niet meer weg te denken, maar uitbreiding is nergens voor nodig".

Volgens Milieudefensie zullen de vliegtuigen van Schiphol bij doorgang van de uitbreidingsplannen verantwoordelijk zijn voor de helft van de stikstofoxydeproduktie in Nederland. En daamee mede-veroorzakers van de zure regen. Het enorme energieverbruik van al die vliegtuigen zorgt bovendien voor verdrievoudiging van het broeikaseffect binnen twintig jaar.

"Denken ze dat wij debielen zijn?", vraagt H. Rosdorff. Hij staat in de rij voor de bomenaankoop. "Hoe durft Schiphol te beweren dat de uitbreiding mogelijk is zonder schade voor het milieu? Mensen die geld ruiken denken alleen aan de poen. Rapporten leggen ze achteloos naast zich neer".

EIGENWIJS

"Wij willen meer, meer, meer, dus consumeer, meer, meer en produceer, ceer, ceer", zingt het zangkoor *Eigenwijs* bij de ingang van het terrein. De tienjarige Jan van Mourik kijkt toe.

Wat hij komt doen? Gewoon, kijken. Met z'n vader mee. Hij is 'hartstikke tegen' de uitbreiding van Schiphol. Waarom? "Het stinkt zo. De luchthaven is al groot genoeg". In de Watergraafsmeer waar hij woont merkt hij niets van de dalende en opstijgende toestellen. "Maar de natuur heeft er last van. Alle bomen worden vergast".

Na de zanggroep treden volgelingen van de Franciscaner beweging aan. Zij wijden hun eigen grote boom in. Die hebben ze gekocht omdat ze op deze manier iets willen stellen tegenover de aantasting van de natuur, Gods schepping.

Ook de internationale milieu-organisatie *Friends of the Earth* heeft zo'n hele grote boom aangeschaft. Daarmee is Amigu di Tera (lid van *Friends of the Earth*) automatisch een klein beetje eigenaar van een stukje Bulderbos,

De zorg om een mogelijke Bulderbaan beperkt zich bepaald niet tot de naaste buren van de geplande uitbreiding. 40 procent van de boomaankopers komt niet uit Amsterdam of de regio Schiphol. Daarentegen zegt de buurvrouw van het bos nooit last van vliegtuigen te hebben. "Ik heb als ik fiets meer last van de auto's".

Ze vindt het 'niet fijn' dat ze bij uitbreiding uit haar huis moet. "Maar ja, dat zijn ontwikkelingen die overal plaatsvinden. Al die mensen die hier vandaag zijn stappen ook gerust in een vliegtuig".

AFWASSEN

"Kan iemand helpen afwassen?", roept een bebaarde jongeman tegen het eind van de middag. Zoals het een echte milieubeweging betaamt, heeft men de koffie en de thee vandaag consequent in mokken geserveerd. Ook de verantwoorde rode-bietensoep ligt met een volkoren boterham op een afwasbaar bord.

De bussen pendelen dan al weer frequenter tussen het actiebos en het station. De zon geeft steeds minder warmte, men wil naar huis. In de verte stijgen twee blauwe KLM-vogels op. Rob volgt hun baan omhoog en roept: "Verspilling. Verspilling. We moeten gewoon allemaal een stapje terug".

China's rode draad

BEGIN DEZE eeuw werd de acupunctuur nog verboden in China. Mao verhief de naalden echter tot speerpunten van de gezondheidszorg. Vervolgens raakte ook het Westen in de ban van de klassieke geneeskunst, vooral door de spectaculaire toepassingen tijdens operaties.

In de Chinese operatiekamers zijn de naalden grotendeels vervangen door westerse methoden. Maar het nieuwe China is haar geloof in yin en yang niet verloren. Een reportage over de soms wonderlijke technieken van de traditionele Chinese geneeskunst en de opmerkelijke acupunctuurstudies van de Nijmeegse anesthesioloog dr H. Kho.

= door Paul van Laere =

"Daar is de laatste keizer van China verpleegd", zegt anesthesiologe Luo Ailun, wijzend op de stille VIP-afdeling van het roemruchte 'Beijing Union Medical College Hospital'. "Ik heb bij hem in 1959 nog een stukje lever verwijderd", voegt ze er met gepaste trots aan toe.

"En in deze zaal zaten er in de jaren twintig nationalisten en communisten aan de onderhandelingstafel", vervolgt het frêle 58-jarige hoofd van de OK-afdeling haar historische rondleiding. China's meest gerenommeerde ziekenhuis ruikt naar geschiedenis. En zo oogt het ook. Met zijn rijkelijk versierde ingangen en gewelfde puntdaken van groene pannen lijkt het ziekenhuis op een massieve Chinese tempel. Het contrast met de vlakbij gelegen Wangfujing, dé winkelstraat van Beijing, is groot.

Hier schreeuwen kledingshops, electronika-zaken en luxueuze warenhuizen om de aandacht van de drommen kooplustigen, die het Mao-tenue allang hebben ingeruild voor jeans en zijden blousjes. Ruim twintig jaar geleden, toen elke Chinees nog driftig met het rode boekje zwaaide, vond in het hospitaal nóg een historische gebeurtenis plaats.

Het was 1971, het jaar dat Nixon als eerste Amerikaanse president China bezocht. Ook James Reston, politiek commentator van de New York Times, behoorde tot de Amerikaanse delegatie. Het toeval bracht Reston in de operatiekamers van het Union Medical College toen 'anti-imperialistisch ziekenhuis' geheten en hij wreef zich de ogen uit. 'Bij twee patiënten werd een hersentumor weggenomen. Terwijl hun schedels openstonden citeerden ze uit Mao's rode boekje en aten rustig een partje sinaasappel, dat alles dankzij enkele tien centimeter lange naalden van roestvrij staal', schreef hij met een toon van ongeloof.

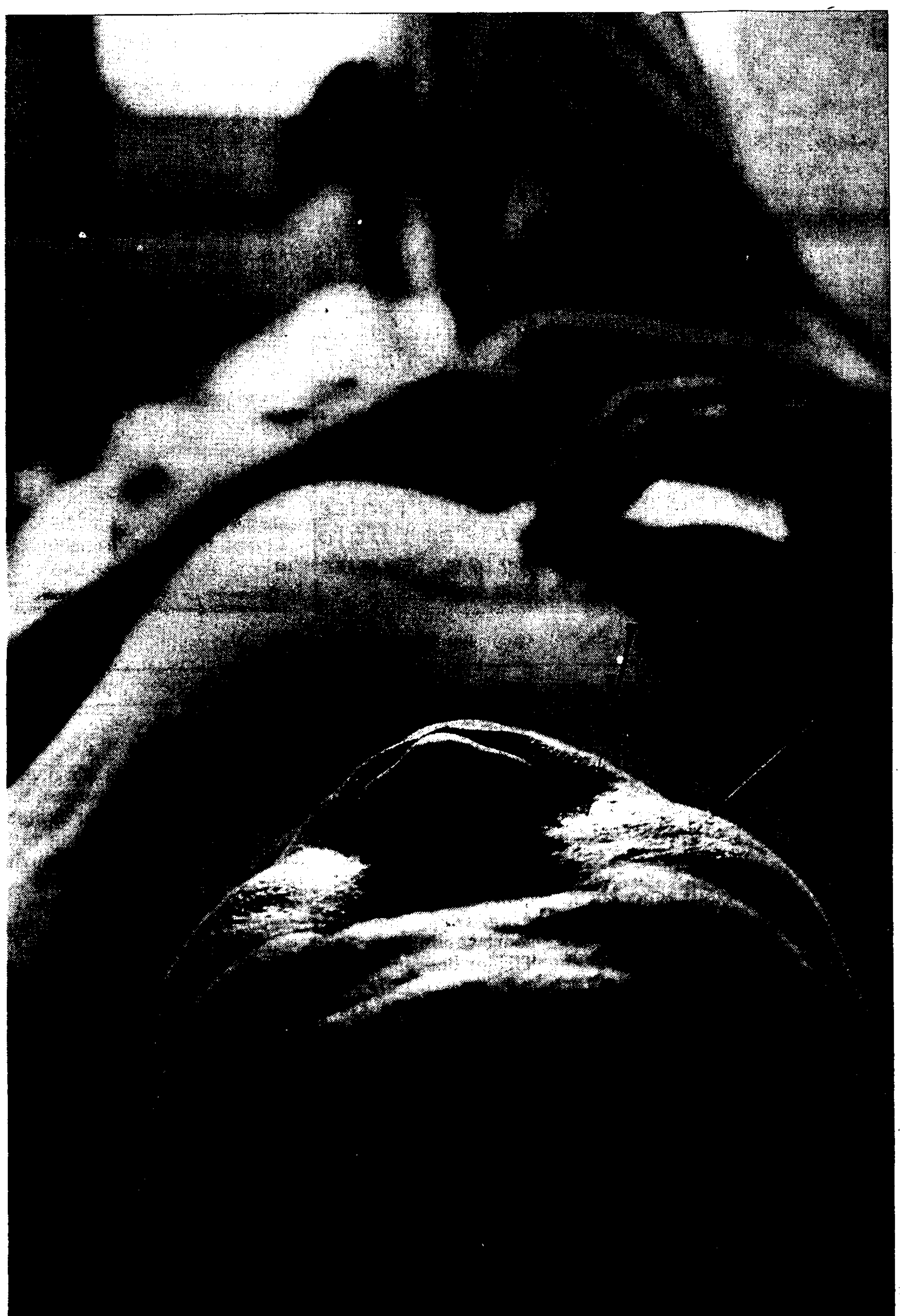
Nog verbazingwekkender vond Reston de verwijdering van een door tuberculose aangetaste long. 'De patiënt lag voorover op de operatietafel met een gapende wond in zijn rug waardoor men de andere long kon zien werken. De man bleef tijdens de zware operatie bij bewustzijn, gaf luid en duidelijk antwoord en at fruit. Zijn narcose bestond uit een enkele naald'.

TONEELSTUKJE

De reportages van Reston, die ook in Nederland verschenen, markeerden het begin van een enorme acupunctuurhausse. Had Nederland in 1970 amper vijf acupuncturisten, inmiddels zijn dat er enkele duizenden. Ook de Nijmeegse arts dr H.G. Kho bekwaamde zich begin jaren zeventig in de naaldenkunst. Maar hij specialiseerde zich later tevens tot anesthesioloog en probeert sindsdien de westerse en oosterse aanpak te combineren.

Kho, werkzaam in het Academisch Ziekenhuis Nijmegen, baarde in 1991 groot opzien met zijn promotieonderzoek naar de toepassing van acupunctuur bij operaties. Het bleek dat de behoefte aan morfine tijdens een operatie onder narcose met gemiddeld negentig procent daalt wanneer de patiënt vóór de ingreep acupunctuur krijgt.

Werd Reston dan toch geen rad voor ogen gedraaid, zoals later de critici beweerden? "Met acupunctuur kun je acute pijn onderdrukken, dat staat vast", zegt Kho. Maar ook volgens hem is destijds een toneelstukje opgevoerd. "Het is onmogelijk bij een zware longoperatie alle pijn weg te nemen met louter acupunctuur. Die patiënt heeft de pijn dus verbeten of stiekem pijnstillers ontvangen. Als patiënten bij bewustzijn blijven is acupunctuur alleen geschikt voor lichte ingrepen zoals schildklieroperaties."

Naaldentegen aangezichtsverlamming.

Het wijdverbreide gebruik van acupunctuur in de Chinese operatiekamers diende echter niet alleen propagandistische doelen. "De methode was uit nood geboren", vertelt Luo Ailun, terwijl ze de goed ingerichte operatiekamers van het Union Medical College toont. "Toen hadden we nauwelijks apparatuur om onder volledige narcose te werken en aan pijnstillende medicijnen was groot gebrek. Daarom bleef de patiënt bij bewustzijn en gebruikten we naalden om de pijn te verzachten."

Inmiddels beschikken de betere ziekenhuizen over moderne anesthesie-apparaten en voldoende narcotica. "We prefereren nu de westerse technieken. Alleen in speciale gevallen gebruiken we naalden."

Toch is de acupunctuur niet uit de Chinese ziekenhuizen verdwenen. Integendeel. De regering probeert de integratie tussen oosterse en westerse geneeskunde te bevorderen. Elk ziekenhuis dat westers is georiënteerd, moet een afdeling traditionele geneeskunst hebben en omgekeerd. Omdat miljoenen Chinezen door het wegvallen van de volkscommunes onverzekerd zijn tegen ziekte, biedt acupunctuur een betaalbare uitweg. Zelfs artsen die volgens de moderne geneeskunde zijn opgeleid, wenden zich soms tot de klassieke methoden.

Luo Ailun bij voorbeeld zweert bij ginseng-wortel ('daar blijf ik jong bij') en bezoekt voor eenvoudige of chronische klachten de acupuncturist. Zoals dokter Li Zhang Yuan, die op de afdeling traditionele geneeskunde van het Union Medical College werkt. Li is met zijn springerige haardos, olijke mond en blote benen onder zijn witte doktersjas, een komische verschijning. Zijn reputatie is er niet minder om. Acht bedden staan er in Li's sobere spreek-annex behandelkamer. Maar spreken doet hij niet veel.

Dat hoeft ook niet. De meeste patiënten komen meermalen per week voor een ongeveer dertig minuten durende acupunctuur-behandeling, zodat duidelijk is wat er moet gebeuren. De patiënten gaan op bed liggen, Li pakt zijn naalden, ontsmet ze met alcohol en steekt ze trefzeker met een vlotte polsbeweging in de geëigende acupunctuurpunten. Getuige de vertrokken gezichten is dat geen pretje.

"Maar een beetje pijn is juist goed", verklaart Li. "Dat is de chi-sensatie, een teken dat de juiste plek is aangeboord." Het grootste deel van Li's patiënten zijn ouderen met chronische aandoeningen als gewrichts- en rugpijn, migraine en reuma.

Ook mensen met gezichtsverlamming, evenzeer een kwaal waar de westerse geneeskunde geen antwoord op heeft, bezoeken veelvuldig de acupuncturist. Ginghua bijvoorbeeld. Zijn linkeroog zit half dicht, mond en wang hangen naar beneden. De naalden in zijn kaak, slaap en bovenarm vormen de remedie tegen de verlamming, die volgens de klassieke Chinese theorie wordt veroorzaakt door 'een kwade wind'.

AFVALLEN

De zestigjarige Li is niet alleen met naalden in de weer. Zo past hij ook de *bahuoguan-therapie* toe. Met een prop brandende watten verdrijft hij de lucht uit halfopen glazen bollen en plaatst ze daarna snel op het lichaam van de patiënt. Door het vacuum zuigen de bollen — ook worden bamboe-bekertjes gebruikt — zich vast op de huid. Op een bed in de hoek ligt een man die vanaf zijn nek tot onderaan de rug is bedekt met een sliert van glazen bollen. "Het bevordert de doorbloeding en trekt de pijn als het ware uit het lichaam", geeft Li als verklaring.

Ook de Academie voor Traditionele Geneeskunst in Xian beperkt zich niet tot acupunctuur. Hier is dokter Wu Jiwu zes jaar geleden, een afdeling gestart waar welvarende Chinezen van hun overtollig gewicht worden afgeholpen met behulp van de yinyang theorie. "We masseren de patiënten volgens de loop van de meridianen", legt Wu uit. "Dat stimuleert de doorstroming van de levensenergie waardoor de verbranding toeneemt en het hongergevoel vermindert." In de vijf behandelkamers knijpen de jonge masseurs ontspannen in de volle buiken en billen. Hoe ze bij de zwaarlijvige dames — dikke heren zijn niet te bekennen — de meridianen weten te vinden is een raadsel. Ook het voetenwerk schuwen ze niet.

Hangend in een soort turnbrug staan de masseurs stevig te trappelen op de energiebanen. "Sinds 1988 hebben we bij ongeveer zesduizend patiënten zo'n 20.000 kilo eraf gekregen", zegt Wu trots. Zijn toekomst ziet er rooskleurig uit. De stijgende welvaart staat garant voor uitdijende Chinezen die zich kunnen permitteren de extra kilo's te laten weghalen. Aan het begin van de afdeling heeft Wu een schoonheidssalon gevestigd. Hier krijgen de dames na de pittige kneedpartijen nog een maskertje. China wordt snel modern.

Tien kilometer verderop, maar nog steeds in de stad, ligt het Dongfang-ziekenhuis. De afdeling psychiatrie van dit hospitaal is beduidend minder modern. Patiënten staren uitdrukkingloos door de spijlen van het ijzeren hekwerk, waarmee de donkere afdeling is afgescheiden van de rest van het ziekenhuis.

De psychiaters He Dingxiong en Li Zhuosun benutten de acupunctuurpunten om depressies te verhelpen. In een als rustgevend bedoelde kamer — aan het plafond hangt groen plastic lover en gekleurd kunstfruit — staat een kolossaal apparaat opgesteld.

Het blijkt een cassettespeler, maar het gevaarte zet de zoete tonen tevens om in stroompulsjes. De patiënt beluistert muziek naar keuze en krijgt simultaan de stroomprikkels toegediend op bepaalde acupunctuurpunten. Een jonge patiënte verklaart er veel baat bij te hebben. Maar of haar opgewekte stemming aan deze

Vervolg op pag.10

"Ik zal je het geheim van acupunctuur verklappen", zegt prof. Bu Xinghuan samenzweerderig. Met onnavolgbare mimiek en dito Engels legt de KNO-arts uit Nanjing zijn hoogstpersoonlijke acupunctuur-recept op tafel. "Niet 700 punten, nee, nee," zegt Bu, heftig met het hoofd schuddend. Hij wacht even, buigt zich voorover en fluistert: "Vier is genoeg."

En na weer een pauze: "Tegen hoofdpijn: He Gu, in de hoek tussen duim en wijsvinger. Kwartiertje stimuleren met top van vinger. Of natuurlijk met naald."

En onvervaard prikt Bu de eerste naald in zijn acupunctuurpunt He Gu. Bij nekpijn is het kuiltje in de zijkant van de pols Lie Que de aangewezen plaats. Naald nummer twee verdwijnt in Lie Que.

"Derde punt: Zu Sanli, goed tegen maagklachten." Bu wijst naar de zijkant van zijn rechterbeen, net onder de knie, en voegt andermaal de daad bij het woord.

"Tot slot tegen rugklachten: Wheisong." En met een tevreden gezicht prikt Bu de vierde naald in de holte van zijn knie.

Acupunctuur is vermoedelijk ongeveer 300 v. Chr. in China ontstaan. De term is een samenstelling van de Latijnse woorden 'acus' (punt) en 'punctura' (prik). De naaldentechniek is onderdeel van de traditionele Chinese geneeskunst die ook bewegingsleer, massage en kruidentherapie omvat. In de Chinese geneeskunde spelen de begrippen yin en yang een centrale rol.

Yin heeft kwaliteiten als passief, donker en vrouwelijk, yang staat voor actief, licht en mannelijk. In alles zijn deze twee componenten aanwezig, ook in de mens. Gezondheid betekent volgens de Chinese theorie dat in het lichaam evenwicht heerst tussen de polariteiten. De balans wordt in stand gehouden door de stroming van levensenergie (chi genaamd) in de meridianen.

Dit zijn een soort kanalen die net onder de huid liggen en onderling zijn verbonden. Bij ziekte is het evenwicht verstoord; herstel is mogelijk door specifieke plaatsen op de meridianen (de acupunctuurpunten) te stimuleren bij voorbeeld met naalden. Er zijn ongeveer 700 van deze punten. Het is nog niet gelukt het bestaan van de meridianen en acupunctuurpunten met de gangbare wetenschappelijke methoden aan te tonen.

Mgr. Verriet

vervolg van pag.3

was niet zo streng, maar ze wilde wel dat alles in orde was."

Nu is dokter Joseph Janssen geneesheer-directeur van het Mgr Verriet Instituut. Hij volgde zuster Bremmers op 1 september 1986. Het eerste half jaar overlapten de aanstellingen elkaar zodat zuster Mia Bremmers hem heeft kunnen inwerken. In het Monseigneur Verriet Instituut wonen zo'n 120 kinderen en elke dag komt er tevens een grote groep kinderen voor de dagverpleging. Ook de komst van de revalidatie-afdelingen voor volwassenen heeft veel veranderd. Verschillende mensen waren bang dat de kinderen door te veel aandacht voor de volwassenen in het gedrang zouden komen. Het tegendeel bleek het geval. De kinderen zijn zo gewend om te gaan met hun handicap dat ze de volwassenen een zeer postief voorbeeld geven. Ze zijn niet depressief omdat ze een lichamelijke handicap hebben. Ze spelen, duwen, vechten als alle andere kinderen en aan hun rolstoel zijn ze zo gewend dat het bijna een natuurlijke manier van voortbewegen wordt. Daarbij heeft iedereen een handicap, dus je bent niets speciaals. Mejuffrouw Dekker, die als onderwijzeres werkte op de Soeur Hedwig School, de mytylschool die aan het instituut is verbonden, vertelde me: "Er was een kind van wie een been was afgezet. Ik heb hem toen laten zien dat ik ook gehandicapt was en ik liet hem mijn gebit zien. Dat vond hij heel erg. Veel erger dan geen been."

Aan de andere kant is er door de moderne revalidatieafdeling met een revalidatiearts, een psycholoog, een maatschappelijk werkster, een hele groep ergotherapeuten, fysiotherapeuten en logopedistes, ook meer aandacht voor de revalidatie van de kinderen. Men probeert de kinderen zo ver te krijgen dat ze zelfstandig in de maatschappij kunnen functioneren. Verschillende oud-bewoners wonen thuis en hebben een volwaardige baan in de maatschappij of werken bij de sociale werkplaats te Santa Martha. Er zijn echter ook bewoners die voor hun leven aan het instituut gebonden blijven. De oudste 'kinderen' zijn nu net zo oud als het instituut zelf is. Maar ook voor hun problemen is tegenwoordig meer aandacht. Men ziet de noodzaak in om ook hen een volwaardig bestaan, zij het binnen het instituut, te bieden. Daarom zijn er verbouwingen gepland in de naaste toekomst, zodat deze bewoners binnenkort een eigen kamer kunnen betrekken en niet meer op zalen hoeven te huizen.

De geschiedenis van het Verriet is gelardeerd door acties om geld bijeen te krijgen voor allerlei voorzieningen. Het gouvernement kon alleen bijdragen voor het hoogst noodzakelijke. Ook daarin is verbetering gekomen toen het instituut de status van ziekenhuis kreeg. De cao-bepalingen werden daaraan aangepast. Maar er is altijd meer nodig, vooral omdat de pupillen er niet alleen verpleegd worden maar er ook wonen. Ze leven hun leven daar. Het bekendst zijn de acties DUN'UN MAN en DUN'UN MAN MAS. Ook nu is er een actie gestart. De posterijen hebben twee postzegels op de markt gebracht. Een boekje met informatie en die twee postzegels worden op elk postkantoor verkocht. De opbrengst is bestemd voor het Mgr Verriet Instituut.

De jeugd tegen de bleekscheet

Verbroedering ondanks ongelijkwaardige teams

Als het bij de Koninkrijksspelen van juli alleen maar om de sport gaat, zou Nederland zijn sterkste teams moeten sturen", vindt de voorzitter van de stuurgroep Koninkrijksspelen, Wim Wagemaker. Maar het gaat nu eenmaal in de eerste plaats om de contacten tussen de jongeren uit de drie landen. En dus zal Nederland zich bij de selectie van bij voorbeeld de voetbalploeg moeten aanpassen aan het niveau op de Antillen en Aruba.

Hoewel de organisatoren van de Spelen op Aruba doen alsof het dit keer allemaal anders gaat, lijkt er toch weinig veranderd te zijn in vergelijking met de vorige twee series Koninkrijksspelen (1966-1975 en 1979-1983). De jeugd en het elkaar leren kennen en waarderen stonden toen immers ook al centraal.

Om die reden liet Nederland bij sommige takken van sport zijn sterkste teams thuis. Jan Timman, die in 1974 voorzitter van de Sportliga (organisator van de Spelen) was, zegt in een interview met de *NRC* (10 augustus 1974) dat de Koninkrijksspelen anders geen lang leven beschoren zou zijn geweest: "(...) omdat de tegenstanders ogenblikkelijk gefrustreerd zouden zijn geraakt en gezegd zouden hebben, nou daar hoeven we niet eens aan te beginnen".

Maar zelfs met een B-team kon de frustratie toeslaan. Bij zwemmen bij voorbeeld. Zwemster Enith Brigitta die vier keer (van 1967-1970) meedeed kan daarover meepraten. "De Nederlandse B-zwemsters wonnen alles altijd met gemak. Wij keken enorm tegen hen op, terwijl het voor hen meer een uitje was".

Maar in 1970 waren de rollen even omgedraaid. Enith, inmiddels vijftien jaar oud, won een gouden medaille, waarop haar teleurgestelde tegenstandster verschrikkelijk begon te huilen. Enith Brigitta: "Zij was de enige Nederlandse zwemster die geen goud had. De ploeg had zich vergist. Dacht dat ze wel weer even alles zou winnen".

Carel Akemann van de KNVB, die een aantal jaren het secretariaat van het landelijk bestuur Nederland verzorgde, meent dat er destijds onvoldoende kwaliteit in de Antillen en Suriname was om een dergelijk sportevenement voor de jeugd te rechtvaardigen. "Ach mevrouw", laat hij door de telefoon weten, "het was gewoon een spelletje. 't stelde niks voor. Ze konden een beetje voetballen en daarmee hield het op. Met zwemmen was je blij dat er niet eentje zonk. Ja, Enith Brigitta, die kon wel zwemmen, maar die hebben ze dan ook onmiddellijk naar Nederland gehaald".

Niet alleen bij zwemmen lagen de verhoudingen scheef, meent Herman Driessen, in 1979 begeleider van de Nederlandse honkbalploeg op Curaçao. "Ook in judo en atletiek was Nederland veel te sterk voor de Antillen. Op sportgebied stelden de Spelen te weinig voor".

Hoogspringer Ruud Wielart ('72 Suriname en '73 Curaçao) denkt dat de competitievervalsing vooral te maken heeft met de populatie van de Antillen en Suriname. "Je hebt gewoon minder keus. En je had in Suriname en de Antillen op onderdelen nu eenmaal zwakkere mensen".

FANATISME

Wat Wielart zich nog haarscherp herinnert is het fanatisme in Suriname. Vooral bij de spelsporten. "Dat sportfanatisme kenden we toen in Nederland nog niet, dat kwam pas later. Het was daar op de tribune echt het contrast van de jeugd tegen de bleekscheet".

Een nieuw leven voor de Koninkrijksspelen lijkt hem een heel goed idee. "Vooral omdat er zoveel Antillianen en Surinamers in Nederland wonen. Als je het mediatechnisch goed speelt, kun je door de Spelen laten zien dat zij er ook zijn. Je zou er ook andere groepen allochtonen bij kunnen betrekken. We leven tenslotte in een multiraciale samenleving".

Voormalig chef d'equipe honkbal Driessen denkt dat het voor de contacten beter zou zijn wanneer men bij hervatting van de Spelen de sporters in elk geval op de eilanden bij elkaar in huis zou laten wonen. "Nu zaten ze het grootste deel van de tijd in het hotel", zegt hij.

BONDSUITJE

"En men moet zich meer op de jeugd richten. Er gingen wel twintig officials mee. Het was in mijn opinie meer een bondsuitje voor de bobo's".

Voor de takken van sport denkt hij aan die sporten waarin de deelnemers (Nederland, de Antillen en Aruba) qua krachtsverhouding tegen elkaar zijn opgewassen.

Allemaal zaken waaraan de organisatie al heeft gedacht. Het is dit keer bij voorbeeld uitdrukkelijk niet de bedoeling de jeugdige sporters in hotels onder te brengen. Te duur en te weinig mogelijkheden tot het leggen van contacten. Aan gastgezinnen is kort gedacht, maar het idee werd op verzoek van de Antilliaanse sportminister Beke verworpen, vanwege de te veel van elkaar verschillende vormen van huisvesting op het eiland.

En bobo's? Die moeten dit jaar zoveel mogelijk thuisblijven, laat Wagemaker weten. De begeleiding moet tot een minimum worden beperkt. Het gaat immers om de jeugd.

GEEN ROTTIGHEID

Joop van Drunen, die negen keer een Nederlandse atletiekploeg naar de Koninkrijksspelen begeleidde, denkt dat juist nu het aanhalen van de contacten belangrijk is. "Laten we wel wezen, de tegenstellingen worden steeds groter. Je leest elke dag wel iets in de pers. Al die keren dat ik meeging, gingen de drie landen goed met elkaar om. Nooit geen rottigheid. Die wordt meestal door de volwassenen veroorzaakt".

"En ze leren er wel wat van. Door de Koninkrijksspelen zijn veel spelers in Nederland gebleven. Na verloop van tijd kwamen ze beter voor de dag. Kijk maar naar Enith Brigitta. Dat talent is door de Spelen opgevallen".

Enith zelf is erg voor nieuwe Spelen. "Het stimuleert de mensen hier enorm", laat zij weten. "Voor Nederland speelt dat minder, maar hier heeft de jeugd toch al zo weinig internationale ervaring. En de contacten onderling waren erg belangrijk; zowel tussen de eilanden als die met Suriname en Nederland".

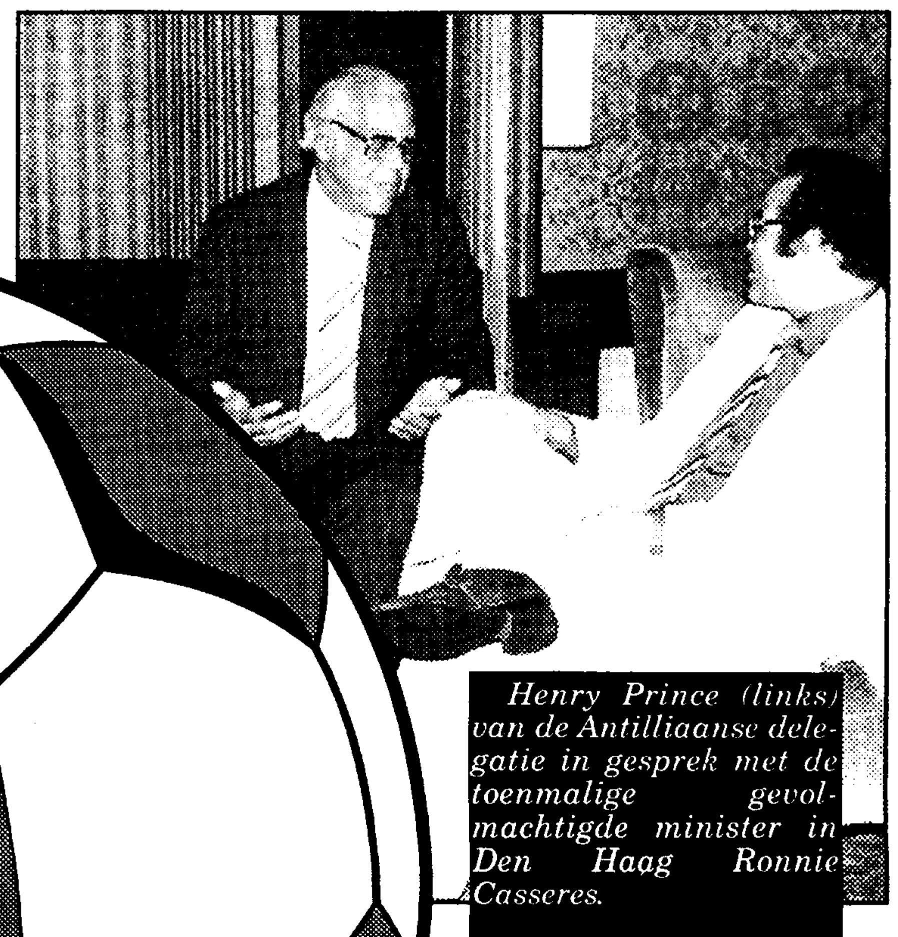
Een goede organisatie is echter een eerste vereiste. Net als Herman Driessen vindt zij nieuwe Spelen in 1995 wel heel snel. Juist de planning is belangrijk. "Hier moest alles altijd op het laatste moment nog geregeld worden. Onder andere omdat het budget niet op tijd bekend was. Dan kan je niet efficiënt werken".

Wagemaker erkent dat juli 1995 'razendsnel' is. "Dat was een politieke beslissing. We staan inderdaad voor een moeilijk probleem, maar het moet kunnen. Aanvankelijk zouden de Spelen in oktober zijn, maar dan heeft Bonaire de jaarlijkse regatta; toen werd het juli".

Eén ding is in elk geval wel anders. De Spelen duren dit jaar maar vijf dagen (16-21 juli). Dat is nog eens wat anders dan de drie weken van weleer. Herman Driessen: "Drie weken was veel te lang voor zo weinig sport. Als de wedstrijden gespeeld waren, was er niets meer om naar toe te werken. Het kostte ons gewoon moeite de teams bezig te houden, die gingen zich vervelen".

DE SPORTIEVE ONTMOETING staat centraal bij de aanstaande Koninkrijksspelen. Prestaties zijn slechts bijzaak. Allemaal heel nobel, maar dat dacht men bij de eerste twee series Koninkrijksspelen ook. Desondanks leverden de jeugdploegen uit de koninkrijksdelen maar al te vaak een ongelijkwaardige strijd. Vooral in zwemmen, judo en atletiek zou Nederland veel te sterk zijn geweest. Ondanks dat verschil in prestatie zijn veel oud-deelnemers voor hervatting van de Spelen. Juist nu, zegt een van hen: "Laten we wel wezen, de tegenstellingen buiten de sport worden steeds groter".

Henry Prince (links) van de Antilliaanse delegatie in gesprek met de toenmalige gevolmachtigde minister in Den Haag Ronnie Casseres.

door Jeannette van Ditzhuijzen

De delegaties doen zich te goed aan een lunch in de openlucht tijdens de spelen in Suriname in de jaren zeventig.

Het bestuur van het organiserend comité van de Koninkrijkspelen bij een bezoek aan de minister van Sportzaken in 1970 met vlnr achterste rij: Wim Meulemans, Henk Burgwal, Mordy Maduro, Ricardo Elhage, Juan Isa en voorste rij Anton Feith, minister Jossy Tromp en Joop Verhoeven.

De Koninkrijksspelen: De wind op het Fort staat weer gunstig

BIJ SOMMIGE NEDERLANDSE deelnemers is vooral de spannende reis naar de tropen blijven hangen. Op de bondskantoren in Nederland weet slechts een handjevol oude rotten zich vaag iets te herinneren. Alleen bij de drie bewindsvrouwen van Sport (de ministers Beke en Dijkhoff van Aruba en de Antillen en de Nederlandse staatssecretaris Terpstra) lagen de Koninkrijksspelen kennelijk nog vers in het geheugen. Gezamenlijk bedachten zij dat herinvoering van deze sportieve ontmoetingen voor de jeugd een mooie manier zou zijn om uit te drukken dat het Statuut veertig - soms woelige - jaren heeft doorstaan en nog springlevend is. Een speurtocht naar de historie van de Spelen van en voor het Koninkrijk.

Het lijken wel Spelen zonder verleden. Wie ooit aan de Koninkrijksspelen heeft meegedaan, moet diep in het geheugen graven. En wie er nooit bij is geweest, weet veelal in de verste verte niet waar het over gaat. "Heeft het soms iets met de televisie te maken?", klinkt het verbaasd.

Oud-hardloper Jos Hermens weet niet eens meer waar en wanneer hij heeft meegedaan. Ergens eind jaren zestig, denkt hij. Voor de toen nog jonge atleet was meedoen een enorme ervaring. Onder meer vanwege de eerste transatlantische vlucht. "Alsof je naar de maan vloog".

De Spelen hadden echter een nog hoger doel. In 1966 voor het eerst in Suriname gehouden moesten ze de contacten tussen de drie koninkrijksrijksdelen (Suriname, de Nederlandse Antillen en Nederland) bevorderen en sportprestaties stimuleren.

Initiatiefnemers van de sportieve ontmoetingen tussen de jeugd waren wijlen Morty Maduro, de eveneens overleden Surinaamse dr.ir. Frank Essed en de Nederlandse ex-premier Barend Biesheuvel. De organisatie was in handen van de in 1965 opgerichte stichting Koninklijke Sportliga.

Afwisselend vonden ze jaarlijks in Suriname, de Antillen (lees: Curaçao) en Nederland plaats. Jongeren tot en met negentien jaar kwamen tegen elkaar uit in atletiek, basketbal, honkbal, judo, tennis, voetbal en zwemmen. Doel: elkaar leren kennen op een sportieve manier.

ABRUPT TEN EINDE

De onafhankelijkheid van Suriname in 1975 maakte echter na precies tien jaar een abrupt einde aan de eerste serie Spelen. Dat was aanvankelijk niet de bedoeling, zoals blijkt uit het programmaboekje van deze tiende Spelen die in Paramaribo werden gehouden. De voorzitter van het Surinaamse bestuur, E. Samson, heeft het daar nog over de unanieme mening van de drie Rijksdelen 'dat de Koninkrijksspelen ook bij een andere staatkundige verhouding tussen Suriname, Nederland en de Nederlandse Antillen dienen te worden voortgezet'. Een goed idee, vond destijds ook Samson zelf. De sportprestaties tijdens de Spelen zouden immers bijdragen aan de bevordering van het 'zo nodige nationaal bewustzijn bij onze jeugd'.

Opmerkelijk is dat men er na 1975 niet alleen aan dacht Suriname bij de Spelen te blijven betrekken, uit brieven uit die tijd van de Sportliga aan de directeur van het KabNA blijkt dat men zelfs overwoog om de Spelen voor de hele Caribische regio te houden.

Ideeën te over, maar het kwam erop neer dat er na 1975 vier jaar lang geen Koninkrijksspelen werden gehouden. "Ze zijn in een impasse geraakt", is de eufemistische verklaring in het programmaboekje van de Spelen van 1979, de eerste van de tweede serie. Volgens Philip Blanken, in 1975 en 1979 medisch begeleider van het Antilliaanse team, was premier Wancho Evertsz de oorzaak van dit vierjarig *interludum*. Die achtte het onverantwoord om de Spelen jaarlijks te houden. Evertsz gaf er de voorkeur aan het geld volledig te besteden aan technische bijstand ten behoeve van de sport in de vorm van cursussen en het uitzenden van trainers.

JUDOBOND

Die mogelijkheid was er dus tussen 1975 en 1979. Desondanks heeft volgens Blanken in al die jaren geen enkele Antilliaanse sportinstantie - op een enkele uitzondering na ("Als ik me niet vergis was dat de judobond") - om technische bijstand gevraagd.

"En in 1983 gebeurde hetzelfde", zegt Blanken. "Toen stopte men voor de tweede keer met de Koninkrijksspelen, weer vanwege de centen. Het rare is dat men steeds weer het geld liever aan trainers en cursussen wilde besteden, maar als de centen er dan waren, maakte men er geen gebruik van. Na 1983 is alleen voetbaltrainer Zwartkruis op Curaçao geweest".

Waar het volgens Blanken op neerkwam, was dat de Koninkrijksspelen meewaaiden met de wind op het Fort. Premier Evertsz was tegen, en dus waren er geen Spelen. Maar opvolger Boy Rozendal vond volgens Blanken toch een gemis dat er geen Spelen meer werden gehouden. En dus begon men in 1979 hoopvol aan de volgende serie Koninkrijksspelen.

Dit keer werden die echter, net als nu, om het jaar gehouden. De eerste keer gebeurde dat in de Antillen. Juan Isa, voorzitter van het landelijk bestuur, sprak bij die gelegenheid de hoop uit dat de 'Spelen gehandhaafd mogen blijven'.

RENDEMENT

Maar dit keer hielden de Koninkrijksspelen het nog korter vol. Na drie keer was het al afgelopen. In de loop van 1984 werd in gezamenlijk overleg tussen de twee rijksdelen besloten om de Spelen niet meer te organiseren. Gezien de kosten zou er onvoldoende rendement zijn.

Minister Hirsch Ballin kwam in 1989 niet op dat standpunt terug, toen het Arubaanse Olympisch comité hem in een brief 'hervatting van de Koninkrijksspelen in overweging' gaf.

Kort daarop begon Philip Blanken, die inmiddels in Nederland woonde, te werken aan een *come-back* van de Spelen. De *Stichting Internationale Jeugdsport en Kontakten i.o.* zou zich met de organisatie moeten gaan bezighouden. Het woord 'internationale' verwijst daarbij naar de mogelijkheid van deelname door andere Caribische (ei)landen dan de Antillen en Aruba.

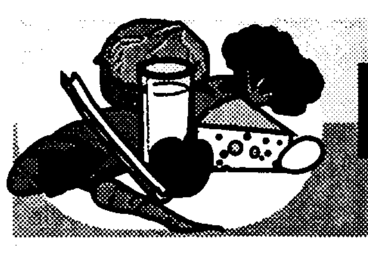
Blanken benaderde de toenmalige gevolmachtigd minister Papi Jesurun en George Schmitt van het KabNA. Hij vertelt dat kort daarop Schmitt naar Willemstad werd overgeplaatst. De contacten verwaterden.

Toen hij vorig jaar echter van de plannen van de drie Sportministers hoorde, heeft hij zich onmiddellijk tot het Nederlandse ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gewend. Een nota, brieven en zijn hulp bood hij aan. Tevergeefs. "Ik heb nooit meer iets van hen gehoord", zegt hij teleurgesteld. Hij had zo graag willen helpen.

SELECTIE

Dat de Spelen er weer komen, verheugt hem echter, al heeft hij nog een hard hoofd in de selectie. Als het aan hem ligt, mag er van elk Antilliaans eiland iemand mee, als dat eiland een geschikte sporter heeft. Dat die sporter dan misschien niet tot de top behoort, vindt hij niet relevant. Er kan volgens Blanken pas enthousiasme voor deze Spelen op de eilanden ontstaan, als de eilandgenoten daadwerkelijk mee kunnen doen.

"Als alleen de sterksten van alle Antillen mee mogen, dan zijn het toch voornamelijk Curaçaoënaars. In dat geval worden de Spelen dus een onderonsje tussen Aruba, Nederland en Curaçao, inplaats van de Antillen. Nu komt het erop aan: gaan we in juli als Antillen naar Aruba of niet?".

Natuurlijk beter worden

Rudolf de Wit

Carpaaltunnel- syndroom

arpaaltunnel syndroom is na de lage rugklachten een van de meest voorkomende beroepsklachten. De pijn bij CTS kan variëren van lichte tintelingen in de hand, doof gevoel in de vingers, tot in sommige gevallen onverdraagzame pijnen in de handpalm en vingers. De klachten komen het meest voor in de dominante zijde, alhoewel er genoeg gevallen bekend zijn waar het beiderzijds voorkomt. De klachten kunnen chronisch aanwezig zijn, hetgeen met zich meebrengt dat het zowel u veel geld kan kosten als ook de werkgever. Wat is CTS en wat kunt u er tegen doen?

Anatomie van de hand: De handpalm bestaat uit een compacte massa van 8 ongelijkmatig gevormde botten, die verbonden zijn met elkaar door gewrichten en die op de plaats gehouden worden door enkele sterke gewrichtsbanden zowel aan de voorzijde, achterzijde en tussen de gewrichten onderling.

De Carpaal tunnel ligt aan de palmzijde van de hand; in deze tunnel lopen verschillende pezen (om precies te zijn 9) naar de vingers. De tunnel wordt bedekt met een sterke band (retinaculum flexorum) die de pezen op hun plaats houdt. Door deze tunnel loopt ook een zenuw: de nervus Medianus. Deze zenuw splitst zich in tweeën, waarvan een tak onder het retinaculum blijft lopen en een andere tak loopt boven het retinaculum.

Onder CTS wordt verstaan elke aandoening die het volume in de carpaal tunnel doet toenemen, waardoor er druk op de zenuw uitgeoefend wordt. De symptomen

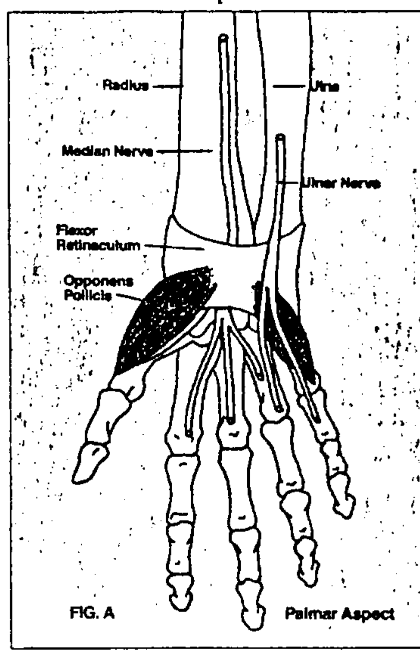
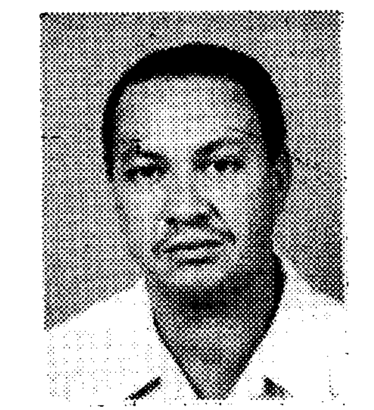

FIG. A

worden over het algemeen veroorzaakt door inklemming van de nervus Medianus. Het volume in de carpaal tunnel kan veranderen door verschillende oorzaken waarbij verschuivingen van de handwortelbeentjes of door verdikking van het retinaculum het meest voorkomende zijn.

De oorzaak is vaak te wijten aan: 1. trauma, zoals een val waarbij gesteund wordt op de handpalm, 2. mechanische vernauwing, veroorzaakt door onder andere arthritis, jicht, cyste en andere gezwellen, 3. fysiologische veranderingen zoals zwangerschap, overgewicht, vochtretentie, verhoogde werking van de schildklier enz.

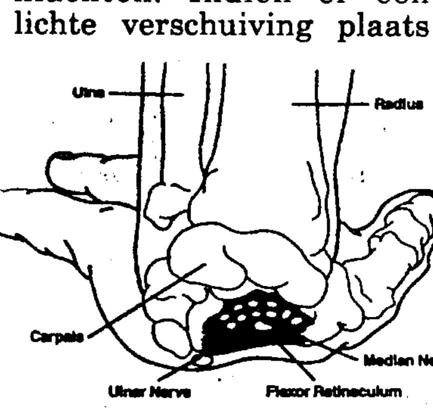

en 4. overbelasting bij voorbeeld bij slagers, typistes, timmerlieden, musici, busbestuurders, turners, kelners en koks.

Symptomen: De symptomen zijn doofheid, brandend gevoel en tintelingen in de eerste drie vingers en een gedeelte van de ringvinger. Er kan ook zwelling van de vingers voorkomen, afname van gevoel om koude en warmte te onderscheiden en spierzwakte waarbij zelfs het vasthouden van een pen al pijn kan veroorzaken. Pijnen kunnen voornamelijk 's avonds voorkomen; in de ochtenduren kan er stijfheid van de vingers optreden.

Diagnose en behandeling in de natuurgeneeswijze: De diagnose moet feilloos gesteld worden. Een lichte verschuiving (subluxatie) in de nekwervelkolom (cervicale wervels) ter hoogte van de 6de en 7de wervel kan dezelfde symptomen veroorzaken als klachten van een CTS zelf. Vaak zien wij dat patiënten geopereerd worden nadat de diagnose CTS is gesteld, maar na enkele weken blijken de pijnen niet verdwenen te zijn.

Dit komt voornamelijk door de cervicale subluxatie. Een CTS kan ook het gevolg zijn van een subluxatie op de reeds eerder genoemde hoogte in de cervicale wervelkolom. De chiropractor besteedt altijd voldoende aandacht bij bovenstaande klachten. Indien er een lichte verschuiving plaats

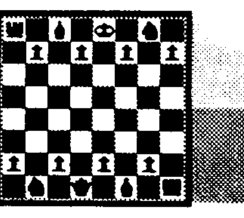

heeft gevonden dan zal een chiropractor met behulp van enkele technieken de wervels 6 en 7 weer op 'de juiste plaats' zetten. Dit noemen wij een manipulatie.

Een manipulatie is nooit pijnlijk en mits gedaan door een goed opgeleid therapeut, absoluut niet gevaarlijk. Na de behandeling kan nog wat (spier)pijn blijven bestaan, hetgeen gemakkelijk met een warme kruik te verhelpen is. Naast de manipulatie is oefentherapie, gericht op de spieren in de hals en schouder (vooral rekkingsoefeningen) geïndiceerd. Het is altijd te adviseren om alvorens over te gaan tot operatief ingrijpen, eerst de conservatieve benaderingen zoals het oprekken van de nekspieren, (drukpunt) massage en vooral de chiropractie uit te proberen.

Indien de druk op de nervus Medianus in de carpaaltunnel groot is moet er operatief ingegrepen worden. Hierbij wordt het retinaculum gekliefd en de zenuw wordt weer vrijgelegd. De patiënt zal hierdoor verlost zijn van de verschrikkelijke pijn. Acupunctuur kan zowel toegepast worden bij de klachten voor de operatie als pijnen na de operatie.

Zoals u weet bestaan er vele kruiden die toegepast kunnen worden bij de verschillendeaandoeningen. Symphytum is een kruid die gebruikt kan worden bij klachten waarbij zenuwen in de knel zijn geraakt. Pijnen die ontstaan door druk op een zenuw, zoals een hernia, CTS of een dislokatie van de wervel zullen heel goed reageren op een verdunning van Symphytum.

Symphytum is verkrijgbaar in de verdunning D3 en D6. Uitwendig kan symphytum in de vorm van gelei of zalf aangebr[…] worden op de pijnlijke p[…] Arnica is ook geschikt, […] er een trauma aan de kl[…] vooraf gegaaan is. Ar[…] kan inwendig gebru[…] worden in de vorm […] Arnica D6 of uitwendig […] Arnica Gelei. Toch moet u […] goed van bewust zijn […] deze kruiden zeker kun[…] helpen als de oorzaak (en[…] is zoals ik al eerder schr[…] meestal de nek) aangep[…] wordt!

Schaken

Gelijke score voor Antillen

adat Griekenland op het laatste moment afhaakte als organiserend land voor de 31ste Olympiade, leek de Wereldschaakbond voor een regelrecht fiasco te staan. De tweejaarlijkse landenwedstrijd is immers het paradepaardje van de bond. Zonder Olympiade zou de bond veel van zijn geloofwaardigheid verliezen, zeker na de afsplitsing van de Professional Chess Association (PCA) van Gary Kasparov en Nigel Short vorig jaar. Dit tweetal kon zich niet verenigen met het amateurisme van de Wereldbond (FIDE) en besloot een eigen weg te gaan. Voor miljoenen guldens speelden zij een match om het wereldkampioenschap van de PCA in Londen, die in $12^{1}/_{2}$-$7^{1}/_{2}$ voor Kasparov eindigde.

In pure arremoede organiseerde de FIDE een tweekamp tussen Jan Timman en Anatoli Karpov, die uitliep op een debâcle, vooral financieel gezien. Ook de FIDE had de twee spelers een forse buidel geld beloofd, maar toen puntje bij paaltje kwam bleek de sjeik van Oman die zich garant gesteld zou hebben van niets te weten en moesten Timman en Karpov genoegen nemen met zeer bescheiden honoraria. Het blazoen van de FIDE was danig geschonden. Het vertrouwen in FIDE-president Florencio Campomanes was volledig zoek. Aan het einde van zijn derde ambtstermijn leek de Filippijn de schaakwereld linea recta naar de ondergang te voeren.

In september werd duidelijk, dat Griekenland zijn verplichtingen niet kon nakomen, maar ook werd stukje bij beetje bekend, dat Campomanes uiterst geheime besprekingen gevoerd had met niemand minder dan zijn aartsvijand Gary Kasparov. Er zou iets bekokstoofd zijn en langzaam maar zeker werd duidelijk wat dat was. Kasparov was bereid de Olympiade hoogstpersoonlijk in de Russische hoofdstad Moskou te organiseren, vanzelfsprekend wel op enige voorwaarden. Campomanes, die volledig in het nauw gedreven was door zijn eigen onzorgvuldige optreden, kon haast niets anders dan op het aanbod van Kasparov ingaan, wetend dat hij daarmee zijn ziel en zaligheid verkocht aan zijn grootste tegenspeler. Het spookbeeld de geschiedenis in te gaan als de enige FIDE-president, die er niet in geslaagd was de Olympiade te organiseren, was begrijpelijkerwijze te veel voor de ijdele man uit Manilla en dus ging hij akkoord met het aanbod van Kasparov, die hij in zijn openingsspeech hogelijk prees. In tijd van enkele maanden was zijn grootste vijand zijn dierbaarste vriend geworden.

Wat moest de FIDE daarvoor inleveren? In de eerste plaats werd FIDE-wereldkampioen Anatoli Karpov, vroeger een dikke maat van Campomanes, op een zijspoor gerangeerd. Hem werd zelfs de toegang tot de Olympiade ontzegd, terwijl het toch zeer voor de hand lag om hem bij voorbeeld op het eerste bord van het tweede team van Rusland te laten spelen, want het was natuurlijk ondenkbaar dat Kasparov en Karpov in één team zouden uitkomen. De verhouding tussen deze twee heren is dermate verstoord dat zoiets zelfs niet bespreekbaar is. En zo hield de FIDE zijn eigen wereldkampioen buiten de deur.

Kasparov bleek ook bereid tot een hereniging van de PCA met de FIDE. In 1996 zou de FIDE-wereldkampioen hem mogen uitdagen voor een match om de hoogste titel, waarbij hij (kasparov) geafficheerd zou moeten worden als de kampioen en zijn opponent als uitdager. Ook die voorwaarde slikte Campomanes, waarmee hij dus de facto erkende dat de PCA-titel in feite de enige echte was en niet die van de FIDE. Campomanes wist toen nog niet dat Kasparov zelf ook in moeilijkheden zat, omdat de sponsor van de PCA (het Amerikaanse computerconcern Intel) dreigde af te haken, hetgeen inmiddels ook gebeurd is.

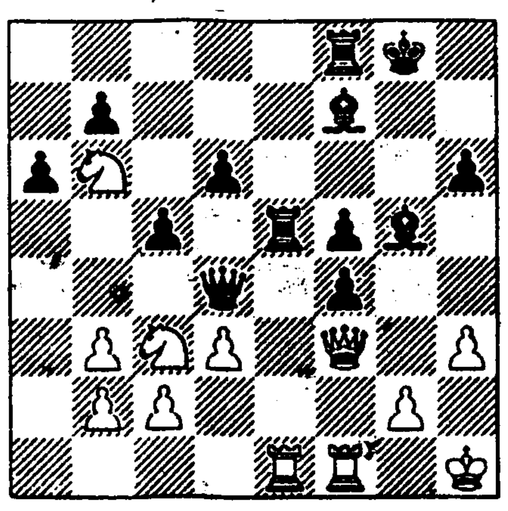
Maar goed, de Olympiade was gered en dat gaat de geschiedenisboekjes in. De rest zal Campomanes een worst weten.

Moskou 1994 is zelfs de grootste Olympiade aller tijden geworden. Er zijn maar liefst 124 teams van de partij geweest, een absoluut record. Van de bekende schaaklanden had alleen Zweden verstek laten gaan. Rusland als organiserend land was met twee ploegen vertegenwoordigd, hetgeen overigens gebruikelijk is. Van de echte topspelers ontbraken er slechts drie: Anatoli Karpov (zie boven), de Indiër Viswanathan Anand en de Amerikaan Gata Kaamsky. Dat is niet zo vreemd, want de laatste twee moeten binnenkort een match tegen elkaar spelen in het kader van het Kandidatentoernooi.

Het Nederlandse team — de grootmeesters Jan Timman, Jeroen Piket, Paul van der Sterren, Loek van Wely, John van der Wiel en Genna Sosonko — had een bliksemstart. Na drie ronden — Tadzchikistan 4-0, de Filippijnen 3-1 en Frankrijk 4-0 — stond de ploeg met 11 uit 12 fier bovenaan.

In de tweede ronde won Timman met zwart fraai van de Filippijn Eugenio Torre. Dat ging zo:

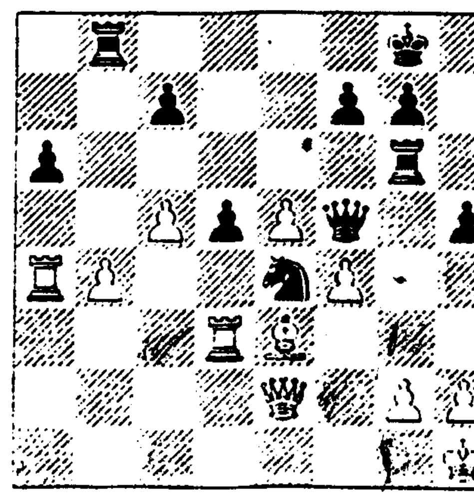
1. e4, e5 2. Pf3, Pc6 3. Lc4, Pf6 4. d3, Lc5 5. 0-0, 0-0 6. Lg5, h6 7. Lh4, Le7 8. Lb3, d6 9. h3. Pa5 10. La4, c5 11. Pc3, Le6 12. Ph2, a6 13. Lxf6, Lxf6 14. Pg4, Lg5 15. Lb3, Pxb3 16. axb3, g6 17. Pe3, f5 18. exf5, gxf5 19. Df3, Dd7 20. Ped5, Tae8 21. Dh5, Dg7 22. f4, exf4 23. Tae1, Lf7 24. Df3, Dd4 25. Kh1, Te5 26. Pb6, -

26. -, Tfe8 27. Txe5, exd5 28. Dxb7, e4 29. dxe4, fxe4 30. Tdl, De3 31. Pc4, Lxc4 32. bxc4, f3 33. Dd5, Kh8 34. Tfl, fxg2 35. Kxg2, Lf4 en wit gaf op (0-1).

Zo'n overwinning geeft vertrouwen. Het is immers nog niet zo lang geleden dat Torre tot de absolute wereldtop behoorde. In de derde ronde sloeg Timman, weer met zwart, opnieuw toe. Ditmaal was de jonge Fransman Joël Lautier, op dit moment een wereldtopper, zijn slachtoffer:

1. d4, Pf6 2. c4, e6 3. Pc3, Lb4 4. Dc2, d5 5. a3, Lxc3 6. Dxc3, Pe4 7. Dc2, Pc6 8. e3, e5 9. Pf3, Lf5 10. Ld3, exd4 11. 0-0, Lg6 12. exd4, 0-0 13. b4, Te8 14. c5, a6 15. Lb2, Pg5 16. Pe5, Lxd3 17. Dxd3, Df6 18. Tae1, Taad8 19. Dd1, Pxe5 20. dxe5, Df5 21. f4, Pe4 22. Ld4, Te6 23. Te3, Tg6 24. De1, Tc8 25. De2, h5 26. Kh1, Ta8 27. Td3, b6 28. Le3, b5 29. a4, bxa4 30. Ta1, Tb8 31. Txa4, -

31. -, d4 32. Lxd4, Dxf4 33. Tf3, Dg4 34. Te3, Dd7 35. Ta2, Txb4 36. Txe4, Txd4 37. Txd4, Dxd4 38. Td2, Dg4 39. Dxg4, Txg4 40. Td8, Kh7 41. Td7, Tc4 42. Kg1, Txc5 43. Txf7, Kg6 44. e6, a5 45. Tf8, Te5 46. Ta8, Kf6 47. Ta6, g5 48. Kf2, c5 49. Kf3, c4 50. Tc6, a4 51. Ta6, a3 52. g3, a2 53. h4, g4 54. Kf4, Te2 en wit gaf op (0-1).

China's rode draad

vervolg van pag.9

therapie te danken is, valt te betwijfelen. De aan de pols toegediende prikkels geven een irritant gevoel en bij storingen op het bandje is een weinig kalmerende forse stroomschok gevolg.

De twee psychiaters gebruiken acupunctuur ook voor het toedienen van elektroshocks. De in de westerse wereld tamelijk omstreden behandeling lijkt in China een routinezaak. In een sjofel kamertje wordt een jonge vrouw binnengereden. Ze wordt vastgebonden op het bed en krijgt een licht sluimermiddel. Zhuosun steekt twee naalden in haar kruin en slaap en dient vervolgens met een zelf ontworpen kastje een stroompuis toe.

"Omdat we naalden in plaats van elektroden gebruiken, hoeven we minder stroom te geven om een insult (een soort epileptische aanval) op te wekken", verklaart Dingxiong het voordeel van hun aanpak.

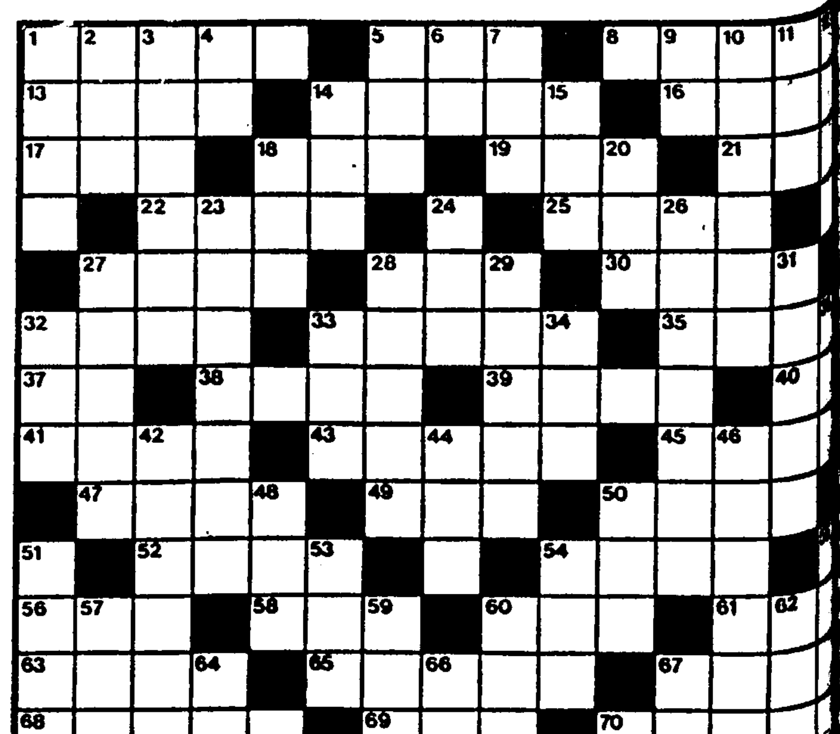
De techniek van de twee Chinese psychiaters lijkt de Nijmeegse anesthesioloog dr Kho interessant genoeg om nader te bestuderen. "Het probleem is dat elektroshocktherapie in Nederland aan strenge regels is gebonden. Introductie van nieuwe methoden is daarom moeilijk."

Kho vervolgt wel zijn onderzoeken naar de toepassing van acupunctuur in de operatiekamer. Momenteel doet hij samen met prof. Hang Yannan en prof. Sun Dajin van het Renji-ziekenhuis in Shanghai een studie naar hersenoperaties.

Kho vormt met zijn strikt wetenschappelijk opgezette studies een uitzondering. Veel onderzoek naar het effect van acupunctuur is ondermaats, concludeerden enkele jaren geleden onderzoekers van de Rijksuniversiteit Limburg.

De vraag blijft wat te verkiezen is. Weggestuurd worden door de officiële geneeskunde met de woorden 'we kunnen niets meer voor u doen' of een acupunctuurbehandeling die misschien niet werkt, maar wel helpt.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. zeker; 5. duw; 8. drank; […] kortstondig; 14. opstandeling; 16. gerecht; 17. soo[…] verf; 18. tooi; 19. aanhankelijkheidsbetuiging […] hond; 21. stroomgeul tussen zandbanken; 22. zeedi[…] 25. vrouw; 27. vogel; 28. kolenemmer; 30. vrucht; […] vlees van sommige vruchten; 33. tamelijk; 35. on[…] weeglijk; 37. bijwoord; 38. voedsel; 39. vestingwerk; […] muzieknoot; 41. muziekinstrument; 43. roofdier; […] hetzelfde; 47. ar; 49. telwoord; 50. gemalen graan; […] uniek; 54. stilte; 56. griezelig; 58. graanafval; […] aardkluit; 61. gemberbier; 63. graansoort; 65. adr[…] kaart; 67. gewas; 68. sterk hellend; 69. kussenovertr[…] 70. stopplaats.

VERTIKAAL: 1. betaalmiddel; 2. bijbels figuur; […] uurwerk; 4. voorzetsel; 5. telwoord; 6. getij; 7. mome[…] 9. rund; 10. soort ster; 11. biljartstok; 12. vrouwel[…] dier; 14. jongensnaaam; 15. deelgenoot; 18. kledingst[…] 20. hoofdbedekking; 23. besturen; 24. jong dier; […] kleurling; 27. broodsuiker; 28. knaagdier; 29. meu[…] 31. loshangende draad; 32. dwaas; 33. precies; 34. […] 36. mannelijk dier; 42. klaaglied; 44. vrijgevig; […] bijzonderheid; 48. boom; 50. zanderig; 51. klipgeit; […] bittere stof; 54. cilinder; 55. durende vijandschap; […] vochtig; 59. dandy; 60. teer; 62. Europeaan; […] muzieknoot; 66. voorzetsel; 67. deel van een mast.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Ami[…] Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukk[…] winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

M.J. Schoon
Bilderdykstraat 4
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhale[…] op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheu[…] z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woens[…] middag vijf uur.

Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 […] Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hu[…] Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. balie; 5. sol; 8. adrem; 12. ork; 13[…] vampier; 16. eli; 17. ei; 18. sara; 19. teer; 21. ad; 22[…] kast; 24. kamer; 26. eind; 28. lam; 30. dar; 31. big; 32[…] toupet; 35. winnen; 37. pi; 38. lafenis; 39. o.r.; 40[…] bakvis; 42. gabber; 45. els; 46. mat; 48. moe; 49. ecru[…] 51. moker; 53. olie; 55. ne.; 56. guit; 58. eens; 60. dm[…] 61. del; 63. ratelen; 65. dee; 66. ellen; 67. oot; 68. onder[…]

VERTIKAAL: 1. boeket; 2. aria; 3. l.k.; 4. eva; 5. smaad; 6. op; 7. liter; 8. are; 9. re; 10. elan; 11. midden; 14. ark; 15. eer; 18. stap; 20. rein; 23. sluiker; 25. maretak; 27[…] ignobel; 29. melis; 31. bisam; 33. opa; 34. tas; 35. wig[…] 36. ere; 40. blende; 41. vlug; 43. boos; 44. roemer; 46[…] motto; 47. teelt; 50. ceel; 51. mia; 52. ree; 54. idee; 57[…] urn; 59. n.n.o.; 62. l.l.; 64. e.o.; 65. d.d.